

תנ"ך

תורה

בראשית

בראשית א : 1

1 Na początku stworzył Bóg niebo i ziemię.	א אין אָנהייב האָט גאָט באַשאַפֿן דעם הימל און די ערד.
2 Ziemia zaś była zamętem i bezładem, a ciemność nad otchłanią; a duch Boży unosił się nad powierzchnią wód.	ב און די ערד איז געווען וויסט און ליידיק, און פֿינצטערניש איז געווען אויפֿן געזיכט פֿון תהום, און דער גיטס פֿון גאָט האָט געשוועבט אויפֿן געזיכט פֿון די וואַסערן.
3 I rzekł Bóg: "Niech się stanie światło!" I stało się światło.	ג האָט גאָט געזאָגט: זאָל ווערן ליכט. און עס איז געוואָרן ליכט.
4 I widział Bóg światło, że dobre; i rozdzielił Bóg między światłem a ciemnością.	ד און גאָט האָט געזען דאָס ליכט אַז עס איז גוט; און גאָט האָט פֿאַנאַנדערגעשיידט צווישן דעם ליכט און צווישן דער פֿינצטערניש.
5 I nazwał Bóg światło dniem, a ciemność nazwał nocą. I był wieczór i był ranek - dzień jeden.	ה און גאָט האָט גערופֿן דאָס ליכט טאָג, און די פֿינצטערניש האָט ער גערופֿן נאַכט. און עס איז געווען אָוונט, און עס איז געווען פֿרימאָרגן, איין טאָג.
6 I rzekł Bóg: "Niech będzie przestwór w pośrodku wód, a niech przedzieli między wodami a wodami!"	ו האָט גאָט געזאָגט: זאָל ווערן אַן אויסשפּרייט אין מיטן פֿון די וואַסערן, און ער זאָל פֿאַנאַנדערגעשיידן צווישן וואַסערן און וואַסערן.
7 I uczynił Bóg przestwór i przedzielił między wodami, które pod przestworem, a wodami, które nad przestworem. I stało się tak.	ז און גאָט האָט געמאַכט דעם אויסשפּרייט, און האָט פֿאַנאַנדערגעשיידט צווישן די וואַסערן וואָס אונטער דעם אויסשפּרייט און צווישן די וואַסערן וואָס איבער דעם אויסשפּרייט. און עס איז אַזוי געשען.
8 I nazwał Bóg przestwór niebem. I był wieczór i był ranek - dzień wtóry.	ח און גאָט האָט גערופֿן דעם אויסשפּרייט הימל. און עס איז געווען אָוונט, און עס איז געווען פֿרימאָרגן, אַ צווייטן טאָג.
9 I rzekł Bóg: "Niech się zbiorą wody z pod nieba w jedno miejsce, a niech się ukáže ląd!" I stało się tak.	ט האָט גאָט געזאָגט: זאָלן זיך אַינזאַמעלן די וואַסערן פֿון אונטערן הימל אין איין אָרט, און זאָל זיך באַווייזן די יבשה. און עס איז אַזוי געשען.
10 I nazwał Bóg ląd ziemią, a zbiór wód nazwał morzami. I widział Bóg, że dobrze.	י און גאָט האָט גערופֿן די יבשה ערד, און די אַינזאַמלונג פֿון די וואַסערן האָט ער גערופֿן ימען. און גאָט האָט געזען אַז דאָס איז גוט.

- 11 I rzekł Bóg: "Niech porośnie ziemia rośliną, zieleń rozsiewającą nasienie, drzewem owocowym, rodzącym owoc podług rodzaju swojego, w którymby nasienie jego było, na ziemi!" I stało się tak.
- 12 I wydała ziemia roślinę, - zieleń, rozsiewającą nasienie podług rodzaju swojego i drzewo rodzące owoc, w którym nasienie jego było, podług rodzaju swojego. I widział Bóg, że dobrze.
- 13 I był wieczór i był ranek - dzień trzeci.
- 14 I rzekł Bóg: "Niech będą światła na przestworze nieba, aby przedzielać między dniem a nocą; a niech służą jako znamiona i pory i dni i lata;
- 15 I niech będą światłami na przestworze nieba, dla przyświecania ziemi!" I stało się tak.
- 16 I utworzył Bóg dwa owe światła wielkie: światło większe dla panowania dniem, a światło mniejsze dla panowania nocą, i gwiazdy.
- 17 I umieścił je Bóg na przestworze nieba, dla przyświecania ziemi.
- 18 I aby panować dniem i nocą i przedzielać między światłem a ciemnością. I widział Bóg, że dobrze.
- 19 I był wieczór i był ranek - dzień czwarty.
- יא האט גאט געזאגט: זאל די ערד אַרויסגראָזן גראַז, קרײַטעכץ וואָס גיט אַרויס זאַמען, פֿרוכטביימער וואָס טראָגן פֿרוכט אויף דער ערד לויט זייערע מינים, וואָס זייער זאַמען איז אין זיי. און עס איז אַזוי געשען.
- יב און די ערד האָט אַרויסגעבראַכט גראַז, קרײַטעכץ וואָס גיט אַרויס זאַמען לויט זײַנע מינים, און בײַמער וואָס טראָגן פֿרוכט, וואָס זייער זאַמען איז אין זיי, לויט זייערע מינים. און גאָט האָט געזען אַז דאָס איז גוט.
- יג און עס איז געווען אָוונט, און עס איז געווען פֿרימאָרגן, אַ דריטן טאָג.
- יד האָט גאָט געזאָגט: זאלן ווערן ליכטער אין דעם אויסשפּרייט פֿון הימל, פֿאַנאַנדערצושיידן צווישן דעם טאָג און צווישן דער נאַכט, און זיי זאלן זײַן פֿאַר צײַכנס און פֿאַר צײַטן, און פֿאַר טעג און יאָרן.
- טו און זיי זאלן זײַן פֿאַר ליכטער אין דעם אויסשפּרייט פֿון הימל, צו ליכטן אויף דער ערד. און עס איז אַזוי געשען.
- טז און גאָט האָט געמאַכט די צוויי גרויסע ליכטער: דאָס גרעסערע ליכט פֿאַר דער געוועלטיקונג פֿון טאָג, און דאָס קלענערע ליכט פֿאַר דער געוועלטיקונג פֿון דער נאַכט; און די שטערן.
- יז און גאָט האָט זיי אַרײַנגעזעצט אין דעם אויסשפּרייט פֿון הימל, צו ליכטן אויף דער ערד,
- יח און צו געוועלטיקן איבער דעם טאָג און איבער דער נאַכט, און פֿאַנאַנדערצושיידן צווישן דעם ליכט און צווישן דער פֿינצטערניש. און גאָט האָט געזען אַז דאָס איז גוט.
- יט און עס איז געווען אָוונט, און עס איז געווען פֿרימאָרגן, אַ פֿירטן טאָג.

- 20 I rzekł Bóg: "Niech się zaroją wody rojem jestestw żyjących, a ptactwo niech się unosi nad ziemią, na przestworze niebios!"
- 21 I stworzył Bóg owe potwory wielkie i wszelkie jestestwo żyjące, poruszające się, którym zaroily się wody podług rodzaju swego, i wszelkie ptactwo skrzydlate podług rodzaju swojego. I widział Bóg, że dobrze.
- 22 I pobłogosławił im Bóg i rzekł: "Rozra-
dzajcie się i rozmnażajcie i napełniajcie
wody w morzach, a ptactwo niech się
rozmnaża na ziemi!"
- 23 I był wieczór i był ranek - dzień piąty.
- 24 I rzekł Bóg: "Niech wyda ziemia jeste-
stwa żyjące podług rodzajów swoich: by-
dło i płazy i zwierzęta lądowe podług ro-
dzajów swoich!" I stało się tak.
- 25 I utworzył Bóg zwierzęta lądowe podług
rodzajów swoich, i bydło podług rodza-
ju swojego, i wszelki płaz ziemny podług
rodzaju swojego. I widział Bóg, że do-
brze.
- 26 I rzekł Bóg: "Uczyńmy ludzi na obraz
Nasz i podług podobieństwa Naszego,
a niech panują nad rybami morza, i nad
ptactwem nieba, i nad bydłem, i nad
wszystką ziemią, i nad wszelkim płazem,
który pełza po ziemi!"
- כ האָט גאָט געזאָגט: זאָל דאָס וואַסער
ווידמענען אַ ווידמענונג פֿון לעבעדיקע
באַשעפֿענישן, און פֿויגלען זאָלן פֿליען אויף
דער ערד, איבערן פֿרײַען אויסשפּרייט פֿון
הימל.
- כא און גאָט האָט באַשאַפֿן די גרויסע ים-חיות,
און אַלע לעבעדיקע באַשעפֿענישן וואָס קריכן,
וואָס דאָס וואַסער האָט געווידמענט לויט
זייערע מינים, און אַלע געפֿליגלטע פֿויגלען
לויט זייערע מינים. און גאָט האָט געזען אַז
דאָס איז גוט.
- כב און גאָט האָט זיי געבענטשט, אַזוי צו זאָגן:
פֿרוכפּערט אייך און מערט אייך, און פֿילט אָן
די וואַסערן אין די ימען, און די פֿויגלען זאָלן
זיך מערן אויף דער ערד.
- כג און עס איז געווען אָוונט, און עס איז געווען
פֿרימאָרגן, אַ פֿינפטן טאָג.
- כד האָט גאָט געזאָגט: זאָל די ערד אַרויסברענגען
לעבעדיקע באַשעפֿענישן לויט זייערע מינים,
בהמות און שרצים און חיות פֿון דער ערד
לויט זייערע מינים. און עס איז אַזוי געשען.
- כה און גאָט האָט געמאַכט די חיות פֿון דער ערד
לויט זייערע מינים, און די בהמות לויט זייערע
מינים, און אַלע שרצים פֿון דער ערד לויט
זייערע מינים. און גאָט האָט געזען אַז דאָס
איז גוט.
- כו האָט גאָט געזאָגט: לאָמיר מאַכן מענטשן אין
אונדזער געשטאַלט, לויט אונדזער גלייכעניש,
און זיי זאָלן געוועלטיקן איבער די פֿיש פֿון ים,
און איבער די פֿויגלען פֿון הימל, און איבער די
בהמות, און איבער דער גאַנצער ערד, און
איבער אַלע שרצים וואָס קריכן אויף דער
ערד.

- 27 I stworzył Bóg człowieka na obraz Swój, na obraz Boga stworzył go; mężczyznę i niewiastę stworzył ich.
- 28 I błogosławił im Bóg, i rzekł do nich Bóg: "Rozradzajcie się i rozmnażajcie, i napęlniajcie ziemię, i zawładnijcie nią, i panujcie nad rybami morza, i nad ptactwem nieba, i nad wszelkim zwierzem, który się porusza na ziemi!"
- 29 I rzekł Bóg: "Oto oddaję wam wszelkie ziele rozsiewające nasienie, będące na powierzchni całej ziemi, i wszelkie drzewo, na którym jest owoc drzewny, rozsiewający nasienie: wam niechaj będą na pokarm."
- 30 A wszelkiemu zwierzowi lądowemu, i wszelkiemu ptactwu nieba, i wszystkiemu, co się porusza na ziemi, w którym jest dusza żyjąca - wszelką zieloną roślinę - na pokarm!" I stało się tak.
- 31 I obejrzał Bóg wszystko, co uczynił, i oto było bardzo dobre. I był wieczór i był ranek - dzień szósty.
- כז און גאָט האָט באַשאַפֿן דעם מענטשן אין זײַן געשטאַלט; אין דער געשטאַלט פֿון גאָט האָט ער אים באַשאַפֿן; אַ זכר און אַ נקבה האָט ער זיי באַשאַפֿן.
- כח און גאָט האָט זיי געבענטשט, און גאָט האָט צו זיי געזאָגט: פֿרוכפערט אייך און מערט אייך, און פֿילט אָן די ערד, און באַצווינגט זי, און געוועלטיקט איבער די פֿיש פֿון ים, און איבער די פֿויגלען פֿון הימל, און איבער אַלעם לעבעדיקן וואָס קריכט אויף דער ערד.
- כט און גאָט האָט געזאָגט: זעט, איך האָב אייך געגעבן יעטוועדער קריטעכץ וואָס גיט אַרויס זאָמען, וואָס אויפֿן געזיכט פֿון דער גאַנצער ערד, און יעטוועדער בוים וואָס אויף אים איז דאָ ביימערפֿרוכט וואָס גיט אַרויס זאָמען; פֿאַר אייך זאָל דאָס זײַן צום עסן.
- ל און פֿאַר אַלע חיות פֿון דער ערד, און פֿאַר אַלע פֿויגלען פֿון הימל, און פֿאַר אַלץ וואָס קריכט אויף דער ערד, וואָס אין אים איז דאָ אַ לעבעדיקער אָטעם, איז יעטוועדער גרין קריטעכץ צום עסן. און עס איז אַזוי געווען.
- לא און גאָט האָט געזען אַלץ וואָס ער האָט געמאַכט, ערשט עס איז זייער גוט. און עס איז געווען אָוונט, און עס איז געווען פֿרימאָרגן, דעם זעקסטן טאָג.

בראשית ב : 2

- 1 I spełnione były niebo i ziemia i wszystek zastęp ich.

א אזוי זינען פֿאַרענדיקט געוואָרן דער הימל און די ערד און זייער גאַנצער חיל.
- 2 I skończył Bóg dnia siódmego dzieło Swoje, które uczynił, i odpoczął dnia siódmego po całym dziele Swojem, które uczynił.

ב און גאָט האָט געענדיקט צום זיבעטן טאָג זיין אַרבעט וואָס ער האָט געמאַכט, און ער האָט גערוט אויפֿן זיבעטן טאָג פֿון זיין גאַנצער אַרבעט וואָס ער האָט געמאַכט.
- 3 I pobłogosławił Bóg dzień siódmy i poświęcił go; albowiem w nim zaprzestał Bóg czynić wszystkie dzieła Swoje, które stworzył.

ג און גאָט האָט געבענטשט דעם זיבעטן טאָג, און האָט אים געהייליקט, וואָרום אין אים האָט ער גערוט פֿון זיין גאַנצער אַרבעט וואָס גאָט האָט באַשאַפֿנדיק געמאַכט.
- 4 Oto zrodzenie się nieba i ziemi, przy stworzeniu ich, czasu w którym uczynił Wiekuisty Bóg niebo i ziemię.

ד דאָס איז די געשיכטע פֿון דעם הימל און דער ערד ווען זיי זינען באַשאַפֿן געוואָרן, אין דעם טאָג וואָס גאָט דער האָר האָט געמאַכט ערד און הימל.
- 5 Zanim zaś jaki krzew polny był na ziemi, i jakie ziele polne zanim wzrosło, - nie spuścił też Wiekuisty Bóg deszczu na ziemię; człowieka też nie było, aby uprawiał ziemię;

ה און קיין ביימל פֿון פֿעלד איז נאָך ניט געווען אויף דער ערד, און קיין קרייטעכץ פֿון פֿעלד האָט נאָך ניט געשפּראַצט, וואָרום גאָט דער האָר האָט ניט געמאַכט רעגענען אויף דער ערד, און אַ מענטש איז ניט געווען צו באַאַרבעטן די ערד;
- 6 Ale para wzniosła się z ziemi, i zrosiła całą powierzchnię ziemi.

ו נאָר אַ נעבל פֿלעגט אויפֿגיין פֿון דער ערד, און פֿלעגט אַנטרינקען דאָס גאַנצע געזיכט פֿון דער ערד.
- 7 I tak utworzył Wiekuisty Bóg człowieka z prochu ziemi, i tchnął w nozdrza jego dech żywota, i stał się człowiek istotą żyjącą.

ז האָט גאָט דער האָר געפֿורעמט דעם מענטשן פֿון שטויב פֿון דער ערד, און האָט אַריינגעבלאָזן אין זייןע נאָזלעכער אַן אָטעם פֿון לעבן, און דער מענטש איז געוואָרן אַ לעבעדיקער נפֿש.
- 8 A zasadiwszy Wiekuisty Bóg ogród w Edenie od dawna, umieścił tam człowieka, którego utworzył.

ח און גאָט דער האָר האָט געפֿלאַנצט אַ גאָרטן אין עֶדֶן, אין מזרח, און האָט דאָרטן אַריינגעזעצט דעם מענטשן וואָס ער האָט געפֿורעמט.

- 9 I wywiódł Wiekuisty Bóg z ziemi wszelakie drzewo uroczne na wejrzenie i smaczne ku spożyciu, drzewo też życia w pośrodku ogrodu, i drzewo poznania dobrego i złego.
- 10 A strumień wypływa z Edenu dla zraszania ogrodu, a ztamtąd też rozdziela się i rozpada na cztery odnogi.
- 11 Nazwa jednej: Pizzon; to ten, który okrąża całą ziemię Chawila, gdzie złoto.
- 12 A złoto kraju tego wyborowe; tamże jest bdellion i kamień berylowy.
- 13 A nazwa strumienia drugiego: Gichon; to ten, który okrąża całą ziemię Kusz.
- 14 A nazwa strumienia trzeciego: Chidekel; to ten, który płynie ku wschodowi Aszuru. A strumieniem czwartym jest Frat.
- 15 I wziął Wiekuisty Bóg człowieka i osadził go w ogrodzie Eden, aby go uprawiał i dozorował.
- 16 I przykazał Wiekuisty, Bóg, człowiekowi i rzekł: "Z każdego drzewa ogrodu pożywać możesz;
- 17 Ale z drzewa poznania dobrego i złego, - pożywać zeń nie będziesz; bo gdy spożyjesz z niego - umrzesz!"
- 18 I rzekł Wiekuisty, Bóg: "Nie dobrze, aby pozostał człowiek samotnym; uczynię mu pomoc, odpowiednią jemu!"
- ט און גאָט דער האָר האָט געמאַכט שפּראַצן פֿון דער ערד אַלערליי ביימער גלוסטיק אָנצוקוקן און גוט צום עסן; אויך דעם בוים פֿון לעבן, אין מיטן גאָרטן, און דעם בוים פֿון וויסן גוטס און שלעכטס.
- י און אַ טייך איז אַרויסגעגאַנגען פֿון עֵדן אָנצוטרינקען דעם גאָרטן, און פֿון דאָרטן האָט ער זיך צעשיידט, און איז געוואָרן פֿיר טיילן.
- יא דער נאָמען פֿון איינעם איז פישון; דאָס איז דער וואָס רינגלט אַרום דאָס גאַנצע לאַנד חוּלָה, וואָס דאָרטן איז דאָ גאָלד;
- יב און דאָס גאָלד פֿון יענעם לאַנד איז גוט. דאָרטן איז דער בדולָח און דער אָניקלשטיין.
- יג און דער נאָמען פֿון צווייטן טייך איז גיחון; דאָס איז דער וואָס רינגלט אַרום דאָס גאַנצע לאַנד כּוּשׁ.
- יד און דער נאָמען פֿון דריטן טייך איז חִדְקֵל; דאָס איז דער וואָס גייט צו מזרח פֿון אַשור. און דער פֿירטער טייך, דאָס איז פֿרַת.
- טו און גאָט דער האָר האָט גענומען דעם מענטשן, און האָט אים אַריינגעזעצט אין גאָרטן פֿון עֵדן, אים צו באַאַרבעטען און אים צו היטן.
- טז און גאָט דער האָר האָט אָנגעזאָגט דעם מענטשן, אַזוי צו זאָגן: פֿון אַלע ביימער פֿון גאָרטן מעגסטו עסן;
- יז אָבער פֿון דעם בוים פֿון וויסן גוטס און שלעכטס, פֿון אים זאָלסטו ניט עסן, וואָרום אין דעם טאָג וואָס דו עסט פֿון אים, וועסטו זיכער שטאַרבן.
- יח און גאָט דער האָר האָט געזאָגט: עס איז ניט גוט דער מענטש זאָל זײַן אַליין; איך וועל אים מאַכן אַ געהילף וועדליק פֿאַר אים.

- 19 A utworzył był Bóg Wiekuisty z ziemi wszystkie zwierzęta dzikie, i wszystkie ptactwo nieba, i przywiódł do człowieka, aby obaczył, jak je nazwie; a jak bądź nazwie człowiek każde jestestwo żywe, - taką będzie nazwa jego.
- 20 I nadał człowiek nazwy wszelkiemu bydłu, i ptactwu nieba, i wszelkiemu zwierzowi dzikiemu; ale dla człowieka nie znalazł pomocy, odpowiedniej jemu.
- 21 I przypuścił Wiekuisty Bóg odurzenie na człowieka, i zasnął on; i wyjął jedno z żeber jego, i zwarł ciało za nim.
- 22 I ukształtował Wiekuisty Bóg żebro, które wyjął z człowieka, na niewiastę, i przywiódł ją do człowieka.
- 23 I rzekł człowiek: "Tym razem jest to kość z kości moich, i ciało z ciała mojego; tę nazywać mężatką, bo z męża wzięta ona!"
- 24 Przeto opuszcza mąż ojca swojego i matkę swoją, a łączy się z żoną swoją, i stają się ciałem jednym.
- 25 A byli oboje nadzy, człowiek i żona jego, a nie wstydzili się.
- יט און גאָט דער האָר האָט געפֿורעמט פֿון דער ערד אַלערליי חיות פֿון פֿעלד און אַלערליי פֿויגלען פֿון הימל, און געבראַכט צו דעם מענטשן, צו זען וואָס ער וועט זיי רופֿן, און וואָס נאָר דער מענטש וועט רופֿן איטלעך לעבעדיקע באַשעפֿעניש, דאָס זאָל זיין איר נאָמען.
- כ האָט דער מענטש אָנגערופֿן נעמען פֿאַר אַלע בהמות, און פֿאַר די פֿויגלען פֿון הימל, און פֿאַר אַלע חיות פֿון פֿעלד; אָבער פֿאַר אָדמען האָט ער ניט געפֿונען אַ געהילף וועדליק פֿאַר אים.
- כא האָט גאָט דער האָר געלאָזט פֿאַלן אַ טיפֿן שלאָף אויף דעם מענטשן, און ער איז איינגעשלאָפֿן; און ער האָט אַרויסגענומען איינע פֿון זיינע ריפֿן, און האָט פֿאַרשטאַפט איר אָרט מיט פֿלייש.
- כב און גאָט דער האָר האָט געבויט פֿון דער ריפֿ , וואָס ער האָט אַרויסגענומען פֿון דעם מענטשן, אַ פֿרוי, און האָט זי געבראַכט צו דעם מענטשן.
- כג האָט דער מענטש געזאָגט: דאָס מאָל איז דאָס אַ ביין פֿון מײַנע ביינער, און פֿלייש פֿון מײַן פֿלייש; די דאָזיקע זאָל גערופֿן ווערן פֿרוי, ווייל פֿון אַ מאַן איז גענומען געוואָרן די דאָזיקע.
- כד דרום פֿאַרלאָזט אַ מאַן זײַן פֿאָטער און זײַן מוטער, און באַהעפֿט זיך אָן זײַן ווייב, און זיי ווערן איין לײב.
- כה און זיי זײַנען ביידע געווען נאָקעט, דער מענטש און זײַן ווייב, און זיי פֿלעגן זיך ניט שעמען.

בראשית ג : 3

- א און די שלאנג איז געווען ליסטיקער פֿון אלע חיות פֿון פֿעלד וואָס גאָט דער האָר האָט געמאַכט, און זי האָט געזאָגט צו דער פֿרוי: ניט-שוין האָט גאָט געזאָגט, איר זאָלט ניט עסן פֿון קיין בוים פֿון גאָרטן?
  - ב האָט די פֿרוי געזאָגט צו דער שלאנג: פֿון דער פֿרוכט פֿון די ביימער פֿון גאָרטן מעגן מיר עסן,
  - ג נאָר פֿון דער פֿרוכט פֿון דעם בוים וואָס אין מיטן גאָרטן האָט גאָט געזאָגט: איר זאָלט דערפֿון ניט עסן, און איר זאָלט זיך דעראָן ניט אָנרירן, אַזיסט וועט איר שטאַרבן.
  - ד האָט די שלאנג געזאָגט צו דער פֿרוי: שטאַרבן וועט איר ניט שטאַרבן,
  - ה נאָר גאָט ווייס אַז אין דעם טאָג וואָס איר עסט דערפֿון, וועלן זיך עפֿענען אייערע אויגן, און איר וועט זיין אַזוי ווי גאָט צו וויסן גוטס און שלעכטס.
  - ו האָט די פֿרוי געזען אַז דער בוים איז גוט צום עסן, און אַז ער איז אַ גאַרונג פֿאַר די אויגן, און דער בוים איז גלוסטיק אָנצוקוקן, און זי האָט גענומען פֿון זיין פֿרוכט, און האָט געגעסן; און זי האָט אויך געגעבן איר מאָן מיט איר, און ער האָט געגעסן.
  - ז און זייערע ביידנס אויגן האָבן זיך געעפֿנט, און זיי האָבן געוויסט אַז זיי זיינען נאַקעט; האָבן זיי צונויפֿגענייט פֿינגערלעטער, און זיך געמאַכט גארטלען.
  - ח און זיי האָבן געהערט דעם קול פֿון גאָט דעם האָר, ווי ער גייט אַרום אין גאָרטן אין דער קילקייט פֿון טאָג; און דער מענטש און זיין ווייב האָבן זיך באַהאַלטן פֿאַר גאָט דעם האָר צווישן די ביימער פֿון גאָרטן.
- 1 A wąż był chytry, bardziej niż wszelki zwierz dziki, który był uczynił Wiekuisty Bóg; i rzekł do niewiasty: "Alboż powiedział także Bóg: Nie pożywać wam z żadnego drzewa ogrodu?"
  - 2 I rzekła niewiasta do węża: Z owocu drzew ogrodu pożywać możemy.
  - 3 Tylko z owocu drzewa, co w pośrodku ogrodu, rzekł Bóg: "nie pożywajcie z niego i nie dotykajcie się go, - abyście nie umarli".
  - 4 I rzekł wąż do niewiasty: "Umrzeć nie umrzecie".
  - 5 Ale wie Bóg, iż dnia, którego pożywać zeń będziecie, otworzą się oczy wasze i staniecie się jako Bóg, poznawającymi dobre i złe".
  - 6 I widząc niewiasta, że smaczném jest drzewo ku spożyciu, że rozkoszą jest dla oczu, a uroczém drzewo do oglądania, wzięła z owocu jego i jadła, i dała też mężowi swojemu przy sobie i jadł.
  - 7 I otworzyły się oczy obojga, i poznali, że są nagimi! I splekli liście figowe, i poczynili sobie przepaski.
  - 8 I usłyszeli głos Wiekuistego Boga, rozlegający się po ogrodzie, z powiewem dziennym; i skrył się człowiek i żona jego przed obliczem Wiekuistego Boga, między drzewa ogrodu.

- 9 I zawołał Wiekuisty, Bóg, człowieka, i rzekł do niego: "Gdzie jesteś?"
הָאָט גאָט דער האָר גערופֿן צו דעם מענטשן, און הָאָט צו אים געזאָגט: וווּ ביסטו?
- 10 I rzekł: "Głos Twój słyszałem w ogrodzie, i uląłem się, bo nagi jestem, i skryłem się".
י הָאָט ער געענטפֿערט: איך האָב געהערט דײַן קול אין גאָרטן, און איך האָב מורא געהאַט, ווײַל איך בין נאָקעט, האָב איך מיך באַהאַלטן.
- 11 I rzekł: "Któż powiedział ci, że nagi jesteś? Czyż z drzewa, o którym ci przykazałem nie jeść z niego, jadłeś?"
יא הָאָט ער געזאָגט: ווער האָט דיר געזאָגט אַז דו ביסט נאָקעט? האָסטו געגעסן פֿון דעם בוים וואָס איך האָב דיר אָנגעזאָגט נײַט צו עסן פֿון אים?
- 12 I rzekł człowiek: "Niewiasta, którą umieściłeś przy mnie, ona to dała mi z drzewa, i jadłem".
יב הָאָט דער מענטש געזאָגט: די וײַב וואָס דו האָסט מיר געגעבן, זי האָט מיר געגעבן פֿון דעם בוים, און איך האָב געגעסן.
- 13 I rzekł Wiekuisty, Bóg, do niewiasty: "Cóżes ty uczyniła!" I rzekła niewiasta: "wąż skusił mnie i jadłam".
יג הָאָט גאָט דער האָר געזאָגט צו דער פֿרוי: וואָס האָסטו דאָ געטאָן? האָט די פֿרוי געזאָגט: די שלאַנג האָט מיך אָנגערעדט, און איך האָב געגעסן.
- 14 I rzekł Wiekuisty, Bóg, do węża: "Żeś uczynił to, przeklętym bądź z pomiędzy wszelkiego bydła i wszelkiego zwierza dzikiego; na brzuchu twoim czołgać się będziesz, i prochem się żywić, po wszystkich dni życia twójego."
יד הָאָט גאָט דער האָר געזאָגט צו דער שלאַנג: ווײַל דו האָסט דאָס געטאָן, זאָלסטו זײַן פֿאַרשאַלטן פֿון צווישן אַלע בהמות, און פֿון צווישן אַלע חיות פֿון פֿעלד; אויף דײַן בויך זאָלסטו גײַן, און שטויב זאָלסטו עסן אַלע טעג פֿון דײַן לעבן.
- 15 A nienawiść wzniecę między tobą, a niewiastą, i między nasieniem twojém, a nasieniem jej; ono porazi ci głowę, a ty mu porazisz piętę!"
טו און אַ פֿײַנטשאַפֿט וועל איך מאַכן צווישן דיר און צווישן דער פֿרוי, און צווישן דײַן זאָמען און צווישן איר זאָמען; ער וועט דײַך טרעפֿן אין קאָפּ, און דו וועסט אים טרעפֿן אין טריט.
- 16 Do niewiasty rzekł: "Wielce, wielce pomnożę męki brzemienności twojej; w bólach rodzić będziesz dzieci; a do męży twego żądza twoja, a on panować będzie nad tobą."
טז צו דער פֿרוי האָט ער געזאָגט: מערן וועל איך מערן דײַן מאַטערניש און דײַן טראָגווייעניש; מיט יסורים וועסטו געבערן קינדער, און צו דײַן מאַן וועט זײַן דײַן גלוסטונג, און ער וועט געוועלטיקן איבער דיר.

- 17 A do Adama rzekł: "Żeś usłuchał głosu żony twojej, a jadł z drzewa, o którym ci przykazałem mówiąc: nie będziesz jadł z niego; przekłętą niech będzie ziemia gwoili tobie, w utrapieniu żywić ci się z niej, po wszystkie dni żywota twojego.
- 18 A cierń i oset rodzić ci będzie, a żywić ci się ziele polném.
- 19 W pocie oblicza twego będziesz pożywał chleb, aż powrócisz do ziemi, bo z niej wziętym jesteś; bo prochem ty, i w proch się obrócisz!"
- 20 I nazwał Adam imię żony swojej: Chawa, gdyż ona stała się matką wszystkich żyjących.
- 21 I sprawił Wiekuisty, Bóg, Adamowi i żonie jego szaty skórzane, i przyodział ich.
- 22 I rzekł Wiekuisty, Bóg: "Oto człowiek stał się jako jeden z Nas, co do wiedzy dobrego i złego. A teraz może sięgnie ręką swoją i weźmie także z drzewa życia i spożyje, aby żył na wieki..!"
- 23 I wydalil go Wiekuisty, Bóg, z ogrodu Eden, aby uprawiał ziemię, z której wzięty.
- 24 I tak wygnał człowieka; i usadowił na wschód od ogrodu Eden Cherubów, i płomienny miecz, wirujący, dla strzeżenia drogi do drzewa życia.
- יז און צו אָדמען האָט ער געזאָגט: וויל דו האָסט צוגעהערט צו דעם קול פֿון דיין ווייב, און געגעסן פֿון דעם בוים וואָס איך האָב דיר אָנגעזאָגט, אזוי צו זאָגן: זאָלסט פֿון אים ניט עסן; זאָל די ערד זיין פֿאַרשאַלטן פֿון דינעטוועגן; מיט מאַטערניש זאָלסטו זיך נערן פֿון איר אַלע טעג פֿון דיין לעבן.
- יח און דערנער און שטעכיק געוועקס זאָל זי דיר מאַכן שפּראַצן, און זאָלסט עסן קרייטעכץ פֿון פֿעלד.
- יט מיט דעם שווייס פֿון דיין פנים זאָלסטו עסן ברויט, ביז דו קערסט זיך אום צו דער ערד; וויל פֿון איר ביסטו גענומען געוואָרן; וואָרום שטויב ביסטו, און צו שטויב זאָלטו זיך אומקערן.
- כ און דער מענטש האָט גערופֿן דעם נאָמען פֿון זיין ווייב חַוָּה, וויל זי איז געווען די מוטער פֿון אַלעם לעבעדיקן.
- כא און גאָט דער האָר האָט געמאַכט פֿאַר אָדמען און פֿאַר זיין ווייב העמדלעך פֿון פֿעל, און האָט זיי באַקליידט.
- כב און גאָט דער האָר האָט געזאָגט: זע, דער מענטש איז געוואָרן ווי איינער פֿון אונדז צו וויסן גוטס און שלעכטס, און אַצונד קען ער נאָך אויסשטרעקן זיין האַנט, און נעמען אויך פֿון דעם בוים פֿון לעבן, און ער וועט עסן, און וועט לעבן אייביק.
- כג האָט גאָט דער האָר אים אַרויסגעשיקט פֿון דעם גאָרטן פֿון עֵדֶן, צו באַאַרבעטן די ערד, וואָס ער איז פֿון דאָרטן גענומען געוואָרן.
- כד און ער האָט אַרויסגעטריבן דעם מענטשן; און ער האָט אַריינגעזעצט אין מזרח פֿון דעם גאָרטן פֿון עֵדֶן די כּרובים, און די פֿלאַמיקע שווערד וואָס דרייט זיך, צו היטן דעם וועג צום בוים פֿון לעבן.

בראשית ד : 4

- 1 A Adam poznał Chawę, żonę swoją, i poczęła, i urodziła Kaina; bo rzekła: "Nabyłam mężczyznę od Wiekuistego."

א און דער מענטש האָט דערקענט זיין ווייב חַוָּה, און זי איז טראָגעדיק געוואָרן, און האָט געבאָרן קַיִנען, און זי האָט געזאָגט: איך האָב געקריגן אַ מאַן דורך גאָט.
- 2 I urodziła jeszcze brata jego, Hebla; i był Hebel pasterzem trzód, a Kain był uprawiaczem roli.

ב און זי האָט ווידער געבאָרן – זיין ברודער הֶבֶלען. און הֶבֶל איז געווען אַ פֿאַסטוך פֿון שֶׂאף, און קַיִן איז געווען אַן ערדאַרבעטער.
- 3 I stało się po jakim czasie, iż przyniósł Kain z owocu ziemi dar Wiekuistemu;

ג און עס איז געווען נאָך אַ פֿאַרלויף פֿון טעג, האָט קַיִן געבראַכט פֿון דער פֿרוכט פֿון דער ערד אַ קרבן צו גאָט.
- 4 A Hebel przyniósł również z pierworodnych trzody swojej i z tłuszczu ich. I wejrzał Wiekuisty na Hebla i na dar jego;

ד און הֶבֶל, ער אויך האָט געבראַכט פֿון די ערשטליגען פֿון זיינע שֶׂאף און פֿון זייערע פֿעטסטע. און גאָט האָט זיך געקערט צו הֶבֶלען און צו זיין קרבן,
- 5 Ale na Kaina i na dar jego nie wejrzał. I gniewało to Kaina bardzo, i zapadły lica jego.

ה און צו קַיִנען און צו זיין קרבן האָט ער זיך נישט געקערט. האָט קַיִנען זייער געערגערט, און זיין פנים איז אַראָפּגעפֿאַלן.
- 6 I rzekł Wiekuisty do Kaina: "Czemu się gniewasz i czemu zapadły lica twoje?"

ו האָט גאָט געזאָגט צו קַיִנען: פֿאַר וואָס פֿאַרדריסט דו, און פֿאַר וואָס איז אַראָפּגעפֿאַלן דיין פנים?
- 7 Wszak, jeżeli się poprawisz, pierwszeństwo twoje, a jeżeli się nie poprawisz, u drzwi grzech leży; a ma on skłonność do ciebie, a ty panować masz nad nim."

ז פֿאַר וואָר, אויב דו וועסט גוטס טאָן וועסטו אויפֿגענומען ווערן, און אויב דו וועסט נישט גוטס טאָן, הויערט די זינד בײַ דער טיר; און צו דיר איז איר גלוסטונג, אָבער דו קענסט געוועלטיקן איבער איר.
- 8 I powiedział to Kain Heblowi, bratu swojemu. I stało się gdy byli na polu, że powstał Kain na Hebla, brata swojego, i zabił go.

ח האָט קַיִן גערעדט צו זיין ברודער הֶבֶלען. און עס איז געווען, ווי זיי זיינען געווען אין פֿעלד, אַזוי איז קַיִן אויפֿגעשטאַנען קעגן זיין ברודער הֶבֶלען, און האָט אים געהרגעט.
- 9 I rzekł Wiekuisty do Kaina: "Gdzież Hebel brat twój?" I odpowiedział: "Nie wiem; alboż to stróżem brata mego ja?"

ט האָט גאָט געזאָגט צו קַיִנען: וווּ איז דיין ברודער הֶבֶל? האָט ער געזאָגט: איך ווייס נישט; בין איך דען דער שומר פֿון מיין ברודער?

- 10 I rzekł: "Cóżżeś uczynił! Głos krwi brata twego woła do Mnie z ziemi!"
- 11 A teraz wyklętym bądź z ziemi, która otworzyła paszczę swoją, aby przyjąć krew brata twego z ręki twojej.
- 12 Gdy uprawiać będziesz rolę, nie wyda więcej siły swej tobie; tułaczem i zbiegiem będziesz na ziemi!"
- 13 I rzekł Kain do Wiekuistego: "Zbyt wielką kara moja, abym ją zniósł.
- 14 Oto wypędzasz mnie dzisiaj z oblicza tej ziemi, abym się ukrywał przed obliczem Twojém, a był tułaczem i zbiegiem na ziemi; wszak ktokolwiek mnie spotka, zabije mnie!"
- 15 I rzekł doń Wiekuisty: "Zaiste, ktokolwiek by zabił Kaina, siedmiokrotną poniesie pomstę." I uczynił Wiekuisty dla Kaina znak, aby go nie zabijał każdy, kto go spotka.
- 16 I tak uszedł Kain z przed oblicza Wiekuistego, i osiadł w krainie Nod, na wschód od Edenu.
- 17 I poznał Kain żonę swoją, i poczęła, i urodziła Chanocha; a budując wtedy miasto, nadał miano temu miastu od imienia syna swego: Chanoch.
- 18 I urodził się Chanochowi Irad; Irad zaś spłodził Mechujaela, a Mechujael spłodził Metuszaela, a Metusael spłodził Lemecha.
- 19 I pojął sobie Lemech dwie żony; imię jednej: Ada, a imię drugiej: Cylla.
- י האָט ער געזאָגט: וואָס האָסטו געטאָן? דער קוֹל פֿון דיין ברודערס בלוט שרייט צו מיר פֿון דער ערד.
- יא און אַצונד, פֿאַרשאַלטן זאָלסטו זיין פֿון דער ערד וואָס האָט אויפֿגעמאַכט איר מויל צוצונעמען דיין ברודערס בלוט פֿון דיין האַנט.
- יב אַז דו וועסט באַאַרבעטן די ערד, זאָל זי דיר מער ניט געבן איר קראַפֿט; נע-וַנְד זאָלסטו זיין אויף דער ערד.
- יג האָט קַין געזאָגט צו גאָט: מײַן שטראָף איז צו גרויס אַריבערצוטראָגן.
- יד אַט האָסטו מיך היינט פֿאַרטריבן פֿון דעם געזיכט פֿון לאַנד, און פֿון דיין פנים וועל איך זיין פֿאַרבאָרגן, און איך וועל זיין נע-וַנְד אויף דער ערד; וועט זיין, ווער-נאָר עס טרעפֿט מיך וועט מיך דערהרגען.
- טו האָט גאָט צו אים געזאָגט: דרום ווער-נאָר עס הרגעט קינען זאָל זיבנפֿאַך גענומען ווערן נקמה פֿון אים. און גאָט האָט געמאַכט קינען אַ צייכן, אַז קיינער וואָס טרעפֿט אים, זאָל אים ניט דערשלאָגן.
- טז און קַין איז אַוועקגעגאַנגען פֿון פֿאַר גאָט, און האָט זיך באַזעצט אין לאַנד נוד, אין מזרח פֿון עֵדֶן.
- יז און קַין האָט דערקענט זיין ווייב, און זי איז טראָגעדיק געוואָרן, און האָט געבאָרן חֲנוֹכ. און ער האָט געבויט אַ שטאָט, און האָט גערופֿן דעם נאָמען פֿון דער שטאָט אַזוי ווי דער נאָמען פֿון זיין זון, חֲנוֹך.
- יח און בִּי חֲנוֹכ איז געבאָרן געוואָרן עִירָד, און עִירָד האָט געבאָרן מֶחֱיָאֵל, און מֶחֱיָאֵל האָט געבאָרן מֶתוּשָׁאֵל, און מֶתוּשָׁאֵל האָט געבאָרן לֶמֶך.
- יט און לֶמֶך האָט זיך גענומען צוויי ווייבער; דער נאָמען פֿון איינער איז געווען עֵדָה, און דער נאָמען פֿון דער צווייטער צִלָּה.

- 20 I urodziła Ada Jabala; on to stał się ojcem mieszkających w namiotach, przy hodowli bydła. כ   און עֲדָה האָט געבאָרן יָבָל; ער איז געווען דער פֿאָטער פֿון די וואָס זיצן אין געצעלטן און האָבן פֿי.
- 21 A imię brata jego, - Jubal; ten stał się ojcem władających cytrą i podwójnym fletem. כא   און דער נאָמען פֿון זיין ברודער איז געווען יוֹבָל; ער איז געווען דער פֿאָטער פֿון אַלע וואָס האַלטן אַ האָרף און אַ פֿלייט.
- 22 A Cylla, ona również urodziła Tubal-Kaina, który wykuwał wszelakie narzędzia rolnicze z miedzi i żelaza. Siostrą zaś Tubal-Kaina była Naama. כב   און צֵלָה, זי אויך האָט געבאָרן תּוֹבַל-קַיִנֶּען, דעם אויסשליפֿער פֿון אַלערליי קופּער- און אייזנגעצייג; און די שוועסטער פֿון תּוֹבַל-קַיִנֶּען איז געווען נַעֲמָה.
- 23 I rzekł Lemech do żon swoich: "Ado i Cyllo, słuchajcie głosu mojego, żony Lemecha dajcie ucho mowie mojej! Oto mężów zabiłem za ranę moją, a młodzieńce za siniec mój. כג   און לֶמֶךְ האָט געזאָגט צו זײַנע ווייבער: עֲדָה און צֵלָה, הערט מײַן קוֹל, ווייבער פֿון לֶמֶךְ, פֿאַרנעמט מײַן וואָרט; וואָרום איך הרגע אַ מאַן פֿאַר מײַן ווונד, און אַ יִגְגַל פֿאַר מײַן בײַל;
- 24 Jeżeli siedmkroć pomszczonym był Kain, to Lemech siedmdziesiąt i siedm kroć!" כד   ווײַל זיבנפֿאַך ווערט גענומען פֿאַר קַיִנֶּען נקמה, פֿאַר לֶמֶךְ אָבער זיבן און זיבעציק.
- 25 I poznał Adam jeszcze żonę swą, i urodziła syna, i nazwała imię jego Szet: - "bo dał mi Bóg potomstwo inne, zamiast Hebla, którego zabił Kain." כה   און אָדָם האָט ווידער דערקענט זײַן ווייב, און זי האָט געבאָרן אַ זון, און האָט גערופֿן זײַן נאָמען שֵׁת, ווײַל: » גאָט האָט מיר באַשערט אַן אַנדער זאָמען אָנשטאַט הֶבֶלֶען, אַז קַיִן האָט אים געהרגעט.«
- 26 A Szetowi również urodził się syn, i nazwał imię jego Enosz. Wtedy to zaczęto wzywać imienia Bożego. כו   און בײַ שֵׁתוֹ, בײַ אים אויך איז געבאָרן געוואָרן אַ זון, און ער האָט גערופֿן זײַן נאָמען אֶנוֹשׁ. דענצמאָל האָט מען אָנגעהויבן רופֿן צו דעם נאָמען יהוה.

בראשית ה : 5

1 Oto rodopis potomków Adama: Czasu, którego stworzył Bóg Adama, na podobieństwo Boże uczynił go.	א דאָס איז דאָס בוך פֿון די געבורטן פֿון אָדמען: ווען גאָט האָט באַשאַפֿן דעם מענטשן, האָט ער אים אין דער גלייכעניש פֿון גאָט געמאַכט;
2 Mężczyznę i niewiastę stworzył ich, i błogosławił im, i nazwał imię ich Adam, czasu którego stworzeni zostali.	ב אַ זכר און אַ נקבה האָט ער זיי באַשאַפֿן, און ער האָט זיי געבענטשט, און האָט גערופֿן זייער נאָמען מענטש אין דעם טאָג וואָס זיי זיינען באַשאַפֿן געוואָרן.
3 I przeżył Adam sto trzydzieści lat, i spłodził na podobieństwo i obraz swój, i nazwał imię jego: Szet.	ג און אָדם האָט געלעבט הונדערט און דרייסיק יאָר, און האָט געבאָרן אַ זון אין זײַן גלייכעניש, אַזוי ווי זײַן געשטאַלט, און האָט גערופֿן זײַן נאָמען שׂת.
4 I były dni Adama po spłodzeniu Szeta ośmset lat; i spłodził synów i córki.	ד און די טעג פֿון אָדמען נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן שׂתן, זיינען געווען אַכט הונדערט יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער.
5 A były wszystkie dni Adama, które przeżył: dziewięćset trzydzieści lat; i umarł.	ה און אַלע טעג וואָס אָדם האָט געלעבט, זיינען געווען נײַן הונדערט יאָר און דרייסיק יאָר; און ער איז געשטאַרבן.
6 I przeżył Szet sto pięć lat, i spłodził Enosza.	ו און שׂת האָט געלעבט הונדערט יאָר און פֿינף יאָר, און האָט געבאָרן אָנושן.
7 I żył Szet po spłodzeniu Enosza ośmset siedm lat, i spłodził synów i córki.	ז און שׂת האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן אָנושן, אַכט הונדערט יאָר און זיבן יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער.
8 A były wszystkie dni Szeta: dziewięćset dwanaście lat; i umarł.	ח און אַלע טעג פֿון שׂתן זיינען געווען נײַן הונדערט יאָר און צוועלף יאָר; און ער איז געשטאַרבן.
9 I przeżył Enosz dziewięćdziesiąt lat, i spłodził Kenana.	ט און אָנוש האָט געלעבט נײַנציק יאָר, און האָט געבאָרן קײַנען.
10 I żył Enosz, po spłodzeniu Kenana, ośmset piętnaście lat, i spłodził synów i córki.	י און אָנוש האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן קײַנען, אַכט הונדערט יאָר און פֿופֿצן יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער.
11 A były wszystkie dni Enosza: dziewięćset pięć lat; i umarł.	יא און אַלע טעג פֿון אָנושן זיינען געווען נײַן הונדערט יאָר און פֿינף יאָר; און ער איז געשטאַרבן.

- 12 I przeżył Kenan siedmdziesiąt lat, i spłodził Mahalalela. יב און קינן האָט געלעבט זיבעציק יאָר, און האָט געבאָרן מהללאלן.
- 13 I żył Kenan po spłodzeniu Mahalalela ośmset czterdzieści lat, i spłodził synów i córki. יג און קינן האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן מהללאלן, אַכט הונדערט יאָר און פֿערציק יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער.
- 14 A były wszystkie dni Kenana: dziewięćset dziesięć lat; i umarł. יד און אלע טעג פֿון קינען זיינען געווען נין הונדערט יאָר און צען יאָר; און ער איז געשטאָרבן.
- 15 I przeżył Mahalalel sześćdziesiąt pięć lat, i spłodził Jereda. טו און מהללאל האָט געלעבט פֿינף און זעכציק יאָר, און האָט געבאָרן ירדן.
- 16 I żył Mahalalel, po spłodzeniu Jereda, ośmset trzydzieści lat, i spłodził synów i córki. טז און מהללאל האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן ירדן, אַכט הונדערט יאָר און דרייסיק יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער.
- 17 A były wszystkie dni Mahalalela: ośmset dziewięćdziesiąt pięć lat; i umarł. יז און אלע טעג פֿון מהללאלן זיינען געווען אַכט הונדערט יאָר און פֿינף און ניינציק יאָר; און ער איז געשטאָרבן.
- 18 I przeżył Jered sto sześćdziesiąt i dwa lata, i spłodził Chanocha. יח און ירד האָט געלעבט הונדערט יאָר און צוויי און זעכציק יאָר, און האָט געבאָרן חנוכן.
- 19 I żył Jered, po spłodzeniu Chanocha, ośmset lat, i spłodził synów i córki. יט און ירד האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן חנוכן, אַכט הונדערט יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער.
- 20 A były wszystkie dni Jereda: dziewięćset sześćdziesiąt i dwa lata; i umarł. כ און אלע טעג פֿון ירדן זיינען געווען נין הונדערט יאָר און צוויי און זעכציק יאָר; און ער איז געשטאָרבן.
- 21 I przeżył Chanoch sześćdziesiąt i pięć lat, i spłodził Metuszelacha. כא און חנוך האָט געלעבט פֿינף און זעכציק יאָר, און האָט געבאָרן מתושלחן.
- 22 I postępował Chanoch z Bogiem, po spłodzeniu Metuszelacha, jeszcze trzysta lat, i spłodził synów i córki. כב און חנוך איז געגאנגען מיט גאָט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן מתושלחן, דריי הונדערט יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער.
- 23 A były wszystkie dni Chanocha: trzysta sześćdziesiąt pięć lat. כג און אלע טעג פֿון חנוכן זיינען געווען דריי הונדערט יאָר און פֿינף און זעכציק יאָר.

- 24 I tak postępował Chanoch z Bogiem, a nie było go, bo zabrał go Bóg. כד און חנוך איז געגאנגען מיט גאָט; און ער איז נישט געוואָרן, וואָרום גאָט האָט אים צוגענומען.
- 25 I przeżył Metuszelach sto ośmdziesiąt siedm lat, i spłodził Lemecha. כה און מתושלח האָט געלעבט הונדערט יאָר און זיבן און אַכציק יאָר, און האָט געבאָרן לִמְכָן.
- 26 I żył Metuszelach, po spłodzeniu Lemecha, siedmset ośmdziesiąt i dwa lata, i spłodził synów i córki. כו און מתושלח האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן לִמְכָן, זיבן הונדערט יאָר און צוויי און אַכציק יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער.
- 27 A były wszystkie dni Metuszelacha: dziewięćset sześćdziesiąt dziewięć lat; i umarł. כז און אַלע טעג פֿון מתושלח זינען געווען נין הונדערט יאָר און נין און זעכציק יאָר; און ער איז געשטאָרבן.
- 28 I przeżył Lemech sto ośmdziesiąt i dwa lata, i spłodził syna. כח און לִמְך האָט געלעבט הונדערט יאָר און צוויי און אַכציק יאָר, און האָט געבאָרן אַ זון.
- 29 I nazwał imię jego Noach, mówiąc: "Ten niechaj pocieszy nas z pracy naszej i z trudów rąk naszych, na ziemi, którą przeklął Bóg!" כט און ער האָט גערופֿן זיין נאָמען נח, אַזוי צו זאָגן: דער דאָזיקער וועט אונדז זיין אַ נחמה פֿאַר אונדזער אַרבעט, און פֿאַר דער מאַטערניש פֿון אונדזערע הענט, פֿון וועגן דער ערד וואָס האָט זי פֿאַרשאַלטן.
- 30 I żył Lemech, po spłodzeniu Noacha, pięćset dziewięćdziesiąt pięć lat, i spłodził synów i córki. ל און לִמְך האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן נח, פֿינף הונדערט יאָר און פֿינף און ניינציק יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער.
- 31 A były wszystkie dni Lemecha: siedmset siedmdziesiąt siedm lat; i umarł. לא און אַלע טעג פֿון לִמְכָן זינען געווען זיבן הונדערט יאָר און זיבן און זיבעציק יאָר; און ער איז געשטאָרבן.
- 32 I był Noach w wieku pięciuset lat, gdy spłodził Noach Szema, Chama i Jafeta. לב און אַז נח איז געוואָרן פֿינף הונדערט יאָר אַלט, האָט נח געבאָרן שמען, חמען, און יֶפֶת.

בראשית ו : 6

- א   און עס איז געווען, אז די מענטשן האָבן זיך
אָנגעהויבן מערן אויפֿן געזיכט פֿון דער ערד,
און ביי זיי זינען געבאָרן געוואָרן טעכטער,
- ב   האָבן די זין פֿון גאָט געזען די טעכטער פֿון
מענטשן אז זיי זינען שיין, און זיי האָבן זיך
גענומען ווייבער וועמען-נאָר זיי האָבן
אויסדערוויילט.
- ג   האָט גאָט געזאָגט: מײַן גיסט זאָל ניט בלייבן
אין דעם מענטשן אויף אייביק, וואָרום ער איז
פֿאַרט פֿלייש; נאָר זינע טעג זאָלן זײַן
הונדערט און צוואַנציק יאָר.
- ד   די נפֿילים זינען געווען אויף דער ערד אין
יענע טעג — און אויך דערנאָך — ווען די זין
פֿון גאָט פֿלעגן קומען צו די טעכטער פֿון
מענטשן, און זיי פֿלעגן געבערן פֿון זיי; דאָס
זינען די גיבורים וואָס פֿון פֿאַרצײַטן, מענער
מיט אַ נאָמען.
- ה   און גאָט האָט געזען אז דאָס בײַז פֿון דעם
מענטשן איז גרויס אויף דער ערד, און די
גאַנצע טראַכטונג פֿון די מחשבות פֿון זײַן
האַרצן איז רק צום בײַזן אַ גאַנצן טאָג.
- ו   און גאָט האָט חרטה געהאַט וואָס ער האָט
געמאַכט דעם מענטשן אויף דער ערד, און ער
איז געווען באַקומערט אין זײַן האַרצן.
- ז   און גאָט האָט געזאָגט: איך וועל אָפּמעקן דעם
מענטשן וואָס איך האָב באַשאַפֿן, פֿון דעם
געזיכט פֿון דער ערד; פֿון אַ מענטשן בײַז אַ
בהמה, בײַז אַ שרץ, און בײַז אַ פֿויגל פֿון
הימל; וואָרום איך האָב חרטה וואָס איך האָב
זיי געמאַכט.
- ח   אָבער נח האָט געפֿונען לײַטזעליקייט אין די
אויגן פֿון גאָט.
- 1   I stało się, gdy poczęli się ludzie rozmna-
żać na ziemi, a córki im się narodziły, -
- 2   Że ujrawszy synowie Boscy córki ludz-
kie, iż piękne były, pojęli sobie żony
ze wszystkich, które sobie upodobali.
- 3   I rzekł Bóg: "nie walczyć duchowi Moje-
mu w człowieku długo, jest on wszakże
i ciałem; i niech będą dni jego sto dwa-
dzieścia lat.
- 4   Olbrzymi byli na ziemi w czasy one;
i także w następstwie, bo przychodzili
synowie Boscy do cór ludzkich, a rodziły
im: Są to owi mocarze, którzy od wie-
ków byli mężami sławy.
- 5   A widząc Wiekuisty, że wzmogła się nie-
godziwość człowieka na ziemi, a wszyst-
kie knowania i zamysły serca jego tylko
niegodziwe wciąż;
- 6   Pożałował wtedy Wiekuisty, że utworzył
człowieka na ziemi, i ubolewał w sercu
Swojem.
- 7   I rzekł Wiekuisty: "Zgładzę ludzi, któ-
rych stworzyłem, z oblicza ziemi, tak
człowieka jak i bydlę, tak robactwo jak
i ptactwo nieba; bo żałuję, żem utworzył
je."
- 8   Noach zaś znalazł łaskę w oczach Boga.

- 9 Oto dzieje Noacha: Noach był mężem sprawiedliwym; nieskazitelnym był on za czasów swoich; z Bogiem postępował Noach.
- 10 I spłodził Noach trzech synów: Szema, Chama i Jafeta.
- 11 I skażona była ziemia przed Bogiem, i napełniła się ziemia bezprawiem.
- 12 I widział Bóg ziemię, a oto skażona; bo skaziło wszelkie ciało drogę swą na ziemi.
- 13 I rzekł Bóg do Noacha: "Koniec wszelkiego ciała przyszedł przedemną, bo napełniła się ziemia bezprawiem przez nich; i tak oto zniweczę ich z ponad ziemi.
- 14 Zbuduj sobie korab' z drzewa cyprysowego; przegrody poczynisz w korabiu; i pokryjesz go z wewnątrz i z zewnątrz smołowcem.
- 15 A tak oto urządzisz go: Trzysta łokci długość korabia, pięćdziesiąt łokci szerokość jego, a trzydzieści łokci wysokość jego.
- 16 Otwory poczynisz w korabiu, i aż na łokieć zwężyś go wżwyż; a drzwi korabia z boku jego umieścisz; o dolnych, średnich i wyższych piętrach uczynisz go.
- 17 A Ja oto, sprowadzam potop, - wody na ziemię, by zniweczyć wszelkie ciało, w którym dech życia jest z pod nieba: wszystko, co na ziemi, wyginie.
- ט דאָס איז די געשיכטע פֿון נח. נח איז געווען אַ גערעכטער, ערלעכער מאַן אין זײַן דור; מיט גאָט איז געגאַנגען נח.
- י און נח האָט געבאַרן דרײַ זין: שֵׁם, חָם, און יֵפֶת.
- יא און די ערד איז פֿאַרדאַרבן געוואָרן פֿאַר גאָט, און די ערד איז פֿול געוואָרן מיט אומרעכט.
- יב און גאָט האָט געזען די ערד, ערשט זי איז פֿאַרדאַרבן, ווייל יעטוועדער לײַב האָט פֿאַרדאַרבן זײַן וועג אויף דער ערד.
- יג און גאָט האָט געזאָגט צו נח: דער סוף פֿון אַלע לײַבער איז געקומען פֿאַר מיר, וואָרום די ערד איז פֿול מיט אומרעכט דורך זײַ; און זע, איך ברענג זײ אום מיט דער ערד.
- יד מאַך דיר אַ תְּבֵה פֿון פֿימסנהאַלץ; אין קאַמערן זאָלסטו מאַכן די תְּבֵה, און זאָלסט זי אויספֿעכן פֿון אינעווייניק און פֿון אויסנווייניק מיט פֿעך.
- טו און אַט ווי דו זאָלסט זי מאַכן: דרײַ הונדערט איילן די לענג פֿון דער תְּבֵה, פֿופֿציק איילן איר ברייט, און דרײַסיק איילן איר הײך.
- טז אַ גיבלדאַך זאָלסטו מאַכן צו דער תְּבֵה, און אויף אַן אייל די ברייט זאָלסטו זי פֿאַרענדיקן פֿון אויבן; און דעם אײַנגאַנג פֿון דער תְּבֵה זאָלסטו מאַכן אין איר זײַט; מיט אַן אונטערשטן, צווייטן, און דריטן שטאַק זאָלסטו זי מאַכן.
- יז און איך, זע, איך ברענג אַ מבול וואָסער אויף דער ערד, אומצוברענגען יעטוועדער לײַב וואָס אין אים איז דאָ אַן אָטעם פֿון לעבן, פֿון אונטערן הימל; אַלץ וואָס אויף דער ערד וועט אומקומען.

- 18 Ustanowię zaś przymierze Moje z tobą, i wnijdziesz do korabia - ty, i synowie twoi, i żona twoja, i żony synów twoich z tobą. יח אָבער איך וועל אויפֿשטעלן מײַן בונד מיט דיר, און וועסט אַרײַנגיין אין דער תִּבָּה, דו און דינע זין, און דיין ווייב, און דינע זינס ווייבער, מיט דיר.
- 19 Z wszystkiego też co żyje, z wszelkiego ciała, po parze z każdego wprowadzisz do korabia, abyś zachował je z sobą: samiec i samica niech będą: יט און פֿון אַלץ וואָס לעבט, פֿון אַלע ליבער, זאָלסטו אַרײַנברענגען צו צוויי פֿון איטלעכן אין דער תִּבָּה, אויף צו דערהאַלטן בײַם לעבן מיט דיר; אַ זָכר און אַ נקֵבָה זאָלן זײַ זײַן.
- 20 Z ptactwa według rodzaju jego, i z bydła według rodzaju jego; - po parze z każdego niechaj wnijdą do ciebie, aby zachowane zostały. כ פֿון די פֿויגלען לויט זייערע מינים, און פֿון די בהמות לויט זייערע מינים, פֿון אַלע שרצים פֿון דער ערד לויט זייערע מינים, צו צוויי פֿון איטלעכן זאָלן אַרײַנגיין צו דיר, אויף צו דערהאַלטן בײַם לעבן.
- 21 Ty zaś nabierz sobie wszelakiej stawy na pokarm, a nagromadź ją u siebie, aby była tobie i im na pokarm. כא און דו נעם דיר פֿון יעטוועדער עסנוואָרג וואָס ווערט געגעסן, און זאַמל אײַן צו דיר, כּדי עס זאָל זײַן פֿאַר דיר און פֿאַר זײַ צום עסן.
- 22 I uczynił to Noach: Podług wszystkiego co polecił mu Bóg, tak uczynił. כב און נח האָט אַזוי געטאָן; אַזוי ווי אַלץ וואָס גאָט האָט אים באַפֿוילן, אַזוי האָט ער געטאָן.

בראשית ז : 7

- 1 I rzekł Bóg do Noacha: "Wnijdź ty i wszystek dom twój do korabia, bo ciebie upatrzyłem jako sprawiedliwego przedemną w wieku tym.

א און גאָט האָט געזאָגט צו נח: גיי אַרײַן דו און דיין גאַנץ הויזגעזינט אין דער תּבֿה, וואָרום דיך האָב איך געזען גערעכט פֿאַר מיר אין דעם דאָזיקן דור.
- 2 Ze wszelkiego bydła czystego zabierzesz ze sobą po siedmioro, - samca i samicę jego, ze zwierząt zaś nieczystych po parze, - samca i samicę jego.

ב פֿון אַלע ריינע בהמות זאָלסטו דיר נעמען צו זיבן און זיבן, איטלעכס מיט זײַן פֿאַר; און פֿון די בהמות וואָס זיי זײַנען ניט ריי, צו צוויי, איטלעכס מיט זײַן פֿאַר.
- 3 Również z ptactwa nieba po siedmioro, - samca i samicę, - aby zachować nasienie na powierzchni całej ziemi.

ג אויך פֿון די פּוֹיגלען פֿון הימל צו זיבן און זיבן, אַן ער און אַ זי, כּדי צו דערהאַלטן זאָמען אויפֿן געזיכט פֿון דער גאַנצער ערד.
- 4 Bo, po dniach jeszcze siedmiu, spuszczę deszcz na ziemię, przez czterdzieści dni i czterdzieści nocy, i zgładzę wszelki byt, który utworzyłem, z oblicza ziemi.

ד וואָרום אין זיבן טעג אַרום, מאַך איך רעגענען אויף דער ערד פּערציק טעג און פּערציק נעכט, און איך וועל אָפּמעקן דעם גאַנצן באַשטאַנד וואָס איך האָב געמאַכט, פֿון דעם געזיכט פֿון דער ערד.
- 5 I spełnił Noach wszystko tak, jak polecił mu Bóg.

ה און נח האָט געטאָן אַזוי ווי אַלץ וואָס גאָט האָט אים באַפוילן.
- 6 A Noach był wtedy w wieku sześciuset lat. I nastał potop - wody na ziemi.

ו און נח איז געווען זעקס הונדערט יאָר אַלט, ווען דער מבול איז געווען אויף דער ערד.
- 7 I wszedł Noach, i synowie jego, i żona jego, i żony synów jego z nim do korabia, z powodu wód potopu.

ז און נח, און זײַנע זין, און זײַן ווייב, און זײַנע זינס ווייבער, מיט אים, זײַנען אַרײַנגעגאַנגען אין דער תּבֿה, פֿון וועגן דעם וואַסער פֿון מבול.
- 8 Z bydła czystego i ze zwierząt nieczystych, i z ptactwa i z wszystkiego co się porusza na ziemi -

ח פֿון די ריינע בהמות, און פֿון די בהמות וואָס זײַנען ניט ריי, און פֿון די פּוֹיגלען און אַלץ וואָס קריכט אויף דער ערד,
- 9 Po parze weszły do Noacha, do korabia, - samiec i samica, jak polecił Bóg Noachowi.

ט זײַנען צו צוויי צו צוויי אַרײַנגעגאַנגען צו נח אין דער תּבֿה, אַ זָכר און אַ נקבָּה, אַזוי ווי גאָט האָט באַפוילן נח.
- 10 I stało się po siedmiu dniach, iż wody potopu nastały na ziemi.

י און עס איז געווען צו זיבן טעג, אַזוי איז דאָס וואַסער פֿון מבול געווען אויף דער ערד.

- 11 Roku sześćsetnego życia Noacha, miesiąca drugiego, siedmnastego dnia miesiąca, - w tenże dzień rozwarły się wszystkie źródła otchłani bezmiernej, a spusty niebios się roztworzyły.
- 12 I spadł deszcz na ziemię, czterdzieści dni i czterdzieści nocy.
- 13 Onego właśnie dnia wszedł Noach i Szem i Cham i Jafet, synowie Noacha, i żona Noacha, i trzy żony synów jego, z nimi, do korabia, -
- 14 Oni i wszelki zwierz, według rodzaju swego, i wszelkie bydło, według rodzaju swego, i wszelki płaz pełzający po ziemi, według rodzaju swego, i wszystko co lata, według rodzaju swego, wszelakie ptactwo skrzydlate;
- 15 I tak weszło do Noacha, do korabia, po parze z każdego ciała, w którym był dech żywota.
- 16 A które weszły, samiec i samica z każdego ciała weszły, - jako polecił mu Bóg. I zamknął Bóg za nim.
- 17 Był tedy potop przez czterdzieści dni na ziemi, - i wezbrały wody i podniosły korab', i uniósł się wysoko nad ziemią.
- 18 I wzmożyły się wody, i wezbrały bardzo na ziemi; i pływał korab' po powierzchni wody.
- 19 A wody wzmagaly się coraz bardziej na ziemi; i pokryły się wszystkie góry wysokie, co pod całym niebem.
- יא אין דעם זעקס הונדערטסטן יָאָר פֿון נחס לעבן, אין צווייטן חודש, אין זיבעצנטן טאָג פֿון חודש, אין דעם דאָזיקן טאָג האָבן אויסגעבראַכן אַלע קוואַלן פֿון גרויסן תְּהוֹם, און די פענצטער פֿון הימל האָבן זיך געעפנט.
- יב און דער רעגן איז געווען אויף דער ערד פערציק טעג און פערציק נעכט.
- יג אין דעם דאָזיקן אייגענעם טאָג זינען אַרײַנגעגאַנגען נח, און שֵׁם, און חָם, און יָפֶת, נחס זין, און נחס ווייב, און די דריי ווייבער פֿון זינע זין מיט זיי, אין דער תְּבֵה;
- יד זיי, און אַלע חיות לויט זייערע מינים, און אַלע בהמות לויט זייערע מינים, און אַלע שרצים וואָס קריכן אויף דער ערד לויט זייערע מינים, און אַלע עופות לויט זייערע מינים, איטלעך פויגל, איטלעך געפליגל.
- טו און זיי זינען אַרײַנגעגאַנגען צו נחן אין דער תְּבֵה, צו צוויי, צו צוויי פֿון אַלע לײַבער וואָס אין זיי איז דאָ אַן אָטעם פֿון לעבן.
- טז און די וואָס זינען אַרײַנגעגאַנגען, זינען אַרײַנגעגאַנגען אַ זָכָר און אַ נקבה פֿון אַלע לײַבער, אַזוי ווי גאָט האָט אים באַפוילן; און גאָט האָט פֿאַרשלאָסן הינטער אים.
- יז און דער מבול איז געווען פערציק טעג אויף דער ערד, און די וואָסערן האָבן זיך געמערט, און זיי האָבן געטראָגן די תְּבֵה, און זי האָט זיך אויפֿגעהויבן איבער דער ערד.
- יח און די וואָסערן האָבן זיך געשטאַרקט, און האָבן זיך זייער געמערט אויף דער ערד, און די תְּבֵה איז געגאַנגען אויף דער אויבערפלעך פֿון די וואָסערן.
- יט און די וואָסערן האָבן זיך זייער זייער געשטאַרקט אויף דער ערד; און עס זינען פֿאַרדעקט געוואָרן אַלע הויכע בערג וואָס אונטערן גאַנצן הימל.

- 20 Piętnaście łokci wzwyż wzmogły się wody, i zakryte zostały góry. כ פופצן איילן אַריבער האָבן זיך די וואַסערן געשטאַרקט, און די בערג זינען פֿאַרדעקט געוואָרן.
- 21 I wyginęło wszelkie ciało, poruszające się na ziemi, - z ptactwa, i z bydła, i ze zwierząt, i z wszelkiego roju rojącego się na ziemi, i wszyscy ludzie. כא און עס איז אומגעקומען יעטוועדער לײב וואָס באַוועגט זיך אויף דער ערד, סײַ אַ פּוּגל, סײַ אַ בהמה, סײַ אַ חיה, סײַ יעטוועדער שרץ וואָס קריכט אויף דער ערד, און יעטוועדער מענטש;
- 22 Wszystko, w czyich nozdrzach tchnący dech żywota, ze wszystkiego, co na lądzie było, pomarło. כב אַלץ וואָס אין זינע נאָזלעכער איז געווען אַ הויך פֿון אַ לעבעדיקן אָטעם, אַלץ וואָס אויף דער יבשה, איז געשטאַרבן.
- 23 I tak zgładził wszystek byt na obliczu ziemi, od człowieka do bydłęcia, i płazu i ptaka nieba; i zgładzone zostały z ziemi. A pozostał tylko Noach, i co było z nim w korabiu. כג און ער האָט אָפּגעמעקט דעם גאַנצן באַשטאַנד וואָס אויפֿן געזיכט פֿון דער ערד, פֿון אַ מענטשן ביז אַ בהמה, ביז אַ שרץ, און ביז אַ פּוּגל פֿון הימל; און זיי זינען אָפּגעמעקט געוואָרן פֿון דער ערד, און נאָר נח איז געבליבן, און די וואָס מיט אים אין דער תּבֿה.
- 24 I opanowały wody ziemię, sto pięćdziesiąt dni. כד און די וואַסערן האָבן זיך געשטאַרקט אויף דער ערד הונדערט און פֿופֿציק טעג.

בראשית ח : 8

- 1 Ale wspomniał Bóg na Noacha, i na wszystkie zwierzęta, i na wszystko bydło, które było z nim w korabiu; i powiódł Bóg wiatr po ziemi, i uciszyły się wody.

א און גאָט האָט געדאַכט אָן נח, און אָן אַלע חיות, און אָן אַלע בהמות, וואָס מיט אים אין דער תִּבָּה, און גאָט האָט געמאַכט אַריבערגיין אַ ווינט אויף דער ערד, און די וואַסערן האָבן זיך איינגעשטילט.
- 2 I zawarły się źródła otchłani, i upusty niebios, i wstrzymany był deszcz z nieba.

ב און עס זיינען פֿאַרשטאַפּט געוואָרן די קוואַלן פֿון תְּהוֹם, און די פֿענצטער פֿון הימל; און דער רעגן פֿון הימל איז פֿאַרהאַלטן געוואָרן.
- 3 I zaczęły ustępować wody z ponad ziemi, wciąż ustępując; i opadły wody po upływie stu pięćdziesięciu dni.

ג און די וואַסערן האָבן געהאַלטן אין איין אָפּטרעטן פֿון דער ערד; און די וואַסערן זיינען געמינערט געוואָרן צום סוף פֿון הונדערט און פֿופֿציק טעג.
- 4 I osiadł korab' miesiąca siódmego, siedmnastego dnia miesiąca na górach Ararat.

ד און די תִּבָּה האָט גערוט אין זיבעטן חודש, אין זיבעצנטן טאָג פֿון חודש, אויף די בערג פֿון אַרָרט.
- 5 A wody wciąż opadały, aż do miesiąca dziesiątego; dziesiątego, pierwszego tegoż miesiąca, ukazały się wierzchołki gór.

ה און די וואַסערן האָבן געהאַלטן אין איין געמינערט ווערן ביזן צענטן חודש; אין צענטן חודש, אין ערשטן טאָג פֿון חודש, האָבן זיך באַוויזן די שפיצן פֿון די בערג.
- 6 I stało się po upływie czterdziestu dni, otworzył Noach okno korabia, które był uczynił.

ו און עס איז געווען צום סוף פֿון פֿערציק טעג, האָט נח געעפֿנט דעם פֿענצטער פֿון דער תִּבָּה וואָס ער האָט געמאַכט.
- 7 I wypuścił kruka, a ten latał wciąż tam i napowrót, póki nie oschły wody na ziemi.

ז און ער האָט אַרויסגעשיקט דעם ראָב, און ער איז אַרויס הײַן און צוריק, ביז דאָס וואַסער איז אָפּגעטריקנט געוואָרן פֿון דעם געזיכט פֿון דער ערד.
- 8 Wtedy wypuścił gołębicę od siebie, aby obaczyć, czy zmniejszyły się wody na powierzchni ziemi.

ח האָט ער אַרויסגעשיקט פֿון זיך די טויב, צו זען אויב דאָס וואַסער איז אָפּגעפֿאַלן פֿון דעם געזיכט פֿון דער ערד.

- 9 Ale nie znalazła gołębica przystanku dla stopy swojej, i wróciła do niego do korabia, bo była jeszcze woda na powierzchni całej ziemi; i wyciągnął rękę swoją, i wziął ją i wpuścił ją do siebie do korabia.
- 10 I przeczekawszy jeszcze siedm dni dalszych, znów wypuścił gołębicę z korabia.
- 11 I wróciła do niego gołębica pod wieczór, a oto liść oliwnika zerwany w dzióbku jej; i poznał Noach, że zmniejszyły się wody na ziemi.
- 12 I przeczekał jeszcze siedm dni dalszych, i wypuścił gołębicę; ale nie wróciła więcej do niego.
- 13 I stało się sześćsetnego pierwszego roku, - miesiąca pierwszego, pierwszego dnia miesiąca oschły wody z ziemi. I zjął Noach dach korabia, i spojrział, a oto oschła powierzchnia ziemi.
- 14 A miesiąca wtórego, dwudziestego siódmego dnia miesiąca, wyschła ziemia.
- 15 I powiedział Bóg do Noacha, i rzekł:
- 16 "Wyjdź z korabia ty, i żona twoja, i synowie twoi, i żony synów twoich z tobą.
- ט אָבער די טויב האָט ניט געפֿונען קיין אָפֿר פֿאַר איר פֿוסטריט, און זי האָט זיך אומגעקערט צו אים אין דער תּבֿה, ווייל וואָסער איז געווען אויפֿן געזיכט פֿון דער גאַנצער ערד. האָט ער אויסגעשטרעקט זיין האַנט, און האָט זי גענומען און זי אַרײַנגעבראַכט צו זיך אין דער תּבֿה.
- י און ער האָט אָפּגעוואָרט נאָך אַנדערע זיבן טעג, און האָט ווידער אַרויסגעשיקט די טויב פֿון דער תּבֿה.
- יא און די טויב איז געקומען אין אָונטצײַט, ערשט אַן אָפּגעריסן איילבערטבלאַט איז אין איר מויל, און נח האָט געוויסט אַז דאָס וואָסער איז אָפּגעפֿאַלן פֿון דער ערד.
- יב האָט ער אָפּגעוואָרט נאָך אַנדערע זיבן טעג, און האָט אַרויסגעשיקט די טויב, און זי האָט זיך מער ניט אומגעקערט צו אים ווידער.
- יג און עס איז געווען אין דעם זעקס הונדערט און ערשטן יאָר, אין ערשטן חודש, אין ערשטן טאָג פֿון חודש, איז אָפּגעטריקנט געוואָרן דאָס וואָסער פֿון דער ערד, און נח האָט אַראָפּגענומען דעם דעק פֿון דער תּבֿה, און האָט אַ קוק געטאָן, ערשט דאָס געזיכט פֿון דער ערד איז טרוקן.
- יד און אין צווייטן חודש, אין זיבן און צוואַנציקסטן טאָג פֿון חודש, איז אויסגעטריקנט געוואָרן די ערד.
- טו און גאָט האָט גערעדט צו נח, אַזוי צו זאָגן:
- טז גיי אַרויס פֿון דער תּבֿה, דו, און דיין וײַב, און דייןע זין, און די וײַבער פֿון דייןע זין, מיט דיר.

- 17 Wszystkie zwierzęta, które z tobą są, z wszelkiego ciała, - z ptactwa i z bydła, i z wszelkiego robactwa pełzającego po ziemi, - wywiedź ze sobą, aby się roiły na ziemi, a rozradzały i rozmnażały na ziemi".
- 18 I wyszedł Noach, i synowie jego, i żona jego i żony synów jego z nim.
- 19 Wszelkie zwierzę, wszelkie robactwo i wszelkie ptactwo, wszystko, co pełza po ziemi, podług rodzajów swoich, wyszły z korabia.
- 20 I zbudował Noach ofiarnicę Wiekuistemu, i wziął z każdego bydła czystego i złożył całopalenia na ofiarnicy.
- 21 I przyjął Wiekuisty z zadowoleniem woń wdzięczną, i rzekł Wiekuisty w sercu Swojem: "Nie będę więcej przeklinał ziemi z powodu człowieka, bo zamysł serca ludzkiego zły od młodości jego, i nie będę więcej zatracał wszelkiego życia, jakem uczynił.
- 22 A póki trwać będzie ziemia, siew i żniwo, i mróz i upał, i lato i zima, i dzień i noc, nie ustaną".
- יז יעטוועדער לעבעדיקע זאך וואָס מיט דיר, פֿון אַלע ליבער, סײַ אַ פֿויגל, סײַ אַ בהמה, סײַ יעטוועדער שרץ וואָס קריכט אויף דער ערד, ברענג אַרויס מיט זיך, און זיי זאָלן זיך ווידמענען אויף דער ערד, און זיך פֿרוכפֿערן און מערן אויף דער ערד.
- יח איז אַרויסגעגאַנגען נח, און זײַנע זין, און זײַב, און זײַנע זינס ווייבער, מיט אים.
- יט יעטוועדער חיה, יעטוועדער שרץ, און יעטוועדער פֿויגל, אַלץ וואָס באַוועגט זיך אויף דער ערד, לויט זייערע משפּחות, זײַנען אַרויסגעגאַנגען פֿון דער תּבֿה.
- כ און נח האָט געבויט אַ מזבֿזח צו גאָט, און ער האָט גענומען פֿון אַלע ריינע בהמות, און פֿון אַלע ריינע פֿויגלען, און האָט אויפֿגעבראַכט בראַנדאָפֿער אויפֿן מזבֿח.
- כא און גאָט האָט געשמעקט דעם געשמאַקן ריח, און גאָט האָט געזאָגט אין זײַן האַרצן: איך וועל מער ווידער ניט פֿאַרשילטן די ערד פֿון וועגן דעם מענטשן; וואָרום די טראַכטונג פֿון דעם מענטשנס האַרצן איז שלעכט פֿון זײַן יוגנט אָן; און איך וועל מער ווידער ניט דערשלאָגן אַלץ וואָס לעבט, אַזוי ווי איך האָב געטאָן.
- כב אַזוי לאַנג ווי די טעג פֿון דער ערד, זאָל זייאונג און שניט, און קעלט און היץ, און זומער און ווינטער, און טאָג און נאַכט, ניט אויפֿהערן.

בראשית ט : 9

- 1 I pobłogosławił Bóg Noacha i synów jego, i rzekł do nich: "Rozradzajcie się i rozmnażajcie i napęlniajcie ziemię!

א   און גאָט האָט געבענטשט נחן און זיינע זין, און האָט צו זיי געזאָגט: פֿרוכפּערט אייך און מערט אייך, און פֿילט אָן די ערד.
- 2 A bojaźń i trwoga wasza niech będzie nad wszelkiem zwierzęciem ziemi i nad wszelkiem ptactwem nieba. Wszystko co się porusza na ziemi i wszystkie ryby morza w moc waszą oddane!

ב   און אייער מורא און אייער שרעק זאָל זיין אויף יעטוועדער חיה פֿון דער ערד, און אויף יעטוועדער פֿויגל פֿון הימל, אויף אַלץ וואָס די ערד ווידמענט, און אויף אַלע פֿישן פֿון ים; אין אייער האַנט זיינען זיי איבערגעגעבן.
- 3 Wszystko co się rusza i co żyje, wam będzie na pokarm, jako zieloną roślinę oddałem wam wszystko.

ג   אַלץ וואָס באַוועגט זיך, וואָס לעבט, זאָל זיין פֿאַר אייך צום עסן; אַזוי ווי גרינע קרײַטעכץ האָב איך אייך דאָס אַלץ געגעבן.
- 4 Wszakże istoty z życiem jej, z krwią jej, - jeść nie będziecie.

ד   נאָר פֿלייש מיט זיין לעבן, זיין בלוט, זאָלט איר ניט עסן.
- 5 W szczególności krwi waszej, służącej życiu waszemu, poszukiwać będę. Z ręki wszelkiego żywota poszukiwać jej będę; i z ręki człowieka, - jednego z ręki drugiego, - poszukiwać będę życia ludzkiego.

ה   און פֿאַר וואָר, אייער בלוט, פֿון אייערע נפֿשות, וועל איך אויפֿמאַנען; פֿון דער האַנט פֿון איטלעכער חיה וועל איך עס אויפֿמאַנען, און פֿון דער האַנט פֿון דעם מענטשן, פֿון דער האַנט פֿון דעם מענטשן זיין ברודער, וועל איך אויפֿמאַנען דאָס לעבן פֿון אַ מענטשן.
- 6 Kto przeleje krew człowieka, przez człowieka krew jego przelaną będzie; bo na obraz Boży stworzył człowieka!

ו   דער וואָס פֿאַרגיסט דאָס בלוט פֿון אַ מענטשן, זאָל דורך אַ מענטשן זיין בלוט פֿאַרגאָסן ווערן; וואָרום אין דער געשטאַלט פֿון גאָט האָט ער געמאַכט דעם מענטשן.
- 7 Wy zaś rozradzajcie się i rozmnażajcie; rozpleniajcie się na ziemi, i rozmnażajcie się na niej!

ז   און איר, פֿרוכפּערט אייך און מערט אייך; ווידמענט אייך אויף דער ערד, און מערט אייך אויף איר.
- 8 I oświadczył Bóg Noachowi i synom jego z nim, i rzekł:

ח   און גאָט האָט געזאָגט צו נחן און צו זיינע זין מיט אים, אַזוי צו זאָגן:
- 9 Ja zaś oto stanowią przymierze Moje z wami, i z potomstwem waszém, po was.

ט   און איך, זע, איך שטעל אויף מײַן בונד מיט אייך, און מיט אייער זאָמען נאָך אייך,

- 10 I z wszelką istotą żyjącą, która z wami - w ptactwie, bydle i wszelkiem zwierzęciem ziemi przy was, z wszystkimi co wyszły z korabia, z wszelkiem zwierzęciem ziemi.
- 11 I utwierdzam przymierze Moje z wami, żeby nie było już zgładzonem wszelkie ciało przez wody potopu, i nie było już potopu dla zniszczenia ziemi".
- 12 I rzekł Bóg: "Oto znak przymierza, który ustanawiam między Mną a wami, i między każdą istotą żyjącą, co z wami była, na czasy wieczne!
- 13 Łuk Mój kładę na obłokach aby był znakiem przymierza między Mną a ziemią.
- 14 I będzie gdy oblokę obłokiem ziemię, a ukaże się łuk na obłokach:
- 15 Wtedy wspomnę na przymierze Moje, co między Mną a wami, i każdym jestestwem żyjącem, w wszelkiem cielem; a nie staną się już wody potopem, aby zniweczyć wszelkie ciało.
- 16 I będzie łuk w obłokach, i spojrzę nań, abym wspomniał na przymierze wieczne między Bogiem, a każdym jestestwem żyjącem w wszelkiem cielem, które jest na ziemi."
- 17 I rzekł Bóg do Noacha: "Oto znak przymierza, które ustanowiłem między Mną a wszelkiem ciałem, które jest na ziemi!"
- י און מיט יעטוועדער לעבעדיקער באשעפעניש וואס מיט איך, סײַ אַ פֿויגל, סײַ אַ בהמה, סײַ יעטוועדער חיה פֿון דער ערד מיט איך, פֿון די אַלע וואָס זײַנען אַרויסגעגאַנגען פֿון דער תּבֿה, אַלע לעבעדיקע זאַכן פֿון דער ערד.
- יא און איך וועל אויפֿשטעלן מײַן בונד מיט איך, און עס וועלן מער נישט פֿאַרשניטן ווערן אַלע לײַבער פֿון אַ מבול-געוויסער, און עס וועט מער נישט זײַן קײַן מבול אומצוברענגען די ערד.
- יב און גאָט האָט געזאָגט: דאָס איז דער צײַכן פֿון דעם בונד וואָס איך גיב צווישן מיר און צווישן איך, און צווישן יעטוועדער לעבעדיקער באשעפעניש וואָס מיט איך, אויף אייביקע דורות:
- יג מײַן בויגן האָב איך אַרײַנגעטאָן אין וואָלקן, און ער וועט זײַן פֿאַר אַ צײַכן פֿון בונד צווישן מיר און צווישן דער ערד.
- יד און עס וועט זײַן, ווען איך טו וואָלקענען אַ וואָלקן אויף דער ערד, אַזוי וועט זיך באַוויזן דער בויגן אין דעם וואָלקן.
- טו און איך וועל זיך דערמאָנען אָן מײַן בונד וואָס צווישן מיר און צווישן איך, און צווישן יעטוועדער לעבעדיקער באשעפעניש פֿון אַלע לײַבער, און דאָס וואָס ער וועט מער נישט ווערן אַ מבול אומצוברענגען אַלע לײַבער.
- טז און דער בויגן וועט זײַן אין דעם וואָלקן, און איך וועל קוקן אויף אים, כּדי זיך צו דערמאָנען אָן דעם אייביקן בונד צווישן גאָט און צווישן יעטוועדער לעבעדיקער באשעפעניש פֿון אַלע לײַבער וואָס אויף דער ערד.
- יז און גאָט האָט געזאָגט צו נח: דאָס איז דער צײַכן פֿון דעם בונד וואָס איך האָב אויפֿגעשטעלט צווישן מיר און צווישן אַלע לײַבער וואָס אויף דער ערד.

- 18 A byli Synowie Noacha, którzy wyszli z korabia, Szem i Cham i Jefet. Cham zaś był ojcem Kanaana.
- 19 Ci trzej to byli synami Noacha, - a z tych zasiedliła się cała ziemia.
- 20 I począł Noach, mąż roli, i zasadził winnicę.
- 21 I napił się wina, i odurzył się, i obnażył się we wnętrzu namiotu swojego.
- 22 I ujrział Cham, ojciec Kanaana, nagość ojca swojego, - i powiedział to dwom braciom swoim na dworze.
- 23 I wzięli Szem i Jefet szatę, i włożyli ją obaj na ramiona swoje, i podeszli wstecz, i przykryli nagość ojca swojego; a oblicza ich były odwrócone, że nagości ojca swego nie widzieli.
- 24 I obudził się Noach po winie swoim, i dowiedział się, co uczynił mu syn jego młodszy.
- 25 I rzekł: "Przeklęty Kanaan; sługą sług niech będzie braciom swoim!"
- 26 I rzekł: "Błogosławiony Wiekuisty, Bóg Szema; a niech będzie Kanaan sługą im."
- 27 Niech rozprzestrzeni Bóg Jefetowi, i niech zamieszka w namiotach Szema; a niech będzie Kanaan sługą im!"
- 28 I żył Noach po potopie trzysta pięćdziesiąt lat.
- יח און די זין פֿון נחן וואָס זינען אַרויסגעגאַנגען פֿון דער תִּבֵּה, זינען געווען שֵׁם, חָם, און יֶפֶת; און חָם, דאָס איז דער פֿאַטער פֿון כְּנַען.
- יט די דאָזיקע דריי זינען געווען די זין פֿון נחן, און פֿון זיי האָט זיך צעשפּרייט די גאַנצע ערד.
- כ און נח דער אַקערמאַן האָט גענומען און האָט געפֿלאַנצט אַ ווינגאַרטן.
- כא און ער האָט געטרונקען פֿון דעם וויין, און איז געוואָרן שיכור און האָט זיך אָפּגעדעקט אין זיין געצעלט.
- כב האָט חָם דער פֿאַטער פֿון כְּנַען געזען די נאַקעטקייט פֿון זיין פֿאַטער, און האָט דערציילט זינע צוויי ברידער דרויסן.
- כג האָבן שֵׁם און יֶפֶת גענומען אַ מאַנטל, און אַרויפֿגעטאָן אויף זייערע ביידנס אַקסלען, און זיי זינען געגאַנגען הינטערווילעכס, און האָבן צוגעדעקט די נאַקעטקייט פֿון זייער פֿאַטער, מיט זייערע פּנימער אַהינטער, און זיי האָבן ניט געזען די נאַקעטקייט פֿון זייער פֿאַטער.
- כד און נח האָט זיך אויסגעניכטערט פֿון זיין וויין, און האָט געמערקט וואָס זיין ייִנגערער זון האָט אים געטאָן.
- כה און ער האָט געזאָגט: פֿאַרשאַלטן זאָל זיין כְּנַען, אַ קנעכט פֿון קנעכט זאָל ער זיין ביי זינע ברידער.
- כו און ער האָט געזאָגט: געלויבט איז יהוה דער גאָט פֿון שֵׁם; און כְּנַען זאָל זיין אַ קנעכט ביי זיי.
- כז דערברייטערן זאָל גאָט יֶפֶת, און ער זאָל רוען אין די געצעלטן פֿון שֵׁם; און כְּנַען זאָל זיין אַ קנעכט ביי זיי.
- כח און נח האָט געלעבט נאָכן מבול דריי הונדערט יאָר און פֿופֿציק יאָר.

29 A były wszystkie dni Noacha, dziewięć-
set pięćdziesiąt lat; i umarł.

כט און אלע טעג פֿון נחן זינען געווען ניין
הונדערט יאָר און פֿופֿציק יאָר; און ער איז
געשטאָרבן.

בראשית י : 10

- 1 A oto rodowody synów Noacha: Szema, Chama i Jefeta. Urodzili się im bowiem synowie po potopie.

א   און דאָס זינען די געבורטן פֿון נחם קינדער: שם, חם, און יפת; און ביי זיי זינען געבאָרן געוואָרן זין נאָכן מבול.
- 2 Synowie Jefeta: Gomer, i Magog, i Madai, i Jawan, i Tubal, i Meszech, i Tyras.

ב   די זין פֿון יפתן זינען געווען: גומֶר, און מָגוֹג, און מַדַּי, און יָוָן, און תּוּבַל, און מֶשֶׁךְ, און תִּירָס.
- 3 A synowie Gomera: Aszkenas, i Ryfat, i Togarma.

ג   און די זין פֿון גומֶר: אַשכּנַז, און רִיפַת, און תּוֹגַרְמָה. און די זין פֿון יֹנָען: אֱלִישָׁה, און תְּרַשִׁישׁ, פְּתִים, און דוּדַנִים.
- 4 A synowie Jawana: Elisza, i Tarszysz, Kittim i Dodanym.

ד
- 5 Od tych rozeszły się pomorskie narody podług ziem swoich, każdy podług języka swojego, podług plemion swoich, podług narodów swoich.

ה   פֿון די דאָזיקע האָבן זיך פֿאַנאַנדערגעשיידט די אינדזלען פֿון די פֿעלקער אין זייערע לענדער, איטלעכער לויט זיין לשון, לויט זייערע משפחות, אין זייערע פֿעלקער.
- 6 A synowie Chama: Kusz, i Micraim, i Put, i Kanaan.

ו   און די זין פֿון חָמֶען זינען געווען: כּוּשׁ, און מִצְרַיִם, און פּוּט, און כְּנָעַן.
- 7 A synowie Kusza: Seba, i Chawila i Sabta, i Rama, i Sabtechu. A synowie Ramy: Szeba i Dedan.

ז   און די זין פֿון כּוּשׁ: סְבָא, און חַוִּילָה, און סַבְתָּה, און רַעְמָה, און סַבְתְּכָא. און די זין פֿון רַעְמָה: שַׁבָּא און דֶּדָן.
- 8 A Kusz spłodził Nimroda: ten począł być mocarzem na ziemi.

ח   און כּוּשׁ האָט געבאָרן נִמְרוֹד. ער איז געווען דער ערשטער מאַכטיקער אויף דער ערד.
- 9 Był on mocarzem, myśliwym przed Wiekuistym. Przeto się mawia: jako Nimrod mocarz, myśliwy przed Wiekuistym.

ט   ער איז געווען אַ מאַכטיקער יעגער פֿאַר גאָט; דרום ווערט געזאָגט: אַזוי ווי נִמְרוֹד, אַ מאַכטיקער יעגער פֿאַר גאָט.
- 10 A był początek panowania jego w Babelu, i Erechu i Akadzie, i w Kalne, w ziemi Szynear.

י   און דער אָנהייב פֿון זיין קיניגרייך איז געווען בבל, און אַרְר, און אַכַד, און כַּלְנֵה, אין לאַנד שִׁנְעָר.
- 11 Z ziemi tej wyszedł do Aszuru, i zbudował Ninewę, i Rechobot-Ir, i Kalach.

יא   פֿון יענעם לאַנד איז ער אַרויסגעגאַנגען קיין אַשור, און האָט געבויט נִינְוֵה, און רֶחוֹבוֹת-עִיר, און כַּלַּח,
- 12 I Resen, między Ninewą a Kalachem; ono to owém miastem wielkiém.

יב   און רֶסֶן, צווישן נִינְוֵה און צווישן כַּלַּח, דאָס איז די גרויסע שטאָט.

- 13 A Micraim spłodził Ludów, i Anamitów, Lehabitów i Naftuchidów. יג און מצרים האָט געבאַרן לודים, און ענמים, און להבים, און נפתוחים,
- 14 I Patrusów, i Kasluchów, z których poszli Peliszty, i Kaftory. יד און פתרוסים, און פסלוחים — פֿון וואָנען די פלשתים זיינען אַרויסגעקומען — און פֿפתורים.
- 15 A Kanaan spłodził Cydona, pierworodnego swego, i Cheta. טו און פֿנען האָט געבאַרן צידון זיין בכור, און חתן,
- 16 I Jebusytę, i Emorejczyka, i Girgaszytę. טז און דעם יבּוסי, און דעם אַמורי, און דעם גרגשי,
- 17 I Chywijczyka, i Arkijczyka i Synytę. יז און דעם חוי, און דעם ערקי, און דעם סיני,
- 18 I Arwadejczyka i Cemarejczyka, i Chamatejczyka; w następstwie zaś rozsiedliły się plemiona Kananejskie. יח און דעם אַרודי, און דעם צמרי, און דעם חמתי; און דערנאָך האָבן זיך צעשפּרייט די משפחות פֿון דעם פֿנעני.
- 19 A była dziedzina Kananejczyka od Cydonu idąc do Gerar - aż do Azy, idąc do Sedomu i Amory i Admy i Cebojim, - aż do Lesza. יט און דער געמאַרק פֿון דעם פֿנעני איז געווען פֿון צידון, ווי דו גייסט קיין גרר, ביז עזה; ווי דו גייסט קיין סדום, און עמורה, און אדמה, און צבונים, ביז לשע.
- 20 Oto synowie Chama podług plemion swych, podług języków swoich, w krajach swoich, podług narodów swych. כ דאָס זיינען די קינדער פֿון חם לויט זייערע משפחות, לויט זייערע לשונות, אין זייערע לענדער, אין זייערע פֿעלקער.
- 21 I Szemowi również się narodziło, temu ojcu wszystkich synów Ebera, bratu Jefeta, najstarszemu. כא און בִּי שם, דעם פֿאַטער פֿון אַלע קינדער פֿון עֵבֶר, דעם עלטערן ברודער פֿון יֶפֶת, אויך בִּי אים זיינען געבאַרן געוואָרן קינדער.
- 22 Synowie Szema: Elam, i Aszur, i Arpachszad, i Lud, i Aram. כב די זין פֿון שָׁמֶען זיינען געווען: עֵלָם, און אַשור, און אַרפַּכְשַׁד, און לוד, און אַרם.
- 23 A synowie Arama: Uc, i Chul, i Geter, i Masz. כג און די זין פֿון אַרַמֶען: עוץ, און חול, און גֶתֶר, און מַשׁ.
- 24 A Arpachszad spłodził Szelacha, a Szelach spłodził Ebera. כד און אַרפַּכְשַׁד האָט געבאַרן שְׁלַחַן, און שְׁלַח האָט געבאַרן עֵבֶרן.
- 25 A Eberowi urodzili się dwaj synowie: imię jednego Peleg, gdyż za dni jego została rozdzielona ziemia, a imię brata jego Joktan. כה און בִּי עֵבֶרן זיינען געבאַרן געוואָרן צוויי זין: דער נאָמען פֿון איינעם איז געווען פֶֿלֶג, ווייל אין זיינע טעג איז צעטיילט געוואָרן די ערד; און דער נאָמען פֿון זיין ברודער איז געווען יֶקְטָן.
- 26 A Joktan spłodził Almodada, i Szalefa, i Chocarmaweta, i Jeracha. כו און יֶקְטָן האָט געבאַרן אַלמֹדַד, און שְׁלָפָן, און חֲצַרְמָוֶת, און יֶרַח.

- 27 I Hadorama, i Uzala, i Dyklę.   כז   און הַדוֹרְמֶען, און אוּזָלָן, און דַּקְלָהָן,
- 28 I Obala, i Abimaela, i Szebę.   כח   און עוֹבָלָן, און אַבִּימֶאֵלָן, און שַׁבְּאָן,
- 29 I Ofira, i Chawilę, i Jobaba; wszyscy   כט   און אוֹפִירָן, און חַוִּילָהָן, און יוֹבָבָן. די אַלע
ci byli synami Joktana.   זינען געווען יִקְטָנָס זין.
- 30 I była siedziba ich od Meszy idąc ku Se-   ל   און זייער וווינאָרט איז געווען פֿון מֶשָׁא, ווי דו
far, - aż do góry Wschodniej.   קומסט קיין סַפֵּר, ביזן באָרג פֿון מזרח.
- 31 Oto synowie Szema podług plemion   לא   דאָס זינען די זין פֿון שֵׁמֶען לויט זייערע
swoich, podług języków swoich, w kra-   משפחות, לויט זייערע לשונות, אין זייערע
jach swych, podług narodów swoich.   לענדער, לויט זייערע פֿעלקער.
- 32 Oto plemiona synów Noacha podług   לב   דאָס זינען די משפחות פֿון נֹחַס זין לויט
rodowodów ich, podług narodów ich,   זייערע געבורטן, אין זייערע פֿעלקער; און פֿון
i od tych rozeszły się narody na ziemi   די דאָזיקע האָבן זיך פֿאַנאַנדערגעשיידט די
po potopie.   פֿעלקער אויף דער ערד נאָכן מבול.

בראשית יא : 11

- 1 I była cała ziemia mowy jednej i wyrażen
nielicznych.

א און די גאַנצע ערד איז געווען איין שפּראַך און
איינע ווערטער.
- 2 I stało się, gdy ciągnęli od Wschodu, zna-
leźli równinę w kraju Szynear i osiedli
tamże.

ב און עס איז געווען, אז זיי האָבן געצויגן אין
מזרח, האָבן זיי געפֿונען אַ פֿלוין אין לאַנד
שִׁנְעָר, און האָבן זיך דאָרטן באַזעצט.
- 3 I rzekli jeden do drugiego: "Oto wyrób-
my cegły i rozżarzmy je do żaru." I tak
służyła im cegła miasto kamienia, a smo-
łowiec służył im za wapno.

ג און זיי האָבן געזאָגט איינער צום אַנדערן:
קומט לאָמיר מאַכן ציגל און אויסברענען אין
אַ ברענער. און די ציגל איז זיי געווען פֿאַר
שטיין, און ליים איז זיי געווען פֿאַר וואָפֿנע.
- 4 I rzekli: "Oto zbudujmy sobie miasto
i wieżę, któreby wierzch w niebie,
a uczynimy sobie znamię, abyśmy się nie
rozproszyli po powierzchni całej ziemi."

ד און זיי האָבן געזאָגט: קומט לאָמיר אונדז
בויען אַ שטאָט, און אַ טורעם מיט זיין שפיץ
אין הימל, און לאָמיר אונדז מאַכן אַ נאָמען,
פֿדי מיר זאָלן ניט צעשפּרייט ווערן אויפֿן
געזיכט פֿון דער גאַנצער ערד.
- 5 Wtedy zstąpił Wiekuisty, aby zobaczyć
ono miasto i wieżę, które budowali sy-
nowie ludzcy.

ה האָט גאָט אַראָפֿגענידערט צו זען די שטאָט
און דעם טורעם, וואָס די מענטשן קינדער
האָבן געבויט.
- 6 I rzekł Wiekuisty: "Oto lud to jeden,
i mowa jedna u wszystkich; a taki począ-
tek ich przedsięwzięć! A teraz nie chybi
im nic, coby zamierz yli wykonać.

ו און גאָט האָט געזאָגט: זע, זיי זיינען איין
פֿאָלק, און איין שפּראַך איז ביי זיי אַלעמען,
און דאָס איז ערשט אַן אָנהייב פֿון זייער טאָן,
און אַצונד וועט פֿון זיי ניט פֿאַרמיטן ווערן
אַלץ וואָס זיי טראַכטן צו טאָן.
- 7 Oto zstąpmy, a pomieszajmy tam mowę
ich, aby nie zrozumieli jeden mowy dru-
giego.

ז קומט לאָמיר אַראָפֿנידערן, און צעמישן דאָרטן
זייער שפּראַך, אז זיי זאָלן ניט פֿאַרשטיין
איינער דעם אַנדערנס שפּראַך.
- 8 I rozproszył ich Wiekuisty ztamtąd
po powierzchni całej ziemi; i tak przesta-
li budować miasta.

ח און גאָט האָט זיי צעשפּרייט פֿון דאָרטן אויפֿן
געזיכט פֿון דער גאַנצער ערד, און זיי האָבן
אויפֿגעהערט בויען די שטאָט.
- 9 Przeto nazwano imię jego Babel; gdyż
tam pomieszal Wiekuisty mowę całej
ziemi. Ztamtąd też rozproszył ich Bóg
po powierzchni całej ziemi.

ט דרום האָט מען גערופֿן איר נאָמען בבל, ווייל
דאָרטן האָט גאָט צעמישט די שפּראַך פֿון דער
גאַנצער ערד, און פֿון דאָרטן האָט זיי גאָט
צעשפּרייט אויפֿן געזיכט פֿון דער גאַנצער
ערד.

- 10 Oto rodowód Szema: Szem miał sto lat, gdy spłodził Arpachszada, na dwa lata po potopie. י דאָס זינען די געבורטן פֿון שֵׁמ: צו הונדערט יאָר האָט שֵׁם געבאָרן אַרפֿכשדן, צוויי יאָר נאָכן מבול.
- 11 I żył Szem po spłodzeniu Arpachszada pięćset lat i spłodził synów i córki. יא און שֵׁם האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן אַרפֿכשדן, פינף הונדערט יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער.
- 12 A Arpachszad, przeżywszy trzydzieści pięć lat, spłodził Szelacha. יב און אַרפֿכשד האָט געלעבט פינף און דרייסיק יאָר, און האָט געבאָרן שֵׁלחן.
- 13 I żył Arpachszad, po spłodzeniu Szelacha, czterysta trzy lata, i spłodził synów i córki. יג און אַרפֿכשד האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן שֵׁלחן, פֿיר הונדערט יאָר און דריי יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער.
- 14 A Szelach, przeżywszy trzydzieści lat, spłodził Ebera. יד און שֵׁלח האָט געלעבט דרייסיק יאָר, און האָט געבאָרן עֵבֶרן.
- 15 I żył Szelach, po spłodzeniu Ebera, czterysta trzy lata, i spłodził synów i córki. טו און שֵׁלח האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן עֵבֶרן, פֿיר הונדערט יאָר און דריי יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער.
- 16 Eber zaś, przeżywszy trzydzieści cztery lata, spłodził Pelega. טז און עֵבֶר האָט געלעבט פֿיר און דרייסיק יאָר, און האָט געבאָרן פֶּלֶגן.
- 17 I żył Eber, po spłodzeniu Pelega, czterysta trzydzieści lat i spłodził synów i córki. יז און עֵבֶר האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן פֶּלֶגן, פֿיר הונדערט יאָר און דרייסיק יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער.
- 18 A przeżywszy Peleg trzydzieści lat spłodził Reu. יח און פֶּלֶג האָט געלעבט דרייסיק יאָר, און האָט געבאָרן רֵעוֹן.
- 19 I żył Peleg, po spłodzeniu Reu, dwieście dziewięć lat i spłodził synów i córki. יט און פֶּלֶג האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן רֵעוֹן, צוויי הונדערט יאָר און נין יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער.
- 20 Reu zaś, przeżywszy trzydzieści dwa lata, spłodził Seruga. כ און רֵעוֹן האָט געלעבט צוויי און דרייסיק יאָר, און האָט געבאָרן שְׂרוּגן.
- 21 I żył Reu, po spłodzeniu Seruga, dwieście siedm lat i spłodził synów i córki. כא און רֵעוֹן האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן שְׂרוּגן, צוויי הונדערט יאָר און זיבן יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער.
- 22 Serug zaś, przeżywszy trzydzieści lat, spłodził Nachora. כב און שְׂרוּג האָט געלעבט דרייסיק יאָר, און האָט געבאָרן נַחֹרן.

- 23 I żył Serug, po spłodzeniu Nachora, כג און שרוג האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן נַחור, צוויי הונדערט יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער.
 24 Nachor zaś, przeżywszy dwadzieścia כד און נַחור האָט געלעבט נין און צוואַנציק יאָר, און האָט געבאָרן תָּרַח.
 25 I żył Nachor, po spłodzeniu Teracha, sto כה און נַחור האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן תָּרַח, הונדערט יאָר און ניינצן יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער.
 26 Terach zaś, przeżywszy siedmdziesiąt lat, כו און תָּרַח האָט געלעבט זיבעציק יאָר, און האָט געבאָרן אַבְרָמען, נַחור, און הָרָנען.
 27 A oto dzieje Teracha: Terach spłodził כז און דאָס זיינען די געבורטן פֿון תָּרַח: תָּרַח האָט געבאָרן אַבְרָמען, נַחור, און הָרָנען; און הָרָן האָט געבאָרן לוֹטָן.
 28 I umarł Haran w obliczu Teracha, ojca כח און הָרָן איז געשטאָרבן ביים לעבן פֿון זיין פֿאָטער תָּרַח, אין לאַנד פֿון זיין געבורט, אין אור-כְּשָׁדִים.
 29 I pojęli sobie Abram i Nachor żony; imię כט און אַבְרָם און נַחור האָבן זיך גענומען ווייבער; דער נאָמען פֿון אַבְרָם ווייב איז געווען שָׂרִי, און דער נאָמען פֿון נַחורס ווייב איז געווען מִלְכָּה, די טאָכטער פֿון הָרָן, דעם פֿאָטער פֿון מִלְכָּה און דעם פֿאָטער פֿון יִסְכָּהן.
 30 A była Saraj niepłodna, nie miała dzieci. ל און שָׂרִי איז געווען אַן עקרה, זי האָט נישט געהאַט קיין קינדער.
 31 I wziął Terach Abrama, syna swego, לא און תָּרַח האָט גענומען זיין זון אַבְרָמען, און זיין אייניקל לוֹט, דער זון פֿון הָרָנען, און זיין שנור שָׂרִי, די ווייב פֿון זיין זון אַבְרָמען, און זיי זיינען אַרויסגעגאַנגען מיט זיי פֿון אור-כְּשָׁדִים, צו גיין קיין לאַנד כְּנָען. און זיי זיינען געקומען ביז חָרָן, און האָבן זיך דאָרטן באַזעצט.
 32 I były dni Teracha dwieście pięć lat; לב און די טעג פֿון תָּרַח זיינען געווען צוויי הונדערט יאָר און פֿינף יאָר. און תָּרַח איז געשטאָרבן אין חָרָן.
 i umarł Terach w Charanie.

בראשית יב : 12

- 1 I rzekł Wiekuisty do Abrama: Wyjdź z ziemi twojej, i z ojczyzny twojej, i z domu ojca twojego, do ziemi, którą ci wskażę.

א און גאָט האָט געזאָגט צו אַבְרָמֶען: גיי דיר אַוועק פֿון דיין לאַנד, און פֿון דיין אָפּשטאַם, און פֿון דיין פֿאָטערס הויז, צו דעם לאַנד וואָס איך וועל דיר ווייזן.
- 2 A uczynię cię narodem wielkim, i pobłogosławię cię, i wywyższę imię twoje, i będziesz błogosławieństwem.

ב און איך וועל דיר מאַכן פֿאַר אַ גרויס פֿאַלק, און איך וועל דיר בענטשן, און גרייסן דיין נאָמען, און וועסט זיין אַ בענטשונג.
- 3 I pobłogosławię błogosławiących tobie, a przeklinającego cię, przeklnę, i błogosławić się będą tobą wszystkie plemiona ziemi.

ג און איך וועל בענטשן די וואָס בענטשן דיר, און דעם וואָס פֿלוקט דיר וועל איך פֿאַרשילטן; און מיט דיר וועלן זיך בענטשן אַלע משפּחות פֿון דער ערד.
- 4 I wyszedł Abram, jako polecił mu Wiekuisty, i poszedł z nim Lot. A Abram miał siedmdziesiąt pięć lat, gdy wyszedł z Charanu.

ד און אַבְרָם איז געגאַנגען אַזוי ווי גאָט האָט צו אים גערעדט; און לוט איז מיטגעגאַנגען מיט אים. און אַבְרָם איז געווען אַ מאַן פֿון פֿינף און זיבעציק יאָר ביי זיין אַרויסגיין פֿון חָרָן.
- 5 I wziął Abram Saraj, żonę swoją, i Lota, synowca swojego, i cały dobytek ich, którego się dorobili, i dusze, które nabyli w Charanie; i wyruszyli, by się udać do ziemi Kanaan, i przybyli do ziemi Kanaan.

ה און אַבְרָם האָט גענומען זיין ווייב שָׂרִי, און זיין ברודערס זון לוטן, און זייער גאַנצן פֿאַרמעג וואָס זיי האָבן אָנגעקליבן, און די נפֿשות וואָס זיי האָבן זיך אָנגעשאַפֿט אין חָרָן, און זיי זינען אַרויסגעגאַנגען צו גיין קיין לאַנד כְּנָען;
- 6 I przeszedł Abram kraj ten, aż do miejscowości Szechem, aż do dąbrowy More. A Kanaanejczyk był natenczas w kraju.

ו און זיי זינען געקומען קיין לאַנד כְּנָען. און אַבְרָם איז דורכגעגאַנגען דורכן לאַנד ביז דעם אָרט פֿון שָׁכֶם, ביז דעם אייכנבוים מוֹרָה. און דער כְּנַעֲנִי איז דענצמאָל געווען אין לאַנד.
- 7 I ukazał się Wiekuisty Abramowi i rzekł: "Potomstwu twojemu oddam ziemię tę". I zbudował tam ofiarnicę Wiekuistemu, który się mu ukazał.

ז און יהוה האָט זיך באַוויזן צו אַבְרָמֶען, און האָט געזאָגט: צו דיין זאָמען וועל איך געבן דאָס דאָזיקע לאַנד. און ער האָט דאָרטן געבויט אַ מזבח צו יהוה וואָס האָט זיך באַוויזן צו אים.

- 8 I przeniósł się ztamtąd ku wzgórzu, na wschód od Betel, i rozbił namiot swój: Betel od zachodu, a Aj od wschodu; i zbudował tam ofiarnicę Wiekuistemu, i wzywał imienia Wiekuistego.
- 9 I wyruszył Abram, wciąż idąc i koczując, ku południowi.
- 10 Ale nastał głód w kraju, i zstąpił Abram do Micraim, aby pobyc tamże, bo ciężkim był głód w kraju.
- 11 I stało się, gdy już blizkim był przybycia do Micraim, iż rzekł do Saraj żony swojej: "Otóż wiem, że kobietą pięknego wejrzenia jesteś.
- 12 I będzie, gdy ujrzą cię Micryjczycy, powiedzą wtedy: żona to jego, - i zabiją mnie, a ciebie zostawią przy życiu.
- 13 Powiedz że, żeś siostrą moją, aby mi się dobrze działo gwoli tobie, a żyła dusza moja z przyczyny twojej."
- 14 I stało się, gdy przybył Abram do Micraim, że ujrzeli Micryjczycy kobietę tę, iż piękną była bardzo.
- 15 I ujrzawszy ją, książęta Faraona wysławiali ją przed Faraonem; i wziętą została kobieta ta do domu Faraona.
- 16 Abramowi zaś świadczono dobrze, ze względu na nią, i posiadał owce, i woły, i osły, i sługi, i służebnice, i oślice, i wielbłądy.
- 17 Ale raził Wiekuisty Faraona klęskami wielkimi, takż i dom jego, z powodu Saraj, żony Abrama.
- ח און ער האָט זיך איבערגעטראָגן פֿון דאָרטן צום באָרג, אין מזרח פֿון בית-אֵל; און ער האָט אויפֿגעשטעלט זײַן געצעלט מיט בית-אֵל פֿון מערב, און עײַ פֿון מזרח; און ער האָט דאָרטן געבויט אַ מזבח צו יהוה, און האָט גערופֿן צו דעם נאָמען יהוה.
- ט און אַבֿרם האָט געצויגן, ציענדיק אַלץ ווייטער צו דרום.
- י איז געוואָרן אַ הונגער אין לאַנד, און אַבֿרם האָט גענידערט קײַן מִצְרַיִם, זיך דאָרטן אויפֿצוהאַלטן, וואָרום דער הונגער איז געווען שווער אין לאַנד.
- יא און עס איז געווען, ווי ער איז געקומען נאָנט צו מִצְרַיִם, אַזוי האָט ער געזאָגט צו זײַן ווייב שָׂרַיִן: זע, איך בעט דײַך, איך ווײס אַז דו ביסט אַ פֿרוי פֿון אַ שײנעם אויסזען.
- יב איז, ווי די מִצְרַיִם וועלן דײַך זען, אַזוי וועלן זײַ זאָגן: דאָס איז זײַן ווייב; און זײַ וועלן מײַך הרגען, און דײַך וועלן זײַ לאָזן לעבן.
- יג זאָג, איך בעט דײַך, דו ביסט מײנע אַ שוועסטער, כּדי מײַך זאָל גוט זײַן פֿון דײַנעטוועגן, און מײַן נפֿש זאָל בלייבן לעבן צוליב דײַך.
- יד און עס איז געווען, ווי אַבֿרם איז געקומען קײַן מִצְרַיִם, אַזוי האָבן די מִצְרַיִם געזען די פֿרוי, אַז זי איז זײער שײַן.
- טו און די האָרן פֿון פֿרעהן האָבן זי געזען, און האָבן זי פֿאַרלויבט פֿאַר פֿרעהן, און די פֿרוי איז צוגענומען געוואָרן אין פֿרעהס הויז.
- טז און אַבֿרמען האָט ער באַגיטיקט פֿון אירעטוועגן; און ער האָט געקריגן שאָף, און רינדער, און אײזלען, און קנעכט, און דינסטן, און אײזעלינס, און קעמלען.
- יז האָט גאָט געפֿלאָגט פֿרעהן און זײַן הויזגעזינט מיט גרויסע פֿלאָגן פֿון וועגן שָׂרַי, אַבֿרםס ווייב.

- 18 I wezwał Farao Abrama, i rzekł: "Cóżżeś mi to uczynił? Czemu nie powiedziałeś mi, że to żona twoja?"
 יח און פרעה האָט גערופֿן אַברמען, און האָט צו אים געזאָגט: וואָס האָסטו דאָ געטאָן צו מיר? פֿאַר וואָס האָסטו מיר נישט געזאָגט אַז זי איז דיין ווייב?
- 19 Czemu mówiłeś: siostra to moja, tak że wziąłem ją sobie za żonę? Ale teraz, - oto żona twoja, zabierz ją i idź."
 יט אַלמאָי האָסטו געזאָגט: »זי איז מייןע אַ שוועסטער«, און איך האָב זי גענומען פֿאַר אַ ווייב? און אַצונד, אָט איז דיין ווייב, נעם און גיי.
- 20 I wyznaczył dlań Farao ludzi i przeprowadzili go, i żonę jego, i wszystko co posiadał.
 כ און פרעה האָט באַפֿוילן וועגן אים מענטשן, און זיי האָבן אַרויסבאַלייט אים, און זיין ווייב, און אַלץ וואָס ער האָט געהאַט.

בראשית יג : 13

- 1 I wyszedł Abram z Micraim, on i żona jego i wszystko co posiadał, i Lot wraz z nim, ku południowi.

א און אַברם איז אַרױפֿגעגאַנגען פֿון מִצְרַיִם, ער און זײַן ווייב, און אַלץ װאָס ער האָט געהאַט, און לױט מיט אים, קײַן דרום.
- 2 A Abram bogaty był bardzo w stada, w srebro i złoto.

ב און אַברם איז געװען זייער רײַך אין פֿי, אין זילבער, און אין גאָלד.
- 3 I szedł w pochodach swoich od południa, aż do Betel, aż do miejsca, gdzie był namiot jego przedtém, między Betel i między Aj.

ג און ער איז געגאַנגען אויף זײַנע צײַונגען, פֿון דרום און ביז בית-אַל, ביז דעם אָרט װאָס זײַן געצעלט איז דאָרטן געװען אין אָנהײב, צװײשן בית-אַל און צװײשן עי,
- 4 Do miejsca ofiarnicy, którą wystawił tam przedtém; i wzywał tam Abram imienia Wiekuistego.

ד צו דעם אָרט פֿון דעם מזבח װאָס ער האָט דאָרטן געמאַכט צוערשט; און װאָס אַברם האָט דאָרטן גערופֿן צו דעם נאָמען יהוה.
- 5 A także Lot, który szedł z Abramem, posiadał trzody, i stada, i namioty.

ה און אויך בײַ לוטן, װאָס איז געגאַנגען מיט אַברמען, זײַנען געװען שאָף און רינדער און געצעלטן.
- 6 Ale nie mogła znieść ich ziemia, aby przemieszkivali razem, gdyż był dobytek ich wielkim, i nie mogli przemieszkivać razem.

ו און דאָס לאַנד האָט זיי נישט געקענט טראָגן, צו װױנען באַנאַנד; װײַל זייער פֿאַרמעג איז געװען גרויס, און זיי האָבן נישט געקענט װױנען באַנאַנד.
- 7 I wynikł spór między pasterzami stad Abrama, a pasterzami stad Lota. A Kanaanejczyk i Peryzejczyk mieszkali już wówczas w kraju.

ז און עס איז געװען אַ קריגעריי צװײשן די פֿאַסטוכער פֿון אַברם פֿי און צװײשן די פֿאַסטוכער פֿון לוטס פֿי. און דער פֿנעני און דער פֿרזי זײַנען דענצמאָל געזעסן אין לאַנד.
- 8 I rzekł Abram do Lota: "Niechajże nie będzie sporu między mną a tobą, i między pasterzami moimi, a pasterzami twoimi; wszakże ludźmi krewnymi jesteśmy.

ח האָט אַברם געזאָגט צו לוטן: זאָל, איך בעט דיר, נישט זײַן קײַן קריג צװײשן מיר און צװײשן דיר, און צװײשן מײַנע פֿאַסטוכער און צװײשן דײַנע פֿאַסטוכער; װאָרום מיר זײַנען אײַגענע מענטשן.
- 9 Alboż nie cała ziemia przed tobą? Odłaczże się odemnie; jeżeli na lewo, to ja na prawo, a jeżeli na prawo, to ja na lewo".

ט דאָס גאַנצע לאַנד ליגט דאָך פֿאַר דיר; שײַד זיך אפּ פֿון מיר, איך בעט דיר, ענטװעדער אויף לינקס, און איך װעל זיך נעמען רעכטס, אָדער אויף רעכטס, און איך װעל זיך נעמען לינקס.

- 10 I podniósł Lot oczy swoje, i obaczył całą okolicę Jardenu, że cała nawodniona; - zanim spustoszył Bóg Sedom i Amore, była jako ogród Boży, jako ziemia Micraim, aż po wejście do Coaru.
- 11 I wybrał sobie Lot całą okolicę Jardenu i pociągnął Lot ku Wschodowi; i tak odłączyli się jeden od drugiego.
- 12 Abram osiadł w kraju Kanaan, a Lot osiadł w miastach owej okolicy, i rozbił namioty aż do Sedomu.
- 13 A ludzie Sedomu byli źli i grzeszni wielce przed Wiekuistym.
- 14 I rzekł Wiekuisty do Abrama po odłączeniu się Lota od niego: "Podnieśże oczy twoje, a spójrz z miejsca, na którym się znajdujesz, na północ, i na południe, i na wschód, i na zachód.
- 15 Gdyż całą ziemię, którą widzisz, tobie ją oddam, i rodowi twojemu na wieki.
- 16 I uczynię ród twój jako proch ziemi, tak, że gdyby zdołał kto zliczyć proch ziemi, i ród twój zliczonym będzie.
- 17 Powstań, obejdź kraj wzdłuż i wszerz, gdyż tobie oddam go.
- 18 I zwinął Abram namioty, i przybył i osiadł w dąbrowach Mamry, co przy Hebronie, i zbudował tam ofiarnicę Wiekuistemu.
- י האָט לוט אויפֿגעהויבן זײַנע אויגן, און האָט געזען די גאַנצע געגנט פֿון ירדן, אַז זי איז אין גאַנצן באַוועסערט — דאָס איז געווען איידער גאָט האָט צעשטערט סדום און עמֶורָה — אַזוי ווי דער גאָרטן פֿון גאָט, אַזוי ווי דאָס לאַנד מצרים, ביז דו קומסט קיין צוער.
- יא און לוט האָט אויסגעקליבן פֿאַר זיך די גאַנצע געגנט פֿון ירדן; און לוט האָט אַוועקגעצויגן קיין מזרח, און זיי האָבן זיך אָפּגעשיידט איינער פֿון אַנדערן.
- יב אַברם האָט זיך באַזעצט אין לאַנד כנען, און לוט האָט זיך באַזעצט אין די שטעט פֿון דער ירדן געגנט; און ער האָט געהאַט געצעלטן ביז סדום.
- יג און די מענטשן פֿון סדום זײַנען געווען זייער שלעכט און זינדיק צו גאָט.
- יד און גאָט האָט געזאָגט צו אַברמען, נאָכדעם ווי לוט האָט זיך אָפּגעשיידט פֿון אים: הייב אַקאַרשט אויף דינע אויגן, און קוק פֿון דעם אָרט וווּ דו ביסט, קיין צפֿון און קיין דרום און קיין מזרח און קיין מערב;
- טו וואָרום דאָס גאַנצע לאַנד וואָס דו זעסט, וועל איך געבן צו דיר און צו דיין זאַמען אויף אייביק.
- טז און איך וועל מאַכן דיין זאַמען אַזוי ווי שטויב פֿון דער ערד, אַז אויב עמיצער וועט קענען ציילן דעם שטויב פֿון דער ערד, וועט אויך דיין זאַמען געציילט ווערן.
- יז שטיי אויף, גיי דורכן לאַנד פֿאַר לענג און פֿאַר ברייט, וואָרום צו דיר וועל איך עס געבן.
- יח און אַברם האָט איבערגעטראָגן זײַן געצעלט, און ער איז געקומען און האָט זיך באַזעצט בײַ די אייכנביימער פֿון מֶמְרָא, וואָס אין חֶברון; און ער האָט דאָרטן געבויט אַ מזבח צו יהוה.

בראשית יד : 14

1 I stało się za czasów Amrafela, króla Szynearu, Arjocha króla Ellasaru, Kedorlaomera, króla Elamu i Tydala, króla Gomu.	א און עס איז געווען אין די טעג פֿון אַמֶרְפֶּל דעם מלך פֿון שִׁנְעַר, אַרִיָּאךְ דעם מלך פֿון אֶלְסָר, כְּדֹרְלֹאמֶר דעם מלך פֿון עֵילָם, און תִּדְעָל דעם מלך פֿון גוֹם,
2 Że toczyli wojnę z Berą, królem Sedomu, i z Birszą, królem Amory, z Szynabem, królem Admy, i Szemeberem, królem Cebojim i z królem Bela, czyli Coaru.	ב הָאָבִן זײ געמאַכט אַ מלחמה מיט ברע דעם מלך פֿון סדום, און מיט ברשע דעם מלך פֿון עִמּוֹרָה, שִׁנְאָב דעם מלך פֿון אַדְמָה, און שְׁמַאבֶּר דעם מלך פֿון צבֹוִים, און דעם מלך פֿון בִּלְע, דאָס איז צוער.
3 Wszyscy ci zebrali się przy dolinie Syddym, czyli morzu solném.	ג די אַלע הָאָבִן זיך צונויפֿגעחברט אין טאַל שְׁדִים, דאָס איז דער ים-הַמֶּלַח.
4 Dwanaście lat podlegali Kedorlaomerowi; trzynastego zaś roku powstałi.	ד צוועלף יאָר הָאָבִן זײ געדינט כְּדֹרְלֹאמֶר, און אויפֿן דרײַצנטן יאָר הָאָבִן זײ ווידערשפּעניקט.
5 A czternastego roku nadciągnął Kedorlaomer i królowie, którzy z nim byli, i pobili Refaów w Aszterot-Karnajim, i Zuzów w Ham i Emów na równinie Kirjataim.	ה און אויפֿן פֿערצנטן יאָר איז געקומען כְּדֹרְלֹאמֶר און די מלכים וואָס מיט אים, און זײ הָאָבִן געשלאָגן די רפֿאים אין עֶשְׁתֵּרוֹת-קֶרְנַיִם, און די זוֹזִים אין הָם, און די אִימִים אין שְׁוֵה-קֶרִיתַיִם,
6 I Chorejczyków w górach ich Seiru, aż do El-Paran, co nad pustynią.	ו און די חורים אויף זייער באָרג שְׁעִיר, ביז אֵיל-פֶּאָרָן וואָס ביים מדבר.
7 I zwrócili się, i przybyli do En-Miszpat, czyli Kadesz, i podbili całą dziedzinę Amalekity, a również i Emorejczyka, osiadłego w Chacacon-Tamar.	ז און זײ הָאָבִן זיך אומגעקערט, און זײַנען געקומען קײן עֵין-מִשְׁפָּט, דאָס איז קָדֵשׁ, און הָאָבִן געשלאָגן דאָס גאַנצע פֿעלד פֿון עַמְלָק, און אויך דעם אַמורי וואָס איז געזעסן אין חֲצֻצוֹן-תָּמָר.
8 I wyszedł król Sedomu, i król Amory, i król Admy, i król Cebojimu, i król Bela, czyli Coaru, i uszykowali się do boju z nimi w dolinie Syddym.	ח איז אַרויסגעגאַנגען דער מלך פֿון סדום, און דער מלך פֿון עִמּוֹרָה, און דער מלך פֿון אַדְמָה, און דער מלך פֿון צבֹוִים, און דער מלך פֿון בִּלְע, דאָס איז צוער, און זײ הָאָבִן אָנגעריכט אַ מלחמה מיט זײ אין טאַל שְׁדִים

- 9 Z Kedorlaomerem, królem Elamu, i Tydalem, królem Goimu, i Amrafelem, królem Szynearu, i Arjochem, królem Ellasoru, czterech królów z pięcioma.
- 10 A dolina Syddym pełna była dołów smołowcowych; i uciekli królowie Sedomu i Amory, i rzucili się tam; a pozostali w góry uciekli.
- 11 I zabrali cały dobytek Sedomu i Amory, i całą żywność ich, i odeszli.
- 12 I zabrali też Lota i dobytek jego, - synowca Abrama, - i odeszli; a mieszkał on w Sodomie.
- 13 I przybył rozbitek, i doniósł to Abramowi Ibryjczykowi, a ten mieszkał w dąbrowach Mamry Emorejczyka, brata Eszkola i brata Anera, którzy byli sprzymierzonymi Abrama.
- 14 A usłyszawszy Abram, że pojmany brat jego, wyprowadził wyćwiczonych swoich, zrodzonych w domu jego, trzechset ośmnastu, i ścigał aż do Dan.
- 15 I napadł na nich oddziałami w nocy, on i słudzy jego, i pobił ich, i ścigał ich aż do Choby, co na lewo od Damaszku.
- 16 I sprowadził napowrót cały dobytek, a również i Lota, brata swojego i dobytek jego sprowadził napowrót, a także kobiety i lud.
- ט מיט כְּדֹרְלֹעֹמֶר דעם מלך פֿון עֵילָם, און תִּדְעָל דעם מלך פֿון גֹּיִם, און אַמְרָפֶל דעם מלך פֿון שִׁנְעָר, און אַרְיָאך דעם מלך פֿון אֶלְסָר; די פֿיר מלכים אַקעגן די פֿינף.
- י און דער טאַל שְׂדִים איז געווען גריבער אויף גריבער מיט ליים, און ווי די מלכים פֿון סדום און עֲמֹרָה זינען אָנטלאָפֿן, אַזוי זינען זיי אַהין אַרײַנגעפֿאַלן; און די איבערגעבליבענע זינען אָנטלאָפֿן צום באָרג.
- יא און יענע האָבן צוגענומען דעם גאַנצן פֿאַרמעג פֿון סדום און עֲמֹרָה, און דאָס גאַנצע עסנוואַרג זייערס, און זינען אַוועקגעגאַנגען.
- יב און זיי האָבן צוגענומען לוט, דעם זון פֿון אַבְרָם ברודער, וואָס איז געזעסן אין סדום, און זיין פֿאַרמעג, און זינען אַוועקגעגאַנגען.
- יג איז געקומען אַן אַנטרונענער, און האָט אָנגעזאָגט אַבְרָם דעם עֵבֶרִי; און ער האָט געוויינט בײַ די אייכנביימער פֿון מֶמְרָא דעם אַמֹרִי, דעם ברודער פֿון אֶשְׁכּוֹל, און דעם ברודער פֿון עֲנָן; און זיי זינען געווען בונדסלייט פֿון אַבְרָם.
- יד און ווי אַבְרָם האָט געהערט אַז זיין אייגענער איז געפֿאַנגען געוואָרן, אַזוי האָט ער אַרויסגעפֿירט זינע איינגעלערנטע, געבאַרענע אין זיין הויז, דריי הונדערט און אַכצן, און ער האָט נאָכגעיאָגט ביז דָן.
- טו און ער האָט זיך צעטיילט אַקעגן זיי בײַ נאַכט, ער און זינע קנעכט, און ער האָט זיי געשלאָגן און זיי נאָכגעיאָגט ביז חֹבֶה וואָס לינקס פֿון דְּמָשֶׁק.
- טז און ער האָט צוריקגעבראַכט דעם גאַנצן פֿאַרמעג, און אויך לוט זיין אייגענעם און זיין פֿאַרמעג האָט ער צוריקגעבראַכט, און אויך די ווייבער, און דאָס פֿאָלק.

- 17 I wyszedł król Sedomu naprzeciw niemu, gdy wracał po porażeniu Kedorlaomera i królów, którzy z nim byli, do doliny Szawe, czyli doliny królewskiej.
- 18 A Malki-Cedek, król Szalemu, wyniósł chléb i wino; a był on kapłanem Boga Najwyższego.
- 19 I pobłogosławił go, i rzekł: "Błogosławiony Abram Bogu Najwyższemu, dzierżącemu niebo i ziemię;
- 20 I błogosławiony Bóg Najwyższy, który wydał wrogi twoje w moc twoją!" I dał mu dziesięcinę ze wszystkiego.
- 21 I rzekł król Sedomu do Abrama: "Oddaj mi dusze, a dobytek weź sobie."
- 22 I rzekł Abram do króla Sedomu: "Podnoszę rękę moją do Wiekuistego, Boga Najwyższego, dzierżącego niebo i ziemię,
- 23 Że ani nitki ani rzemyka sandału, - że nic nie wezmę ze wszystkiego co twoje, abyś nie rzekł: jam zubożył Abrama.
- 24 Nic dla mnie! Jedynie co spożyli młodzieńcy, i udział mężów, którzy szli ze mną, - Aner, Eszkol i Mamre, - oni niech wezmą udział swój.
- יז איז דער מלך פֿון סדום אים אַרויסגעגאַנגען אַנטקעגן, נאָכדעם ווי ער האָט זיך אומגעקערט פֿון שלאָגן פֿדרלעומָרן, און די מלכים וואָס מיט אים, אין טאָל שָׁוה, דאָס איז דעם מלכס טאָל.
- יח און מלכי-צֶדֶק דער מלך פֿון שָׁלם האָט אַרויסגעטראָגן ברויט און וויין; און ער איז געווען אַ פֿהן צו דעם העכסטן גאָט.
- יט און ער האָט אים געבענטשט, און האָט געזאָגט: געבענטשט זאָל זיין אַבְרָם פֿון דעם העכסטן גאָט, דעם באַשעפֿער פֿון הימל און ערד.
- כ און געבענטשט זאָל זיין דער העכסטער גאָט וואָס האָט איבערגעענטפֿערט דינע פֿיינט אין דיין האַנט. — און ער האָט אים געגעבן מעשר פֿון אַלצדינג.
- כא און דער מלך פֿון סדום האָט געזאָגט צו אַבְרָמען: גיב מיר די נפֿשות, און דעם פֿאַרמעג נעם דיר.
- כב האָט אַבְרָם געזאָגט צו דעם מלך פֿון סדום: איך הייב אויף מיין האַנט צו יהוה דעם העכסטן גאָט, דעם באַשעפֿער פֿון הימל און ערד,
- כג אויב אַ פֿאָדים אָדער אַ שוכבענדל! אָדער אויב איך וועל נעמען פֿון עפעס וואָס איז דיין! פֿדי זאָלסט ניט זאָגן: איך האָב ריין געמאַכט אַבְרָמען.
- כד ניט מיר! נאָר וואָס די יונגען האָבן געגעסן, און דעם חלק פֿון די מענטשן וואָס זיינען געגאַנגען מיט מיר, עֲנִיר, אַשכול, און מִמְרָא; זיי מעגן נעמען זייער חלק.

בראשית טו : 15

- 1 Po wypadkach tych, doszło słowo Wiekuistego do Abrama w widzeniu, mówiąc: "Nie obawiaj się Abramie, Ja tarczą tobie; nagroda twoja wielką bardzo!"

א נאך די דאזיקע געשעענישן איז דאס וואָרט פֿון גאָט געווען צו אַברמען אין אַ זעונגען, אַזוי צו זאָגן: זאָלסט ניט מורא האָבן, אַברם, איך בין דיר אַ שילד; דיין שכר איז זייער גרויס.
- 2 I rzekł Abram: "Panie, Wiekuisty, cóż dać mi możesz, kiedy ja schodzę samotnym? Zawiadowcą zaś domu mojego jest Damesceńczyk Eliezer."

ב האָט אַברם געזאָגט: גאָט דו האָר, וואָס קענסטו מיר געבן, אַז איך גיי אוועק אָן אַ קינד, און דער ווירטשאַפֿטער פֿון מיין הויז איז דער דמשקער אליעזר?
- 3 I rzekł Abram: "Wszak mnie nie dałeś potomka; a tak domownik mój odziedziczy po mnie."

ג און אַברם האָט געזאָגט: זע, האָסט מיר קיין זאָמען ניט געגעבן, און אָט וועט אַ זון פֿון מיין הויזגעזינט מיר ירשען.
- 4 Ale oto słowo Wiekuistego doszło go, mówiąc: "Nie odziedziczy po tobie ten, a tylko który wyjdzie z łona twojego, ten odziedziczy po tobie."

ד ערשט דאָס וואָרט פֿון גאָט איז געווען צו אים, אַזוי צו זאָגן: ניט דער דאָזיקער וועט דיך ירשען, נאָר דער וואָס וועט אַרויסגיין פֿון דינע אינגעווייד, ער וועט דיך ירשען.
- 5 I wyprowadził go na pole, i rzekł: "Spójrzże ku niebu, a zlicz gwiazdy: czy potrafisz je zliczyć? I rzekł do niego: "takim będzie ród twój!"

ה און ער האָט אים אַרויסגעפֿירט דרויסן, און האָט געזאָגט: טו אַקאָרשט אַ קוק אויפֿן הימל, און צייל די שטערן, אויב דו קענסט זיי איבערציילן. און ער האָט צו אים געזאָגט: אַזוי וועט זיין דיין זאָמען. —
- 6 I zaufał Wiekuistemu, a poczytał mu to za zasługę.

ו און ער האָט געגלויבט אין גאָט, און ער האָט עס אים גערעכנט פֿאַר אַ גערעכטיקייט.
- 7 I rzekł do niego: "Jam Wiekuisty, którym wywiódł cię z Ur-Kasdym, aby oddać ci ziemię tę w dziedzictwo!"

ז און ער האָט צו אים געזאָגט: איך בין יהוה, וואָס האָט דיך אַרויסגעצויגן פֿון אור-כַּשְׁדִּים, דיר צו געבן דאָס דאָזיקע לאַנד, עס צו אַרבן.
- 8 I rzekł: "Panie, Wiekuisty, po czémże poznaję, że odziedziczę ją?"

ח האָט ער געזאָגט: גאָט דו האָר, מיט וואָס וועל איך וויסן אַז איך וועל עס אַרבן?
- 9 I rzekł do niego: "Sprowadź mi jałowicę trzechletnią, i kozę trzechletnią, i barana trzechletniego, i synogarlicę, i gołąbka."

ט האָט ער צו אים געזאָגט: נעם מיר אַ דרייאָריקע קו, און אַ דרייאָריקע ציג, און אַ דרייאָריקן ווידער, און אַ טורטלטיוב, און אַ יונגע טויב.

- 10 I sprowadził mu te wszystkie, i rozciął je w pośrodku, i położył każdą część naprzeciw drugiej; ale ptaków nie rozcinał. י האָט ער אים גענומען די אַלע, און האָט זיי איבערגעשניטן אין מיטן, און אַוועקגעלייגט איין העלפֿט קעגן דער אַנדערער; נאָר די פֿויגלען האָט ער נישט איבערגעשניטן.
- 11 I spuściły się sępy na martwe ciała, i spłoszył je Abram. יא האָבן די רויבֿפֿויגלען אַראָפּגענידערט אויף די פֿגרים, אָבער אַברם האָט זיי אָפּגעטריבן.
- 12 Słońce zaś miało się ku zachodowi, a sen twardy padł na Abrama; aż oto trwoga, ciemność wielka przypadła nań. יב און ווי די זון איז געווען ביים אונטערגיין, אַזוי איז אַ טיפֿער שלאָף געפֿאַלן אויף אַברם; ערשט אַן אימה, אַ גרויס פֿינצטערניש, פֿאַלט אַן אויף אים.
- 13 I rzekł do Abrama: "Wiedzieć tobie, że obcym będzie ród twój w ziemi nie swojej, i ujarzmią ich, i ciemżyć ich będą - czterysta lat. יג און ער האָט געזאָגט צו אַברם: וויסן זאָלסטו וויסן זיין אַז דינע קינדער וועלן זיין פֿרעמדע אין אַ לאַנד וואָס נישט זייערס, און מע וועט זיי פֿאַרקנעכטן, און מע וועט זיי פֿיניקן פֿיר הונדערט יאָר.
- 14 Wszakże i naród, któremu służyć będą, osądzę; a potem wyjdą z dobytkiem wielkim. יד און אויך דאָס פֿאָלק וועמען זיי וועלן דינען, וועל איך משפֿטן; און דערנאָך וועלן זיי אַרויסגיין מיט גרויס פֿאַרמעג.
- 15 A ty pójdziesz do ojców twoich w pokoju, pochowany będziesz w sędziwości szczęśliwej. טו דו אָבער וועסט קומען צו דינע עלטערן בשלום; אין אַ גוטער עלטער וועסטו באַגראָבן ווערן.
- 16 A w czwartém pokoleniu powrócą tu; bo nie pełną winą Emorejczyka dotąd." טז און ערשט אין פֿירטן דור וועלן זיי זיך אומקערן אַהער, וואָרום די זינד פֿון דעם אַמורי וועט נישט זיין פֿאַרפֿול ביז דענצמאָל.
- 17 I gdy było słońce zaszło, a pomroka nastąpiła, a oto - ognisko dymiące się i pochodnia płonąca! To On przeszedł między kawały owe. יז און עס איז געווען, ווי די זון איז אונטערגעגאַנגען, און עס איז געוואָרן שטאַקפֿינצטער, ערשט אַן אויוון מיט רויך, און אַ פֿלאַמפֿיער וואָס איז דורכגעגאַנגען צווישן די דאָזיקע שטיקער.
- 18 Dnia onego zawarł Wiekuisty z Abramem przymierze w słowach: "Rodowi twojemu oddam ziemię tę, od rzeki Micaïm, aż do rzeki wielkiej, rzeki Frat. יח אין יענעם טאָג האָט גאָט געשלאָסן אַ בונד מיט אַברם, אַזוי צו זאָגן: צו דיין זאַמען האָב איך געגעבן דאָס דאָזיקע לאַנד, פֿון דעם טייך פֿון מצרים ביז דעם גרויסן טייך, דעם טייך פֿרת;
- 19 Kenejczyka, i Kenizejczyka, i Kadmonejczyka; יט דעם קיני, און דעם קנזי, און דעם קדמוני,

- כ   און דעם חתני, און דעם פרוי, און די רפאים,   20 I Chytejczyka, i Peryzejczyka, i Refaów;
- כא   און דעם אַמורי, און דעם כנעני, און דעם   21 I Emorejczyka, i Kanaanejczyka, i Girga-
גרָשִׁי, און דעם יבּוּסִי.   szytę, i Jebusytę."

בראשית טז : 16

- 1 A Saraj, żona Abrama, nie rodziła mu; miała zaś służebnicę Micrejską, imieniem Hagar.

א און שָׂרַי, אַבְרָםס ווייב, האָט אים נישט געבאָרן קיין קינדער; און זי האָט געהאַט אַ מַצְרִיִּשֶׁה דינסט וואָס איר נאָמען איז געווען הָגָר.
- 2 I rzekła Saraj do Abrama: "Oto powściągnął mnie Wiekuisty od rodzenia; pójdźże do służebnicy mojej, może zbuduję się od niej." I usłuchał Abram głosu Saraj.

ב האָט שָׂרַי געזאָגט צו אַבְרָםען: זע נאָר, גאָט האָט מיך פֿאַרמיטן פֿון געבערן; קום, איך בעט דיר, צו מײַן דינסט, אפֿשר וועל איך אויפֿגעריכט ווערן דורך איר. האָט אַבְרָם צוגעהערט צו דעם קול פֿון שָׂרַי.
- 3 I wzięła Saraj, żona Abrama, Hagarę Micrejską, służebnicę swoją, po upływie dziesięciu lat pobytu Abrama na ziemi Kanaanejskiej, i oddała ją Abramowi, mężowi swojemu, za żonę.

ג און שָׂרַי, אַבְרָםס ווייב, האָט גענומען הָגָר די מַצְרִית, איר דינסט, נאָכדעם ווי אַבְרָם איז געזעסן אין לאַנד פֿנען צען יאָר, און זי האָט זי געגעבן איר מאָן אַבְרָםען פֿאַר אַ ווייב צו אים.
- 4 I poszedł do Hagary, i poczęła; ale widząc, że poczęła, lekceważyła panią swą w oczach swoich.

ד און ער איז געקומען צו הָגָרן, און זי איז טראָגעדיק געוואָרן; און ווי זי האָט געזען אַז זי איז טראָגעדיק, אַזוי איז איר האַרינטע גרינגעשאַצט געוואָרן אין אירע אויגן.
- 5 I rzekła Saraj do Abrama: "Krzywda moja na ciebie! Jam oddała służebnicę moję na łono twoje, a widząc, że poczęła, lekceważona zostałam w oczach jej; niechaj Wiekuisty rozsądzi między mną a tobą."

ה האָט שָׂרַי געזאָגט צו אַבְרָםען: מײַן עוולה אויף דיר! איך האָב געגעבן מײַן דינסט אין דײַן בוזעם, און ווי זי האָט געזען אַז זי איז טראָגעדיק, אַזוי בין איך גרינגעשאַצט געוואָרן אין אירע אויגן; זאָל גאָט משפֿטן צווישן מיר און צווישן דיר.
- 6 I rzekł Abram do Saraj: "Wszak służebnica twoja w ręku twoim: czyń z nią, co najlepszym w oczach twoich!" I dręczyła ją Saraj, że uciekła przed nią.

ו האָט אַבְרָם געזאָגט צו שָׂרַי: אָט איז דײַן דינסט אין דײַן האַנט, טו מיט איר וואָס איז גוט אין דײַנע אויגן. און שָׂרַי האָט זי געפֿיניקט, און זי איז אַנטלאָפֿן פֿון איר.
- 7 I spotkał ją anioł Wiekuistego u źródła wód w pustyni, u źródła po drodze do Szur.

ז האָט אַ מלאך פֿון גאָט זי געפֿונען בײַ אַ קוואַל וואָסער אין דער מדבר, בײַ דעם קוואַל אויפֿן וועג קיין שור.
- 8 I rzekł: "Hagar, służebnico Saraj! zkad przychodzisz i dokąd idziesz?" I rzekła: "przed Saraj, panią moją, uciekam."

ח און ער האָט געזאָגט: הָגָר, שָׂרַיס דינסט, פֿון וואָנען קומסטו, און ווױהין גײסטו? האָט זי געזאָגט: פֿון מײַן האַרינטע שָׂרַי אַנטלויף איך.

- 9 I rzekł do niej anioł Wiekuistego: "Wróć do pani swojej, a ukorź się pod ręce jej." ט האָט דער מלאך פֿון גאָט צו איר געזאָגט: קער זיך אום צו דיין האַרינטע, און בייג זיך אונטער אירע הענט.
- 10 I rzekł do niej anioł Wiekuistego: "wielce rozmnożę potomstwo twoje, że nie będzie zliczoném dla mnóstwa." י און דער מלאך פֿון גאָט האָט צו איר געזאָגט: מערן וועל איך מערן דיין זאָמען, און ער וועט ניט קענען געציילט ווערן פֿון פֿילקייט.
- 11 I rzekł do niej anioł Wiekuistego: "Oto poczęłaś, i zrodzisz syna; i tak nazwij imię jego Ismael; bo usłyszał Wiekuisty o cierpieniu twojém." יא און דער מלאך פֿון גאָט האָט צו איר געזאָגט: זע, דו ביסט טראָגעדיק, און געבערסט אַ זון, זאָלסטו רופֿן זיין נאָמען ישמעאל, ווייל גאָט האָט צוגעהערט דיין פֿיין.
- 12 A będzie on dzikim człowiekiem; ręka jego przeciw wszystkim, a ręka wszystkich przeciw niemu; a przed obliczem wszystkich braci swoich mieszkać będzie." יב און ער וועט זיין אַ מענטש אַ וואָלדאייזל: זיין האַנט וועט זיין אַקעגן אַלעמען, און אַלעמענס האַנט וועט זיין אַקעגן אים; און אין געזיכט פֿון אַלע זינע ברידער וועט ער ווינען.
- 13 I nazwała imię Wiekuistego, który przemawiał do niej: "Tyś Bóg widzenia, bo mówiła: "Wszak i tu spoglądałam za Tym, który mnie widział." יג האָט זי גערופֿען דעם נאָמען פֿון יהוה וואָס האָט צו איר גערעדט «דו ביסט דער גאָט פֿון זעונגען»; וואָרום זי האָט געזאָגט: ניט-שוין האָב איך דאָ געזען דעם וואָס זעט מיך?
- 14 Przeto nazwano krynice tę, krynica Lachajroi. Oto ona między Kadesz a Bared! יד דרום האָט מען גערופֿן דעם ברונעם באַר-לַחֵי-רואי; ער איז צווישן קָדֶש און צווישן בָּרֶד.
- 15 I urodziła Hagar Abramowi syna, i nazwał Abram imię syna swego, którego urodziła Hagar: Ismael. טו און הָגַר האָט געבאָרן אַברמען אַ זון, און אַברם האָט גערופֿן דעם נאָמען פֿון זיין זון וואָס הָגַר האָט געבאָרן, ישמעאל.
- 16 A Abram miał ośmdziesiąt sześć lat, gdy urodziła Hagar Ismaela Abramowi. טז און אַברם איז געווען זעקס און אַכציק יאָר אַלט, ווען הָגַר האָט געבאָרן ישמעאלן צו אַברמען.

בראשית יז : 17

- 1 A gdy miał Abram dziewięćdziesiąt i dziewięć lat, ukazał się Wiekuisty Abramowi, i rzekł do niego: "Jam jest Bóg Wszechpotężny; postępuj przedemną, a bądź nieskazitelny!

א און אז אַברם איז אלט געווען נײַן און נײַנציק יאָר, האָט זיך יהוה באַװיזן צו אַברמען, און האָט צו אים געזאָגט: איך בין גאָט שׁדִי; גיי פֿאַר מיר, און זיי ערלעך.
- 2 I ustanowię przymierze Moje między Mną a tobą, i rozmnożę cię bardzo a bardzo."

ב און איך וועל מאַכן מיין בונד צווישן מיר און צווישן דיר, און איך וועל דיר מערן זייער און זייער.
- 3 I padł Abram na oblicze swoje, a mówił z nim Bóg i rzekł:

ג איז אַברם געפֿאַלן אויף זײַן פנים, און גאָט האָט מיט אים גערעדט, אַזוי צו זאָגן:
- 4 "Ja, oto przymierze Moje z tobą: Będziesz ojcem mnóstwa narodów,

ד איך — זע, מיין בונד וועט זײַן מיט דיר, און וועסט זײַן דער פֿאָטער פֿון אַ סך פֿעלקער.
- 5 I nie będzie zwane nadal imię twoje Abram, ale będzie imię twoje: Abraham; gdyż ojcem mnóstwa narodów ustanawiam cię.

ה און דײַן נאָמען זאָל מער נישט גערופֿן ווערן אַברם, נאָר דײַן נאָמען זאָל זײַן אַברָהם; וואָרום פֿאַר דעם פֿאָטער פֿון אַ סך פֿעלקער האָב איך דיר געמאַכט.
- 6 I rozplenię cię bardzo a bardzo; i rozkrzewię cię w narody, a królowie z ciebie wyjdą.

ו און איך וועל דיר פֿרוכפֿערן זייער און זייער, און איך וועל דיר מאַכן פֿאַר פֿעלקער, און מלכים וועלן אַרויסגיין פֿון דיר.
- 7 I utwierdżę przymierze Moje między Mną a tobą, i między potomstwem twojém po tobie, w pokoleniach ich, przymierzem wieczném, abym był ci Bogiem i potomstwu twojemu po tobie.

ז און איך וועל אויפֿשטעלן מיין בונד צווישן מיר און צווישן דיר, און צווישן דײַן זאָמען נאָך דיר, אויף זייערע דור-דורות, פֿאַר אַן אייביקן בונד, צו זײַן דיר צום גאָט און דײַן זאָמען נאָך דיר.
- 8 I oddam tobie, i potomkom twoim po tobie, ziemię pielgrzymstwa twojego, całą ziemię Kanaan, w posiadanie wieczne, i będę im Bogiem."

ח און איך וועל געבן דיר און דײַן זאָמען נאָך דיר דאָס לאַנד פֿון דײַן ווײַנשאַפֿט, דאָס גאַנצע לאַנד כְּנַעַן, פֿאַר אַן אייביקן אייגנטום; און איך וועל זיי זײַן צום גאָט.
- 9 I rzekł Bóg do Abrahama: "Ty zaś przymierza Mojego przestrzegaj, ty i potomkowie twoi po tobie, w pokoleniach swoich.

ט און גאָט האָט געזאָגט צו אַברָהמען: דו אָבער זאָלסט היטן מיין בונד, דו און דײַן זאָמען נאָך דיר, אויף זייערע דור-דורות.

- 10 Oto przymierze Moje, którego przestrzegać będziecie między Mną a wami, i potomstwem twojem po tobie: obrzezaną ma być u was wszelka płęć męzka.
- 11 I obrzeżecie ciało napletka waszego, a będzie to znakiem przymierza między Mną a wami.
- 12 A w wieku ośmiu dni obrzezaną ma być u was wszelka płęć męzka, w pokoleniach waszych, urodzony w domu i nabyty za pieniądź z jakiegokolwiek cudzego rodu, który nie jest z potomstwa twojego.
- 13 Obrzezanym ma być urodzony w domu twoim, i nabyty za pieniądź twój; a niechaj będzie przymierze Moje na ciebie waszém przymierzem wieczném.
- 14 Nieobrzezany zaś mężczyzna, któryby nie obrzezał ciała napletka swojego, wytępiona ma być dusza ta z ludu swojego, przymierze Moje zerwał."
- 15 I rzekł Bóg do Abrahama: "Saraj, żony twojej, - nie będziesz zwał imienia jej Saraj, bo Sara imię jej.
- 16 I pobłogosławię ją, a także dam ci z niej syna; i pobłogosławię ją, i rozkrzewię ją w narody, królowie ludów z niej wyjdą."
- 17 I padł Abraham na oblicze swoje, a uśmiechnąwszy się pomyślał w sercu swoim: Czyżby stuletniemu się narodziło, a czyżby Sara dziewięćdziesięcioletnia rodzić miała?"
- 18 I rzekł Abraham do Boga: "Niechby już Ismael żył przed tobą!"
- י דאָס איז מײַן בונד וואָס איר זאָלט היט צווישן מיר און צווישן אײַך, און צווישן דיין זאָמען נאָך דיר: בײַ אײַך זאָל געמלט ווערן אײַטלעכער מאַנספאַרשױן.
- יא און איר זאָלט געמלט ווערן אין דעם פֿלייש פֿון אײַער פֿאַרהױט, און עס וועט זײַן פֿאַר אַ צײַכן פֿון בונד צווישן מיר און צווישן אײַך.
- יב און צו אַכט טעג זאָל געמלט ווערן בײַ אײַך אײַטלעכער מאַנספאַרשױן אויף אײַערע דור-דורות, געבאָרן אין הויז, אָדער געקױפֿט פֿאַר געלט פֿון עמיץ אַ פֿרעמדן וואָס איז נײַט פֿון דיין זאָמען.
- יג געמלט מוז געמלט ווערן דער וואָס איז געבאָרן אין דיין הויז, און דער וואָס איז געקױפֿט פֿאַר דיין געלט; און מײַן בונד זאָל זײַן אין אײַער פֿלייש פֿאַר אַן אײַביקן בונד.
- יד און אַן אומבאַשניטענער מאַנספאַרשױן וואָס וועט זיך נײַט מלן אין דעם פֿלייש פֿון זײַן פֿאַרהױט, יענע זעל זאָל פֿאַרשניטן ווערן פֿון איר פֿאַלק; מײַן בונד האָט ער פֿאַרשטערט.
- טו און גאָט האָט געזאָגט צו אַבְרָהָמען: דיין ווייב שָׂרַי זאָלסטו נײַט רופֿן מיט איר נאָמען שָׂרַי, נײַערט שָׂרָה זאָל זײַן איר נאָמען.
- טז און אײַך וועל זי בענטשן, און וועל דיר אויך געבן פֿון איר אַ זון; יאָ, אײַך וועל זי בענטשן, און פֿעלקער וועלן ווערן פֿון איר; מלכים פֿון אומות וועלן זײַן פֿון איר.
- יז איז אַבְרָהָם געפֿאַלן אויף זײַן פנים, און ער האָט געלאַכט, און געזאָגט בײַ זיך אין האַרצן: קען בײַ אַ מאַן פֿון הונדערט יאָר געבאָרן ווערן? און קען שָׂרָה צו נײַנציק יאָר געבערן?
- יח און אַבְרָהָם האָט געזאָגט צו גאָט: הלוואי זאָל יִשְׁמָעֵאל לעבן פֿאַר דיר!

- 19 I rzekł Bóg: "Ależ Sara, żona twoja, urodzi ci syna, i nazwiesz imię jego Ic'hak; i ustanowię przymierze Moje z nim, przymierzem wieczném, dla potomstwa jego po nim.
- 20 A też względem Iszmaela wysłuchałem cię: Oto pobłogosławiłem go, i rozplenię go, i rozmnożę go bardzo a bardzo; dwunastu książąt spłodzi, i uczynię zeń naród wielki.
- 21 Przymierze zaś Moje utwierdżę z Ic'hakiem, którego urodzi ci Sara, o porze obecnej, w roku następnym."
- 22 I przestał mówić z nim, i wzniósł się Bóg od Abrahama.
- 23 I wziął Abraham Iszmaela, syna swojego, i wszystkich urodzonych w domu swoim, i wszystkich nabytych za pieniądze swoje, wszystkich płci męskiej między domownikami Abrahama, i obrzezał ciało napletka ich tegoż samego dnia, jako mówił z nim Bóg.
- 24 A Abraham miał dziewięćdziesiąt i dziewięć lat, gdy obrzezano ciało napletka jego.
- 25 A Ismael, syn jego miał trzynaście lat, gdy obrzezano ciało napletka jego.
- 26 Tegoż samego dnia obrzezanym został Abraham i Ismael, syn jego.
- 27 I wszyscy domownicy jego, zrodzeni w domu, i nabyci za pieniądze z pośród cudzoziemców, obrzezani zostali z nim.
- יט האָט גאָט געזאָגט: פֿאַר וואָר, דיין ווייב שָׂרָה וועט דיר געבערן אַ זון, און זאָלסט רופֿן זיין נאָמען יצחק; און איך וועל אויפֿשטעלן מיין בונד מיט אים פֿאַר אַן אייביקן בונד צו זיין זאָמען נאָך אים.
- כ און וועגן ישמעאלן האָב איך דיך צוגעהערט; זע, איך האָב אים געבענטשט, און איך וועל אים פֿרוכפֿערן, און וועל אים מערן זייער און זייער; צוועלף פֿירשטן וועט ער געבערן, און איך וועל אים מאַכן פֿאַר אַ גרויס פֿאָלק.
- כא מיין בונד אָבער וועל איך אויפֿשטעלן מיט יצחקן, וואָס שָׂרָה וועט דיר געבערן צו דער צייט אויפֿן אַנדער יאָר.
- כב און ווי ער האָט געענדיקט רעדן מיט אים, אַזוי האָט גאָט זיך אויפֿגעהויבן פֿון איבער אַבֿרהמען.
- כג און אַבֿרהם האָט גענומען זיין זון ישמעאלן, און אַלע זיינע הויזגעבאָרענע, און אַלע זיינע געקויפֿטע פֿאַר געלט, יעטוועדער מאַנספֿאַרשוינ צווישן די הויזלײַט פֿון אַבֿרהמען, און ער האָט געמלֶט דאָס פֿלײַש פֿון זייער פֿאַרהויט אין דעם דאָזיקן אייגענעם טאָג, אַזוי ווי גאָט האָט צו אים גערעדט.
- כד און אַבֿרהם איז געווען נײַן און נײַנציק יאָר אַלט, ווען ער איז געמלֶט געוואָרן אין דעם פֿלײַש פֿון זיין פֿאַרהויט.
- כה און זיין זון ישמעאל איז געווען דרײַצן יאָר אַלט, ווען ער איז געמלֶט געוואָרן אין דעם פֿלײַש פֿון זיין פֿאַרהויט.
- כו אין דעם דאָזיקן אייגענעם טאָג איז געמלֶט געוואָרן אַבֿרהם און זיין זון ישמעאל.
- כז און אַלע מאַנסלײַט פֿון זיין הויז, געבאָרן אין הויז, אָדער געקויפֿט פֿאַר געלט פֿון אַ פֿרעמדן, זיינען געמלֶט געוואָרן מיט אים.

בראשית יח : 18

- 1 I ukazał mu się Wiekuisty w dąbrowie Mamre, gdy siedział u wejścia namiotu, w czasie upału dziennego.

א און גאָט האָט זיך באַוויזן צו אים, בײַ די אייכנבײַמער פֿון מַמְרָא, ווען ער איז געזעסן אין אײַנגאַנג פֿון זײַן געצעלט, אין דער הייז פֿון טאַג.
- 2 I podniósł oczy swoje, i spojrzał, a oto trzech mężowie stanęli przed nim; a zobaczywszy ich, pobiegł na ich spotkanie z przed wejścia namiotu, i pokłonił się ku ziemi.

ב און ער האָט אויפֿגעהויבן זײַנע אויגן און האָט דערזען, ערשט דריי מענער שטייען פֿאַר אים; און ווי ער האָט זיי דערזען, אַזוי איז ער זיי געלאָפֿן אַנטקעגן פֿון דעם אײַנגאַנג פֿון געצעלט, און האָט זיך געבוקט צו דער ערד.
- 3 I rzekł: "Panie! jeżeli też znalazłem łaskę w oczach twoich, nie przejdź ze mimo usługi twojego!"

ג און ער האָט געזאָגט: מײַן האַר, אויב, איך בעט דײַך, איך האָב געפֿונען לײַטזעליקייט אין דײַנע אויגן, זאָלסטו, איך בעט דײַך, נישט אַוועקגיין פֿון דײַן קנעכט.
- 4 Niechże przyniosą nieco wody, a umyjecie nogi wasze, i odpoczniecie pod drzewem.

ד לאַז געבראַכט ווערן אַ ביסל וואַסער, און וואַשט אײַערע פֿיס, און לענט אײַך אָן אונטערן בוים.
- 5 A ja przyniosę kęs chleba, a posilicie serce wasze; potem pójdziecie, - ponieważ już przeszliście mimo usługi waszego." I rzekli: "Uczyń tak, jakieś powiedział."

ה און איך וועל ברענגען אַ שטיקל ברויט, און איר וועט אונטערלענען אײַער האַרץ, דערנאָך וועט איר גיין ווייטער; אַזוי ווי איר זײַט שוין אַריבערגעקומען צו אײַער קנעכט. האָבן זיי געזאָגט: טו אַזוי ווי דו האָסט גערעדט.
- 6 I pospieszył Abraham do namiotu, do Sary, i rzekł: "uwiń się, trzy miary mąki przedniej! rozczyń je i zrób podpłomyki."

ו האָט אַבְרָהָם געאַײַלט אין געצעלט צו שַׂרָהן, און האָט געזאָגט: אײַל זיך! דריי סָאָה זעמלמעל, פֿאַרקנעט און מאַך קוכנס.
- 7 I do bydła pobiegł Abraham, i wzięwszy cielę pulchne i wyborowe, dał je pacholowi, który pospieszył, aby przyrządzić je.

ז און צו די רינדער איז אַבְרָהָם געלאָפֿן, און האָט גענומען אַ יונג רינד, ווייך און פֿעט, און געגעבן צום יונג; און ער האָט עס צוגעריכט אויף גיך.
- 8 I wziął śmietanki, i mleka, i cielę, które przyrządził, i postawił przed nimi; a sam stanął przy nich pod drzewem; i jedli.

ח און ער האָט גענומען שמאַנט און מילך, און דאָס יונגע רינד וואָס ער האָט צוגעריכט, און האָט אַוועקגעשטעלט פֿאַר זיי; און ער איז געשטאַנען פֿאַר זיי אונטערן בוים, און זיי האָבן געגעסן.

- 9 I rzekli do niego: "Gdzież Sara żona twoja?" a odpowiedział: "Oto w namiocie." ט האָבן זיי צו אים געזאָגט: ווו איז שָׂרָה דײַן ווייב? האָט ער געזאָגט: אָן אין געצעלט.
- 10 I rzekł: Wróć do ciebie około czasu bieżącego, a oto - będzie miała syna Sara żona twoja; a Sara słuchała u wejścia do namiotu, a ono - po za nim. י האָט ער געזאָגט: אומקערן וועל איך זיך אומקערן אַזוי ווי איצט איבער אַ יאָר, און זע, שָׂרָה דײַן ווייב וועט האָבן אַ זון. און שָׂרָה האָט זיך איינגעהערט אין איינגאַנג פֿון געצעלט וואָס הינטער אים. —
- 11 Abraham zaś i Sara byli starzy, podeszli w lata, przestała mieć Sara właściwość kobiet. יא און אַבְרָהָם און שָׂרָה זײַנען געווען באַטאַגטע זקנים; בײַ שָׂרָה האָט אויפֿגעהערט צו זײַן דער שטייגער ווי בײַ ווייבער. —
- 12 I roześmiała się Sara w duszy, mówiąc: "Czyżbym po zwiędnięciu mojem miała doznać rozkoszy? - a pan mój starcem." יב און שָׂרָה האָט געלאַכט אין זיך אַזוי צו זאָגן: נאָכדעם ווי איך בין אַלט געוואָרן, זאָל איך נאָך האָבן תענוג? דערצו איז מײַן האַר אַלט.
- 13 I rzekł Wiekuisty do Abrahama: "Czemuż to śmiała się Sara mówiąc: czyżbym rzeczywiście rodzić miała, gdy się zestarzałam?" יג האָט גאָט געזאָגט צו אַבְרָהָמען: פֿאַר וואָס האָט שָׂרָה געלאַכט, אַזוי צו זאָגן: צי קען איך אין דער אמתן געבערן, אַז איך בין אַלט?
- 14 Alboż jest rzecz niemożliwa u Wiekuistego? W oznaczonej porze wróć do ciebie, około czasu bieżącego, a mieć będzie Sara syna." יד איז דען אַ זאָך פֿאַרמיטן פֿון גאָט? צו דער באַשטימטער צײַט וועל איך ווידערקערן צו דיר, אַזוי ווי איצט איבער אַ יאָר, און שָׂרָה וועט האָבן אַ זון.
- 15 I zapierała się Sara, mówiąc: "Nie śmiałam się!" - bo się obawiała; on wszakże powiedział: "Nie, bo śmiałaś się!" טו האָט שָׂרָה געלייַקנט, אַזוי צו זאָגן: איך האָב נישט געלאַכט; וואָרום זי האָט מורא געהאַט; און ער האָט געזאָגט: ניין, האָסט יאָ געלאַכט.
- 16 I wstali ztamtąd owi mężowie, i skierowali wzrok ku Sedomowi; a Abraham szedł z nimi, aby odprowadzić ich. טז און די מענער זײַנען אויפֿגעשטאַנען פֿון דאָרטן, און האָבן אַראָפֿגעקוקט אויף סדום. און אַבְרָהָם איז געגאַנגען מיט זיי, זיי צו באַלייטן.
- 17 A Wiekuisty rzekł: "Miałżebym zataić przed Abrahamem, co uczynić chcę?" יז און גאָט האָט געזאָגט: זאָל איך פֿאַרדעקן פֿון אַבְרָהָמען וואָס איך וויל טאָן?
- 18 Abraham to rozkrzewi się w naród wielki i potężny, a błogosławić się nim będą wszystkie narody ziemi. יח און אַבְרָהָם וועט דאָך ווערן אַ גרויס און מאַכטיק פֿאָלק, און אַלע פֿעלקער פֿון דער ערד וועלן זיך בענטשן מיט אים;

- 19 Albowskiem umiłowałem go, aby polecił synom swoim, i domowi swojemu po sobie, strzedz drogi Wiekuistego, spełniając cnotę i sprawiedliwość, aby sprowadził Wiekuisty na Abrahama to, co wyrzekł o nim."
- 20 I rzekł Wiekuisty: "Skarga na Sedom, i Amore, tak wielką jest, a grzech ich, tak ciężkim bardzo!...
- 21 Zstąpię też i zobaczę; jeżeli według skargi która mnie dochodzi postępują, tedy - zagłada! a jeżeli nie, będę wiedział."
- 22 I zwrócili się ztamtąd owi mężowie, i poszli do Sedomu. Abraham zaś jeszcze stał przed Wiekuistym.
- 23 I przystąpił Abraham i rzekł: "Alboż także zgładzisz sprawiedliwego wraz z niegodziwym?
- 24 Może jest pięćdziesięciu sprawiedliwych w mieście; czyż także zgładzisz, i nie przepuścisz miejscu dla pięćdziesięciu sprawiedliwych, którzy w nim są?
- 25 Dalekiem to od Ciebie, abyś uczynił rzecz podobną, byś zabił sprawiedliwego wraz z niegodziwym, aby był sprawiedliwy jako niegodziwy; dalekiem to od Ciebie! Czyżby sędzia całej ziemi nie pełnił sprawiedliwości?"
- 26 I rzekł Wiekuisty: "Jeżeli znajdę w Sedomie pięćdziesięciu sprawiedliwych, w samym mieście, przepuszczę całemu miejscu ze względu na nich."
- יט וואָרום איך האָב אים דערקענט, כדי ער זאָל באַפֿעלן זײַנע קינדער, און זײַן הויז נאָך אים, אַז זײ זאָלן היטן דעם וועג פֿון גאָט, צו טאָן רעכט און גערעכטיקייט, כדי גאָט זאָל ברענגען אויף אַבְרָהָמֶען וואָס ער האָט גערעדט וועגן אים.
- כ און גאָט האָט געזאָגט: דאָס געשריי וועגן סדום און עַמֹרָה איז פֿאַר וואָר גרויס, און זייער זינד איז פֿאַר וואָר זייער שווער.
- כא לאָמִיד אַקאַרשט אַראָפּנידערן און זען, אויב זײ האָבן אין גאַנצן געטאָן אַזוי ווי דאָס געשריי וואָס איז געקומען צו מיר; און אויב ניט, לאָמִיד וויסן.
- כב און די מענער האָבן זיך פֿאַרקערט פֿון דאָרטן, און זײַנען געגאַנגען קיין סדום; און אַבְרָהָם איז נאָך אַלץ געשטאַנען פֿאַר גאָט.
- כג און אַבְרָהָם האָט געענט און האָט געזאָגט: ניט-שוין וועסטו אומברענגען דעם אומשולדיקן מיט דעם שולדיקן?
- כד טאַמער זײַנען דאָ פֿופֿציק אומשולדיקע אין דער שטאָט, ניט-שוין וועסטו זיי אומברענגען, און וועסט ניט פֿאַרגעבן דעם אָרט פֿון וועגן די פֿופֿציק אומשולדיקע וואָס אין איר?
- כה חלילה דיר צו טאָן אַזאַ זאַך, צו טייטן דעם אומשולדיקן מיט דעם שולדיקן, אַז דער אומשולדיקער זאָל זײַן אַזוי ווי דער שולדיקער; חלילה דיר! זאָל דער ריכטער פֿון דער גאַנצער ערד ניט טאָן גערעכטיקייט?
- כו האָט גאָט געזאָגט: אויב איך וועל געפֿינען אין סדום פֿופֿציק אומשולדיקע אין דער שטאָט, וועל איך פֿאַרגעבן דעם גאַנצן אָרט פֿון זייערשוועגן.

- 27 I odpowiedział Abraham i rzekł: Otóż przedsięwzięłem mówić do Pana, choć ja proch i popiół:
- 28 Może niedostanie do pięćdziesięciu sprawiedliwych, pięciu: czyżbyś zgładził dla pięciu całe miasto? I rzekł: "Nie zgładzę, jeżeli znajdę tam czterdziestu pięciu."
- 29 I począł dalej mówić do Niego, i rzekł: "Może znajdzie się tam czterdziestu?" I odpowiedział: "Nie uczynię ze względu na czterdziestu."
- 30 I rzekł: "Niech też nie gniewa Pana, że mówić będę: "Może znajdzie się tam trzydziestu." I rzekł: "Nie uczynię, jeżeli znajdę tam trzydziestu."
- 31 I rzekł: "Otoż przedsięwzięłem mówić do Pana: Może znajdzie się tam dwudziestu." I odpowiedział: "Nie zgładzę ze względu na dwudziestu."
- 32 I rzekł: "Niech też nie gniewa Pana, gdy przemówię raz jeszcze: "Może znajdzie się tam dziesięciu." I rzekł: "Nie zgładzę ze względu na dziesięciu."
- 33 I poszedł Wiekuisty, przestawszy mówić do Abrahama; Abraham zaś wrócił do miejsca swojego.
- כז האָט זיך אָפּגערופֿן אַבְרָהָם און האָט געזאָגט: זע, איך בעט דיר, איך אונטערשטיי מיך צו רעדן צו מיין האַר, הגם איך בין שטויב און אַש.
- כח טאָמער וועלן פֿעלן פֿון די פֿופֿציק אומשולדיקע פֿינף, וועסטו פֿון וועגן די פֿינף צעשטערן די גאַנצע שטאָט? האָט ער געזאָגט: איך וועל ניט צעשטערן, אויב איך וועל דאָרטן געפֿינען פֿינף און פֿערציק.
- כט און ער האָט ווידער אַ מאָל צו אים גערעדט, און האָט געזאָגט: טאָמער וועלן זיך דאָרטן געפֿינען פֿערציק? האָט ער געזאָגט: איך וועל עס ניט טאָן פֿון וועגן די פֿערציק.
- ל האָט ער געזאָגט: זאָל, איך בעט דיר, מיין האַר ניט פֿאַרדריסן, און איך וועל רעדן: טאָמער וועלן זיך דאָרטן געפֿינען דרייסיק? האָט ער געזאָגט: איך וועל עס ניט טאָן, אויב איך וועל דאָרטן געפֿינען דרייסיק.
- לא האָט ער געזאָגט: זע, איך בעט דיר, איך אונטערשטיי מיך צו רעדן צו מיין האַר: טאָמער וועלן זיך דאָרטן געפֿינען צוואַנציק? האָט ער געזאָגט: איך וועל ניט צעשטערן פֿון וועגן די צוואַנציק.
- לב האָט ער געזאָגט: זאָל, איך בעט דיר, מיין האַר ניט פֿאַרדריסן, און איך וועל רעדן נאָר דאָס מאָל: טאָמער וועלן זיך דאָרטן געפֿינען צען? האָט ער געזאָגט: איך וועל ניט צעשטערן פֿון וועגן די צען.
- לג און גאָט איז אַוועקגעגאַנגען, ווען ער האָט געענדיקט רעדן צו אַבְרָהָם; און אַבְרָהָם האָט זיך אומגעקערט צו זײַן אָרט.

בראשית יט : 19

- 1 I przybyli dwaj aniołowie do Sedomu wieczorem; a Lot siedział u bramy Sedomu. I spostrzegł Lot, i powstał na spotkanie ich, i pokłonił się obliczem ku ziemi.

א און די צוויי מלאכים זינען געקומען קיין סדום אין אָוונט; און לוט איז געזעסן אין טויער פֿון סדום. און לוט האָט זיי דערזען, און ער האָט זיך אויפֿגעשטעלט זיי אַנטקעגן, און האָט זיך געבוקט מיטן פנים צו דער ערד.
- 2 I rzekł: "Otóż proszę panowie moi! wstąpcie też do domu sługi waszego, i przenocujcie, i umyjcie nogi wasze; a wstawszy rano, pójdziecie w drogę waszą." I odpowiedzieli: "Nie, bo na ulicy przenocujemy."

ב און ער האָט צו זיי געזאָגט: זעט, איך בעט אײך, מײַנע האַרן, קערט אײַן אין הויז פֿון אײַער קנעכט אויף איבער נאַכט, און וואָשט אײַערע פֿיס; און איר וועט זיך פֿעדערן, און וועט גיין אויף אײַער וועג. האָבן זיי געזאָגט: ניין, נײַערט אויף דער גאַס וועלן מיר נעכטיקן.
- 3 I nastawał na nich usilnie, i zaszli do niego, i przybyli do domu jego; i wyprawił im ucztę, i przaśników napiekł; i jedli.

ג איז ער זייער צוגעשטאַנען צו זיי, און זיי האָבן אײַנגעקערט צו אים, און זינען אַרײַנגעגאַנגען אין זײַן הויז, און ער האָט פֿאַר זיי געמאַכט אַ מאָלצײט, און געבאַקן אומגעזייערטע קוכנס, און זיי האָבן געגעסן.
- 4 Zanim się położyli, - a mieszkańcy miasta, mieszkańcy Sedomu, oblegli dom, od młodzieńca do starca, cały lud ze-
wszad.

ד איידער נאָך זיי האָבן זיך געלייגט, האָבן די מענטשן פֿון שטאָט, די מענטשן פֿון סדום, אַרומגערינגלט דאָס הויז, פֿון יונג ביז אַלט, דאָס גאַנצע פֿאָלק פֿון עק צו עק.
- 5 I zawołali Lota, i rzekli doń: "Gdzież ci ludzie, którzy przybyli do ciebie tej nocy? Wyprowadź ich do nas, abyśmy nawiedzili ich.

ה און זיי האָבן גערופֿן צו לוטן, און האָבן צו אים געזאָגט: וווּ זינען די מענער וואָס זינען צו דיר געקומען די נאַכט? ברענג זיי אַרויס צו אונדז, מיר זאָלן זיי דערקענען.
- 6 I podszedł do nich Lot ku wejściu, a drzwi zamknął za sobą.

ו איז לוט אַרויסגעגאַנגען צו זיי אין אײַנגאַנג, און די טיר האָט ער פֿאַרשלאָסן הינטער זיך.
- 7 I rzekł: "Nie czyńcie też, bracia moi, nic złego.

ז און ער האָט געזאָגט: איך בעט אײך, מײַנע ברידער, טוט ניט קיין שלעכטס.

- ח אָט, איך בעט איך, זינען ביי מיר צוויי טעכטער וואָס ווייסן ניט פֿון קיין מאָן, לאָמיר זיי אַרויסברענגען צו איך, און טוט מיט זיי ווי עס איז גוט אין אייערע אויגן, נאָר די דאָזיקע מענער זאָלט איר קיין זאך ניט טאָן, אַזוי ווי זיי זינען געקומען אין דעם שאַטן פֿון מיין דאָך.
- ט האָבן זיי געזאָגט: גיי אַוועק! און זיי האָבן געזאָגט: געקומען איינער וווינען, און משפטן וויל ער משפטן! אַצונד וועלן מיר זיך מיט דיר נאָך ערגער באַגיין ווי מיט זיי. און זיי זינען זייער צוגעשטאַנען צו דעם מאָן, צו לוטן, און האָבן גענענט איינצוברעכן די טיר.
- י האָבן די מענער אויסגעשטרעקט זייער האַנט, און אַריינגעבראַכט לוטן צו זיך אין הויז, און די טיר האָבן זיי פֿאַרשלאָסן.
- יא און די לייט וואָס ביי אַינגאַנג פֿון הויז האָבן זיי געשלאָגן מיט בלינדקייט פֿון קליין ביז גרויס, און זיי האָבן ניט געקענט געפֿינען דעם איינגאַנג.
- יב און די מענער האָבן געזאָגט צו לוטן: וועמען נאָך האָסטו דאָ? אַן איידים אָדער דינע זין און דינע טעכטער, אָדער וועמען נאָר דו האָסט אין דער שטאָט, פֿיר אַרויס פֿון דעם אָרט;
- יג וואָרום מיר צעשטערן דעם דאָזיקן אָרט, ווילן דאָס געשריי וועגן זיי איז גרויס פֿאַר גאָט, און גאָט האָט אונדז געשיקט זי צו צעשטערן.
- יד איז לוט אַרויסגעגאַנגען, און האָט גערעדט צו דינע איידים, די וואָס האָבן גענומען זינע טעכטער, און ער האָט געזאָגט: שטייט אויף, גייט אַרויס פֿון דעם דאָזיקן אָרט, וואָרום גאָט צעשטערט די שטאָט. און ער איז געווען ווי איינער וואָס מאַכט שפּאַס אין די אויגן פֿון דינע איידים.
- 8 Otóż mam dwie córki, które nie poznały męża, wyprowadzę je raczej do was, a czyńcie z nimi co najlepszym w oczach waszych; a tylko mężom tym nie czyńcie nic, ponieważ weszli pod cień dachu mojego.
- 9 I rzekli: "Ustąp precz!", i rzekli: "Ten jeden przybył tu gościć, a chce wciąż sądzić! Teraz gorzej postąpię z tobą, niż z nimi!" I napaarli na męża, na Lota, i przystąpili, by wyłamać drzwi.
- 10 I wyciągnęli mężowie owi rękę swoją, i sprowadzili Lota do siebie, do domu, a drzwi zamknęli.
- 11 A ludzi, będących u wejścia do domu, porazili ślepotą, od najmniejszego do największego, tak że strudzili się, szukając wejścia.
- 12 I rzekli ci mężowie do Lota: "kogokolwiek jeszcze masz tutaj, - zięciów, i synów twoich, i córki twoje, i wszystkich których masz w mieście, - wyprowadź z tego miejsca.
- 13 Albowiem zburzym miejsce to, gdyż wzmogła się skarga na nich przed obliczem Wiekuistego i posłał nas Wiekuisty, aby je zburzyć."
- 14 I wyszedł Lot, i powiedział zięciom swoim, którzy pojąć mieli córki jego i rzekł: "Wstańcie, wyjdźcie z miejsca tego, gdyż zburzy Wiekuisty miasto." Ale wydawał się jakoby żartował, w oczach zięciów swoich.

- 15 A zaledwie zorza wzeszła, nalegali aniołowie na Lota, mówiąc: "Wstań, zabierz żonę twoją i dwie córki twoje obecne tu, abyś nie zginął za winę tego miasta."
- 16 Gdy się jednak ociągał, uchwycili mężowie owi za rękę jego, i za rękę żony jego, i za rękę dwóch córek jego w miłosierdziu Wiekuistego nad nim, i wyprowadzili go, i zostawili go po za miastem.
- 17 A gdy wyprowadzili ich precz, rzekł jeden: "Uchodź z życiem twojém; nie oglądaj się za siebie, a nie zatrzymuj się w całej tej okolicy; w góry uchodź, abyś nie zginął."
- 18 I rzekł Lot do nich: "O nie, panie!
- 19 Otóż znalazł sługa twój łaskę w oczach twoich, i uczyniłeś wielkiem miłosierdzie, któreś okazał mi, ocalając życie moje; ale ja nie zdążę ujść w te góry, bo i tak dościgło by mnie nieszczęście, i umarłbym.
- 20 Otóż miasto to jest blizkiem, by uciec tam, i małym ono; ujdę raczej tam, wszakże małym ono, a niechaj żyje dusza moja."
- 21 I rzekł do niego: "Oto uwzględnię cię i w tej mierze, abym nie spustoszył miasta, o którym mówisz.
- טו און ווי דער פֿרימאָרגן איז אויפֿגעגאַנגען, אַזוי האָבן די מלאַכים געאַשט לױטן, אַזוי צו זאָגן: שטײ אויף, נעם דיין ווייב, און דינע צוויי טעכטער וואָס געפֿינען זיך דאָ, פֿדי זאָלסט ניט אומגעבראַכט ווערן דורך דער זינד פֿון דער שטאָט.
- טז און אַז ער האָט געזאָמט, האָבן די מענער אָנגענומען זיין האַנט, און די האַנט פֿון זיין ווייב, און די האַנט פֿון זינע צוויי טעכטער; פֿון וועגן גאָטס דערבאַרימונג אויף אים. און זיי האָבן אים אַרויסגעפֿירט, און האָבן אים געלאָזט אויסן שטאָט.
- יז און עס איז געווען, ווי זיי האָבן אים אַרויסגעפֿירט דרויסן, אַזוי האָט ער געזאָגט: אַנטרין מיט דיין לעבן; זאָלסט זיך ניט אומקוקן הינטער דיר, און זיך ניט אָפּשטעלן אין דער גאַנצער געגנט; אַנטרין צום באָרג, פֿדי זאָלסט ניט אומגעבראַכט ווערן.
- יח האָט לױט צו זיי געזאָגט: ניט אַזוי, איך בעט אײך, מײנע האַרן.
- יט זע, איך בעט דײך, דיין קנעכט האָט געפֿונען לײַטזעליקייט אין דינע אויגן, און האָסט געגרייט דיין חסד וואָס דו האָסט געטאָן מיט מיר, צו לאָזן לעבן מײן נפֿש; אָבער איך קען ניט אַנטרײַנען צום באָרג, וואָרום דאָס בײַז וועט מײך נאָך אָניאָגן, און איך וועל שטאַרבן.
- כ אַן, איך בעט דײך, איז יענע שטאָט, נאָנט אַהין צו אַנטלױפֿן, און זי איז אַ קלײַנס; לאָמײַד, איך בעט דײך, אַהין אַנטרײַנען — זי איז דאָך אַ קלײַנס — און מײן נפֿש וועט בלײַבן לעבן.
- כא האָט ער צו אים געזאָגט: זע, איך שוין דיין פנים אויך אין דער דאָזיקער זאך, איך זאָל ניט איבערקערן די שטאָט וואָס דו האָסט געזאָגט.

- 22 Prędzej zatém, uchodź tam, bo nie mogę dokonać dzieła, póki nie zajdziesz tam." Przeto nazwano imię miasta tego: Coar.
- 23 Słońce weszło nad ziemią, gdy Lot przybył do Coaru.
- 24 Wiekuisty zaś spuścił na Sedom i Amorę deszcz siarki i ognia, od Wiekuistego z nieba.
- 25 I zniszczył miasta te, i całą ową okolicę, i wszystkich mieszkańców tych miast, i roślinność ziemi.
- 26 I oglądała się żona jego za nim, i stała się słupem soli.
- 27 I wstał Abraham rano, spiesząc na miejsce, kędy stanął przed obliczem Wiekuistego.
- 28 I spojrzał na powierzchnię Sedomu i Amory, i na całą powierzchnię ziemi owej okolicy, i zobaczył, a oto wznosił się dym z ziemi, jako dym z topielni!
- 29 I tak stało się, gdy zburzył Bóg miasta owej okolicy, że wspomniał Bóg na Abrahama, i wysłał Lota z pośród zniszczenia, niszcząc owe miasta, w których mieszkał był Lot.
- 30 Lot zaś wyszedł z Coaru, i zamieszkał w górach, a dwie córki jego z nim; gdyż obawiał się pozostać w Coarze; i zamieszkał w jaskini, on i dwie córki jego.
- כב אַיִל זיך, אָנטרין אַהין, וואָרום איך קען נישט טאָן קיין זאַך, ביז דו קומסט אַהין. דרום האָט מען גערופֿן דעם נאָמען פֿון דער שטאָט צוער.
- כג די זון איז געווען אויפֿגעגאַנגען אויף דער ערד, ווען לוט איז אָנגעקומען קיין צוער.
- כד און גאָט האָט געמאַכט רעגענען אויף סדום און אויף עַמֹרָה שוועבל און פֿייער, פֿון גאָט, פֿון הימל.
- כה און ער האָט איבערגעקערט די דאָזיקע שטעט, און די גאַנצע געגנט, און אַלע באַווינער פֿון די שטעט, און די שפּראַצונג פֿון דער ערד.
- כו און זיין ווייב האָט זיך אומגעקוקט פֿון הינטער אים, און איז געוואָרן אַ זייל זאַלץ.
- כז און אַבְרָהָם האָט זיך געפֿעדערט אין דער פֿרי צו דעם אָרט וואָס ער איז דאָרטן געשטאַנען פֿאַר גאָט.
- כח און ער האָט אַראָפּגעקוקט אויף סדום און עַמֹרָה, און אויף דעם גאַנצן לאַנד פֿון דער געגנט, און ער האָט געזען, ערשט דער רויך פֿון לאַנד גייט אויף אַזוי ווי דער רויך פֿון אַ קאַלכאָויוון.
- כט אַזוי איז געשען, ווען גאָט האָט צעשטערט די שטעט פֿון דער געגנט, אַז גאָט האָט געדאַכט אָן אַבְרָהָמען, און האָט אַרויסגעשיקט לוטן פֿון מיטן פֿון דער איבערקערעניש ביים איבערקערן די שטעט וואָס לוט איז אין זיי געזעסן.
- ל און לוט איז אַרויפֿגעגאַנגען פֿון צוער, און האָט זיך באַזעצט אויפֿן באַרג, און זיינע צוויי טעכטער מיט אים; וואָרום ער האָט מורא געהאַט צו זיצן אין צוער; און ער איז געזעסן אין אַ הייל, ער און זיינע צוויי טעכטער.

- 31 I rzekła starsza do młodszej: "Ojciec nasz starym, a mężczyzny nie ma na ziemi, któryby przyszedł do nas zwyczajem całej ziemi. לא האָט די עלטערע געזאָגט צו דער יינגערער: אונדזער פֿאָטער איז אַלט, און קיין מאַן איז נישט אויף דער ערד צו קומען צו אונדז, אַזוי ווי דער שטייגער פֿון דער גאַנצער ערד.
- 32 Chodź, upoim ojca naszego winem, i położym się z nim, a zachowamy z ojca naszego potomstwo. לב קום, לאָמיר אָנטרינקען אונדזער פֿאָטער מיט וויין, און מיר וועלן ליגן מיט אים, און מיר וועלן אויפֿהאַלטן פֿון אונדזער פֿאָטער אַ זאַמען.
- 33 I upoiły ojca swojego winem nocy onej, i poszła starsza i położyła się przy ojcu swoim; a nie wiedział on kiedy się układała, i kiedy wstała. לג האָבן זיי אָנגעטרונקען זייער פֿאָטער מיט וויין אין יענער נאַכט, און די עלטערע איז געקומען און איז געלעגן מיט איר פֿאָטער; און ער האָט נישט געוואוסט פֿון איר לייגן זיך אָדער פֿון איר אויפֿשטיין.
- 34 I stało się nazajutrz, że rzekła starsza do młodszej: "oto leżałam wczoraj przy ojcu moim, upoim go winem i tej nocy, a pójdziesz i położysz się przy nim, i zachowamy z ojca naszego potomstwo." לד און עס איז געווען אויף מאָרגן, האָט די עלטערע געזאָגט צו דער יינגערער: זע, נעכטן בין איך געלעגן מיט מיין פֿאָטער; לאָמיר אים אָנטרינקען מיט וויין אויך די נאַכט, און קום דו ליג מיט אים, און מיר וועלן אויפֿהאַלטן פֿון אונדזער פֿאָטער אַ זאַמען.
- 35 I upoiły i nocy onej ojca swojego winem, i wstała młodsza, i położyła się przy nim; a nie wiedział on, kiedy się układała i kiedy wstała. לה האָבן זיי אויך אין יענער נאַכט אָנגעטרונקען זייער פֿאָטער מיט וויין, און די יינגערע איז אויפֿגעשטאַנען און איז געלעגן מיט אים; און ער האָט נישט געוואוסט פֿון איר לייגן זיך אָדער פֿון איר אויפֿשטיין.
- 36 I poczęły dwie córki Lota od ojca swojego. לו און ביידע טעכטער פֿון לוטן זיינען טראָגעדיק געוואָרן פֿון זייער פֿאָטער.
- 37 I urodziła starsza syna, i nazwała imię jego Moab: on to ojciec Moabitów, po dziś dzień. לו און די עלטערע האָט געבאָרן אַ זון, און זי האָט גערופֿן זיין נאָמען מואָב; דאָס איז דער פֿאָטער פֿון דעם היינטיקן מואָב.
- 38 A młodsza również urodziła syna, i nazwała imię jego Ben-Ammi: On to ojciec Ammonitów, po dziś dzień. לה און די יינגערע, זי אויך האָט געבאָרן אַ זון, און זי האָט גערופֿן זיין נאָמען בן-עמי; דאָס איז דער פֿאָטער פֿון די היינטיקע קינדער פֿון עַמון.

בראשית כ : 20

- 1 I wyruszył ztamtąd Abraham do ziemi ku południowi, i osiadł między Kadesz a Szur, i przebywał w Gerar.

א און אברהם האָט אַוועקגעצויגן פֿון דאָרטן צום לאַנד פֿון דרום, און ער האָט זיך באַזעצט צווישן קַדֶּש און צווישן שור, און האָט געווינט אין גֶרָר.
- 2 I mówił Abraham o Sarze żonie swojej: "Siostra to moja." I posłał Abimelech, król Geraru, i wziął Sarę.

ב און אברהם האָט געזאָגט אויף זײַן ווייב שֵׁרָה: זי איז מײַנע אַ שוועסטער. האָט געשיקט אַבִּימֶלֶךְ דער מלך פֿון גֶרָר, און האָט צוגענומען שֵׁרָה.
- 3 Ale przyszedł Bóg do Abimelecha we śnie nocnym, i powiedział mu: "Oto umrzesz z powodu niewiasty, którą wziął, bo ona zamężna.

ג איז גאָט געקומען צו אַבִּימֶלֶךְ אין אַ חלום פֿון דער נאַכט, און האָט צו אים געזאָגט: זע, וועסט שטאַרבן פֿון וועגן דער פֿרוי וואָס דו האָסט גענומען, וואָרום זי איז די ווייב פֿון אַ מאַן.
- 4 A Abimelech nie zbliżył się był do niej i rzekł: "Panie! alboż i naród niewinny zatracasz?"

ד און אַבִּימֶלֶךְ האָט צו איר ניט גענענט און ער האָט געזאָגט: גאָט, ווילסטו אויך אומשולדיק פֿאַלק הרגען?
- 5 Wszakże sam powiedział mi: Siostra to moja, i ona sama też mówiła: Brat to mój. W prostocie serca mojego i w czystości rąk moich uczyniłem to."

ה האָט ער מיר ניט אַליין געזאָגט: זי איז מײַנע אַ שוועסטער? און זי, אויך זי האָט געזאָגט: ער איז מײַנער אַ ברודער. אין דער ערלעכקייט פֿון מײַן האַרצן און אין דער ריינקייט פֿון מײַנע הענט האָב איך דאָס געטאָן.
- 6 I rzekł do niego Bóg we śnie: "I ja wiem, żeś w prostocie serca to uczynił; to też powstrzymałem cię, abyś nie grzeszył przeciw Mnie, i przeto niedopuszcilem, abyś jej dotknął.

ו האָט גאָט צו אים געזאָגט אין חלום: יאָ, איך ווייס אַז אין דער ערלעכקייט פֿון דײַן האַרצן האָסטו דאָס געטאָן, און איך האָב דיך אויך געוואַלט פֿאַרמײַדן פֿון זינדיקן צו מיר, דרום האָב איך דיך ניט געלאָזט זיך צורירן צו איר.
- 7 A teraz wróc żonę tego męża, a będąc prorokiem, pomodli się za ciebie, i będziesz żył; jeżeli zaś nie wrócisz, wiedz, że umrzesz, ty i wszyscy twoi."

ז און אַצונד, קער אום די ווייב פֿון דעם מאַן, וואָרום ער איז אַ נביא, און ער וועט מתפלל זײַן פֿאַר דיר, און וועסט בלייבן לעבן; אויב אָבער דו קערסט זי ניט אום, זי וויסן אַז שטאַרבן וועסטו שטאַרבן, דו און אַלע וואָס געהערן צו דיר.

- 8 I wstał Abimelech rano, i zwołał wszystkie sługi swoje, i opowiedział wszystkie rzeczy te w uszy ich; i zlekli się ludzie owi bardzo.
- 9 I zawezwał Abimelech Abrahama i rzekł mu: "Cóżżeś narobił nam, i czemuż zgrzeszyłem przeciw tobie, żeś prawie przywiódł na mnie i na królestwo moje grzech wielki? Czyny, których się nie czyni, uczyniłeś względem mnie."
- 10 I rzekł Abimelech do Abrahama: "Cóżżeś miał na widoku, gdyś uczynił rzecz tę?"
- 11 I odpowiedział Abraham: "Mniemałem: zapewne nie ma bojaźni Bożej na tém miejscu i zabiją mnie z powodu żony mojej.
- 12 I też w istocie siostrą moją, córką ojca mojego jest, choć nie córką matki mojej, i została żoną moją.
- 13 I było, gdy wywiódł mnie Bóg na tulaćtwo z domu ojca mojego, rzekłem wtedy do niej: Oto łaska, którą wyświadczysz mi: Do któregokolwiek miejsca przyjdziemy, powiedz o mnie: brat to mój."
- 14 I wziął Abimelech trzody i rogaciznę, i sługi, i służebnice, i dał Abrahamowi, i zwrócił mu Sarę, żonę jego.
- 15 I rzekł Abimelech: "Oto ziemia moja przed tobą; gdziekolwiek ci się spodoba, osiadź."
- ח האָט אַבִּימֶלֶךְ זיך געפֿעדערט אין דער פֿרי, און האָט צונויפֿגערופֿן אַלע זײַנע קנעכט, און האָט גערעדט אַלע די דאָזיקע ווערטער אין זײַערע אויערן, און די מענטשן האָבן זײַער מורא געהאַט.
- ט און אַבִּימֶלֶךְ האָט גערופֿן אַבְרָהָמֶען, און האָט צו אים געזאָגט: וואָס האָסטו אונדז געטאָן? און וואָס האָב איך געזינדיקט אַקעגן דיר, וואָס דו האָסט געבראַכט אויף מיר און אויף מײַן קיניגרייך אַזאַ גרויסע זינד? מעשים וואָס ווערן נישט געטאָן, האָסטו געטאָן צו מיר.
- י און אַבִּימֶלֶךְ האָט געזאָגט צו אַבְרָהָמֶען: וואָס האָסטו אײַנגעזען, אַז דו האָסט געטאָן די דאָזיקע זאַך?
- יא האָט אַבְרָהָם געזאָגט: ווייל איך האָב געקלערט: פֿאַר וואָר, קיין מורא פֿאַר גאָט איז נישט אין דעם דאָזיקן אָרט, און זיי וועלן מיר הרגען פֿון וועגן מײַן ווייב.
- יב און זי איז אויך אין דער אמתן מײַנע אַ שוועסטער, די טאָכטער פֿון מײַן פֿאָטער, נאָר נישט די טאָכטער פֿון מײַן מוטער; דרום איז זי מיר געוואָרן פֿאַר אַ ווייב.
- יג און עס איז געווען, אַז גאָט האָט מיר פֿאַרוואָגלט פֿון מײַן פֿאָטערס הויז, האָב איך צו איר געזאָגט: דאָס זאָל זײַן דײַן חסד וואָס דו זאָלסט טאָן מיט מיר: אין אײַטלעכן אָרט, וואָס מיר וועלן אַהין קומען, זאָג אויף מיר: ער איז מײַנער אַ ברודער.
- יד האָט אַבִּימֶלֶךְ גענומען שאָף און רינדער, און קנעכט און דינסטן, און האָט געגעבן אַבְרָהָמֶען, און ער האָט אים אומגעקערט זײַן ווייב שָׂרָה.
- טו און אַבִּימֶלֶךְ האָט געזאָגט: אָט איז מײַן לאַנד פֿאַר דיר; וווּ עס איז גוט אין דײַנע אויגן, באַזעץ זיך.

- טז און צו שרהן האָט ער געזאָגט: אָט האָב איך געגעבן דיין ברודער טויזנט זילבערשטיק; זע, דאָס איז דיר אַ צודעק פֿאַר די אויגן אַקעגן אַלע וואָס מיט דיר; און פֿאַר אַלעמען ביסטו גערעכטפֿארטיקט.
- יז און אברהם האָט מתפלל געווען צו גאָט, און גאָט האָט געהיילט אבימלֶכָן, און זיין ווייב, און זיינע דינסטן, און זיי האָבן געבאָרן.
- יח וואָרום פֿאַרשלאָסן האָט גאָט געהאַט פֿאַרשלאָסן יעטוועדער טראַכט פֿון אבימלֶכָס הויז פֿון וועגן שרה, אברהםס ווייב.
- 16 A do Sary rzekł: Oto dałem tysiąc srebr-
ników bratu twemu; niech to będzie dla
ciebie pokryciem pozoru przed wszystki-
mi, którzy z tobą są, a wobec wszystkich
jesteś usprawiedliwiona.
- 17 I pomodlił się Abraham do Boga
i uzdrowił Bóg Abimelecha, i żonę jego,
i służebnice jego, że rodzić mogły.
- 18 Albowiem zupełnie zawarł był Wieku-
isty każdy żywot domu Abimelecha,
z powodu Sary, żony Abrahama.

בראשית כא : 21

- 1 A Wiekuisty pomnił na Sarę, jako rzekł; i uczynił Wiekuisty Sarze, jako był powiedział.

א און גאָט האָט געדאַכט אָן שַׁרָה, אַזוי ווי ער האָט געזאָגט, און גאָט האָט געטאָן צו שַׁרָה אַזוי ווי ער האָט גערעדט.
- 2 I poczęła, i urodziła Sara Abrahamowi syna w starości jego, w oznaczonym czasie, o którym mówił mu Bóg.

ב און שַׁרָה איז טראָגעדיק געוואָרן, און האָט געבאָרן אַבְרָהָמָען אַ זון אויף זײַן עלטער, צו דער צײַט וואָס גאָט האָט אים אָנגעזאָגט.
- 3 I nazwał Abraham imię syna swojego, który mu się urodził, którego urodziła mu Sara: Ic'hak.

ג און אַבְרָהָם האָט גערופֿן דעם נאָמען פֿון זײַן זון וואָס איז אים געבאָרן געוואָרן, וואָס שַׁרָה האָט אים געבאָרן, יִצְחָק.
- 4 I obrzezał Abraham Ic'haka, syna swego, gdy miał ośm dni, jak przykazał mu Bóg.

ד און אַבְרָהָם האָט געמלֶט זײַן זון יִצְחָק צו אַכט טעג, אַזוי ווי גאָט האָט אים באַפֿוילן.
- 5 A Abraham był w wieku stu lat, gdy urodził mu się Ic'hak, syn jego.

ה און אַבְרָהָם איז געווען הונדערט יאָר אַלט, ווען זײַן זון יִצְחָק איז אים געבאָרן געוואָרן.
- 6 I rzekła Sara: "śmiechu nabawił mnie Bóg: ktokolwiek usłyszy, wyśmiej mnie."

ו און שַׁרָה האָט געזאָגט: אַ געלעכטער האָט מיר גאָט געמאַכט; איטלעכער וואָס הערט עס, וועט לאַכן וועגן מיר.
- 7 I rzekła: "Któżby przepowiedział Abrahamowi: Karcić będzie dzieci Sara; jednak urodziłam syna w starości jego!".

ז און זי האָט געזאָגט: ווער וואָלט געזאָגט אַבְרָהָמָען: שַׁרָה וועט קינדער זייגן? אַז איך וועל געבערן אַ זון אויף זײַן עלטער?
- 8 I podrosło dziecko, i zostało odstawioném; i wyprawił Abraham ucztę wielką w dzień odstawienia Ic'haka.

ח און דאָס קינד איז געוואַקסן, און איז אַנטווינט געוואָרן, און אַבְרָהָם האָט געמאַכט אַ גרויסן מאָלצײַט אין דעם טאָג וואָס יִצְחָק איז אַנטווינט געוואָרן.
- 9 I ujrzała Sara syna Hagary, Micrejki, którego urodziła Abrahamowi, szydącego.

ט און שַׁרָה האָט געזען דעם זון פֿון הָגָר דער מִצְרִית, וואָס זי האָט געבאָרן אַבְרָהָמָען, ווי ער שפילט זיך.
- 10 I rzekła do Abrahama: "Wypędź służebnicę tę i syna jej; bo nie ma dziedziczyć syn służebnicy tej z synem moim, z Ic'hakiem."

י און זי האָט געזאָגט צו אַבְרָהָמָען: טרייב אַרויס די דאָזיקע דינסט און איר זון, וואָרום דער זון פֿון דער דאָזיקער דינסט וועט נישט ירשען מיט מײַן זון, מיט יִצְחָק.
- 11 I przykrą była rzecz ta wielce w oczach Abrahama, z powodu syna jego.

יא און די זאַך איז געווען זייער שלעכט אין די אויגן פֿון אַבְרָהָמָען פֿון וועגן זײַן זון.

- 12 I rzekł Bóg do Abrahama: "Niechaj to przykrém nie będzie w oczach twoich z powodu chłopca i służebnicy twojej; cokolwiek powie ci Sara słuchaj głosu jej, gdyż po Ic'haku nazwaném będzie potomstwo twoje.
- 13 Wszakże i syna służebnicy, naród zeń uczynię, przeto iż nasieniem twojem jest."
- 14 I wstał Abraham rano i wzięwszy chléb i łagiew wody dał Hagarze, kładąc na barki jej, a także dziecię, i odprawił ją. I poszła, i tułała się w pustyni Beer-Szeba.
- 15 I nie stało wody w łagwi; i rzuciła dziecię pod jeden z krzaków.
- 16 I poszła, i usiadła sobie zdala, w odległości strzału z łuku; bo mówiła: "niechaj nie zobaczę śmierci dziecka." I siedziała zdala, i podniosła głos swój, i płakała.
- 17 I usłyszał Bóg głos chłopca, i zawołał anioł Boży na Hagarę z nieba, i rzekł do niej: "Co ci Hagar? Nie obawiaj się, bo usłyszał Bóg głos chłopca, tam kędy jest.
- 18 Wstań, podnieś chłopca, a ujmij go ręką twoją; gdyż naród wielki uczynię zeń."
- יב האָט גאָט געזאָגט צו אַברהמען: זאָל נישט שלעכט זײַן אין דינע אויגן איבער דעם יינגל, און איבער דער דינסט; אַלץ וואָס שׂרה זאָגט דיר, הער זיך אײַן צו איר קול, וואָרום אויף צחקן וועט גערופֿן ווערן דיין זאַמען.
- יג אָבער אויך דעם זון פֿון דער דינסט וועל איך מאַכן פֿאַר אַ פֿאַלק, ווייל ער איז דיין זאַמען.
- יד האָט אַברהם זיך געפֿעדערט אין דער פֿרי, און ער האָט גענומען ברויט און אַ לאָגל וואַסער, און געגעבן צו הָגָרן – אַרױפֿגעטאַן אויף איר אַקסל – און אויך דאָס קינד, און האָט זי אַוועקגעשיקט; און זי איז אַוועקגעגאַנגען, און האָט אומגעבלאַנדזשעט אין דעם מדבר פֿון באַר-שֶׁבַע.
- טו איז דאָס וואַסער אויסגעגאַנגען פֿון לאָגל, און זי האָט אַוועקגעוואָרפֿן דאָס קינד אונטער איינעם פֿון די ביימלעך,
- טז און זי איז אַוועק און האָט זיך געזעצט אַקעגנאיבער פֿאַר אַ בויגנשאַס ווייט, וואָרום זי האָט געזאָגט: לאָמִיד נישט זען ווי דאָס קינד שטאַרבט. און זי איז געזעסן אַקעגנאיבער, און האָט אויפֿגעהויבן איר קול און האָט געוויינט.
- יז האָט גאָט געהערט דעם קול פֿון דעם יינגל, און אַ מלאַך פֿון גאָט האָט גערופֿן צו הָגָרן פֿון הימל, און האָט צו איר געזאָגט: וואָס איז דיר, הָגָר? זאָלסט נישט מורא האָבן, וואָרום גאָט האָט צוגעהערט צו דעם קול פֿון דעם יינגל אַוועק ער איז דאָרט.
- יח שטײַ אויף, הייב אויף דעם יינגל, און האַלט אים צו מיט דיין האַנט; וואָרום פֿאַר אַ גרויס פֿאַלק וועל איך אים מאַכן.

- 19 I otworzył Bóg oczy jej, i ujrzała studnię wody, i poszła i napełniła łagiew wodą, i napoiła chłopca.
- 20 I był Bóg z chłopcem; a podrósł i osiadł w pustyni i stał się strzelcem, łucznikiem.
- 21 I osiadł w pustyni Paran; i wzięła mu matka jego żonę z ziemi Micraim.
- 22 I stało się onegoż czasu, rzekł Abimelech wobec Pichola, dowódcy wojsk swoich, do Abrahama jak następuje: "Bóg z tobą we wszystkiem co czynisz.
- 23 A przeto przysięgnij mi na Boga tutaj, że nie przeniewierzysz się ani mnie, ani synowi mojemu, ani wnukowi mojemu; wedle łaski, którą wyświadczyłem tobie, wyświadczysz mnie, i ziemi co gościłeś w niej."
- 24 I rzekł Abraham: "Przysięgnę".
- 25 Ale przymawiał Abraham Abimelechowi względem studni z wodą, którą przymocą zawładnęli słudzy Abimelecha.
- 26 I rzekł Abimelech: "Nie wiem kto to uczynił; aniś ty mi o tém oznajmił, anim ja o tém słyszał, wyjąwszy dzisiaj."
- 27 I wziął Abraham trzody i rogaciznę, i dał Abimelechowi; i zawarli obaj przymierze.
- 28 Postawił zaś Abraham siedmioro jagniąt z trzody oddzielnie.
- 29 I rzekł Abimelech do Abrahama: "Na cóż te siedmioro jagniąt, które postawiłeś oddzielnie?"
- יט און גאָט האָט אויפֿגעעפֿנט אירע אויגן, און זי האָט דערזען אַ ברונעם וואָסער, און זי איז געגאַנגען און האָט אָנגעפֿילט דעם לאָגל מיט וואָסער, און געגעבן טרינקען דעם יינגל.
- כ און גאָט איז געווען מיטן יינגל, און ער איז אויפֿגעוואָקסן, און איז געזעסן אין מדבר, און איז געווען אַ בויגנשיסער.
- כא און ער איז געזעסן אין מדבר פֿאַרן; און זיין מוטער האָט אים גענומען אַ ווייב פֿון לאַנד מצרים.
- כב און עס איז געווען אין יענער צייט, האָט אַבימֶלֶךְ און פֿיכול דער האַר פֿון זיין חיל געזאָגט צו אַברהמען, אַזוי צו זאָגן: גאָט איז מיט דיר אין אַלץ וואָס דו טוסט;
- כג דרום שווער מיר דאָ אַצונד ביי גאָט, אויב דו וועסט פֿעלשן אָן מיר, אָדער אָן מיין זון, אָדער אָן מיין אייניקל; אַזוי ווי דער חסד וואָס איך האָב געטאָן מיט דיר, זאָלסטו טאָן מיט מיר, און מיט דעם לאַנד וואָס דו האָסט זיך אויפֿגעהאַלטן דרינען.
- כד האָט אַברהם געזאָגט: איך וועל שווערן.
- כה אָבער אַברהם האָט פֿאַרגעהאַלטן אַבימֶלֶךְ וועגן דעם ברונעם וואָסער, וואָס די קנעכט פֿון אַבימֶלֶךְ האָבן געגולט.
- כו האָט אַבימֶלֶךְ געזאָגט: איך ווייס נישט ווער עס האָט געטאָן די דאָזיקע זאַך; וואָרום נישט דו האָסט מיר צו מאָל דערציילט, און נישט איך האָב עס צו מאָל געהערט אַחוץ היינט.
- כז האָט אַברהם גענומען שאָף און רינדער, און געגעבן אַבימֶלֶךְ, און זיי האָבן בייִדע געשלאָסן אַ בונד.
- כח און אַברהם האָט אַוועקגעשטעלט זיבן לעמער פֿון די שאָף באַזונדער.
- כט האָט אַבימֶלֶךְ געזאָגט צו אַברהמען: וואָס זיינען די דאָזיקע לעמער, וואָס דו האָסט אַוועקגעשטעלט באַזונדער?

- 30 I rzekł: Siedmioro tych jagniąt przyjmiesz z ręki mojej, aby było mi to świadectwem, żem wykopał studnię tę." ל האָט ער געזאָגט: פֿאַר וואָר, די זיבן לעמער מוסטו נעמען פֿון מיין האַנט, כדי דאָס זאָל מיר זיין צום עדות, אַז איך האָב געגראָבן דעם דאָזיקן ברונעם.
- 31 Przeto nazwano miejsce ono: Beer-Szeba; albowiem tam przysięgli obaj. לא דרום האָט מען גערופֿן יענעם אָרט באַר-שָׁבַע, ווייל דאָרטן האָבן זיי ביידע זיך געגעבן אַ שבועה.
- 32 I zawarli przymierze w Beer-Szeba. I powstał Abimelech i Pichol, dowódca wojsk jego, i wrócili do ziemi Pelisztów. לב אַזוי האָבן זיי געשלאָסן אַ בונד אין באַר-שָׁבַע; און אַבִּימֶלֶךְ און פִּיכּוֹל דער האַר פֿון זיין חיל זינען אויפֿגעשטאַנען, און האָבן זיך אומגעקערט אין לאַנד פֿון די פֿלֶשְׁתִּים.
- 33 I zasadził tamaryskę w Beer-Szeba, i wzywał tam imienia Wiekuistego, Boga Przedwiecznego. לג און ער האָט געפֿלאַנצט אַ טאַמאַריסקנבוים אין באַר-שָׁבַע, און האָט דאָרטן גערופֿן צו דעם נאָמען פֿון יהוה, דעם אייביקן גאָט.
- 34 I przebywał Abraham w ziemi Pelisztów przez czasy długie. לד און אַבְרָהָם האָט זיך אויפֿגעהאַלטן אין לאַנד פֿון די פֿלֶשְׁתִּים פֿיל טעג.

בראשית כב : 22

- א   און עס איז געווען נאך די דאזיקע געשעענישן, האָט גאָט געפרוּווט אַבְרָהָמֶען, און האָט צו אים געזאָגט: אַבְרָהָם! האָט ער געענטפֿערט: דאָ בין איך.
- ב   האָט ער געזאָגט: נעם דיין זון, איינציגן, וואָס דו האָסט ליב, יצחק, און גיי דיר קיין לאַנד מוֹרְיָה, און ברענג אים אויף דאָרטן פֿאַר אַ בראַנדאָפֿער אויף איינעם פֿון די בערג וואָס איך וועל דיר זאָגן.
- ג   האָט אַבְרָהָם זיך געפֿעדערט אין דער פֿרי, און ער האָט אָנגעזאָטלט זיין אייזל, און גענומען מיט זיך זינע צוויי יונגען, און זיין זון יצחק; און ער האָט צעהאַקט דאָס האַלץ פֿאַרן בראַנדאָפֿער, און ער איז אויפֿגעשטאַנען, און איז געגאַנגען צו דעם אָרט וואָס גאָט האָט אים געזאָגט.
- ד   אויפֿן דריטן טאָג האָט אַבְרָהָם אויפֿגעהויבן זינע אויגן, און האָט דערזען דעם אָרט פֿון ווייטן.
- ה   און אַבְרָהָם האָט געזאָגט צו זינע יונגען: בלייבט אייך דאָ מיטן אייזל, און איך און דער יִנגל וועלן גיין ביז אַהין, און מיר וועלן זיך בוקן, און זיך אומקערן צו אייך.
- ו   און אַבְרָהָם האָט גענומען דאָס האַלץ פֿאַרן בראַנדאָפֿער, און אַרויפֿגעטאָן אויף זיין זון יצחק, און ער האָט גענומען אין זיין האַנט דאָס פֿייער און דעם שלאַכטמעסער, און זיי זינען ביידע געגאַנגען באַנאַנד.
- ז   האָט יצחק זיך אָפֿגערופֿן צו זיין פֿאָטער אַבְרָהָמֶען, און האָט געזאָגט: מײַן פֿאָטער! האָט ער געענטפֿערט: דאָ בין איך, מײַן זון. האָט ער געזאָגט: אָט איז דאָס פֿייער און דאָס האַלץ, און וווּ איז דאָס לאַם פֿאַר אַ בראַנדאָפֿער?
- 1   I stało się po wypadkach tych, że Bóg doświadczył Abrahama, i rzekł do niego: "Abrahamie!" a rzekł: "Oto jestem!"
- 2   I rzekł: "Weźże syna twojego, jedynaka twojego, którego miłujesz, Ic'haka, a idź do ziemi Moria, i złóż go tam jako całopalenie, na jednej z gór, którą wskażę tobie."
- 3   I wstał Abraham rano, i osiodłał osła swojego, i zabrał dwóch pacholków swoich z sobą, i Ic'haka, syna swego, i narał dREW dla całopalenia, i powstał i poszedł na miejsce, o którym powiedział im Bóg.
- 4   Dnia trzeciego, podniósł Abraham oczy swoje, i ujrzał miejsce ono zdaleka.
- 5   I rzekł Abraham do pacholków swoich: "Zostańcie wy tu przy osle; a ja i chłopię pójdziemy do onąd, i pokłonim się, i powrócimy do was."
- 6   I wziął Abraham drwa na całopalenie, i włożył je na Ic'haka, syna swego; i wziął w rękę swoją ogień i nóż; i poszli obaj razem.
- 7   I rzekł Ic'hak do Abrahama, ojca swojego, i powiedział: "Ojczy mój!" I rzekł: "Oto jestem, synu mój!" I rzekł: "Oto ogień i drwa, a gdzież jagnię na całopalenie?"

- 8 I rzekł Abraham: "Bóg upatrzy sobie ja- ח הגֹּאֵט אַבְרָהָם געזאָגט: גאָט וועט זיך שוין זען
gnię na całopalenie, synu mój!" i szli obaj אַ לאַם פֿאַר אַ בראַנדאָפֿער, מײַן זון. און זײ
razem. זײַנען בײַדע געגאַנגען באַנאַנד.
- 9 I przybyli do miejsca, o którym mówił ט און זײ זײַנען געקומען צו דעם אָרט וואָס גאָט
mu Bóg; i zbudował tam Abraham ofiar- הגֹּאֵט אים געזאָגט; און אַבְרָהָם הגֹּאֵט דאָרטן
nicę, i ułożył drwa, i związał Ic'haka, sy- געבויט אַ מזבח, און הגֹּאֵט אויסגעלייגט דאָס
na swego, i położył go na ofiarnicę, po- האַלץ, און ער הגֹּאֵט געבונדן זײַן זון יצחקן,
nad drwami. און אים אַרויפֿגעטאָן אויפֿן מזבח, איבערן
האַלץ.
- 10 I wyciągnął Abraham rękę swoją, i wziął י און אַבְרָהָם הגֹּאֵט אויסגעשטרעקט זײַן האַנט,
nóż, by zarznąć syna swego. און הגֹּאֵט גענומען דעם שלאַכטמעסער צו
שעכטן זײַן זון.
- 11 Ale zawołał nań anioł Wiekuistego z nie- יא הגֹּאֵט אַ מלאך פֿון גאָט גערופֿן צו אים פֿון
ba, i rzekł: "Abrahamie! Abrahamie!" הימל, און הגֹּאֵט געזאָגט: אַבְרָהָם! אַבְרָהָם!
a rzekł: "Oto jestem!" הגֹּאֵט ער געענטפֿערט: דאָ בין איך.
- 12 I rzekł: "Nie wyciągaj ręki twojej יב הגֹּאֵט ער געזאָגט: זאָלסט נישט אויסשטרעקן
na chłopca i nie czyn mu nic; gdyż teraz דיין האַנט אויפֿן ייַנגל, און זאָלסט אים
wiem, że bogobojnym jesteś, a nie גאָרנישט טאָן; וואָרום אַצונד ווייס איך אַז דו
oszczędzałeś syna twego, jedynaka twoje- ביסט גאָטספֿאַרכטיק, אַז דו האַסט נישט
go, dla Mnie." פֿאַרמיטן דיין זון, דיין איינאיינציקן, פֿון מיר.
- 13 I podniósł Abraham oczy swoje, i spoj- יג הגֹּאֵט אַבְרָהָם אויפֿגעהויבן זײַנע אויגן, און
rzał, a oto baran, który potem uwią- הגֹּאֵט דערזען ערשט הינטן הגֹּאֵט אַ ווידער זיך
zał w gęstwinie rogami swojemi. I poszedł אײַנגעדרייט אין אַ געצווייג מיט זײַנע
Abraham, i wzięwszy barana, złożył go הערנער. איז אַבְרָהָם געגאַנגען, און הגֹּאֵט
na całopalenie, miasto syna swojego. גענומען דעם ווידער, און הגֹּאֵט אים
אויפֿגעבראַכט פֿאַר אַ בראַנדאָפֿער אָנשטאָט
זײַן זון.
- 14 I nazwał Abraham imię miejsca onego: יד און אַבְרָהָם הגֹּאֵט גערופֿן דעם נאָמען פֿון
"Wiekuisty upatrzy; ztąd mówią po dziś יענעם אָרט יהוה-יִרְאָה; אַזוי ווי עס ווערט
dzień: na górze Wiekuistego ukaże się." נאָך היינט געזאָגט: אויף דעם באַרג פֿון יהוה
ווערט געזען.
- 15 I zawołał anioł Wiekuistego na Abraha- טו און דער מלאך פֿון גאָט הגֹּאֵט גערופֿן צו
ma po raz wtóry z nieba. אַבְרָהָמען אַ צווייט מאל פֿון הימל,

- 16 I rzekł: "Na Siebie przysięgam, rzecz
Wiekuisty, że ponieważ uczyniłeś to,
a nie oszczędzałeś syna twojego, jedyna-
ka twojego:
- 17 Że pobłogosławię cię, i rozmnożę po-
tomstwo twoje, jako gwiazdy nieba, i ja-
ko piasek, co na brzegu morza; a zdobę-
dzie ród twój bramy wrogów swoich;
- 18 I błogosławić się będą potomstwem
twojém wszystkie narody ziemi, w na-
grode tego, żeś usłuchał głosu Mojego."
- 19 I wrócił Abraham do pacholków swo-
ich; i powstali, i poszli razem do Beer-
Szeba; i osiadł Abraham w Beer-Szeba.
- 20 I stało się po wypadkach tych, że donie-
siono Abrahamowi, co następuje: "Otóż
urodziła i Milka synów, Nachorowi bra-
tu twojemu:
- 21 Uca, pierworodnego jego, i Buza, brata
jego i Kemuela, ojca Aramu.
- 22 I Keseda, i Chazoa, i Pildosza, i Idlafa,
i Betuela.
- 23 A Betuel spłodził Ribkę. Ośmiu tych
urodziła Milka Nachorowi, bratu Abra-
hama.
- 24 A nałożnica jego, imieniem Reuma, uro-
dziła również: Tebacha i Gachama, i Ta-
chasa i Maacha.
- טז און האָט געזאָגט: איך שווער בײַ זיך, זאָגט
גאָט, אַז ווײַל דו האָסט געטאָן די דאָזיקע
זאַך, און האָסט נישט פֿאַרמיטן דײַן זון, דײַן
אײנאַיינציקן,
- יז איז, בענטשן וועל איך דײַך בענטשן, און מערן
וועל איך מערן דײַן זאַמען אַזוי ווי די שטערן
פֿון הימל, און אַזוי ווי דער זאַמד וואָס אויפֿן
ברעג פֿון ים; און דײַן זאַמען וועט אַרבן דעם
טויער פֿון זײנע פֿינט.
- יח און בענטשן וועלן זיך מיט דײַן זאַמען אַלע
פֿעלקער פֿון דער ערד, דערפֿאַר וואָס דו
האָסט צוגעהערט צו מײַן קול.
- יט און אַברהם האָט זיך אומגעקערט צו זײנע
יונגען, און זײ זײנען אויפֿגעשטאַנען, און זײנען
געגאַנגען באַנאַנד קײן באַר-שָׁבַע. און אַברהם
איז געבליבן אין באַר-שָׁבַע.
- כ און עס איז געווען נאָך די דאָזיקע געשעענישן,
איז אָנגעזאָגט געוואָרן אַברהמען, אַזוי צו
זאָגן: זע, מלָכָה, זי אויך האָט געבאָרן זײַן צו
דײַן ברודער נַחֹר:
- כא עוץ זײַן בכור, און בוז זײַן ברודער, און קמואַל
דעם פֿאָטער פֿון אַרם, און
- כב פֿשָׁדו, און חֲזוֹן, און פֿלדָשן, און יִדְלָפֿן, און
בתוֹאַלן.
- כג און בתוֹאַל האָט געבאָרן רבקהן. די דאָזיקע
אַכט האָט מלָכָה געבאָרן צו נַחֹר, אַברהמס
ברודער.
- כד און זײַן קעפסווייב וואָס איר נאָמען איז געווען
רֵאומָה, זי אויך האָט געבאָרן טַבַּחָה, און
גַּחמֶען, און תַּחֲשׁוֹן, און מַעֲכָהן.

בראשית כג : 23

- 1 I trwało życie Sary sto dwadzieścia i siedm lat, - lata życia Sary.

א און דאָס לעבן פֿון שַׂרָהן איז געווען הונדערט און זיבן יאָר און צוואַנציק יאָר; דאָס זיינען געווען די יאָרן פֿון שַׂרָהס לעבן.
- 2 I umarła Sara w Kirjat-Arba, to jest w Chebronie, w ziemi Kanaan. I przybył Abraham, by ubolewać nad Sarą, i by opłakiwać ją.

ב און שַׂרָה איז געשטאָרבן אין קִרְיַת-אַרְבֵּעַ, דאָס איז חֶבְרוֹן, אין לַאֲנֵד כְּנָעַן. און אַבְרָהָם איז געקומען צו קלאָגן אויף שַׂרָהן און זי צו באַוויינען.
- 3 I powstał Abraham z przed oblicza zmarłej swojej, i rzekł do synów Cheta, jak następuje:

ג און אַבְרָהָם איז אויפֿגעשטאַנען פֿון פֿאַר זײַן טויטן, און ער האָט גערעדט צו די קינדער פֿון חֵת, אַזוי צו זאָגן:
- 4 "Pielgrzymem i osiedleńcem jestem u was; dajcie mi dziedziczny grób wpośród was, abym pochował zmarłą moją z przed oblicza mojego."

ד אַ פֿרעמדער אָבער אַ תּוֹשֵׁב בֵּין אֵיךְ בִּי אֵיךְ, גִּיט מִיר אַ קֶבֶר-אֵיִיגְנָטוֹם בִּי אֵיךְ, און אֵיךְ וועל באַגראָבן מײַן טויטן פֿון פֿאַר מִיר.
- 5 I odpowiedzieli synowie Cheta Abrahadowi, mówiąc mu:

ה האָבן די קינדער פֿון חֵת געענטפֿערט אַבְרָהָמען, אים אַזוי צו זאָגן:
- 6 "Słuchaj nas, panie nasz; księciem Bożym ty wpośród nas; w najprzedniejszym z grobów naszych pochowaj zmarłą twoją; nikt z nas grobu swojego nie wzbroni tobie, abyś nie pochował zmarłej twojej."

ו הער אונדז צו, מײַן האַר, אַ געטלעכער פֿירשט ביסטו צווישן אונדז; אין דעם געקליבנסטן פֿון אונדזערע קֶבֶרִים באַגראָב דײַן טויטן; קיינער פֿון אונדז וועט ניט פֿאַרמײַדן זײַן קֶבֶר פֿון דִּיר, אויף צו באַגראָבן דײַן טויטן.
- 7 I wstał Abraham, i pokłonił się ludowi kraju, synom Cheta.

ז איז אַבְרָהָם אויפֿגעשטאַנען, און האָט זיך געבוקט צו דעם פֿאָלק פֿון לַאֲנֵד, צו די קינדער פֿון חֵת.
- 8 I mówił z nimi, jak następuje: "Jeżeli jest wolą waszą pochować zmarłą moją z przed oblicza mojego, posłuchajcie mnie, a przyczynicie się za mną u Efrona, syna Cochara.

ח און ער האָט צו זיי גערעדט, אַזוי צו זאָגן: אויב עס איז אַינער ווילן צו באַגראָבן מײַן טויטן פֿון פֿאַר מִיר, הערט מִיך צו, און בעט פֿאַר מִיר בִּי עֲפְרוֹן דעם זון פֿון צוֹחַר,

- 9 Aby mi ustąpił jaskinię w Machpela, którą posiada, która na końcu pola jego; za cenę pełną niech ją ustąpi mi, wpośród was, na dziedziczny grób."
- 10 A Efron zasiadał wpośród synów Cheta; i odpowiedział Efron Chitejczyk Abrahamowi w uszy synów Cheta, w obec wszystkich wstępujących w bramę miasta jego, jak następuje:
- 11 "Nie, panie mój, słuchaj mnie! Pole to oddam tobie, i jaskinię, która w niém jest, tobie oddam ją; w oczach synów ludu mojego oddam ją tobie; pochowaj zmarłą twoją."
- 12 I pokłonił się Abraham przed ludem tego kraju.
- 13 I rzekł do Efrona w uszy ludu owego kraju jak następuje: "Gdybyś mnie tylko posłuchać zechciał! Dam pieniądze za to pole, przyjm odemnie, a wtedy pochowam zmarłą moją tam."
- 14 I odpowiedział Efron Abrahamowi, mówiąc mu:
- 15 "Panie mój, posłuchaj mnie: ziemia za czterysta szeklów srebra, między mną a tobą, cóż znaczy to? I tak pochowaj zmarłą twoją."
- 16 I usłuchał Abraham Efrona; i odważył Abraham Efronowi to srebro, o którym mówił, w przytomności synów Cheta: Czterysta szeklów srebra, obiegającego u kupców.
- ט ער זאל מיר געבן די הייל פֿון מכפֿלה וואָס געהערט צו אים, וואָס אין עק פֿון זײַן פֿעלד; אין פֿולן געלט זאל ער עס מיר געבן צווישן אייך פֿאַר אַ קבר-אייגנטום.
- י און עפֿרון איז געזעסן צווישן די קינדער פֿון חת; האָט עפֿרון דער חתי געענטפֿערט אברהמען אין די אויערן פֿון די קינדער פֿון חת, פֿאַר אַלע איינגייער אין דעם טויער פֿון זײַן שטאָט, אַזוי צו זאָגן:
- יא ניין, מײַן האָר, הער מײַך צו: דאָס פֿעלד שענק איך דיר, אויך די הייל וואָס דרינען שענק איך דיר; פֿאַר די אויגן פֿון די קינדער פֿון מײַן פֿאַלק שענק איך עס דיר; באַגראָב דיין טויטן.
- יב האָט אברהם זיך געבוקט פֿאַר דעם פֿאַלק פֿון לאַנד,
- יג און ער האָט גערעדט צו עפֿרונען אין די אויערן פֿון דעם פֿאַלק פֿון לאַנד, אַזוי צו זאָגן: ווען דו וואָלסט מײַך נאָר צוהערן! איך גיב דאָס געלט פֿאַרן פֿעלד, נעם עס פֿון מיר, און איך וועל דאָרטן באַגראָבן מײַן טויטן.
- יד האָט עפֿרון געענטפֿערט אברהמען, אים אַזוי צו זאָגן:
- טו הער מײַך צו, מײַן האָר, לאַנד אין פֿיר הונדערט שֶקל זילבער, וואָס איז דאָס צווישן מיר און צווישן דיר? און דיין טויטן באַגראָב.
- טז האָט אברהם צוגעהערט צו עפֿרונען, און אברהם האָט אָפּגעווייגן עפֿרונען דאָס זילבער, וואָס ער האָט געזאָגט אין די אויערן פֿון די קינדער פֿון חת, פֿיר הונדערט שֶקל זילבער, גאַנגבאַר בײַם סוחר.

- 17 I dostało się pole Efrona, co w Machpela
naprzeciw Mamre, - pole i jaskinia, która
w niém, i wszystkie drzewa, które na po-
lu były, na całej jego przestrzeni, w oko-
ło,
- 18 Abrahamowi, jako nabytek, w oczach sy-
nów Cheta, wobec wszystkich wstępują-
cych w bramę miasta jego.
- 19 A następnie pochował Abraham Sarę,
żonę swoją, w jaskini w Machpela, na-
przeciw Mamre, czyli Chebronu, w zie-
mi Kanaan.
- 20 I tak dostało się pole, i jaskinia, która
w niém, Abrahamowi, jako dziedziczny
grób od synów Cheta.
- יז אַזוי איז געבליבן דאָס פֿעלד פֿון עֶפְרוֹנען,
וואָס אין מַכְפֵּלָה, וואָס פֿאַר מַמְרֵא, דאָס
פֿעלד מיט דער הייל וואָס דרינען, און אַלע
ביימער וואָס אויפֿן פֿעלד, וואָס אין זײַן גאַנצן
געמאַרק רונד אַרום,
- יח דער איינקויף פֿון אַבְרָהָמֵען, פֿאַר די אויגן פֿון
די קינדער פֿון חֵת, פֿאַר אַלע איינגייער אין
דעם טויער פֿון זײַן שטאָט.
- יט און דערנאָך האָט אַבְרָהָם באַגראָבן זײַן ווייב
שָׂרָה אין דער הייל פֿון דעם פֿעלד פֿון
מַכְפֵּלָה פֿאַר מַמְרֵא, דאָס איז חֶבְרוֹן, אין
לאַנד כְּנָען.
- כ אַזוי איז געבליבן דאָס פֿעלד, און די הייל
וואָס דרינען, בײַ אַבְרָהָמֵען פֿאַר אַ
קבר-אייגנטום, פֿון די קינדער פֿון חֵת.

בראשית כד : 24

- 1 A Abraham był stary, podeszły w latach; a Wiekuisty błogosławił Abrahamowi we wszystkiém.

א   און אברהם איז געוואָרן אַלט און באַטאַגט; און גאָט האָט געבענטשט אברהמען מיט אַלצדינג.
- 2 I rzekł Abraham do sługi swojego, starszego domu swojego, który zawiadywał wszystkiém, co doń należało: "połóż też rękę twoją pod biodro moje.

ב   האָט אברהם געזאָגט צו זײַן קנעכט, דעם עלטסטן פֿון זײַן הויז, וואָס האָט געוועלטיקט איבער אַלץ וואָס ער האָט געהאַט: טו, איך בעט דיר, דײַן האַנט אונטער מײַן דיר,
- 3 A zaklnę cię na Wiekuistego, Boga nieba i Boga ziemi, żebyś nie brał żony dla syna mojego z pomiędzy cór Kanaanejczyka, w pośród którego ja mieszkam;

ג   און איך וועל דיר באַשווערן בײַ יהוה דעם גאָט פֿון הימל און דעם גאָט פֿון דער ערד, אַז דו זאָלסט נישט נעמען אַ ווייב פֿאַר מײַן זון פֿון די טעכטער פֿון דעם פֿנעני וואָס איך זײַן צווישן אים.
- 4 Lecz do ziemi mojej, i do rodzinnego miejsca mojego pójdziesz, i weźmiesz żonę dla syna mojego, dla Ic'haka."

ד   נײַערט צו מײַן לאַנד און צו מײַן אָפּשטאַם זאָלסטו גיין, און נעמען אַ ווייב פֿאַר מײַן זון, פֿאַר יצחקן.
- 5 I rzekł do niego sługa: "Może nie zechce ta niewiasta pójść za mną do kraju tego, czyż mam wtedy zaprowadzić syna twojego do kraju, z któregoś wyszedł?

ה   האָט דער קנעכט צו אים געזאָגט: טאָמער וועט די פֿרוי נישט וועלן גיין נאָך מיר אין דעם היגן לאַנד; זאָל איך נישט אַנדערש אומקערן דײַן זון צו דעם לאַנד וואָס דו ביסט פֿון דאָרטן אַרויסגעגאַנגען?
- 6 I rzekł do niego Abraham: "Strzeż się, abyś nie zaprowadził syna mojego tam!"

ו   האָט אברהם צו אים געזאָגט: היט דיר, זאָלסט נישט אומקערן מײַן זון אַהין.
- 7 Wiekuisty Bóg nieba, który wziął mnie z domu ojca mojego i z ziemi rodzinnej mojej, który przyrzekł mi, i który zaprzysiągł mi, w słowach: Potomstwu twojemu oddam ziemię tę, On poszle anioła swojego przed tobą, i weźmiesz żonę dla syna mojego ztamtąd.

ז   יהוה דער גאָט פֿון הימל, וואָס האָט מיר אַרויסגענומען פֿון דעם הויז פֿון מײַן פֿאָטער, און פֿון דעם לאַנד פֿון מײַן געבורט, און וואָס האָט צו מיר גערעדט, און וואָס האָט מיר געשוואָרן, אַזוי צו זאָגן: צו דײַן זאַמען וועל איך געבן דאָס דאָזיקע לאַנד — ער וועט שיקן זײַן מלאַך דיר פֿאַרויס, און וועסט קריגן אַ ווייב פֿאַר מײַן זון פֿון דאָרטן.
- 8 A gdyby nie zechciała niewiasta owa pójść za tobą, zwolnionym będziesz z tej klątwy mojej. Tylko syna mojego nie zaprowadzaj tam!"

ח   און אויב די פֿרוי וועט נישט וועלן גיין נאָך דיר, וועסטו זײַן פֿריי פֿון דער דאָזיקער שבועה מײַנער; אָבער זאָלסט נישט אומקערן מײַן זון אַהין.

- 9 I położył sługa rękę swoją pod biodro Abrahama, pana swojego, i zaprzysiągł mu to.
- 10 I wziął sługa dziesięć wielbłądów, z wielbłądów pana swojego, i poszedł; a wszelkie kosztowności pana swojego w ręku swoim, i powstał i wyruszył do Aram-Naharaim, do miasta Nachora.
- 11 I rozłożył wielbłądy po za miastem u krynicy wody, pod wieczór, gdy zwykły wychodzić wodziarki,
- 12 I rzekł: "Wiekuiesty, Boże pana mojego Abrahama! zdarzże przedemną dzisiaj, i uczyni łaskę panu mojemu Abrahamowi!
- 13 Otóż stoję u źródła wody, a córki mieszkańców tego miasta wychodzą, by czerpać wodę.
- 14 Tak niechaj stanie się, żeby dziewczica do której powiem: Nachylże dzban twój, a napiję się, a powie: pij, a wielbłądy twoje napoję, - była tą, którą przeznaczyłeś dla sługi Twojego, dla Ic'haka; a potem poznam, żeś uczynił łaskę panu mojemu."
- 15 I stało się, że zaledwie przestał mówić, a oto Ribka wyszła, która zrodzona była Betuelowi, synowi Milki, żony Nachora, brata Abrahama, a dzban jej na ramieniu jej.
- 16 A była to panna pięknego wielce wejrzenia, dziewczica, której mężczyzna nie poznał; i zeszła do źródła, i napełniła dzban swój, i wracała.
- ט האָט דער קנעכט געטאָן זיין האַנט אונטער דעם דיך פֿון זיין האַר אברהמען, און ער האָט אים געשוואָרן אויף דער דאָזיקער זאך.
- י און דער קנעכט האָט גענומען צען קעמלען פֿון די קעמלען פֿון זיין האַר, און איז אַוועקגעגאַנגען מיט אַלעם בעסטן פֿון זיין האַר אין זיין האַנט; און ער איז אויפֿגעשטאַנען, און איז געגאַנגען קיין אַרם-נַהֲרַיִם, צו דער שטאָט פֿון נַחוֹר.
- יא און ער האָט געמאַכט קניען די קעמלען אויסן שטאָט ביים ברונעם וואַסער, אין אָוונט-צײַט, אין דער צײַט וואָס די שעפּערנס גייען אַרויס.
- יב און ער האָט געזאָגט: יהוה, גאָט פֿון מיין האַר אברהמען, שיק מיר צו היינט, איך בעט דיך, אַ טראָף, און טו חסד מיט מיין האַר אברהמען.
- יג אָט שטיי איך ביים קוואַל וואַסער, און די טעכטער פֿון די שטאָטלײַט קומען אַרויס שעפּן וואַסער;
- יד זאָל זיין, אַז די מיידל וואָס איך וועל צו איר זאָגן: «בייג אײַן, איך בעט דיך, דײַן קרוג, און לאָמִיך טרינקען», און זי וועט זאָגן: «טרינק, און אויך דײַנע קעמלען וועל איך אָנטרינקען», האָסטו זי באַשערט פֿאַר דײַן קנעכט יצחק, און דערמיט וועל איך וויסן אַז דו האָסט געטאָן חסד מיט מיין האַר.
- טו און עס איז געווען, איידער נאָך ער האָט געענדיקט רעדן, ערשט רבקה קומט אַרויס — די וואָס איז געבאָרן געוואָרן בײַ בתוואַל דעם זון פֿון מִלְכָּה, דער ווייב פֿון נַחוֹר, אברהמס ברודער — מיט איר קרוג אויף איר אַקסל.
- טז און די מיידל איז געווען זייער שיין פֿון אויסזען, אַ יונגפֿרוי וואָס קיין מאַן האָט נאָך זי נישט געקענט; און זי האָט אַראָפּגענידערט צום קוואַל, און האָט אָנגעפֿילט איר קרוג, און איז אַרויפֿגעקומען.

- 17 I pobiegł sługa naprzeciw niej, i rzekł: "Pozwólże mi łyknąć nieco wody z dzbanu twojego."
- 18 I rzekła: "Pij panie mój!" i prędko spuściła dzban swój na rękę swoją, i dała mu pić.
- 19 A gdy dała mu się napić, rzekła: "I dla wielbłądów twoich czerpać będę, póki się nie napiją."
- 20 I pospieszyła, i wypróżniła dzban swój do koryta, i pobiegła znowu do krynicy, by czerpać, i naczepała dla wszystkich wielbłądów jego.
- 21 A człowiek ten, zdumiewając się nad nią, milczał jeszcze, aby poznać, czy poszczęścił Wiekuisty drodze jego, czy nie.
- 22 Ale gdy przestały wielbłądy pić, wyjął ów człowiek kolczyk złoty, pół szekla wagi, i dwa naramienniki - na ręce jej - dziesięciu złotych wagi.
- 23 I rzekł: "Czyją córką jesteś, powiedz że mi? Czy jest w domu ojca twojego miejsce dla nas, dla przenocowania?"
- 24 I rzekła do niego: "Córką Betuela jestem, syna Milki, którego urodziła Nachorowi."
- 25 I rzekła do niego: "I słomy, i paszy dość u nas, i miejsce dla przenocowania."
- 26 I pokłonił się ów człowiek, i ukorzył się przed Wiekuistym.
- יז איז דער קנעכט איר געלאָפֿן אַנטקעגן, און האָט געזאָגט: לאָז מיך אַ זופּ טאָן, איך בעט דיר, אַ ביסל וואַסער פֿון דיין קרוג.
- יח האָט זי געזאָגט: טרינק מיין האָר; און זי האָט אויף גיך אַראָפּגעלאָזט איר קרוג אויף איר האַנט, און האָט אים געגעבן טרינקען.
- יט און אַז זי האָט געענדיקט אים געבן טרינקען, האָט זי געזאָגט: אויך פֿאַר דינע קעמלען וועל איך אָנשעפּן, ביז זיי האָבן געענדיקט טרינקען.
- כ און זי האָט אויף גיך אויסגעליידיקט איר קרוג אין דער קאָריטע, און איז ווידער געלאָפֿן צום ברונעם אָנשעפּן, ביז זי האָט אָנגעשעפּט פֿאַר אַלע זיינע קעמלען.
- כא און דער מאַן קוקט זי אָן שוויגעדיק, צו וויסן אויב גאָט האָט באַגליקט זיין וועג אָדער ניט.
- כב און עס איז געווען, ווי די קעמלען האָבן געענדיקט טרינקען, אַזוי האָט דער מאַן גענומען אַ גילדערנעם נאָזרינג וואָס זיין וואָג איז געווען אַ בקע, און צוויי אַרעמבענדער פֿאַר אירע הענט, וואָס זייער וואָג איז געווען צען גאָלדשטיק.
- כג און ער האָט געזאָגט: וועמעס טאָכטער ביסטו? זאָג מיר, איך בעט דיר, איז דאָ אין דיין פֿאָטערס הויז אַן אָרט פֿאַר אונדז צום נעכטיקן?
- כד האָט זי צו אים געזאָגט: איך בין די טאָכטער פֿון בתוּאַל דעם זון פֿון מֶלְכָּהן, וואָס זי האָט געבאַרן נַחֹר.
- כה און זי האָט צו אים געזאָגט: אי שטרוי אי פּוטער אַ סך איז דאָ בײַ אונדז, אי אַן אָרט צום נעכטיקן.
- כו האָט דער מאַן זיך גענייגט און זיך געבוקט צו גאָט.

- 27 I rzekł: "Błogosławiony Wiekuisty, Bóg pana mojego Abrahama, który nie pominął łaski i rzetelności Swojej panu mojemu! Jestem na drodze, którą poprowadził mnie Wiekuisty do domu krewnych pana mojego!"
- 28 Dziewica zaś pobiegła, i opowiedziała w domu matki swojej o rzeczach tych.
- 29 A miała Ribka brata, imieniem Laban; i wybiegł Laban do owego człowieka na drogę, do źródła.
- 30 A stało się to, gdy ujrzał kolczyk i naramienniki na rękach siostry swojej, i gdy usłyszał słowa Ribki siostry swojej, która mówiła: "Tak rzekł do mnie człowiek ów." I przyszedł do owego człowieka, a oto stał przy wielbłądach u źródła.
- 31 I rzekł: "Wnijdź, błogosławiony Wiekuistego! Czemuż stoisz na dworze? A jam wyprzątnął dom, i miejsce dla wielbłądów."
- 32 I wszedł ów człowiek do domu, i odkiełznał wielbłądy; on zaś dał słomy i paszy wielbłądom, i wody dla umycia nóg jego, i nóg ludzi, którzy byli z nim.
- 33 I postawiono przed nim, żeby jadł; ale rzekł: "Nie będę jadł, póki nie wypowiem rzeczy mojej." A rzekł: "Mów!"
- 34 I rzekł: "sługą Abrahama jestem.
- כז און ער האָט געזאָגט: געלויבט איז יהוה דער גאָט פֿון מיין האַר אברהמען, וואָס האָט ניט פֿאַרלאָזן זיין חסד און זיין טריששאַפֿט צו מיין האַר; מיך האָט גאָט געפֿירט אויף דעם וועג צו דעם הויז פֿון מיין האַרס ברידער.
- כח און די מיידל איז געלאָפֿן, און האָט דערציילט אין איר מוטערס הויז די דאָזיקע זאַכן.
- כט און רבקה האָט געהאַט אַ ברודער וואָס זיין נאָמען איז געווען לָבָן; איז לָבָן אַרויסגעלאָפֿן צו דעם מאַן דרויסן צום קוואַל.
- ל און עס איז געווען, ווי ער האָט דערזען דעם נאָזרינג, און די אַרעמבענדער אויף די הענט פֿון זיין שוועסטער, און ווי ער האָט געהערט די ווערטער פֿון זיין שוועסטער רבקה, אַזוי צו זאָגן: אַזוי און אַזוי האָט דער מאַן צו מיר גערעדט – איז ער געקומען צו דעם מאַן ווי ער שטייט בײַ די קעמלען לעבן קוואַל,
- לא און ער האָט געזאָגט: קום, געבענטשטער פֿון גאָט, פֿאַר וואָס שטייטו דרויסן? איך האָב דאָך אויפֿגעראַמט דאָס הויז, און אַן אָרט פֿאַר די קעמלען.
- לב איז דער מאַן אַרייַנגעגאַנגען אין הויז; און ער האָט אָפֿגעבונדן די קעמלען, און האָט דערלאָנגט שטרוי און פֿוטער פֿאַר די קעמלען, און וואָסער צו וואַשן זיינע פֿיס, און די פֿיס פֿון די מענטשן וואָס מיט אים.
- לג און עס איז געשטעלט געוואָרן פֿאַר אים צום עסן, אָבער ער האָט געזאָגט: איך וועל ניט עסן, ביז איך האָב גערעדט מינע רייד. האָט ער געזאָגט: רעד.
- לד האָט ער געזאָגט: דער קנעכט פֿון אברהמען בין איך.

- 35 A Wiekuisty pobłogosławił pana mojego bardzo, że stał się możliwym; i dał mu trzody i rogaciznę, i srebro i złoto, i sługi i służebnice, i wielbłądy i osły. לה און גאָט האָט זייער געבענטשט מײַן האָר, און ער איז געוואָרן רײַך; און ער האָט אים געגעבן שאָף און רינדער, און זילבער און גאָלד, און קנעכט און דינסטן, און קעמלען און אייזלען.
- 36 I urodziła Sara, żona pana mojego, syna panu mojemu w starości swojej, któremu oddał wszystko co posiada. לו און שָׂרָה, מײַן האָרס ווייב, האָט געבאָרן אַ זון צו מײַן האָר אויף איר עלטער; און ער האָט אים אַוועקגעגעבן אַלץ וואָס ער האָט געהאַט.
- 37 I zaklął mnie pan mój w słowach: "Nie weźmiesz żony dla syna mojego z córek Kanaanejczyka, w którego ziemi mieszkam." לו און מײַן האָר האָט מיך באַשוואָרן, אַזוי צו זאָגן: זאָלסט נישט נעמען אַ ווייב פֿאַר מײַן זון פֿון די טעכטער פֿון דעם פֿנעני וואָס איך זײַן אין זײַן לאַנד.
- 38 Lecz do domu ojca mojego pójdziesz, i do rodziny mojej, a weźmiesz żonę dla syna mojego." לח נישט אַנדערש נאָר צו מײַן פֿאָטערס הויז זאָלסטו גיין, און צו מײַן משפּחה, און נעמען אַ ווייב פֿאַר מײַן זון.
- 39 I rzekłem do pana mojego: "Może nie pójdzie niewiasta ta za mną?" לט האָב איך געזאָגט צו מײַן האָר: טאָמער וועט די פֿרוי נישט וועלן גיין מיט מיר?
- 40 I odpowiedział mi: "Wiekuisty, co postępowalem przed Nim, poszle anioła swego z tobą, i poszczęści drodze twojej, a weźmiesz żonę dla syna mojego, z rodziny mojej, i z domu ojca mojego." מ האָט ער צו מיר געזאָגט: יהוה וואָס איך בין געגאַנגען פֿאַר אים, וועט שיקן זײַן מלאַך מיט דיר, און וועט באַגליקן דײַן וועג, און וועסט קריגן אַ ווייב פֿאַר מײַן זון, פֿון מײַן משפּחה און פֿון מײַן פֿאָטערס הויז.
- 41 Wtedy tylko zwolnionym będziesz z zaklęcia mojego, gdy przyjdiesz do rodziny mojej; a nawet jeżeli nie dadzą ci, zwolnionym będziesz z zaklęcia mojego!" מא דענצמאַל וועסטו פֿרײַ זײַן פֿון מײַן שבועה, אַז דו וועסט קומען צו מײַן משפּחה; און אויב זײַ וועלן דיר נישט געבן, וועסטו אויך פֿרײַ זײַן פֿון מײַן שבועה.
- 42 I przybyłem dzisiaj do źródła; i rzekłem: Wiekuisty, Boże pana mojego Abrahama, gdybyś raczył też poszczęścić drodze mojej, po której idę! מב בין איך געקומען היינט צום קוואַל, און האָב געזאָגט: יהוה, גאָט פֿון מײַן האָר אַבְרָהָם, אויב דו ווילסט, איך בעט דיר, באַגליקן מײַן וועג וואָס איך גיי אויף אים:
- 43 Oto stoję u źródła wody, - i niechaj stanie się, iż dziewica, która wyjdzie czerpać, i do której powiem: Dozwól mi też napić się nieco wody z dzbanka twojego. מג אַט שטײַ איך בײַם קוואַל וואָסער; און עס זאָל זײַן, אַז די מײדל וואָס קומט אַרויס שעפּן, און איך וועל זאָגן צו איר: «גיב מיר טרינקען, איך בעט דיר, אַ ביסל וואָסער פֿון דײַן קרוג»,

- 44 A powie mi: I ty się napij, a i dla wielbłądów twoich naczepię - ta to będzie żona, którą przeznaczył Wiekuisty dla syna pana mojego.
- 45 Ja zaś, zaledwie przestałem to mówić w sercu swoim, - a oto Ribka wychodzi, a dzban jej na ramieniu jej, i zstąpiła do źródła, i naczepnęła; i rzekłem do niej: "Daj mi też się napić."
- 46 I prędko spuściła dzban swój z siebie, i rzekła: "Pij, a i wielbłądy twoje napoję". I piłem, a i wielbłądy napoiła.
- 47 I zapytałem się jej i rzekłem: "Czyją córką jesteś?" I rzekła: "córką Betuela, syna Nachora, którego urodziła mu Milka." Wtedy włożyłem kolczyk na nos jej, a naramienniki na ręce jej.
- 48 I pokłoniłem się, i ukorzyłem przed Wiekuistym i błogosławiłem Wiekuistemu, Bogu pana mojego Abrahama, który poprowadził mnie drogą prawdziwą, abym wziął córkę brata pana mojego dla syna jego.
- 49 A teraz, jeżeli chcecie wyświadczyć łaskę i wierność panu mojemu, powiedzcie mi; a jeżeli nie, powiedzcie mi też, abym się zwrócił na prawo albo na lewo."
- 50 I odpowiedzieli Laban i Betuel i rzekli: "od Wiekuistego wyszła ta rzecz; nie możemy ci powiedzieć ani źle, ani dobrze.
- מד און זי וועט זאגן צו מיר: «אי דו טרינק, אי פֿאַר דינע קעמלען וועל איך אָנשעפֿן», זאָל זי זיין די ווייב, וואָס גאָט האָט באַשערט פֿאַר מיין האַרס זון.
- מה נאָך איידער איך ענדיק רעדן צו מיין האַרצן, ערשט רבקה קומט אַרויס מיט איר קרוג אויף איר אַקסל; און זי האָט אַראָפּגענידערט צום קוואַל און האָט אָנגעשעפֿט. האָב איך צו איר געזאָגט: גיב מיר טרינקען, איך בעט דיר.
- מו האָט זי אויף גיך אַראָפּגעלאָזט איר קרוג פֿון זיך, און האָט געזאָגט: טרינק, און אויך דינע קעמלען וועל איך אָנטרינקען. האָב איך געטרונקען, און אויך די קעמלען האָט זי אָנגעטרונקען.
- מז האָב איך זי געפרעגט און האָב געזאָגט: וועמעס טאָכטער ביסטו? האָט זי געזאָגט: די טאָכטער פֿון בתואל דעם זון פֿון נַחור, וואָס מִלְכָּה האָט געבאָרן צו אים. און איך האָב אָנגעטאָן דעם נאָזרינג אויף איר נאָז, און די אַרעמבענדער אויף אירע הענט.
- מח און איך האָב מיך געניגט און מיך געבוקט צו יהוה, און איך האָב געלויבט יהוה דעם גאָט פֿון מיין האַר אברהמען, וואָס האָט מיך געפירט אויפֿן ריכטיקן וועג צו קריגן די טאָכטער פֿון מיין האַרס אָן אייגענעם פֿאַר זיין זון.
- מט און אַצונד, אויב איר ווילט טאָן אַ חסד און אַ טריישאַפֿט מיט מיין האַר, זאָגט מיר; און אויב ניט, זאָגט מיר; און איך וועל מיך קערן אויף רעכטס אָדער אויף לינקס.
- נ האָט געענטפֿערט לָבָן און בתואל, און זיי האָבן געזאָגט: די זאך איז אַרויס פֿון גאָט; מיר קענען ניט רעדן צו דיר שלעכטס אָדער גוטס.

- 51 Oto Ribka przed tobą, zabierz ją, a idź, a niech będzie żoną syna pana twojego, jako wyrzekł Wiekuisty."
- 52 I stało się, gdy usłyszał sługa Abrahama słowa ich, ukorzył się do ziemi Wiekuistemu.
- 53 I wyjął sługa klejnoty srebrne i klejnoty złote i szaty i dał Ribce; inne też kosztowności dał bratu jej i matce jej.
- 54 I jedli i pili, on i ludzie, którzy z nim byli, i przenocowali. A gdy wstali z rana, rzekł: "Puśćcie mnie do pana mojego!"
- 55 I rzekł brat jej, i matka jej: "Niech pobędzie dziewczica z nami dni kilka albo dzień, a potem pójdzie."
- 56 I rzekł do nich: "Nie zatrzymujcie mnie, skoro Wiekuisty poszczęścił drodze mojej; puśćcie mnie, abym poszedł do pana mojego."
- 57 I rzekli: "Zawołamy dziewczę, i zapytamy się ust jej."
- 58 I zawołali Ribkę, i rzekli do niej: "Czy pójdiesz z mężem tym? A odpowiedziała: "Pójdę."
- 59 I tak puścili Ribkę, siostrę swoją i karmicielkę jej, i sługę Abrahama i ludzi jego.
- 60 I pobłogosławili Ribkę, i rzekli do niej: "Siostro nasza! od ciebie niech powstaną tysiące myriadów, a niech zdobędzieś swój bramy wrogów swoich!"
- נא אָט איז רבקה פֿאַר דיר, נעם און גיי, און זאָל זי זײַן אַ ווייב צו דעם זון פֿון דיין האַר, אַזוי ווי גאָט האָט גערעדט.
- נב און עס איז געווען, ווי דער קנעכט פֿון אַבְרָהָם האָט געהערט זייערע ווערטער, אַזוי האָט ער זיך געבוקט צו דער ערד פֿאַר גאָט.
- נג און דער קנעכט האָט אַרויסגענומען זילבערנע זאַכן, און גילדערנע זאַכן, און קליידער, און געגעבן רבקה; אויך איר ברודער און איר מוטער האָט ער געגעבן טייערע מתנות.
- נד און זיי האָבן געגעסן און געטרונקען, ער און די מענטשן וואָס מיט אים; און זיי האָבן איבערגענעכטיקט; און זיי זײַנען אויפֿגעשטאַנען אין דער פֿרי, און ער האָט געזאָגט: שיקט מיר אַוועק צו מיין האַר.
- נה האָט געזאָגט איר ברודער און איר מוטער: זאָל די מיידל בלײַבן בײַ אונדז אַ יאָר אָדער צען חדשים, דערנאָך וועט זי גיין.
- נו האָט ער צו זיי געזאָגט: האַלט מיר ניט אויף, אַז גאָט האָט באַגליקט מיין וועג. שיקט מיר אַוועק, און לאָמיר גיין צו מיין האַר.
- נז האָבן זיי געזאָגט: מיר וועלן רופֿן די מיידל, און מיר וועלן פֿרעגן איר מויל.
- נח האָבן זיי גערופֿן רבקה, און האָבן צו איר געזאָגט: ווילסטו גיין מיט דעם דאָזיקן מאַן? האָט זי געזאָגט: איך וויל גיין.
- נט האָבן זיי אַרויסבאַלייט זייער שוועסטער רבקה, און איר אַם, און אַבְרָהָם קנעכט, און זײַנע מענטשן.
- ס און זיי האָבן געבענטשט רבקה, און האָבן צו איר געזאָגט: אונדזער שוועסטער, דו ווער טויזנטער מאָל צען טויזנט, און דיין זאַמען זאָל אַרבן דעם טויער פֿון זײַנע פֿײַנט.

- 61 I powstała Ribka i służebne jej, i wsiadły na wielbłądy, i poszły za owym człowiekiem. I tak wziął sługa ów Ribkę i poszedł.
- 62 A Ic'hak wracał właśnie z wycieczki do studni Lachaj-Roi, gdyż mieszkał w ziemi południowej.
- 63 I wyszedł Ic'hak, by przechadzać się w polu pod wieczór, i podniósł oczy swoje, i spojrzał, a oto wielbłądy nadciągają.
- 64 I podniosła też Ribka oczy swoje, i ujrzała Ic'haka i spuściła się z wielbłąda;
- 65 I rzekła do sługi: "Któż to ów człowiek, który idzie po polu naprzeciw nam?" I rzekł sługa: "To pan mój." I wzięła zasłonę i zakryła się.
- 66 I opowiedział sługa Ic'hakowi wszystkie rzeczy, które spełnił.
- 67 I wprowadził ją Ic'hak do namiotu Sary, matki swojej, i pojął Ribkę, i stała się jego żoną; i pokochał ją, i pocieszył się Ic'hak po matce swojej.
- סא און רבקה איז אויפגעשטאנען מיט אירע מיידלעך, און זיי האָבן זיך אַרויפגעזעצט אויף די קעמלען, און זינען געגאַנגען נאָך דעם מאָן. און דער קנעכט האָט גענומען רבקה, און איז אַוועקגעגאַנגען.
- סב און יצחק איז אָנגעקומען פֿון וווּ מע גייט קיין באַר-לַחִי-רואי, וואָרום ער איז געזעסן אין לאַנד פֿון דרום —
- סג און יצחק איז אַרויסגעגאַנגען זיך דורכצוגיין אין פֿעלד אַקעגן אָוונט — האָט ער אויפֿגעהויבן זינע אויגן און האָט אַ קוק געטאָן, ערשט קעמלען קומען אָן.
- סד און רבקה האָט אויפֿגעהויבן אירע אויגן, און האָט דערזען יצחקן, און זי האָט זיך אַראָפֿגעלאָזט פֿון קעמל.
- סה און זי האָט געזאָגט צו דעם קנעכט: ווער איז יענער מאָן וואָס גייט אין פֿעלד אונדז אַנטקעגן? האָט דער קנעכט געזאָגט: דאָס איז מיין האָר. האָט זי גענומען דעם שלײַער, און האָט זיך פֿאַרדעקט.
- סו און דער קנעכט האָט דערציילט יצחקן אַלע זאַכן וואָס ער האָט געטאָן.
- סז און יצחק האָט זי אַרײַנגעבראַכט אין דעם געצעלט פֿון זײַן מוטער שׂרהן. און ער האָט גענומען רבקה, און זי איז אים געוואָרן פֿאַר אַ וײַב; און ער האָט זי ליב געהאַט. און יצחק האָט זיך געטרייסט נאָך זײַן מוטער.

בראשית כה : 25

- א   און אברהם האָט ווידער גענומען אַ ווייב, און איר נאָמען איז געווען קטורה.
- ב   און זי האָט אים געבאָרן זמֶרנען, און יֶקשֶׁנען, און מִדְנֶען, און מְדִינֶען, און יִשְׁבָּקֵן, און שׁוּחַן.
- ג   און יֶקשֶׁן האָט געבאָרן שְׁבָאָן, און דְּדָנֶען. און די קינדער פֿון דְּדָנֶען זיינען געווען אֲשׁוּרִים, און לְטוּשִׁים, און לְאֻמִּים.
- ד   און די זין פֿון מִדְנֶען זיינען געווען: עִיפָּה, און עֶפֶר, און חֲנוּךְ, און אֲבִידָע, און אֶלְדָּעָה, די אַלע זיינען געווען די קינדער פֿון קטורה.
- ה   און אברהם האָט אַוועקגעגעבן אַלץ וואָס ער האָט געהאַט צו יצחק.
- ו   און צו די זין פֿון די קעפסווייבער וואָס אברהם האָט געהאַט, האָט אברהם געגעבן מתנות, און האָט זיי אַוועקגעשיקט פֿון זיין זון יצחק, ווען ער האָט נאָך געלעבט, קיין מזרח אין מזרח-לאַנד.
- ז   און דאָס זיינען די טעג פֿון די יאָרן פֿון אברהם לעבן וואָס ער האָט געלעבט: הונדערט יאָר און פינף יאָר און זיבעציק יאָר.
- ח   און אברהם איז פֿאַרגאַנגען און איז געשטאָרבן אין אַ גוטער עלטער, אַלט און זאַט מיט יאָרן ; און ער איז אַינגעזאַמלט געוואָרן צו זיין פֿאָלק.
- ט   און יצחק און יִשְׁמָעֵאל, זיינע זין, האָבן אים באַגראָבן אין דער הייל פֿון מִכְפֶּלָה, אין דעם פֿעלד פֿון עֶפְרוֹן דעם זון פֿון צוֹחַר דעם חֲתִי, וואָס פֿאַר מֶמְרָא;
- י   דאָס פֿעלד וואָס אברהם האָט אָפּגעקויפֿט פֿון די קינדער פֿון חֲתִי, דאָרטן איז באַגראָבן געוואָרן אברהם, און זיין ווייב שָׂרָה.
- 1   A jeszcze pojął był Abraham żonę, a imię jej Ketura.
- 2   I urodziła mu Zymrana, i Jokszana, i Medana, i Midjana, i Iszbaka i Szuacha.
- 3   A Jokszan spłodził Szebę i Dedana. A synowie Dedana byli: Aszurowie, i Letuszowie, i Leumowie.
- 4   A synowie Midjana: Efa, i Efer, i Chanoch, i Abida, i Eldaa; wszyscy ci, synowie Ketury.
- 5   I oddał Abraham wszystko co miał, Ic'hakowi.
- 6   A synom nałożnic, które miał Abraham, dał Abraham upominki, i wyprawił ich od Ic'haka, syna swego, jeszcze za życia swojego, ku wschodowi, do krainy wschodniej.
- 7   A oto dni lat żywota Abrahama, które przeżył: sto siedmdziesiąt i pięć lat.
- 8   I skończył, i umarł Abraham w sędziwości szczęśliwej, stary i syt życia, i przyłączon został do ludu swojego.
- 9   I pochowali go Ic'hak i Iszmael, synowie jego, w jaskini w Machpela, na polu Efrona, syna Cochara, co naprzeciw Mamre.
- 10   Na polu, które nabył był Abraham od synów Cheta, tam pochowany został Abraham i Sara żona jego.

- 11 I stało się po śmierci Abrahama, pobłogosławił Bóg Ic'haka, syna jego, i osiadł Ic'hak u źródła Lachaj-Roi. יא און עס איז געווען נאך דעם טויט פֿון אברהמען, האָט גאָט געבענטשט זײַן זון יצחק. און יצחק איז געזעסן בײַ באַר-לַחִי-רואי.
- 12 A oto rodowód Iszmaela, syna Abrahama, którego zrodziła Hagar, Micrejka, służebnica Sary, Abrahamowi. יב און דאָס זײַנען די געבורטן פֿון יִשְׁמָעֵאל, אברהםס זון, וואָס הָגָר די מצרית, די דינסט פֿון שָׂרָה, האָט געבאָרן אברהמען.
- 13 Oto imiona synów Iszmaela podług nazw i rodowodów ich: Pierworodny Iszmaela Nebajot; po nim Kedar, i Adbeel i Mibsam; יג און דאָס זײַנען די נעמען פֿון יִשְׁמָעֵאלס זין, נאָך זייערע נעמען, לויט זייערע געבורטן: דער בכֹּר פֿון יִשְׁמָעֵאל, נבֹּת, און קֶדָר, און אַדבֵּאֵל, און מִבְשָׁם;
- 14 I Mizma, i Duma i Massa; יד און מִשְׁמָע, און דוּמָה, און מִשָּׂא;
- 15 Chadad, i Tema, Jetur, Nafisz i Kedma; טו חֲדָד, און תִּימָא, איטור, נָפִישׁ און קֶדְמָה.
- 16 Ci są synowie Iszmaela, i te imiona ich, w osadach ich, i w koczowiskach ich, - dwunastu książąt podług plemion ich. טז דאָס זײַנען די זין פֿון יִשְׁמָעֵאל, און דאָס זײַנען זייערע נעמען אין זייערע דערפֿער, און אין זייערע לאַגערן; צוועלף פֿירשטן לויט זייערע פֿעלקער. —
- 17 A oto lata życia Iszmaela: sto trzydzieści siedm lat; i skończył i umarł, i przyłączon został do ludu swojego. יז און דאָס זײַנען די יאָרן פֿון יִשְׁמָעֵאלס לעבן: הונדערט יאָר און זיבן יאָר און דרייסיק יאָר. און ער איז פֿאַרגאַנגען און איז געשטאָרבן; און ער איז אַינגעזאַמלט געוואָרן צו זײַן פֿאָלק. —
- 18 A mieszkali od Chawila aż do Szur, co naprzeciw Micraim, gdy idziesz do Aszuru; w obliczu wszystkich braci swoich rozsiadł się; יח און זײ האָבן געווינט פֿון חַוִּילָה ביז שור וואָס פֿאַר מִצְרַיִם, ווי דו גייסט קיין אַשור; אין געזיכט פֿון אַלע זײַנע ברידער האָט ער זיך באַזעצט.
- 19 A oto rodowód Ic'haka, syna Abrahama: Abraham spłodził Ic'haka. יט און דאָס איז די געשיכטע פֿון יצחק, אברהםס זון: אברהם האָט געבאָרן יצחק.
- 20 A miał Ic'hak czterdzieści lat, gdy pojął Ribkę, córkę Bethuela, Aramejczyka, z Paddan-Aram, siostrę Labana Aramejczyka, sobie za żonę. כ און יצחק איז געווען פֿערציק יאָר אַלט, ווען ער האָט זיך גענומען רבקה, די טאָכטער פֿון בתוּאֵל דעם אַרמי פֿון פֶּדַן-אַרַם, די שוועסטער פֿון לָבָן דעם אַרמי, פֿאַר אַ ווייב.
- 21 I błagał Ic'hak Wiekuistego za żoną swoją, gdyż niepłodną była; i dał mu się ubłagać Wiekuisty, i poczęła Ribka, żona jego, כא און יצחק האָט געבעטן צו גאָט פֿון וועגן זײַן ווייב, וואָרום זי איז געווען אַן עקרה; און גאָט האָט זיך געלאָזט דערבעטן פֿון אים, און רבקה זײַן ווייב איז טראָגעדיק געוואָרן.

- 22 I trącały się dzieci w łonie jej, i rzekła: "Jeżeli tak, na cóż tedy jestem?" I poszła dopytywać się u Wiekuistego.
- 23 I rzekł Wiekuisty do niej: "Dwa narody w żywocie twoim, i dwa plemiona z wnętrza twego się rozejdą, a jedno ple-mię nad drugie się wzmoże, a starsze słu-żyć będzie młodszemu."
- 24 A gdy nastał czas jej, aby rodziła, a oto - bliźnięta w żywocie jej.
- 25 I wyszedł pierwszy, czerwonawy, cały ni-by szuba włosista. I nazwali imię jego Esaw.
- 26 A następnie wyszedł brat jego, ręką swą trzymając się pięty Esawa; i nazwano imię jego Jakób. A Ic'hak miał sześćdzie-siąt lat gdy się narodzili.
- 27 I podrastali chłopcy; i stał się Esaw mę-żem biegłym w myśliwstwie, mężem po-la, a Jakób mężem skromnym, przebywa-jącym w namiotach.
- 28 I umiłował Esawa, bo łowy na ustach je-go; a Ribka miłowała Jakóba.
- 29 I uwarzył Jakób warzywo, a przyszedł Esaw z pola znużony.
- 30 I rzekł Esaw do Jakóba: "Daj mi też łyk-nąć z czerwonego, czerwonego tego, bo znużony jestem!" Przeto nazwano imię jego: Edom.
- 31 I rzekł Jakób: "Sprzedajże mi zaraz pier-worodztwo twoje."
- 32 I rzekł Esaw: "Wszak ja idę na śmierć, i cóż mi po pierworodztwie?"
- כב און די קינדער האָבן זיך געשטויסן אין איר, און זי האָט געזאָגט: אויב אַזוי, נאָך וואָס דען לעב איד? און זי איז געגאַנגען פֿרעגן ביי גאָט.
- כג און גאָט האָט צו איר געזאָגט: צוויי אומות זינען אין דיין לייב, און צוויי פֿעלקער וועלן זיך פֿון דינע אינגעווייד צעשיידן, און אַ פֿאָלק פֿון אַ פֿאָלק וועט זיין שטאַרקער, און דער עלטערער וועט דינען דעם יינגערן.
- כד און אַז אירע טעג זינען פֿול געוואָרן צום געווינען, ערשט אַ צווילינג איז אין איר לייב.
- כה און דער ערשטער איז אַרויסגעקומען אַ רויטער, אין גאַנצן אַזוי ווי אַ האַריקער מאַנטל; און מע האָט גערופֿן זיין נאָמען יֵעֶשָׂו.
- כו און דערנאָך איז אַרויסגעקומען זיין ברודער, און זיין האַנט האָט צוגעהאַלטן דעם טריט פֿון יֵעֶשָׂו; און מע האָט גערופֿן זיין נאָמען יַעֲקֹב. און יצחק איז געווען זעכציק יאָר אַלט ביי זייער געבאָרן ווערן.
- כז און די יינגלעך זינען אויפֿגעוואַקסן; און יֵעֶשָׂו איז געווען אַ מענטש געניט אין געיעג, אַ פֿעלדמענטש, און יעקב איז געווען אַ שטילער מענטש וואָס זיצט אין געצעלטן.
- כח און יצחק האָט ליב געהאַט יֵעֶשָׂו, ווייל דאָס געפֿאַנג איז אים געווען צום מויל; און רבקה האָט ליב געהאַט יעקבן.
- כט האָט יעקב איין מאָל געקאַכט אַ געקעכטס, און יֵעֶשָׂו איז אָנגעקומען פֿון פֿעלד, און ער איז געווען פֿאַרשמאַכט.
- ל האָט יֵעֶשָׂו געזאָגט צו יעקבן: לאָז מיר אַ שלונג טאָן, איד בעט דיר, פֿון דעם דאָזיקן רויטן-רויטן, וואָרום איד בין פֿאַרשמאַכט; דרום האָט מען גערופֿן זיין נאָמען אָדום.
- לא האָט יעקב געזאָגט: פֿאַרקויף מיר אַקאָרשט דיין בכורה.
- לב האָט יֵעֶשָׂו געזאָגט: זע, איד גיי צום שטאַרבן, און צו וואָס מיר דען בכורה?

- 33 I rzekł Jakób: "Przysięgnijże mi zaraz!" I przysiągł mu, i sprzedał pierworodztwo swoje Jakóbowi. לג האָט יעקב געזאָגט: שווער מיר אַקאַרשט. האָט ער אים געשוואָרן, און ער האָט פֿאַרקויפֿט זײַן בכורה צו יעקבן.
- 34 I podał Jakób Esawowi chleba i warzywo z soczewicy; i zjadł i wypił, i powstał, i poszedł; i pogardził Esaw pierworodztwem. לד און יעקב האָט געגעבן עֶשָׂאן ברויט און געקעכטס פֿון לינדזן; און ער האָט געגעסן און געטרונקען, און איז אויפֿגעשטאַנען און אַוועקגעגאַנגען. אַזוי האָט עֶשָׂא פֿאַראַכט די בכורה.

בראשית כו : 26

- 1 I był głód w kraju, mimo głodu pierwszego, który był za czasów Abrahama; i poszedł Ic'hak do Abimelecha, króla Pelisztów, do Gerar.

א און עס איז געוואָרן אַ הונגער אין לאַנד, אַחוץ דעם פֿריערדיקן הונגער, וואָס איז געווען אין די טעג פֿון אַברהמען; און יצחק איז געגאַנגען צו אַבִּימֶלֶךְ דעם מלך פֿון די פֿלשתיים, קיין גֶרָר.
- 2 I ukazał mu się Wiekuisty i rzekł: "Nie zstępuj do Micraim! Zamieszkać w kraju, o którym powiem tobie.

ב און גאָט האָט זיך באַוויזן צו אים, און האָט געזאָגט: זאָלסט נישט נידערן קיין מִצְרַיִם, ווײַל אין דעם לאַנד וואָס איך וועל דיר זאָגן.
- 3 Przebywaj w kraju tym, a będę z tobą, i pobłogosławię cię; albowiem tobie i potomstwu twojemu oddam wszystkie kraje te, i stwierdżę przysięgę, którą zaprzysiągłem Abrahamowi ojcu twojemu.

ג האַלט זיך אויף אין דעם דאָזיקן לאַנד, און איך וועל זײַן מיט דיר, און וועל דיר בענטשן; וואָרום צו דיר און צו דיין זאָמען וועל איך געבן אַלע די דאָזיקע לענדער, און איך וועל מקיים זײַן די שבועה וואָס איך האָב געשוואָרן צו דיין פֿאָטער אַברהמען.
- 4 I rozmnożę potomstwo twoje, jako gwiazdy nieba, i oddam potomstwu twojemu wszystkie kraje te, a błogosławić się będą potomstwem twojem wszystkie narody ziemi.

ד און איך וועל מערן דיין זאָמען אַזוי ווי די שטערן פֿון הימל, און וועל געבן צו דיין זאָמען אַלע די דאָזיקע לענדער; און בענטשן וועלן זיך מיט דיין זאָמען אַלע פֿעלקער פֿון דער ערד;
- 5 Przeto że usłuchał Abraham głosu Mojego a przestrzegał przestrzeżenia Mojego, - przykazań Moich, ustaw Moich, i nauk Moich."

ה דערפֿאַר וואָס אַברהם האָט צוגעהערט צו מײַן קוֹל, און האָט געהיט מײַן היטונג, מײַנע געבאָט, מײַנע געזעצן, און מײַנע לערנונגען.
- 6 I osiadł Ic'hak w Gerar.

ו און יצחק האָט זיך באַזעצט אין גֶרָר.
- 7 I pytali się mieszkańcy tego miejsca o żonę jego, i powiedział: "Siostra to moja;" bo obawiał się mówić: żona moja: "żeby nie zabili mnie mieszkańcy miejsca tego z powodu Ribki", gdyż była piękna z wejrzenia.

ז האָבן די מענטשן פֿון דעם אָרט געפֿרעגט וועגן זײַן ווייב, און ער האָט געזאָגט: זי איז מײַנע אַ שוועסטער; וואָרום ער האָט מורא געהאַט צו זאָגן «מײַן ווייב»; «טאָמער וועלן די מענטשן פֿון דעם אָרט מיך הרגען איבער רבקה, ווײַל זי איז שײַן פֿון אויסזען».

- ח און עס איז געווען, אז ער איז דאָרטן אָפּגעווען אַ לאַנגע צײַט, האָט אַבִּימֶלֶךְ דער מלך פֿון די פֿלשתיים אַרויסגעקוקט דורכן פֿענצטער, און געזען, ערשט יצחק שטיפט מיט זײַן ווייב רבקהן.
- ט האָט אַבִּימֶלֶךְ גערופֿן יצחקן, און האָט געזאָגט: זי איז דאָך גאָר דײַן ווייב, און ווי אַזוי האָסטו געזאָגט: זי איז מײַנע אַ שוועסטער? האָט יצחק צו אים געזאָגט: ווײַל איך האָב געקלערט: איך וועל נאָך אומקומען איבער איר.
- י האָט אַבִּימֶלֶךְ געזאָגט: וואָס האָסטו דאָ געטאָן צו אונדז? שיר-שיר וואָלט אײַנער פֿון פֿאַלק געלעגן מיט דײַן ווייב, און וואָסלט געבראַכט אויף אונדז אַ שולד.
- יא און אַבִּימֶלֶךְ האָט באַפוילן דעם גאַנצן פֿאַלק, אַזוי צו זאָגן: דער וואָס רירט אָן דעם דאָזיקן מאַן אָדער זײַן ווייב, וועט טײַטן געטײט ווערן.
- יב און יצחק האָט געזײט אין יענעם לאַנד, און האָט געקריגן אין יענעם יאָר הונדערט מאָל אַזוי פֿיל; און גאָט האָט אים געבענטשט.
- יג און דער מאַן איז געוואָרן רײַך, און איז נאָכאַנאַנד רײַכער געוואָרן, ביז ער איז געוואָרן זײַער רײַך.
- יד און ער האָט געהאַט סטאַדעס שאָף, און סטאַדעס רינדער, און פֿיל קנעכט; און די פֿלשתיים האָבן אים מקנא געווען.
- טו און אַלע ברונעמער וואָס די קנעכט פֿון זײַן פֿאַטער האָבן געגראָבן אין די טעג פֿון זײַן פֿאַטער אַברהמען, האָבן די פֿלשתיים זײַ פֿאַרשטאַפּט, און זײ אָנגעפֿילט מיט ערד.
- טז און אַבִּימֶלֶךְ האָט געזאָגט צו יצחקן: גײַ אַוועק פֿון אונדז, וואָרום ביסט פֿיל מאַכטיקער פֿון אונדז.
- 8 Ale gdy przeżył tam już dłuższy czas, wyjrzał Abimelech, król Pelisztów, oknem, i spostrzegł, a oto Ic'hak bawi się z Ribką, żoną swoją.
- 9 I zawezwał Abimelech Ic'haka, i rzekł: "Ależ to żona twoja; i jakżeś powiadał: "Siostra to moja?" I rzekł doń Ic'hak: "ponieważ myślałem: czy nie umrę z jej przyczyny."
- 10 I rzekł Abimelech: "Cóżżeś to uczynił nam? Ledwie nie położył się który z ludu z żoną twoją, i przywiódłbyś na nas grzech."
- 11 I rozkazał Abimelech całemu ludowi mówiąc: "Ktoby się dotknął męża tego, lub żony jego, ulegnie śmierci."
- 12 I siał Ic'hak w ziemi onej, i zebrał roku tego stokrotne plony i błogosławił mu Wiekuisty.
- 13 I wzmógł się on mąż, i stał się coraz możniejszym, aż został moźnym bardzo.
- 14 I miał stada owiec, i stada wołów, i czeladź liczną; i zazdrościli mu Pelisztyni.
- 15 A wszystkie studnie, które wykopali byli słudzy ojca jego za dni Abrahama, ojca jego, zasypali Pelisztyni, i napełnili je ziemią.
- 16 I rzekł Abimelech do Ic'haka: "Oddał się od nas, boś wzmógł się nad nas wielce."

- 17 I wydalil się z tamtąd Ic'hak, i rozłożył się w dolinie Gerar, i osiadł tam. יז איז יצחק אוועקגעגאנגען פֿון דאָרטן, און האָט געלאָגערט אין טאָל פֿון גֶרָר, און האָט זיך דאָרטן באַזעצט.
- 18 I na nowo rozkopał Ic'hak studnie wody, które wykopali byli za dni Abrahama, ojca jego, a które zasypali Pelisztyni po śmierci Abrahama, i nadał im nazwy, podług nazw, które był nadał im ojciec jego. יח און יצחק האָט ווידער אויפֿגעגראָבן די וואַסערברונעמער וואָס מע האָט געגראָבן אין די טעג פֿון זײַן פֿאָטער אַבְרָהָם, און די פֿלשתיים האָבן זיי פֿאַרשטאָפֿט נאָך דעם טויט פֿון אַבְרָהָם; און ער האָט זיי גערופֿן מיט נעמען אַזוי ווי די נעמען וואָס זײַן פֿאָטער האָט זיי גערופֿן.
- 19 I kopali też słudzy Ic'haka w dolinie, i znaleźli tam źródło wód żywych. יט און די קנעכט פֿון יצחקן האָבן געגראָבן אין טאָל, און האָבן דאָרטן געפֿונען אַ ברונעם לעבעדיקע וואַסער.
- 20 I spierali się pasterze Gerarscy z pasterzami Ic'haka, mówiąc: "Naszą ta woda!" I nazwał imię studni tej Esek (*swar*), bo poswarzyli się z nim. כ האָבן זיך געקריגט די פֿאַסטוכער פֿון גֶרָר מיט די פֿאַסטוכער פֿון יצחקן, אַזוי צו זאָגן: אונדז געהערט דאָס וואַסער. און ער האָט גערופֿן דעם נאָמען פֿון דעם ברונעם עֶשֶׂק, ווייל זיי האָבן זיך געעסֶקט מיט אים.
- 21 I wykopali studnię inną, ale spierali się również o nią; i nazwał imię jej Sytna (*zwada*). כא און זיי האָבן געגראָבן אַן אַנדער ברונעם, און האָבן זיך איבער אים אויך געקריגט. און ער האָט גערופֿן זײַן נאָמען שִׁטְנָה.
- 22 I przeniósł się z tamtąd, i wykopał studnię inną, i nie spierali się o nią, - i nazwał imię jej Rechoboth i rzekł: "Bo teraz rozprzestrzenił Wiekuisty nam, i rozplenim się na tej ziemi." כב און ער האָט זיך איבערגעטראָגן פֿון דאָרטן, און האָט געגראָבן אַן אַנדער ברונעם; און זיי האָבן זיך איבער אים ניט געקריגט. האָט ער גערופֿן זײַן נאָמען רַחֲבֹת, ווייל ער האָט געזאָגט: אַצונד האָט אונדז גאָט געגעבן רַחֲבֹת, און מיר וועלן וואַקסן אין לאַנד.
- 23 I wyruszył z tamtąd do Beer-Szeba. כג און ער איז אַרויפֿגעגאנגען פֿון דאָרטן קיין באַר-שֶׁבַע.
- 24 I ukazał mu się Wiekuisty nocy tej, i rzekł: "Jam Bóg Abrahama, ojca twego; nie obawiaj się, bo z tobą Ja; i pobłogosławię cię, i rozmnożę potomstwo twoje, dla Abrahama sługi Mojego." כד און גאָט האָט זיך באַוויזן צו אים אין יענער נאַכט, און האָט געזאָגט: איך בין דער גאָט פֿון דײַן פֿאָטער אַבְרָהָם; זאָלסט ניט מורא האָבן, וואָרום איך בין מיט דיר, און איך וועל דיר בענטשן, און וועל מערן דײַן זאָמען, פֿון מײַן קנעכט אַבְרָהָם וועגן.

- 25 I zbudował tam ofiarnicę, i wzywał imienia Wiekuistego, - i rozbił tam namiot swój. I wykopali tam słudzy Ic'haka studnię.
- 26 I przybył do niego Abimelech z Gerar, i Achuzath, przyjaciel jego, i Pichol, dowódzca wojsk jego.
- 27 I rzekł do nich Ic'hak: "Pocóżecie przybyli do mnie; wszak wy nienawidzicie mnie, i oddaliliście mnie od siebie?"
- 28 I odpowiedzieli: "Widzieliśmy, że był Wiekuisty z tobą, i rzekliśmy: niechaj też będzie przysięga między nami, między nami a tobą, a zawrzyjmy przymierze z tobą.
- 29 Abyś nie uczynił nam złego, jakośmy też ciebie się nie tykali, i jakośmy czynili tobie tylko dobrze, a puściliśmy cię w pokój; a tyś i teraz błogosławiony od Wiekuistego."
- 30 I wyprawił im ucztę, i jedli i pili.
- 31 A powstawszy z rana, przysięgli jeden drugiemu; i odprowadził ich Ic'hak, i poszli od niego w pokój.
- 32 I stało się dnia tego, że przyszli słudzy Ic'haka, i donieśli mu w przedmiocie studni, którą kopali, i rzekli mu: "Znaleźliśmy wodę."
- 33 I nazwał ją: Szybea. Ztąd nazwa miasta: Beer-Szeba, po dziś dzień.
- כה האָט ער דאָרטן געבויט אַ מזבח, און ער האָט גערופֿן צו דעם נאָמען יהוה; און ער האָט דאָרטן אויפֿגעשטעלט זײַן געצעלט. און די קנעכט פֿון יצחקן האָבן דאָרטן געגראָבן אַ ברונעם.
- כו און אַבִּימֶלֶךְ איז געגאַנגען צו אים פֿון גֶרָר, מיט אַחוּזָת זײַן גוטן פֿרײַנט, און פֿיכול דעם האָר פֿון זײַן חיל.
- כז האָט יצחק צו זיי געזאָגט: נאָך וואָס זײַט איר געקומען צו מיר, אַז איר זײַט מיר שְׂוֹנָאִים, און האָט מִיך אַרויסגעשיקט פֿון אײַך?
- כח האָבן זיי געזאָגט: זען האָבן מיר געזען אַז גאָט איז מיט דיר, און מיר האָבן געזאָגט: זאָל-זשע זײַן אַ שבועה צווישן אונדז, צווישן אונדז און צווישן דיר, און לאָמיר שליסן אַ בונד מיט דיר.
- כט אויב דו וועסט טאָן מיט אונדז בײַז! אַזוי ווי מיר האָבן דײַך נײַט אָנגערירט, און אַזוי ווי מיר האָבן מיט דיר רק גוטס געטאָן, און מיר האָבן דײַך אַוועקגעלאָזט בשלום. אַצונד ביסטו אַ געבענטשטער פֿון גאָט.
- ל האָט ער געמאַכט פֿאַר זיי אַ מאָלצײַט, און זיי האָבן געגעסן און געטרונקען.
- לא און זיי האָבן זיך געפֿעדערט אין דער פֿרי, און זיי האָבן געשוואָרן אײַנער דעם אַנדערן, און יצחק האָט זיי אַרויסבאַלייט, און זיי זײַנען אַוועקגעגאַנגען פֿון אים בשלום.
- לב און עס איז געווען אין יענעם טאָג, זײַנען געקומען די קנעכט פֿון יצחקן, און האָבן אים דערציילט וועגן אַ ברונעם וואָס זיי האָבן געגראָבן, און זיי האָבן צו אים געזאָגט: מיר האָבן געפֿונען וואָסער.
- לג האָט ער אים גערופֿן שְׁבַעָה. דרום איז דער נאָמען פֿון דער שטאָט באַר-שְׁבַע ביז אויף הײַנטיקן טאָג.

- 34 Esaw zaś miał czterdzieści lat, gdy pojął
żonę Jehudytę, córkę Beerī Chittejczyka,
również i Bosmatę, córkę Elona Chittej-
czyka.
- 35 Ale były one umartwieniem ducha dla
Ic'haka i Ribki.
- לד און אַז עֵשָׂו איז געווען פֿערציק יאָר אַלט, האָט ער גענומען פֿאַר אַ ווייב יהודית די טאָכטער פֿון באָרי דעם חתִי, און בשׁמֶת די טאָכטער פֿון אֵילֹן דעם חתִי.
- לה און זיי זיינען געווען אַ האַרצביטערניש פֿאַר יצחקן און פֿאַר רבקהן.

בראשית כז : 27

- 1 I stało się, gdy się zestarzał Ic'hak, a przytępiły się oczy jego, że widzieć nie mógł, zawezwał tedy Esaw syna swego starszego, i rzekł doń: "Synu mój!" a odpowiedział mu: "Oto jestem."

א און עס איז געווען, אז יצחק איז אלט געוואָרן, און זינע אויגן זינען געוואָרן צו טונקל צו זען, האָט ער גערופֿן זיין עלטערן זון יעִשׂון, און האָט צו אים געזאָגט: מײַן זון! האָט ער צו אים געזאָגט: דאָ בין איך.
- 2 I rzekł: "Otóż zestarzałem się, nie znam dnia śmierci mojej.

ב האָט ער געזאָגט: זע נאָר, איך בין אלט, איך ווייס נישט דעם טאָג פֿון מײַן טויט.
- 3 A teraz weźże broń twoją, kołczan twój i łuk twój, a wyjdź w pole, i nałów mi zwierzyny.

ג דרום נעם אַצונד, איך בעט דײַך, דײַנע וואַפֿן, דײַן פֿילבײַטל און דײַן בויגן, און גײ אַרויס אין פֿעלד, און פֿאַנג מיר אַ געפֿאַנג;
- 4 I przyrządź mi przysmaki, jak to lubię, i przynieś mi, abym jadł, aby pobłogosławiła cię dusza moja, zanim umrę."

ד און מאַך מיר אַ מאַכל אַזוי ווי איך האָב ליב, און ברענג מיר, און איך וועל עסן; כדי מײַן זעל זאָל דײַך בענטשן איידער איך שטאַרב.
- 5 A Ribka słyszała, gdy to mówił Ic'hak do Esawa, syna swego; i wyszedł Esaw na pole, aby ułowił zwierzynę i przyniósł.

ה און רבקה האָט געהערט ווי יצחק רעדט צו זיין זון יעִשׂון. און יעִשׂו איז אַוועקגעגאַנגען אין פֿעלד, צו פֿאַנגען אַ געפֿאַנג אויף צו ברענגען.
- 6 I rzekła Ribka do Jakóba, syna swego, tak: "Otom słyszała ojca twojego rozmawiającego z Esawem, bratem twoim, mówiąc:

ו האָט רבקה געזאָגט צו איר זון יעקבן, אַזוי צו זאָגן: זע, איך האָב געהערט דײַן פֿאַטער רעדן צו דײַן ברודער יעִשׂון, אַזוי צו זאָגן:
- 7 Przynieś mi zwierzyny, a przyrządź mi przysmaki, abym jadł, i pobłogosławił cię w obliczu Wiekuistego przed śmiercią moją.

ז ברענג מיר אַ געפֿאַנג, און מאַך מיר אַ מאַכל, און איך וועל עסן, און איך וועל דײַך בענטשן פֿאַר גאָט פֿאַר מײַן טויט.
- 8 A teraz synu mój, posłuchaj głosu mego w tém, co ci rozkazuję.

ח איז אַצונד, מײַן זון, הער צו מײַן קול לויט ווי איך באַפֿעל דיר.
- 9 Zajdźże do trzody, i przynieś mi ztamtąd dwoje kozłat dobrych, a przyrządź z nich przysmaki dla ojca twego, jak to lubi.

ט גײ אַקאַרשט צו די שאַף, און ברענג מיר פֿון דאָרטן צוויי גוטע ציגנבעקלעך, און איך וועל פֿון זיי מאַכן אַ מאַכל פֿאַר דײַן פֿאַטער, אַזוי ווי ער האָט ליב.

- 10 I zanieśiesz ojcu twemu, a będzie jadł, aby pobłogosławił cię przed śmiercią swoją."
- 11 I rzekł Jakób do Ribki, matki swojej: "Wszak Esaw, brat mój, człowiek kosmaty, a ja człowiekiem gładkim.
- 12 Może pomaca mnie ojciec mój, a byłbym w oczach jego jako szalbierz, a przywiódłbym na siebie przekleństwo, a nie błogosławieństwo."
- 13 I rzekła doń matka jego: "Na mnie przekleństwo twoje, synu mój; tylko posłuchaj głosu mojego, a idź, przynieś mi!"
- 14 I poszedł, i wziął, i przyniósł matce swojej; i przyrządziła matka jego przysmaki, jak to lubił ojciec jego.
- 15 I wzięła Ribka szaty Esawa, syna swego starszego, lepsze, będące u niej w domu, i przyodziła Jakóba, syna swego młodszego.
- 16 A skórkami kozłat obłożyła ręce jego, i gładkość szyi jego.
- 17 I złożyła przysmaki i chleb, który przygotowała w ręce Jakóba, syna swego.
- 18 I wszedł do ojca swego, i rzekł: "Ojcze mój!" I odpowiedział: "oto jestem; któżes ty, synu mój?"
- 19 I rzekł Jakób do ojca swego: "Jam Esaw, pierworodny twój; uczyniłem jakoś mówił mi; powstańże, siądź, a jedz ze zwierzyny mojej, aby pobłogosławiła mnie dusza twoja."
- י און וועסט ברענגען צו זיין פֿאָטער, ער זאָל עסן, כדי ער זאָל דיך בענטשן פֿאַר זיין טויט.
- יא האָט יעקב געזאָגט צו זיין מוטער רבקה: זע, מיין ברודער עֶשָׂו איז אַ מענטש אַ האַריקער, און איך בין אַ מענטש אַ גלאַטער.
- יב טאַמער וועט מיך מיין פֿאָטער אָנטאַפֿן, וועל איך זיין אין זיינע אויגן אַזוי ווי אַן אָפּנאַרער, און איך וועל ברענגען אויף מיר אַ קללה, און ניט אַ ברכה.
- יג האָט זיין מוטער צו אים געזאָגט: אויף מיר דיין קללה, מיין זון! נאָר הער צו מיין קול, און גיי ברענג מיר.
- יד איז ער געגאַנגען, און האָט גענומען און געבראַכט צו זיין מוטער, און זיין מוטער האָט געמאַכט אַ מאכל אַזוי ווי זיין פֿאָטער האָט ליב געהאַט.
- טו און רבקה האָט גענומען די שענסטע בגדים פֿון איר עלטערן זון עֶשָׂו, וואָס זיינען געווען ביי איר אין הויז, און זי האָט אָנגעטאָן איר יינגערן זון יעקבן.
- טז און די פֿעלכלעך פֿון די ציגנבעקלעך האָט זי אָנגעטאָן אויף זיינע הענט און אויף זיין גלאַטן האַלדז.
- יז און זי האָט געגעבן דעם מאכל און דאָס ברויט וואָס זי האָט געמאַכט, אין דער האַנט פֿון איר זון יעקבן.
- יח און ער איז געקומען צו זיין פֿאָטער, און האָט געזאָגט: פֿאָטער מינער! האָט ער געזאָגט: דאָ בין איך; ווער ביסטו מיין זון?
- יט האָט יעקב געזאָגט צו זיין פֿאָטער: איך בין עֶשָׂו דיין בכֹּור; איך האָב געטאָן אַזוי ווי דו האָסט מיר געהייסן. הייב דיך אויף, איך בעט דיך, זעץ דיך, און עס פֿון מיין געפֿאַנג, כדי דיין זעל זאָל מיך בענטשן.

- 20 I rzekł Ic'hak do syna swego: "Jakże tak prędko znalazłeś, synu mój?" I rzekł: "Tak już zdarzył Wiekuisty, Bóg twój przedemną."
- 21 I rzekł Ic'hak do Jakóba: "Przystąpże, a pomacam cię, synu mój: czyż to ty syn mój Esaw, czy nie?"
- 22 I przystąpił Jakób do Ic'haka, ojca swego, i pomacał go, i rzekł: "Głos, głosem Jakóba; ale ręce, ręce Esawa!"
- 23 I nie poznał go; albowiem były ręce jego jako ręce Esawa, brata jego, kosmate; i pobłogosławił go,
- 24 I rzekł: "Tyś to syn mój Esaw?" i odpowiedział: "Ja."
- 25 I rzekł: "Podaj mi, abym jadł z łowu syna mojego, żeby błogosławiła cię dusza moja!" I podał mu, i jadł; przyniósł mu też wina i pił.
- 26 I rzekł do niego Ic'hak, ojciec jego: "Przystąpże a pocałuj mnie, synu mój!"
- 27 I przystąpił, i ucałował go, a skoro poczuł woń szat jego, pobłogosławił go, i rzekł: "oto woń syna mojego, jako woń pola, któremu błogosławił Wiekuisty."
- 28 I tak niechaj da ci Bóg z rosy niebios, i żyzności ziemi, i obfitość zboża i moszczu!
- כ האַט יצחק געזאָגט צו זײַן זון: װי האָסטו עפּעס אַזוי גיך געפֿונען, מײַן זון? האָט ער געזאָגט: װײַל יװה דיין גאָט האָט מיר צוגעשיקט אַ טראָף.
- כא האַט יצחק געזאָגט צו יעקבן: גענען, איך בעט דיך, און לאָמיר דיך אָנטאָפּן, מײַן זון, אויב דו ביסט דאָס מײַן זון עײַש, אָדער ניט.
- כב האַט יעקב גענענט צו זײַן פֿאַטער יצחק, און ער האָט אים אָנגעטאַפּט, און האָט געזאָגט: דער קול איז דער קול פֿון יעקבן, אָבער די הענט זײַנען די הענט פֿון עײַשן.
- כג און ער האָט אים ניט דערקענט, װײַל זײַנע הענט זײַנען געװען האַריק, אַזוי װי די הענט פֿון זײַן ברודער עײַשן; און ער האָט אים געבענטשט.
- כד און ער האָט געזאָגט: דו ביסט דאָס מײַן זון עײַש? האָט ער געזאָגט: איך בין עס.
- כה האַט ער געזאָגט: דערלאָנג מיר, און איך װעל עסן פֿון מײַן זונס געפֿאַנג, כּדי מײַן זעל זאָל דיך בענטשן. האָט ער אים דערלאָנגט, און ער האָט געגעסן; און ער האָט אים געבראַכט װײַן, און ער האָט געטרונקען.
- כו און זײַן פֿאַטער יצחק האָט געזאָגט צו אים: גענען, איך בעט דיך, און טו מיר אַ קוש, מײַן זון.
- כז האַט ער גענענט, און האָט אים אַ קוש געטאַן. און ער האָט געשמעקט דעם ריח פֿון זײַנע בגדים, און האָט אים געבענטשט, און געזאָגט: זע, דער ריח פֿון מײַן זון איז װי דער ריח פֿון אַ פֿעלד װאָס גאָט האָט עס געבענטשט.
- כח און גאָט זאָל דיר געבן פֿון דעם טוי פֿון הימל, און פֿון די פֿעטקײטן פֿון דער ערד, און פֿיל תּבואה און װײַן.

- 29 Niechaj służą ci ludy, a korzą się tobie plemiona; bądź panem braci twojej, a niech się korzą tobie synowie matki twojej; przeklinający cię niechaj będą przeklęci, a błogosławiący cię, błogosławieni!"
- 30 I stało się, gdy skończył Ic'hak błogosławić Jakóbowi, i gdy zaledwie odszedł Jakób z przed oblicza Ic'haka, ojca swego, że przybył Esaw, brat jego, z łowu swojego.
- 31 I przyrzadził i on przysmaki, i przyniósł ojcu swojemu, i rzekł do ojca swojego: "Niech wstanie ojciec mój, i niech je z łowu syna swego, aby pobłogosławiła mnie dusza twoja."
- 32 I rzekł doń Ic'hak, ojciec jego: "Któżeś ty?" I odpowiedział: "Jam syn twój, pierworodny twój, Esaw."
- 33 I zatrwożył się Ic'hak trwogą wielką bardzo, i rzekł: "Któż zatem ten, co ułowił zwierzynę, i przyniósł mi, żem jadł z wszystkiego, zanim przybyłeś, i błogosławiłem mu? A też błogosławionym będzie!"
- 34 Gdy usłyszał Esaw słowa ojca swojego, krzyknął krzykiem wielkim, i gorzkim niezmiernie, i rzekł do ojca swojego: "Pobłogosław i mnie, ojciec mój!"
- 35 On zaś rzekł: "Przyszedł brat twój chytrze, i wziął błogosławieństwo twoje."
- כט פֿעלקער זאָלן דיר דינען, און אומות זאָלן זיך בוקן צו דיר. זי אַ האַר איבער דינע ברידער, און די זין פֿון דיין מוטער זאָלן זיך בוקן צו דיר. פֿאַרשאַלטן די וואָס שילטן דיר, און געבענטשט די וואָס בענטשן דיר!
- ל און עס איז געווען, אַז יצחק האָט געענדיקט בענטשן יעקבן, איז ווי נאָר יעקב איז אַרויסגעגאַנגען פֿון פֿאַר זיין פֿאָטער יצחקן, אַזוי איז זיין ברודער עֶשָׂו אָנגעקומען פֿון זיין געיעג.
- לא און ער אויך האָט געמאַכט אַ מאַכל און געבראַכט צו זיין פֿאָטער; און ער האָט געזאָגט צו זיין פֿאָטער: זאָל מיין פֿאָטער אויפֿשטיין, און עסן פֿון זיין זונס געפֿאַנג, כּדי דיין זעל זאָל מיך בענטשן.
- לב האָט זיין פֿאָטער יצחק צו אים געזאָגט: ווער ביסטו? האָט ער געזאָגט: איך בין דיין זון, דיין בכֹּר עֶשָׂו.
- לג האָט יצחק געציטערט זייער אַ גרויס ציטערניש און ער האָט געזאָגט: היינט ווער איז דער וואָס האָט געפֿאַנגען אַ געפֿאַנג און מיר געבראַכט, און איך האָב געגעסן פֿון אַלץ איידער דו ביסט געקומען, און איך האָב אים געבענטשט? ער וועט אויך זיין געבענטשט.
- לד ווי עֶשָׂו האָט געהערט די ווערטער פֿון זיין פֿאָטער, אַזוי האָט ער אויסגעשריען אַ זייער גרויס און ביטער געשריי, און ער האָט געזאָגט צו זיין פֿאָטער: בענטש מיך אויך, מיין פֿאָטער.
- לה האָט ער געזאָגט: דיין ברודער איז געקומען מיט באַטרוג, און האָט צוגענומען דיין ברכה.

- 36 I rzekł: "Czyż nie dla tego nazwano imię jego Jakób! I podszedł mnie już dwukrotnie: pierworodztwo moje odebrał, a oto teraz odebrał i błogosławieństwo moje!" I rzekł: "Czyś nie zachował dla mnie błogosławieństwa?"
- 37 I odpowiedział Ic'hak, i rzekł do Esawa: "Oto panem postanowiłem go nad tobą, a wszystkich braci jego oddałem mu za sługi, a o zboże i moszcz upewniłem go, - a tobie, cóż teraz uczynię, synu mój?"
- 38 I rzekł Esaw do ojca swojego: "Czyżbyś błogosławieństwo jedno tylko miał, ojczyzny mój? Pobłogosław też i mnie, ojczyzny mój!" I podniósł Esaw głos swój i zapłakał.
- 39 I odpowiedział Ic'hak, ojciec jego, i rzekł doń: "Oto zdala od żyzności ziemi będzie siedlisko twoje, i od rosy niebios z góry.
- 40 A z miecza twojego będziesz żył, i bratu twojemu będziesz służył. Ale, gdy swobodnie się tułasz, zrzucisz jarzmo jego z karku twojego."
- 41 I znienawidził Esaw Jakóba z powodu błogosławieństwa, którym pobłogosławił go ojciec jego; i rzekł Esaw w sercu swoim: "Przybliżą się dni żałoby po ojcu moim, a wtedy zabiję Jakóba, brata mego!"
- 42 I doniesiono Ribce słowa Esawa, syna jej starszego, i posłała i wezwała Jakóba, syna swego młodszego, i rzekła mu: "Oto Esaw, brat twój, pociesza się tém, że cię zabije.
- לו האָט ער געזאָגט: צי דען רופֿט מען זײַן נאָמען יעקב, ווייל ער האָט מיר שוין צוויי מאל אויסגענאַרט? מײַן בכורה האָט ער צוגענומען, און אָט האָט ער אַצונד צוגענומען מײַן ברכה. און ער האָט געזאָגט: האָסטו נישט באַהאַלטן פֿאַר מיר אַ ברכה?
- לו האָט יצחק געענטפֿערט און האָט געזאָגט צו עֵשָׂו: זע, איך האָב אים געמאַכט פֿאַר אַ האָר איבער דיר, און אַלע זײַנע ברידער האָב איך אים געגעבן פֿאַר קנעכט, און מיט תבואה און וויין האָב איך אים פֿאַרזאָרגט, און פֿאַר דיר, וואָס קען איך דען טאָן, מײַן זון?
- לח האָט עֵשָׂו געזאָגט צו זײַן פֿאָטער: איז דאָס די איינציקע ברכה בײַ דיר, מײַן פֿאָטער? בענטש מיך אויך, מײַן פֿאָטער. און עֵשָׂו האָט אויפֿגעהויבן זײַן קול און האָט געוויינט.
- לט האָט זײַן פֿאָטער יצחק זיך אָפֿגערופֿן און האָט צו אים געזאָגט: זע, ווייט פֿון די פֿעטקייטן פֿון דער ערד וועט זײַן דײַן ווינונג, און אָן דעם הימלס טוי פֿון אויבן; און אויף דײַן שווערד וועסטו לעבן, און דײַן ברודער וועסטו דינען;
- מ און עס וועט זײַן, אַז דו וועסט זיך אָפֿרײַסן, וועסטו אַראָפּוואַרפֿן זײַן יאָך פֿון דײַן האַלדז.
- מא און עֵשָׂו האָט פֿײַנט געקריגן יעקבן איבער דער ברכה וואָס זײַן פֿאָטער האָט אים געבענטשט, און עֵשָׂו האָט געזאָגט בײַ זיך אין האַרצן: זאָלן אָנקומען די טרויערטעג נאָך מײַן פֿאָטער, און איך וועל הרגען מײַן ברודער יעקבן.
- מב זײַנען דערציילט געוואָרן רבקהן די ווערטער פֿון איר עלטערן זון עֵשָׂו, און זי האָט געשיקט און האָט גערופֿן איר ייִנגערן זון יעקבן, און האָט צו אים געזאָגט: זע, דײַן ברודער עֵשָׂו טרייסט זיך וועגן דיר, אַז ער וועט דיך הרגען.

- 43 A teraz synu mój, posłuchaj głosu mego: wstań, uciekaj do Labana, brata mego, do Charanu. מג און אַצונד, מײַן זון, הער צו מײַן קול, און שטיי אויף, אַנטלויף דיר צו מײַן ברודער לָבָנען קײַן חָרָן.
- 44 I pobądź przy nim czas niejaki, aż uśmie-
rzy się zapalczywość brata twojego. מד און וועסט זיצן בײַ אים עטלעכע יאָר, ביז וואָנען דער גרימצאָרן פֿון דײַן ברודער וועט אָפּגײַן;
- 45 Aż odwróci się gniew brata twojego
od ciebie, i zapomni coś uczynił mu;
wtedy poszlę i zabiorę cię ztamtąd; cze-
muż mam być pozbawioną obu was dnia
jednego!" מה ביז דער פֿעס פֿון דײַן ברודער וועט זיך אָפּקערן פֿון דיר, און ער וועט פֿאַרגעסן וואָס דו האָסט אים געטאָן; און איך וועל שיקן, און וועל דיך אָפּנעמען פֿון דאָרטן. נאָך וואָס זאָל איך אָנווערן אײַך בײַדן אין איין טאָג?
- 46 I rzekła Ribka do Ic'haka: "Obmierzło
mi życie z powodu córek Cheta. Jeżeli
pojmie Jakób żonę z pomiędzy córek
Cheta, jakie są te, z córek tego kraju, po-
cóż mi życie?" מו און רבקה האָט געזאָגט צו יצחקן: מײַן לעבן איז מיר גמאס פֿון וועגן די טעכטער פֿון חֵת; אויב יעקב נעמט אַ ווייב פֿון די טעכטער פֿון חֵת, אַזוי ווי די דאָזיקע, פֿון די טעכטער פֿון לאַנד, וואָס טויג מיר דאָס לעבן?

בראשית כח : 28

- 1 I wezwał Ic'hak Jakóba, i pobłogosławił go, i przykazał mu, i rzekł do niego: "Nie pojmiesz żony z pośród córek Kanaanu.

א האט יצחק גערופן יעקב, און האט אים געבענטשט, און האט אים באַפֿוילן, און האט צו אים געזאָגט: זאָלסט נישט נעמען אַ ווייב פֿון די טעכטער פֿון כְּנָען.
- 2 Powstań, idź do Paddan-Aram, do domu Bethuela, ojca matki twojej, a pojmij sobie ztamtąd żonę, z pośród córek Labana, brata matki twojej.

ב שטײ אויף, גײ קײן פֿדן-אַרם, צו דעם הויז פֿון בתואל, דיין מוטערס פֿאַטער, און נעם דיר פֿון דאָרטן אַ ווייב פֿון די טעכטער פֿון לָבָן, דיין מוטערס ברודער.
- 3 A Bóg wszechpotężny niechaj błogosławi tobie, i rozpleni cię i rozmnoży cię, aby powstał z ciebie zbór ludów.

ג און גאָט שײַ וועט דיר בענטשן, און וועט דיר פֿרוכפערן און דיר מערן, און וועסט ווערן אַ געזעמל פֿעלקער.
- 4 I niechaj da ci błogosławieństwo Abrahama, tobie i potomstwu twojemu z tobą, abyś posiadał ziemię pobytu twojego, którą oddał Bóg Abrahamowi!"

ד און ער וועט דיר געבן די ברכה פֿון אברהמען, דיר און דיין זאָמען מיט דיר, פֿדי זאָלסט אַרבעטן דאָס לאַנד פֿון דיין ווײַנשאַפֿט, וואָס גאָט האָט געגעבן צו אברהמען.
- 5 I wyprawił Ic'hak Jakóba i poszedł do Paddan-Aram do Labana, syna Bethuela Aramejczyka, brata Ribki, matki Jakóba i Esawa.

ה און יצחק האָט אַוועקגעשיקט יעקב, און ער איז געגאַנגען קײן פֿדן-אַרם, צו לָבָן דעם זון פֿון בתואל דעם אַרמי, דעם ברודער פֿון רבקה, דער מוטער פֿון יעקב און עֶשָׂו.
- 6 A widząc Esaw, że pobłogosławił Ic'hak Jakóba, i że go wysłał do Paddan-Aram, aby pojął sobie ztamtąd żonę, i że pobłogosławiwszy go, przykazał mu mówiąc: Nie pojmiesz żony z pośród cór Kanaanu, -

ו און עֶשָׂו האָט געזען אַז יצחק האָט געבענטשט יעקב, און האָט אים אַוועקגעשיקט קײן פֿדן-אַרם, זיך צו נעמען אַ ווייב פֿון דאָרטן; אַז ווען ער האָט אים געבענטשט, האָט ער אים באַפֿוילן, אַזוי צו זאָגן: זאָלסט נישט נעמען אַ ווייב פֿון די טעכטער פֿון כְּנָען;
- 7 I że usłuchał Jakób ojca swojego, i matkę swoją, i poszedł do Paddan-Aram, -

ז און יעקב האָט צוגעהערט צו זײַן פֿאַטער און צו זײַן מוטער, און איז געגאַנגען קײן פֿדן-אַרם.
- 8 Widząc też Esaw, że nie mają upodobania córki Kanaanu w oczach Ic'haka, ojca jego:

ח און עֶשָׂו האָט געזען אַז די טעכטער פֿון כְּנָען זײַנען שלעכט אין די אויגן פֿון זײַן פֿאַטער יצחק,

- ט   און עשו איז געגאנגען צו ישמעאל, און האָט, צו זינע אנדערע ווייבער, זיך גענומען פֿאַר אַ ווייב מַחֲלָה די טאָכטער פֿון ישמעאל, אברהםס זון, די שוועסטער פֿון נבֿיותן.
- י   און יעקב איז אַרויסגעגאנגען פֿון באַר-שֶׁבַע, און איז געגאנגען קיין חֶרָן.
- יא   און ער האָט געטראָפֿן אַן אָרט, און איז דאָרטן געבליבן נעכטיקן, וואָרום די זון איז אונטערגעגאנגען; און ער האָט גענומען פֿון די שטיינער פֿון דעם אָרט, און געמאַכט פֿאַר זיין צוקאָפֿנס, און האָט זיך געלייגט אין יענעם אָרט.
- יב   האָט זיך אים געחלומט, ערשט אַ לייטער שטייט אויף דער ערד, און זיין שפיץ גרייכט ביזן הימל, און זע, מלאַכים פֿון גאָט גייען אַרויף און נידערן אַראָפּ אויף אים.
- יג   און אָט שטייט גאָט איבער אים, און ער זאָגט: איך בין יהוה דער גאָט פֿון דיין פֿאָטער אברהמען, און דער גאָט פֿון יצחקן. דאָס לאַנד וואָס דו ליגסט דערויף, צו דיר וועל איך עס געבן, און צו דיין זאָמען.
- יד   און דיין זאָמען וועט זיין אַזוי ווי שטויב פֿון דער ערד, און וועסט זיך אויסשפרייטן קיין מערב און קיין מזרח און קיין צפֿון און קיין דרום, און בענטשן וועלן זיך מיט דיר און מיט דיין זאָמען אַלע משפחות פֿון דער ערד.
- טו   און זע, איך וועל זיין מיט דיר, און איך וועל דיך היטן אומעטום ווי דו וועסט גיין, און איך וועל דיך אומקערן צו דער דאָזיקער ערד, וואָרום איך וועל דיך ניט פֿאַרלאָזן, ביז וואָנען איך האָב געטאָן וואָס איך האָב דיר צוגעזאָגט.
- 9   Poszedł tedy Esaw do Iszmaela, i pojął sobie Machalatę, córkę Iszmaela, syna Abrahama, siostrę Nebajota, oprócz żon swoich, za żonę.
- 10   I wyruszył Jakób z Beer-Szeba, i udał się do Charanu.
- 11   I natrafił na pewne miejsce, i przenocował tam, gdyż zaszło było słońce; i wziął jeden z kamieni tego miejsca, i umieścił go w głowach swoich, i położył się na tém miejscu.
- 12   I śniło mu się, a oto drabina postawiona na ziemi, a wierzch jej sięgał nieba, a oto aniołowie Boży wstępują i zstępują po niej.
- 13   A oto Wiekuisty stanął przy nim i rzekł: "Jam Wiekuisty, Bóg Abrahama, ojca twojego, i Bóg Ic'haka! Ziemia na której leżysz, tobie oddam ją, i potomstwu twojemu.
- 14   I będzie potomstwo twoje, jako proch ziemi, i rozprzestrzenisz się ku zachodowi, i ku wschodowi, i ku północy, i ku południowi; a błogosławić się będą tobą wszystkie plemiona ziemi i potomstwem twojém.
- 15   A oto, Ja z tobą, i strzedz cię będę, gdziekolwiek pójdziesz, i przywrócę cię do ziemi tej; gdyż nie opuszczę cię, aż spełnię to, com przyrzekł tobie."

- 16 I przebudził się Jakób ze snu swojego, i rzekł: "Zaprawdę, jest Wiekuisty na miejscu tém, a jam nie wiedział!"
- 17 I uląkł się i rzekł: "Jak groźném miejsce to! nic to innego, a tylko dom Boży; to brama niebios!"
- 18 I wstał Jakób rano, i wziął kamień, który był położył w głowach swoich, i postawił go jako pomnik, i rozlał olej na wierzch jego.
- 19 I nazwał imię miejsca tego Beth-El; wszakże było Luz imię miasta tego przedtém.
- 20 I ślubował Jakób ślub, i rzekł: "Jeżeli będzie Bóg ze mną, a strzedz mnie będzie na drodze tej, którą idę, i da mi chléb na pokarm i suknię na odzienie,
- 21 A powrócę w pokoju do domu ojca mojego: to będzie Wiekuisty Bogiem moim.
- 22 A kamień ten, który postawiłem jako pomnik, będzie domem Bożym; a z wszystkiego co mi dasz, dziesięcinę zaofiaruję Tobie."
- טז האָט יעקב זיך אויפֿגעכאַפּט פֿון זײַן שלאָף, און ער האָט געזאָגט: פֿאַר וואָר, גאָט איז פֿאַראַן אין דעם דאָזיקן אָרט, און איך האָב נישט געוואוסט.
- יז און ער האָט מורא געהאַט, און האָט געזאָגט: ווי מוראדיק איז דער דאָזיקער אָרט! דאָס איז נישט אַנדערש ווי דאָס הויז פֿון גאָט, און דאָס איז דער טויער פֿון הימל.
- יח און יעקב האָט זיך געפֿעדערט אין דער פֿרי, און ער האָט גענומען דעם שטיין וואָס ער האָט געמאַכט פֿאַר זײַן צוקאַפּנס, און האָט אים געמאַכט פֿאַר אַ זיילשטיין, און ער האָט אַרויפֿגעאַסן אייל אויף זײַן שפיץ.
- יט און ער האָט גערופֿן דעם נאָמען פֿון יענעם אָרט בית-אַל, אָבער לוז איז געווען דער נאָמען פֿון דער שטאָט צוערשט.
- כ און יעקב האָט אַ נדר געטאָן, אַזוי צו זאָגן: אויב גאָט וועט זײַן מיט מיר, און וועט מיך היטן אויף דעם דאָזיקן וועג וואָס איך גיי, און ער וועט מיר געבן ברויט צום עסן, און אַ בגד אָנצוטאָן,
- כא און איך וועל מיך אומקערן בשלום צו מײַן פֿאָטערס הויז, וועט יהוה מיר זײַן צום גאָט.
- כב און דער דאָזיקער שטיין וואָס איך האָב געמאַכט פֿאַר אַ זיילשטיין, וועט זײַן אַ הויז פֿון גאָט; און פֿון אַלץ וואָס דו וועסט מיר געבן, וועל איך מעשרן מעשר צו דיר.

בראשית כט : 29

- 1 I powstał Jakób, i poszedł do ziemi synów Wschodu.

א   און יעקב האָט אויפֿגעהויבן זײַנע פֿיס, און איז געגאַנגען צו דעם לאַנד פֿון די קינדער פֿון מזרח.
- 2 I spojrzał, a oto studnia na polu, a tam trzy stada owiec rozłożone przy niej, bo ze studni tej zwykle pojono stada; a kamień był ogromny nad otworem studni.

ב   און ער האָט אַ קוק געטאָן, ערשט אַ ברונעם איז אין פֿעלד, און זע, דריי סטאַדעס שאָף הויערן דאָרטן בײַ אים; וואָרום פֿון יענעם ברונעם פֿלעגט מען אָנטרינקען די סטאַדעס, און דער שטיין אויפֿן מויל פֿון ברונעם איז געווען גרויס.
- 3 A gdy zgromadzone tam były wszystkie stada, stoczyli kamień z nad otworu studni, i napoili trzody, i złożyli napowrót kamień nad otwór studni, na miejsce swoje.

ג   און אז דאָרטן האָבן זיך צונויפֿגעזאַמלט אַלע סטאַדעס, האָט מען אַראָפֿגעקײַקלט דעם שטיין פֿון דעם מויל פֿון ברונעם, און מע האָט אָנגעטרונקען די שאָף, און אומגעקערט דעם שטיין אויפֿן מויל פֿון דעם ברונעם אויף זײַן אָרט.
- 4 I rzekł do nich Jakób: "Bracia moi, zkąd wy?" I odpowiedzieli: "Z Charanu jesteśmy."

ד   האָט יעקב צו זיי געזאָגט: פֿון וואָנען זײַט איר, מײַנע ברידער? האָבן זיי געזאָגט: פֿון חָרָן זײַנען מיר.
- 5 I rzekł do nich: "Czy znacie Labana, syna Nachora?" I odpowiedzieli: "Znamy."

ה   האָט ער צו זיי געזאָגט: קענט איר לָבָן דעם זון פֿון נַחֹרָן? האָבן זיי געזאָגט: מיר קענען.
- 6 I rzekł do nich: "Czy dobrze się miewa?" I odpowiedzieli: "Dobrze; a oto Rachel, córka jego, nadchodzi z trzodą!"

ו   האָט ער צו זיי געזאָגט: איז פֿריד צו אים? האָבן זיי געזאָגט: פֿריד; און אָן קומט זײַן טאָכטער רחל מיט די שאָף.
- 7 I rzekł: "Wszak jeszcze dnia dosyć, nie czas zapędzać stada; napójcież trzodę, a idźcie popaść."

ז   האָט ער צו זיי געזאָגט: זעט, דער טאָג איז נאָך גרויס, נאָך ניט צײַט דאָס פֿי זאָל אײַנגעזאַמלט ווערן; טרינקט אָן די שאָף, און גײַט פֿיטערט.
- 8 I odpowiedzieli: "Nie możemy, póki zgromadzone nie będą wszystkie trzody, i nie stoczą kamienia z nad otworu studni, a wtedy napoim trzodę."

ח   האָבן זיי געזאָגט: מיר קענען ניט, ביז וואָנען אַלע סטאַדעס וועלן זיך צונויפֿזאַמלען, און מע וועט אַראָפֿקײַקלען דעם שטיין פֿון דעם מויל פֿון ברונעם; און מיר וועלן אָנטרינקען די שאָף.

- 9 Jeszcze rozmawiał z nimi, - a Rachel nadeszła z trzodą ojca swego, bo pasterką była.
- 10 I stało się, gdy ujrzał Jakób Rachelę, córkę Labana, brata matki swojej, i trzodę Labana, brata matki swojej, że przystąpił Jakób, i stoczył kamień z nad otworu studni, i napił trzodę Labana, brata matki swojej.
- 11 I ucałował Jakób Rachelę, i podniósł głos swój, i zapłakał.
- 12 I oznajmił Jakób Racheli, że jest siostrzeńcem ojca jej, i że jest synem Ribki; i pobiegła, i opowiedziała to ojcu swojemu.
- 13 I stało się, gdy usłyszał Laban wiadomość o Jakóbie, synu siostry swojej, pobiegł na spotkanie jego, i uściskał go, i ucałował go, i wprowadził go do domu swojego; a wtedy opowiedział Labanowi o wszystkiém tém.
- 14 I rzekł do niego Laban: "Wszak kością i ciałem mojem ty!" I zamieszkał u niego przez miesiąc czasu.
- 15 Wtedy rzekł Laban do Jakóba: "Czyż dla tego, żeś bratem moim, masz mi służyć darmo? Powiedzże mi jakie ma być wynagrodzenie twoje?"
- 16 A miał Laban dwie córki; imię starszej: Lea, a imię młodszej: Rachel.
- 17 A oczy Lei były mdłe; Rachel zaś była pięknej postawy i pięknego wejrzenia.
- ט ווי ער רעדט נאך מיט זיי, אַזוי איז רחל אונטערגעקומען מיט איר פֿאַטערס שאַף; וואָרום זי איז געווען אַ פֿאַסטוכערין.
- י און עס איז געווען, ווי יעקב האָט דערזען רחלען, די טאָכטער פֿון לָבָן, זיין מוטערס ברודער, און די שאַף פֿון לָבָן, זיין מוטערס ברודער, אַזוי האָט יעקב גענענט, און האָט אַראָפּגעקליקט דעם שטיין פֿון דעם מויל פֿון ברונעם, און האָט אָנגעטרונקען די שאַף פֿון לָבָן, זיין מוטערס ברודער.
- יא און יעקב האָט געקושט רחלען, און האָט אויפֿגעהויבן זיין קול און האָט געוויינט.
- יב און יעקב האָט דערציילט רחלען אַז ער איז איר פֿאַטערס אָן אייגענער, און אַז ער איז רבקהס אַ זון; און זי איז געלאָפֿן, און האָט אָנגעזאָגט איר פֿאַטער.
- יג און עס איז געווען, ווי לָבָן האָט געהערט די הערונג וועגן יעקב, זיין שוועסטערס זון, אַזוי איז ער אים געלאָפֿן אָנטקעגן, און ער האָט אים געהאַלדזט און אים געקושט, און האָט אים אַרײַנגעבראַכט אין זיין הויז. און ער האָט דערציילט לָבָנען אַלע יענע געשעענישן.
- יד און לָבָן האָט צו אים געזאָגט: פֿאַר וואָר, מײַן ביין און מײַן פֿלייש ביסטו. און ער איז געזעסן בײַ אים אַ חודש צײַט.
- טו האָט לָבָן געזאָגט צו יעקבן: צי וויל דו ביסט מײַנער אָן אייגענער, זאָסלטו מיר דינען אומזיסט? זאָג מיר וואָס איז דיין לוי.
- טז און לָבָן האָט געהאַט צוויי טעכטער; דער נאָמען פֿון דער עלטערער איז געווען לאה, און דער נאָמען פֿון דער יינגערער רחל.
- יז און לאהס אויגן זײַנען געווען שלאָפֿע, און רחל איז געווען שיין אויפֿן געשטאַלט, און שיין אויפֿן פנים,

- 18 I pokochał Jakób Rachelę, i rzekł: "Będę ci służył siedm lat o Rachelę, córkę twoją młodszą."
- 19 I rzekł Laban: "Lepiej, że dam ją tobie, niżbym miał oddać ją mężowi innemu; pozostań u mnie."
- 20 I tak służył Jakób o Rachelę siedm lat; a zdawały się w oczach jego jako dni kilka w miłości jego ku niej.
- 21 I rzekł Jakób do Labana: "Daj mi żonę moją, bo spełniony czas mój, a pójdę do niej."
- 22 I zgromadził Laban wszystkich ludzi miejscowych, i wyprawił ucztę.
- 23 I było wieczorem, wziął Leę, córkę swoją, i wprowadził ją do niego; i poszedł do niej.
- 24 A dał jej Laban Zylpę, służebnicę swoją, - Lei córce swej, za służebnicę.
- 25 I okazało się z rana, a oto była - Lea! I rzekł do Labana: "Cóżżeś mi to uczynił? Alboż nie o Rachelę służyłem tobie, - i dla czegoż mnie oszukałeś?"
- 26 I rzekł Laban: "Nie zwykło się tak czynić w miejscu naszym, aby wydawać młodszą przed starszą.
- 27 Dopełnij tydzień tej, a damy ci i tę drugą, za służbę, którą pełnić będziesz u mnie jeszcze siedm lat innych.
- 28 I uczynił Jakób tak, i dopełnił tydzień tej; i dał mu Rachelę, córkę swoją, za żonę.
- יח און יעקב האָט ליב געקריגן רחלען; און ער האָט געזאָגט: איך וועל דיר דינען זיבן יאָר פֿאַר דיין ייִנגערער טאָכטער רחלען.
- יט האָט לָבָן געזאָגט: בעסער איך זאָל זי דיר געבן, איידער איך זאָל זי געבן צו אַן אַנדער מאַן; בלייב ביי מיר.
- כ און יעקב האָט געדינט פֿאַר רחלען זיבן יאָר, און זיי זיינען געווען אין זיינע אויגן אַזוי ווי עטלעכע טעג, פֿון זיין ליבשאַפֿט צו איר.
- כא און יעקב האָט געזאָגט צו לָבָנען: גיב מיר מײַן ווייב, וואָרום מײַנע טעג זיינען דערפֿילט געוואָרן; און איך וועל קומען צו איר.
- כב האָט לָבָן אײַנגעזאַמלט אַלע מענטשן פֿון דעם אָרט, און ער האָט געמאַכט אַ מאָלצײַט.
- כג און עס איז געווען אין אָוונט, האָט ער גענומען זיין טאָכטער לאה, און האָט זי געבראַכט צו אים, און ער איז געקומען צו איר.
- כד און לָבָן האָט איר געגעבן זיין דינסט זלפֿהן - פֿאַר אַ דינסט צו זיין טאָכטער לאה.
- כה און עס איז געווען אין דער פֿרי, ערשט דאָס איז לאה. האָט ער געזאָגט צו לָבָנען: וואָס האָסטו מיר דאָ געטאָן? האָב איך נישט געדינט ביי דיר פֿאַר רחלען, און פֿאַר וואָס האָסטו מיך גענאָרט?
- כו האָט לָבָן געזאָגט: עס ווערט נישט געטאָן אַזוי אין אונדזער מקום, אויסצוגעבן די ייִנגערע פֿאַר דער עלטערער.
- כז דערפֿיל די וואָך פֿון דער, און מיר וועלן דיר אויך יענע געבן, פֿאַר דעם דינסט וואָס דו וועסט דינען ביי מיר נאָך זיבן אַנדערע יאָר.
- כח האָט יעקב אַזוי געטאָן, און ער האָט דערפֿילט די וואָך פֿון דער; און ער האָט אים געגעבן זיין טאָכטער רחלען, אים פֿאַר אַ ווייב.

- 29 I dał Laban Racheli, córce swojej, Bilhę, służkę swoją, za służebnicę. כט און לָבָן האָט געגעבן צו זיין טאָכטער רחלען זיין דינסט בלָהָהן פֿאַר אַ דינסט צו איר.
- 30 I poszedł też do Racheli, i kochał Rachelę bardziej, niż Leę; i służył u niego jeszcze siedm lat innych. ל און ער איז געקומען אויך צו רחלען. און ער האָט רחלען אויך מער ליב געהאַט פֿון לאה; און ער האָט געדינט בײַ אים נאָך זיבן אַנדערע יאָר.
- 31 A widząc Wiekuisty, że nienawidzona Lea, otworzył łono jej; Rachel zaś była niepłodną. לא און גאָט האָט געזען אַז לאה איז אומבאַליבט, און ער האָט געעפֿנט איר טראַכט; און רחל איז געווען אַן עקרה.
- 32 I poczęła Lea, i urodziła syna, i nazwała imię jego: Reuben, bo rzekła: "Wejrzał Wiekuisty na niedolę moję, gdyż teraz pokocha mnie mąż mój." לב און לאה איז טראַגעדיק געוואָרן, און האָט געבאָרן אַ זון, און זי האָט גערופֿן זיין נאָמען רְאוּבֵן, ווייל זי האָט געזאָגט: יאָ, גאָט האָט געזען מײַן פֿיין, וואָרום אַצונד וועט מיך מײַן מאַן ליב האָבן.
- 33 I poczęła znowu, i urodziła syna, i rzekła: "Ponieważ usłyszał Wiekuisty, że nienawidzoną byłem, dał mi i tego;" i nazwała imię jego: Szymeon. לג און זי איז ווידער טראַגעדיק געוואָרן, און האָט געבאָרן אַ זון, און זי האָט געזאָגט: ווייל גאָט האָט געהערט אַז איך בין אומבאַליבט, דרום האָט ער מיר געגעבן אויך דעם דאָזיקן; און זי האָט גערופֿן זיין נאָמען שְׁמֹעוֹן.
- 34 I poczęła znowu, i urodziła syna, i rzekła: "Oto tym razem przyłgnie mąż mój do mnie, gdyż urodziłam mu trzech synów;" przeto nazwano imię jego Lewi. לד און זי איז ווידער טראַגעדיק געוואָרן, און האָט געבאָרן אַ זון, און זי האָט געזאָגט: אַצונד דאָס מאָל וועט מײַן מאַן ווערן צוגעטאָן צו מיר, ווייל איך האָב אים געבאָרן דריי זין; דרום האָט מען גערופֿן זיין נאָמען לֵוִי.
- 35 I poczęła jeszcze, i urodziła syna, i rzekła: "Tym razem słać będę Wiekuistego;" przeto nazwała imię jego: Jehuda. I przestała rodzić. לה און זי איז ווידער טראַגעדיק געוואָרן, און האָט געבאָרן אַ זון, און זי האָט געזאָגט: דאָס מאָל טו איך לויבן גאָט; דרום האָט זי גערופֿן זיין נאָמען יהודה. און זי האָט אויפֿגעהערט געבערן.

בראשית ל : 30

- 1 I widziała Rachel, że nie rodziła Jakóbowi, - i zazdrościła Rachel siostrze swojej, i rzekła do Jakóba: "Daj mi dzieci; a jeżeli nie, umrę!"

א און אז רחל האָט געזען אַז זי געבערט נישט פֿון יעקבן, האָט רחל מקנא געווען איר שוועסטער, און זי האָט געזאָגט צו יעקבן: גיב מיר קינדער, אָניט שטאַרב איך.
- 2 I współnął gniew Jakóba na Rachelę, i rzekł: "Alboż ja na miejscu Boga, który odmówił ci płodu żywota?"

ב האָט דער צאָרן פֿון יעקבן געגרימט אויף רחלען, און ער האָט געזאָגט: בין איך דען אויף דעם אָרט פֿון גאָט, וואָס האָט פֿאַרמיטן פֿון דיר פֿרוכט פֿון ליב?
- 3 I rzekła: "Oto służebnica moja Bilha, pójdź do niej, aby urodziła na kolanach moich, a zbudowaną była i ja od niej!"

ג האָט זי געזאָגט: אָט איז מיין דינסט בלָהָה, קום צו איר, און זי וועט געבערן אויף מינע קני, און אויך איך וועל אויפֿגעריכט ווערן פֿון איר.
- 4 I dała mu Bilhę, służebnicę swoją, za żonę; i poszedł do niej Jakób.

ד און זי האָט אים געגעבן איר דינסט בלָהָה פֿאַר אַ ווייב, און יעקב איז צו איר געקומען.
- 5 I poczęła Bilha, i urodziła Jakóbowi syna.

ה און בלָהָה איז טראָגעדיק געוואָרן, און האָט יעקבן געבאָרן אַ זון.
- 6 I rzekła Rachel: "Osądził mnie Bóg i usłyszał głos mój, i dał mi syna;" przeto nazwała imię jego: Dan.

ו און רחל האָט געזאָגט: גאָט האָט זיך פֿאַר מיר אָנגענומען, און האָט אויך מיין קול צוגעהערט, און מיר געגעבן אַ זון; דרום האָט זי גערופֿן זיין נאָמען דן.
- 7 I poczęła znowu, i urodziła Bilha, służebnica Racheli, syna drugiego Jakóbowi.

ז און בלָהָה, רחל'ס דינסט, איז ווידער טראָגעדיק געוואָרן, און האָט יעקבן געבאָרן אַ צווייטן זון.
- 8 I rzekła Rachel: "Zapasy potężnymi pasowałam się z siostrą moją, a przemo-głam;" i nazwała imię jego: Naftali.

ח און רחל האָט געזאָגט: שטאַרקע ראָנגלענישן האָב איך זיך געראָנגלט מיט מיין שוועסטער, און איך בין בייגעקומען; דרום האָט זי גערופֿן זיין נאָמען נַפְתָּלִי.
- 9 A widząc Lea, że przestała rodzić, wzięła Zylpę służebnicę swoją, i dała ją Jakóbowi za żonę.

ט און לאה האָט געזען אַז זי האָט אויפֿגעהערט געבערן, האָט זי גענומען איר דינסט זלפָּה, און זי געגעבן יעקבן פֿאַר אַ ווייב.
- 10 I urodziła Zylpa, służebnica Lei, Jakóbowi syna.

י און זלפָּה, לאה'ס דינסט, האָט יעקבן געבאָרן אַ זון.

- 11 I rzekła Lea: "Przyszło szczęście!" I nazwała imię jego: Gad. יא האט לאה געזאגט: מזל איז געקומען; און זי האט גערופן זיין נאָמען גַד.
- 12 I urodziła Zylpa, służebnica Lei, syna drugiego Jakóbowi. יב און זלפָּה, לאהס דינסט, האט יעקבן געבאָרן אַ צווייטן זון.
- 13 I rzekła Lea: "Na szczęście moje! bo szczęśliwą nazywać mnie będą niewiasty." I nazwała imię jego: Aszer. יג האט לאה געזאגט: אויף מיין גליק! וואָרום די טעכטער וועלן מיך שאַצן גליקלעך; און זי האט גערופן זיין נאָמען אָשֶׁר.
- 14 I wyszedł Reuben w czasie sprzętu pszenicy, i znalazł pokrzyki na polu, i przyniósł je Lei, matce swojej; i rzekła Rachel do Lei: "Dajże mi pokrzyków syna twego." יד און ראובן איז געגאַנגען אין די טעג פֿון ווייצשניט, און האט געפֿונען ליבעפעלעך אין פֿעלד, און האט זיי געבראַכט צו זיין מוטער לאהן. האט רחל געזאגט צו לאהן: גיב מיר, איך בעט דיר, פֿון דיין זונס ליבעפעלעך.
- 15 A rzekła do niej: "Czyż mało, żeś wzięła męża mojego, że chcesz wziąć i pokrzyki syna mego?" I rzekła Rachel: "Niechajże śpi z tobą tej nocy za pokrzyki syna twego." טו האט זי געזאגט צו איר: ווינציק וואָס דו האָסט צוגענומען מיין מאַן, ווילסטו נאָך צונעמען מיין זונס ליבעפעלעך? האט רחל געזאגט: דערפֿאַר זאָל ער ליגן מיט דיר היינטיקע נאַכט, פֿאַר די ליבעפעלעך פֿון דיין זון.
- 16 A gdy przyszedł Jakób z pola wieczorem, wyszła Lea naprzeciw niego, i rzekła: "Do mnie zajdziesz, gdyż najęłam cię za pokrzyki syna mego;" I spał z nią onej nocy. טז און ווי יעקב איז געקומען פֿון פֿעלד אין אָווונט, אַזוי איז לאה אים אַרויסגעגאַנגען אַנטקעגן, און האט געזאגט: צו מיר מוזטו קומען, וואָרום אָפּדינגען האָב איך דיר אָפּגעדונגען פֿאַר די ליבעפעלעך פֿון מיין זון. און ער איז מיט איר געלעגן אין יענער נאַכט.
- 17 I wysłuchał Bóg Leę, i poczęła, i urodziła Jakóbowi syna piątego. יז און גאָט האט צוגעהערט צו לאהן, און זי איז טראָגעדיק געוואָרן, און האט יעקבן געבאָרן אַ פֿינפֿטן זון.
- 18 I rzekła Lea: "Dał mi Bóg wynagrodzenie, iż oddałam służebnicę moję mężowi mojemu." I nazwała imię jego Issachar. יח און לאה האט געזאגט: גאָט האט געגעבן מיין שֹׁכֵר פֿאַר וואָס איך האָב געגעבן מיין דינסט צו מיין מאַן; און זי האט גערופן זיין נאָמען יִשָּׁשכָּר.
- 19 I poczęła znowu Lea, i urodziła syna szóstego Jakóbowi. יט און לאה איז ווידער טראָגעדיק געוואָרן, און האט יעקבן געבאָרן אַ זעקסטן זון.

- 20 I rzekła Lea: "Udarował mnie Bóg darem pięknym, tym razem przytuli mnie do siebie mąż mój, gdyż urodziłam mu sześciu synów!" I nazwała imię jego: Zebulun.
- 21 A następnie urodziła córkę, i nazwała imię jej: Dina.
- 22 I wspomniał Bóg na Rachelę, i wysłuchał ją Bóg, i otworzył łono jej.
- 23 I poczęła, i urodziła syna, i rzekła: "Zdjął Bóg hańbę moją!"
- 24 I nazwała imię jego: Josef, mówiąc: "Oby dodał mi Wiekuisty syna drugiego."
- 25 A gdy urodziła Rachel Josefa, rzekł Jakób do Labana: "Puść mnie, abym wrócił do miejsca mojego, i do ziemi mojej.
- 26 Daj mi żony i dzieci moje, za które ci służyłem, a pójdę; gdyż znasz służbę moją, jaką ci służyłem."
- 27 I rzekł do niego Laban: "Gdybym też znalazł łaskę w oczach twoich! Mam dobrą wróżbę... a błogosławił mi Wiekuisty gwoli tobie."
- 28 I rzekł: "Oznacz mi wynagrodzenie twoje, a dam ci."
- 29 I rzekł do niego: "Tobie wiadomo, jakom ci służył, i czém się stał dobytek twój przy mnie.
- כ און לאה האָט געזאָגט: גאָט האָט מיך באַשאַנקען מיט אַ גוטן געשאַנק; דאָס מאָל וועט מײַן מאַן ווײַנען מיט מיר, ווייל איך האָב אים געבאַרן זעקס זין; און זי האָט גערופֿן זײַן נאָמען זבולון.
- כא און דערנאָך האָט זי געבאַרן אַ טאָכטער, און זי האָט גערופֿן איר נאָמען דינא.
- כב און גאָט האָט געדאַכט אָן רחלען, און גאָט האָט צוגעהערט צו איר, און האָט געעפֿנט איר טראַכט.
- כג און זי איז טראָגעדיק געוואָרן, און האָט געבאַרן אַ זון; און זי האָט געזאָגט: גאָט האָט אָפּגעטאָן מײַן חרפּה.
- כד און זי האָט גערופֿן זײַן נאָמען יוסף, אַזוי צו זאָגן: גאָט זאָל מיר צוגעבן נאָך אַן אַנדער זון.
- כה און עס איז געווען, אַז רחל האָט געבאַרן יוספֿן, האָט יעקב געזאָגט צו לָבֶנֶען: לאַז מיך אַוועק, און איך וועל גיין צו מײַן אָרט און צו מײַן לאַנד.
- כו גיב מיר מײַנע ווייבער און מײַנע קינדער, וואָס איך האָב דיר פֿאַר זיי געדינט, און איך וועל גיין; וואָרום דו ווייסט מײַן דינסט וואָס איך האָב דיר געדינט.
- כז האָט לָבֶן צו אים געזאָגט: אויב, איך בעט דיר, איך האָב געפֿונען לײַטזעליקייט אין דײַנע אויגן —; איך האָב געמערקט אַז גאָט האָט מיך געבענטשט פֿון דײַנעטוועגן.
- כח און ער האָט געזאָגט: זאָג מיר דײַן לוין, און איך וועל געבן.
- כט האָט ער צו אים געזאָגט: דו ווייסט ווי איך האָב דיר געדינט, און וואָס דײַן פֿי איז געוואָרן אונטער מיר;

- 30 Bo nieliczném było, coś miał przedemną, a rozmnożyło się w mnóstwo, i błogosławił ci Wiekuisty z przyjściem mojm; a teraz, kiedyż popracować i mnie dla domu mojego?"
- 31 I rzekł: "Cóż ci mam dać?" I odpowiedział Jakób: "Nie dasz mi nic, skoro uczynisz mi rzecz tę; wtedy znowu będę pasł trzodę twoję, i strzegł:
- 32 Przejdę całą trzodę twoję dzisiaj, i oddzielę z niej każde jagnię nakrapiane i pstre; a każde jagnię płowe między owcami, a pstre i nakrapiane między kozami, niechaj będzie wynagrodzeniem mojm.
- 33 I świadczyć będzie za mną prawość moja w dzień przyszły, gdy przyjdiesz, by mieć wynagrodzenie moje przed sobą: wszystko, coby nie było nakrapianém i pstrém między kozami, a płowém między owcami, kradzioném to będzie przy mnie."
- 34 I rzekł Laban: "Oto niechaj będzie podobług słów twoich!"
- 35 I oddzielił dnia tegoż kozły pręgowate i pstre, i wszystkie kozy nakrapiane i pstre, wszystko, na czém coś białego było, i wszystko płowe między owcami, - i oddał w ręce synów swoich.
- 36 I naznaczył odległość trzech dni drogi między sobą a Jakóblem; a Jakób pasł trzodę Labana pozostałą.
- ל וואָרום ווינציק-וואָס האָסטו געהאַט פֿאַר מיר, און עס האָט זיך פֿאַרמערט לרוב, און גאָט האָט זיך געבענטשט אין מינע טריט. און אַצונד, ווען וועל איך אויך טאָן פֿאַר מיין הויזגעזינט?
- לא האָט ער געזאָגט: וואָס זאָל איך דיר געבן? האָט יעקב געזאָגט: זאָלסט מיר גאָרנישט געבן; אויב דו וועסט מיר טאָן די דאָזיקע זאָך, וועל איך ווידער פֿיטערן דינע שאָף, און היטן:
- לב איך וועל דורכגיין היינט דורך אַלע דינע שאָף, אַפּצוטאָן פֿון דאָרטן איטלעך געשפרענקלט און געפֿלעקט לאַם, און איטלעך טונקל לאַם צווישן די שעפּסן, און געפֿלעקט און געשפרענקלט צווישן די ציגן; און אַזוינס זאָל זיין מיין לויין.
- לג און עדות זאָגן וועט אויף מיר מיין ערלעכקייט פֿאַר דיר, אין אַ שפּעטערדיקן טאָג, אז דו וועסט קומען איבערקוקן מיין לויין: איטלעכס וואָס איז ניט געשפרענקלט און געפֿלעקט צווישן די ציגן און טונקל צווישן די שעפּסן, איז דאָס אַ געגנבעטס ביי מיר.
- לד האָט לבן געזאָגט: יא, זאָל זיין אַזוי ווי דיין וואָרט.
- לה און ער האָט אַפּגעטאָן אין יענעם טאָג די געשטרעפֿטע און געפֿלעקטע בעק, און אַלע געשפרענקלטע און געפֿלעקטע ציגן, איטלעכס וואָס האָט אויף זיך ווייס, און איטלעך טונקלס צווישן די שעפּסן, און ער האָט זיי איבערגעגעבן אין דער האַנט פֿון זיינע זין.
- לו און ער האָט געמאַכט דריי טעג וועגס צווישן זיך און צווישן יעקבן. און יעקב האָט געפֿיטערט לבן איבעריקע שאָף.

- 37 I nabrał sobie Jakób prętów topoli białej, świeżych, i migdałowych i jaworowych, i ostrugał na nich pasy białe, odsłaniając białość, która na prętach była. לז האָט יעקב זיך גענומען פֿיכטע שטעקלעך פֿון טאַפּאַל, און מאַנדלבוים, און פּלאַטאַנענבוים, און ער האָט אויסגעשיילט אויף זיי וויסע אויסשיילונגען, אָפּדעקנדיק דאָס וויסע וואָס אויף די שטעקלעך.
- 38 I postawił pręty, które ostrugał, u źróbów, u koryt wody, gdzie przychodzą trzody pić, przed trzody, a gdzie grzały się, przychodząc pić. לח און ער האָט אַרײַנגעשטעלט די שטעקלעך וואָס ער האָט אַרומגעשיילט, אין די קאָריטעס, אין די וואַסעררינעס וווּ די שאַף קומען טרינקען, אַקעגן די שאַף; און זיי האָבן זיך געפּאַרט אַז זיי זײַנען געקומען טרינקען.
- 39 I grzały się trzody wobec prętów, i rodziły trzody, pręgowate, nakrapiane i pstre. לט און די שאַף האָבן זיך געפּאַרט פֿאַר די שטעקלעך, און די שאַף האָבן געבאַרן געשטרײַפטע, געשפרענקלטע, און געפּלעקטע.
- 40 A jagnięta te oddzielił Jakób, i ustawiał trzody wejrzeniem ku pręgowatym i wszelkim płowym w trzodach Labana, i trzymał sobie stada osobno, a nie przyłączał ich do trzód Labana. מ און די לעמער האָט יעקב אָפּגעשיידט – און ער האָט צוגעקערט די פּנימער פֿון די שאַף אין לָבַנס שאַף צו די געשטרײַפטע און אַלע טונקעלע – און האָט זיך געמאַכט סטאַדעס באַזונדער, און האָט זיי נישט געשטעלט מיט לָבַנס שאַף.
- 41 I bywało ile razy grzały się owce silne, ustawiał Jakób pręty przed oczy trzody u koryt, aby się rozgrzewały wobec prętów. מא און עס איז געווען, ווען נאָר די שטאַרקע שאַף האָבן זיך געפּאַרט, אַזוי פֿלעגט יעקב אַרײַנטאָן די שטעקלעך פֿאַר די אויגן פֿון די שאַף אין די קאָריטעס, פֿדי זיי זאָלן זיך פּאַרן בײַ די שטעקלעך;
- 42 Ale gdy owce słabe były, nie ustawiał ich; i tak zostały słabe dla Labana, a silne dla Jakóba. מב אָבער אַז די שאַף זײַנען געווען שוואַכע, פֿלעגט ער נישט אַרײַנטאָן; אַזוי פֿלעגן די שוואַכע אָנקומען לָבַנען, און די שטאַרקע יעקבן.
- 43 I wzmógł się mąż ów bardzo a bardzo, i miał trzody liczne, i służebnice, i sługi, i wielbłądy i osły. מג און דער מאַן איז געוואָרן זייער זייער רײַך, און ער האָט געהאַט פֿיל שאַף, און דינסטן און קנעכט, און קעמלען און אייזלען.

בראשית לא : 31

- 1 I usłyszał słowa synów Labana mówiących: "Zabrał Jakób wszystko, co miał ojciec nasz, i z mienia ojca naszego utworzył sobie całe to bogactwo."

א און ער האָט געהערט די ווערטער פֿון לָבָן זין, אַזוי צו זאָגן: יעקב האָט צוגענומען אַלץ וואָס אונדזער פֿאָטער האָט געהאַט, און פֿון אונדזער פֿאָטערס האָב האָט ער געמאַכט די דאָזיקע גאַנצע רייכקייט.
- 2 Widział też Jakób oblicze Labana, a oto - nie był dlań jak wczoraj i onegdaj.

ב און יעקב האָט געזען אַן לָבָן פנים, ערשט ער איז נישט צו אים ווי נעכטן-אייערנעכטן.
- 3 I rzekł Wiekuisty do Jakóba: "Wróć do ziemi ojców twoich, i do miejsca urodzenia twego, - a będę z tobą!"

ג און גאָט האָט געזאָגט צו יעקבן: קער זיך אום צו דעם לאַנד פֿון דינע עלטערן, און צו דיין אָפּשטאַם, און איך וועל זיין מיט דיר.
- 4 I posłał Jakób, i wezwał Rachelę i Leę na pole do trzody swojej,

ד האָט יעקב געשיקט און האָט גערופֿן רחלען און לאהן אין פֿעלד, צו זיינע שאָף.
- 5 I rzekł do nich: "Widzę ja po obliczu ojca waszego, iż nie jest dla mnie jak wczoraj i onegdaj; ale Bóg ojca mojego był ze mną."

ה און ער האָט צו זיי געזאָגט: איך זע אַן אייער פֿאָטערס פנים, אַז ער איז נישט צו מיר ווי נעכטן-אייערנעכטן; אָבער דער גאָט פֿון מיין פֿאָטער איז געווען מיט מיר.
- 6 Wy też same wiecie, że z całych sił moich służyłem ojcu waszemu.

ו און איר ווייסט אַז מיט מיין גאַנצן כּוּח האָב איך געדינט אייער פֿאָטער.
- 7 A ojciec wasz urągał mi, i zmieniał wynagrodzenie moje po dziesięćkroć; ale nie dozwolił mu Bóg szkodzić mi.

ז און אייער פֿאָטער האָט געמאַכט געשפעט פֿון מיר, און האָט געביטן מיין לויין צען מאָל, נאָר גאָט האָט אים נישט געלאָזן שלעכטס טאָן מיט מיר.
- 8 Gdy tak mówił: Nakrapiane będą wynagrodzeniem twojém, rodziły tedy wszystkie trzody nakrapiane; gdy zaś tak mówił: Pręgowate będą wynagrodzeniem twojém, - rodziły tedy wszystkie trzody pręgowate.

ח אַז ער האָט אַזוי געזאָגט: געשפרענקלטע זאָלן זיין דיין לויין, האָבן אַלע שאָף געבאָרן געשפרענקלטע; און אַז ער האָט אַזוי געזאָגט: געשטרעפֿטע זאָלן זיין דיין לויין, האָבן אַלע שאָף געבאָרן געשטרעפֿטע.
- 9 I oddzielił Bóg z dobytku ojca waszego, a oddał mnie.

ט און גאָט האָט אַוועקגענומען פֿון אייער פֿאָטערס פֿי, און געגעבן מיר.

- 10 Stało się bowiem podczas grzania się trzody, żem podniósł oczy swe, i widziałem we śnie, a oto barany, pokrywające trzodę, były pręgowate, nakrapiane i pstre.
- 11 I rzekł do mnie anioł Boży we śnie: "Jakóbie!" A rzekłem: Oto jestem.
- 12 I rzekł: "Podnieśże oczy twe, a obacz: wszystkie barany, pokrywające trzodę, pręgowate są, nakrapiane i pstre; gdyż widziałem wszystko, co Laban czyni tobie.
- 13 Jam Bóg Bet-Ela, gdzie namaściłeś pomnik, gdzie ślubowałeś mi ślub; teraz powstań, wyjdź z ziemi tej, a wróć do ziemi rodzinnej twojej!"
- 14 I odpowiedziały Rachel i Lea, i rzekły do niego: "Alboż mamy jeszcze udział i dziedzictwo w domu ojca naszego?"
- 15 Alboż nie jako obce poczytane byliśmy u niego, skoro sprzedał nas, a spożył także i pieniądze nasze?
- 16 Zaprawdę, całe bogactwo, które oddzielił Bóg od ojca naszego, naszym jest i synów naszych. A teraz wszystko, co rozkazał Bóg tobie, uczyni!"
- 17 Powstał tedy Jakób, i wsadził synów swoich, i żony swe na wielbłądy.
- י און עס איז געווען אין דער צייט ווען די שאף האָבן זיך געפֿאַרט, האָב איך אויפֿגעהויבן מינע אויגן, און האָב געזען אין חלום, ערשט די בעק וואָס שפּרינגען אויף די שאף זינען געשטרעפֿטע, געשפרענקלטע, און געפֿלעקטע.
- יא און אַ מלאַך פֿון גאָט האָט געזאָגט צו מיר אין חלום: יעקב! און איך האָב געזאָגט: דאָ בין איך.
- יב האָט ער צו מיר געזאָגט: הייב אַקאַרשט אויף דינע אויגן און זע, אַלע בעק וואָס שפּרינגען אויף די שאף זינען געשטרעפֿטע, געשפרענקלטע, און געפֿלעקטע; וואָרום איך האָב געזען אַלץ וואָס לָבן טוט צו דיר.
- יג איך בין דער גאָט פֿון בית-אֵל וואָס דו האָסט דאָרטן געזאָלבת אַ זיילשטיין, וואָס דו האָסט דאָרטן געטאַן אַ נדר צו מיר. און אַצונד שטיי אויף, גיי אַרויס פֿון דעם היגן לאַנד, און קער זיך אום צו דעם לאַנד פֿון דיין געבורט.
- יד האָבן רחל און לאה געענטפֿערט און געזאָגט צו אים: האָבן מיר דען נאָך אַ חלק אָדער אַ ירושה אין אונדזער פֿאָטערס הויז?
- טו זינען מיר ניט אַזוי ווי פֿרעמדע פֿאַררעכנט ביי אים? וואָרום ער האָט אונדז פֿאַרקויפֿט, און אויפֿעסן אויך אויפֿגעגעסן דאָס געלט פֿאַר אונדז.
- טז וואָרום די גאַנצע עשירות וואָס גאָט האָט אַוועקגענומען פֿון אונדזער פֿאָטער, דאָס איז אונדזערס און אונדזערע קינדערס. און אַצונד, אַלץ וואָס גאָט האָט דיר געהייסן, טו.
- זי איז יעקב אויפֿגעשטאַנען, און האָט אַרויפֿגעזעצט זינע קינדער און זינע ווייבער אויף קעמלען;

- 18 I uprowadził wszystkie stada swoje, i cały dorobek swój, którego się dorobił, - dobytek własny swój, który nabył w Paddan-Aram, - aby wrócić do Ic'ha-ka, ojca swojego, do ziemi Kanaan.
- 19 Laban zaś poszedł był strzydz owce swoje, i ukradła Rachel bożki ojca swego.
- 20 A Jakób wkradł się w zaufanie u Labana, Aramejczyka, nie dając mu miarkować, że uchodzi.
- 21 I tak uszedł on, i wszystko co doń należało, i wybrał się i przeprowił się przez rzekę, i zwrócił oblicze swoje ku górze Gilead.
- 22 I doniesiono Labanowi dnia trzeciego, iż uszedł Jakób.
- 23 Zabrał wtedy krewnych swoich z sobą, i ścigał za nim siedm dni drogi, i doścignął go u góry Gilead.
- 24 I przyszedł Bóg do Labana, Aramejczyka, we śnie nocy i rzekł do niego: "Strzeż się, abyś się nie rozmówił z Jakóbem, ani w dobrém ani w złém!"
- 25 I tak doścignął Laban Jakóba; a Jakób rozbił był namiot swój na górze; Laban zaś rozbił go z krewnymi swoimi przy górze Gilead.
- 26 I rzekł Laban do Jakóba: "Cóżżeś uczynił, żeś podszedł mnie, a uprowadził córki moje jako branki wojenne?"
- יח און ער האָט אַוועקגעפֿירט דאָס גאַנצע פֿי זינס, און זיין גאַנצן פֿאַרמעג וואָס ער האָט אָנגעקליבן, דאָס פֿי פֿון זיין אייגנס וואָס ער האָט אָנגעקליבן אין פֿדן-אַרם - כּדי צו גיין צו זיין פֿאָטער יצחק, קיין כּנען.
- יט און לָבן איז געווען אַוועקגעגאַנגען שערן זיינע שאָף. האָט רחל אַרויסגעגנבעט דעם תּרפֿים פֿון איר פֿאָטער.
- כ און יעקב האָט געגנבעט דאָס האַרץ פֿון לָבן דעם אַרמי מיט וואָס ער האָט אים ניט געלאָזט מערקן אַז ער אַנטלויפֿט.
- כא און ער איז אַנטלאָפֿן מיט אַלץ וואָס ער האָט געהאַט, און ער איז אויפֿגעשטאַנען און אַריבערגעגאַנגען דעם טייך, און האָט געקערט זיין פנים צום באַרג גלעד.
- כב איז אָנגעזאָגט געוואָרן לָבנען אויפֿן דריטן טאָג אַז יעקב איז אַנטלאָפֿן.
- כג האָט ער גענומען זיינע ברידער מיט זיך, און האָט אים נאָכגעיאָגט זיבן טעג וועגס, און ער האָט אים אָנגעיאָגט אויפֿן באַרג גלעד.
- כד איז גאָט געקומען צו לָבן דעם אַרמי אין אַ חלום פֿון דער נאַכט, און האָט צו אים געזאָגט: היט דיך, זאָלסט ניט רעדן מיט יעקבן פֿון גוטס ביז שלעכטס.
- כה און לָבן האָט אָנגעיאָגט יעקבן. און יעקב האָט אויפֿגעשטעלט זיין געצעלט אויפֿן באַרג; אויך לָבן און זיינע ברידער האָבן אויפֿגעשטעלט אויפֿן באַרג גלעד.
- כו האָט לָבן געזאָגט צו יעקבן: וואָס האָסטו געטאָן וואָס דו האָסט געגנבעט מײַן האַרץ, און האָסט אַוועקגעפֿירט מײַנע טעכטער אַזוי ווי געפֿאַנגענע פֿון שווערד?

- 27 Czemu potajemnie uciekłeś, a wykradłeś się odemnie, i nie mówiłeś mi nic, abym mógł puścić cię z radością i pieśniami, z bębnami i z cytrami?
- 28 Ani dozwoliłeś mi ucałować wnuki moje i córki moje? Otóż nierozsądnie postąpiłeś.
- 29 Jest w mocy mojej czynić wam źle, ale Bóg ojca waszego wczorajszej nocy rzekł do mnie, mówiąc: Strzeż się, abyś się nie rozmówił z Jakóbem ani w dobrém ani w złém.
- 30 I tak poszedłeś sobie, boś tęsknił bardzo za domem ojca twojego; ale czemu skradłeś bogi moje?"
- 31 I odpowiedział Jakób, i rzekł do Labana: "Bo obawiałem się, bo sądziłem, że może wydrzesz mi córki twoje.
- 32 Ten zaś, u którego znajdziesz bogi twoje, żyć nie będzie; wobec krewnych naszych rozpoznawaj, co jest u mnie, i zabierz sobie!" A nie wiedział Jakób, iż Rachel je skradła.
- 33 I wszedł Laban do namiotu Jakóba, i do namiotu Lei, i do namiotu dwu służebnic, ale nie znalazł; i wyszedł z namiotu Lei, i wszedł do namiotu Racheli.
- כז פֶּאֶר וואָס ביסטו אַנטלאָפֿן באַהאַלטענערהײַט, און האָסט זיך אַוועקגעגנבעט פֿון מיר, און האָסט מיר ניט אויסגעזאָגט, אַז איך זאָל דיך באַלייטן מיט שִׁמְחָה און מיט געזאַנגען, מיט פּוֹיק און מיט האָרף?
- כח און האָסט מיך ניט געלאָזן קושן מײַנע זין און מײַנע טעכטער. נאָריש האָסטו אַצונד געטאָן.
- כט מײַן האַנט האָט בכּוֹחַ צו טאָן מיט אײַך שלעכטס, נאָר דער גאָט פֿון אײַער פֿאָטער האָט נעכטן בײַ נאָכט געזאָגט צו מיר, אַזוי צו זאָגן: היט דיך פֿון צו רעדן מיט יעקבן פֿון גוטס ביז שלעכטס.
- ל און אַצונד, אַוועקגיין ביסטו אַוועקגעגאַנגען, ווײַל בענקען האָסטו זיך פֿאַרבענקט נאָך דײַן פֿאָטערס הויז, אַלמאַי אָבער האָסטו געגנבעט מײַן גאָט?
- לא האָט יעקב געענטפֿערט און האָט געזאָגט צו לָבָנען: ווײַל איך האָב מורא געהאַט, וואָרום איך האָב געקלערט: טאַמער וועסטו אַוועקרויבן דײַנע טעכטער פֿון מיר.
- לב בײַ וועמען אָבער דו וועסט געפֿינען דײַן גאָט, דער זאָל ניט לעבן. פֿאַר אונדזערע ברידער דערקען וואָס איז דײַנס בײַ מיר, און נעם דיר צו. און יעקב האָט ניט געוויסט אַז רחל האָט עס געגנבעט.
- לג איז לָבָן אַרײַנגעגאַנגען אין דעם געצעלט פֿון יעקבן, און אין דעם געצעלט פֿון לאהן, און אין דעם געצעלט פֿון די צוויי דינסטן, און ער האָט ניט געפֿונען; און ער איז אַרויסגעגאַנגען פֿון לאהס געצעלט, און איז אַרײַנגעגאַנגען אין דעם געצעלט פֿון רחלען.

- 34 A Rachel wzięła bożki, i włożyła je pod siodło wielbłąda, i usiadła na nich; i przerzucił Laban cały namiot, ale nie znalazł.
- 35 I rzekła do ojca swojego: "Niechaj się nie gniewa pan mój, że nie mogę powstać przed tobą; bo właściwość kobiet mam." I tak szukał, a nie znalazł bożków.
- 36 I rozgniewał się Jakób i złażał Labana; i zaczął Jakób i rzekł do Labana: "Jakiż występki mój, i jakiż grzech mój, że ścigałeś mnie?"
- 37 Gdyś przerzucił wszystkie sprzęty moje, cóżeś znalazł ze wszystkich sprzętów domu twojego? Połóż tu przed bracią moją i bracią twoją, a niech rozstrzygną między nami dwoma.
- 38 Oto dwadzieścia lat ja u ciebie; owce twoje i kozy twoje nie roniły, a baranów trzody twojej nie jadałem.
- 39 Rozszarpanego nie przynosiłem tobie; jam za nie odpowiadał; z ręki mojej poszukiwałeś go, czy skradzione było dniem, czy skradzione nocą.
- 40 Bywało we dnie pożerał mnie upał, a mróz w nocy, i odbiegał sen od oczu moich.
- לד און רחל האָט גענומען דעם תַּרְפִּים, און האָט אים אַרײַנגעטאָן אין זאָטלִקישן פֿון דעם קעמל, און האָט זיך געזעצט דערויף; און לָבָן האָט אַרומגעטאַפּט דאָס גאַנצע געצעלט, און האָט ניט געפֿונען.
- לה האָט זי געזאָגט צו איר פֿאַטער: זאָל ניט פֿאַרדריסן אין די אויגן פֿון מײַן האָר, וואָס איך קען ניט אויפֿשטיין פֿאַר דיר, ווייל דער שטייגער פֿון וויבער איז בײַ מיר. און ער האָט געזוכט, און האָט ניט געפֿונען דעם תַּרְפִּים.
- לו האָט יעקבן פֿאַרדראָסן, און ער האָט זיך געקריגט מיט לָבָנען. און יעקב האָט זיך אָפּגערופֿן און האָט געזאָגט צו לָבָנען: וואָס איז מײַן פֿאַרברעך, וואָס איז מײַן חטא, וואָס דו האָסט מיך נאַכגעיאָגט?
- לז אז דו האָסט דורכגעטאַפּט אַלע מײַנע זאַכן, וואָס האָסטו געפֿונען פֿון אַלע דײַנע כְּלֵי-בֵית? לײַג עס דאָ פֿאַר מײַנע ברידער און דײַנע ברידער, און זאָלן זײ אַנטשיידן צווישן אונדז בײַדן.
- לח פֿאַר די צוואַנציק יאָר וואָס איך בין געווען מיט דיר, האָבן דײַנע שעפּסן און דײַנע ציגן ניט פֿאַר וואָרפֿן, און די ווידערס פֿון דײַנע שאָף האָב איך ניט געגעסן.
- לט אַ פֿאַרצוקטע האָב איך ניט געבראַכט צו דיר; איך פֿלעג לײַדן איר שאָדן; פֿון מײַן האָנט פֿלעגסטו עס אויפֿמאַנען, געגנבעט בײַ טאָג, צי געגנבעט בײַ נאַכט.
- מ בײַ טאָג פֿלעגט מיך אויפֿעסן די היץ, און דער פֿראָסט בײַ נאַכט; און מײַן שלאָף האָט געווייכט פֿון מײַנע אויגן.

- 41 Takie to moje dwadzieścia lat w domu twoim. Służyłem ci czternaście lat za dwie córki twoje, a sześć lat za trzodę twoją; a odmieniałeś wynagrodzenie moje po dziesięćkroć.
- 42 Gdyby Bóg ojca mego, Bóg Abrahama i Bojażń Ic'haka, nie był ze mną, tobyś teraz z niczém mnie puścił. Nędzę moją i pracę rąk moich widział Bóg i rozstrzygnął wczoraj!"
- 43 I odpowiedział Laban, i rzekł do Jakóba: "Córki - córki to moje, a synowie - synowie to moi, a trzoda, - trzoda to moja, a wszystko, co widzisz, mojem to; ale córkom moim, cóż uczynię im dzisiaj, albo synom ich, których urodziły?
- 44 A teraz pójdź, a zawrzemy przymierze ja i ty; a niechaj będzie to świadectwem między mną a tobą."
- 45 I wziął Jakób kamień i postawił go jako pomnik.
- 46 I rzekł Jakób do braci swojej: "Nazbierajcie kamieni!" I wzięli kamienie, i zrobili kopiec i jedli tam na kopcu.
- 47 I nazwał go Laban: Jegar-Sahadutha, a Jakób nazwał go: Galed.
- 48 I rzekł Laban: "Kopiec ten świadkiem między mną a tobą dzisiaj!" Przeto nazwano imię jego: Galed.
- 49 Micpą zaś, ponieważ mówił: "Niechaj wejrzy Wiekuisty między mną a tobą, gdy rozstaniam się jeden z drugim!
- מא פֿאַר צוואַנציק יאָר בין איך געווען אין דײַן הויז: פֿערצן יאָר האָב איך דיר געדינט פֿאַר דינע צוויי טעכטער, און זעקס יאָר פֿאַר דינע שאָף; און דו האָסט געביטן מײַן לױן צען מאָל.
- מב ווען נישט דער גאָט פֿון מײַן פֿאָטער, דער גאָט פֿון אַברהמען און די פֿאַרכט פֿון יצחקן, וואָלט געווען מיט מיר, וואָלסטו מיך אַצונד אַוועקגעשיקט מיט ליידיקן. גאָט האָט געזען מײַן פֿיין און די מאַטערניש פֿון מײַנע הענט, און ער האָט אַנטשיידט נעכטן בײַ נאַכט.
- מג האָט לָבן געענטפֿערט און האָט געזאָגט צו יעקבן; די טעכטער זײַנען מײַנע טעכטער, און די קינדער מײַנע קינדער, און די שאָף מײַנע שאָף, און אַלץ וואָס דו זעסט איז מײַנס; און וואָס קען איך היינט טאָן צו די דאָזיקע טעכטער מײַנע, אָדער צו זייערע קינדער וואָס זיי האָבן געבאַרן?
- מד און אַצונד, קום לאָמיר שליסן אַ בונד, איך און דו, און זאָל עס זײַן צום עדות צווישן מיר און צווישן דיר.
- מה האָט יעקב גענומען אַ שטיין, און האָט אים אויפֿגעשטעלט פֿאַר אַ זיילשטיין.
- מו און יעקב האָט געזאָגט צו זײַנע ברידער: קלייבט אָן שטיינער. האָבן זיי גענומען שטיינער, און געמאַכט אַ הויפֿן, און זיי האָבן געגעסן דאָרטן אויפֿן הויפֿן.
- מז און לָבן האָט אים גערופֿן יַג־שֶׁהֲדוּתָא, און יעקב האָט אים גערופֿן גַל-עֵד.
- מח און לָבן האָט געזאָגט: דער דאָזיקער הויפֿן איז אַן עדות צווישן מיר און צווישן דיר היינט. דרום האָט מען גערופֿן זײַן נאָמען גַלעֵד;
- מט און אויך מצִפֶּה, ווייל ער האָט געזאָגט: גאָט זאָל אַראָפקוקן צווישן מיר און צווישן דיר, ווען מיר וועלן זײַן פֿאַרהוילן איינער פֿון אַנדערן,

- 50 Jeżelibyś dręczył córki moje, albo brał żony prócz córek moich: to choć nie ma człowieka między nami, ale patrz, Bóg świadkiem między mną a tobą!"
- 51 I rzekł Laban do Jakóba: "Oto kopiec ten i oto pomnik, który postawiłem między mną a tobą;
- 52 Świadkiem kopiec ten, i świadkiem ten pomnik, że ja nie przejdę do ciebie mimo kopca tego, ani ty nie przejdiesz do mnie mimo kopca tego i mimo pomnika tego, na złe.
- 53 Bóg Abrahama, i Bóg Nachora, niechaj rozsądzą między nami, - bogi ojców ich!" I przysiągł Jakób na Bojażń ojca swojego, Ic'haka.
- 54 I zarznął Jakób ofiary na górze, i zaprosił brać swoją, aby spożyli chléb; i spożyli chléb, i przenocowali na górze.
- נ אויב דו וועסט פֿיניקן מײנע טעכטער, און אויב דו וועסט צונעמען אַנדערע ווייבער צו מײנע טעכטער, בעת קיין מענטש איז נישטאָ לעבן אונדז; זע, גאָט איז אַן עדות צווישן מיר און צווישן דיר.
- נא און לָבָן האָט געזאָגט צו יעקבן: אָט איז דער דאָזיקער הויפֿן, און אָט איז דער זיילשטיין, וואָס איך האָב אויפֿגעשטעלט צווישן מיר און צווישן דיר.
- נב אַן עדות איז דער דאָזיקער הויפֿן, און אַן עדות דער זיילשטיין, אַז איך וועל נישט אַריבערגיין דעם דאָזיקן הויפֿן צו דיר, און אַז דו וועסט נישט אַריבערגיין דעם דאָזיקן הויפֿן און דעם דאָזיקן זיילשטיין צו מיר, צום בייזן.
- נג זאָל דער גאָט פֿון אַברהמען, און דער גאָט פֿון נַחֹרן, דער גאָט פֿון זייער פֿאָטער, משפטן צווישן אונדז. און יעקב האָט געשוואָרן בײַ דער פֿאַרכט פֿון זײַן פֿאָטער יצחקן.
- נד און יעקב האָט געשלאָכט שלאַכטאָפֿפֿער אויפֿן באָרג, און ער האָט גערופֿן זײַנע ברידער צו עסן ברויט; און זײ האָבן געגעסן ברויט, און האָבן גענעכטיקט אויפֿן באָרג.

בראשית לב : 32

- 1 I wstał Laban z rana, i ucałował synów swoich i córki swoje, i pobłogosławił ich, i poszedł; i wrócił Laban do miejsca swojego.

א   און לָבָן הָאָט זיך געפֿעדערט אין דער פֿרי, און ער הָאָט געקושט זײַנע זין און זײַנע טעכטער, און הָאָט זיי געבענטשט; און לָבָן איז אַוועקגעגאַנגען, און הָאָט זיך אומגעקערט צו זײַן אָרט.
- 2 I Jakób też poszedł drogą swoją, i spotkali go aniołowie Boga.

ב   און יעקב איז געגאַנגען אויף זײַן וועג, און מלאַכים פֿון גאָט האָבן אים באַגעגנט.
- 3 I rzekł Jakób gdy ich spostrzegł: "Obóz to Boży!" i nazwał imię miejsca tego: Machnaim.

ג   און יעקב הָאָט געזאָגט, אַז ער הָאָט זיי דערזען: גאָטס מחנה איז דאָס; און ער הָאָט גערופֿן דעם נאָמען פֿון יענעם אָרט מַחַנַיִם.
- 4 I wysłał Jakób posłańców przed sobą do Esawa, brata swego, do ziemi Seir, do dziedziny Edomu.

ד   און יעקב הָאָט געשיקט שלוחים פֿאַרויס פֿאַר זיך צו זײַן ברודער עֶשָׂון קיין לאַנד שְׂעִיר, אין פֿעלד פֿון אֶדוֹם.
- 5 I rozkazał im, i rzekł: "Tak powiecie panu mojemu, Esawowi: tak rzecze sługa twój Jakób: u Labana gościłem, i bawiłem dotąd.

ה   און ער הָאָט זיי באַפֿוילן, אַזוי צו זאָגן: אַזוי זאָלט איר זאָגן צו מײַן האָר, צו עֶשָׂון: אַזוי הָאָט געזאָגט דײַן קנעכט יעקב: בײַ לָבָנען האָב איך געווינט, און איך האָב זיך אויפֿגעהאַלטן ביז אַצונד.
- 6 Ale nagromadziły się u mnie woły i osły, trzody, sługi i służebnice; a posyłam oznajmić to panu mojemu, by znaleźć łaskę w oczach twoich."

ו   און איך האָב אַקסן און אייזלען, שאָף, און קנעכט און דינסטן; האָב איך געשיקט אָנזאָגן מײַן האָר, פֿדי צו געפֿינען לײַטזעליקייט אין דײַנע אויגן.
- 7 I wrócili wysłańcy do Jakóba i rzekli: "Przybyliśmy do brata twojego, do Esawa, a on również idzie na spotkanie twoje, a czterysta ludzi z nim."

ז   האָבן די שלוחים זיך אומגעקערט צו יעקבן, אַזוי צו זאָגן: מיר זײַנען געקומען צו דײַן ברודער, צו עֶשָׂון, און ער גייט דיר אויך אַנטקעגן, און פֿיר הונדערט מאַן מיט אים.
- 8 I uląkł się Jakób bardzo, i strwożył się; i rozdzielił ludzi, którzy z nim byli, i trzody, i bydło, i wielbłądy, na dwa hufce.

ח   הָאָט יעקב זייער מורא געקריגן, און ער איז געווען באַקלעמט. און ער הָאָט צעטיילט דאָס פֿאָלק וואָס מיט אים, און די שאָף און די רינדער און די קעמלען, אין צוויי מחנות.
- 9 I rzekł: "Jeżeliby napadł Esaw na jeden hufiec, a poraził go, wtedy hufiec pozostały ocaleje."

ט   און ער הָאָט געזאָגט: אויב עֶשָׂו וועט קומען אויף איין מחנה, און וועט זי שלאָגן, וועט די איבעריקע מחנה אַנטרונען ווערן.

- 10 I rzekł Jakób: "Boże ojca mojego Abrahama, i Boże ojca mojego Ic'haka, Wiekuisty, któryś rzekł do mnie: wróć do ziemi twojej i do ojczyzny twojej a uszczęśliwię cię.
- 11 Niegodny jestem wszystkich łask i wszelkiego dotrwania, któreś wyświadczył słudze twojemu; gdyż o kiju swoim przepawiłem się przez Jarden ten, a teraz stanowią dwa hufce.
- 12 Ocal mnie téż z ręki brata mojego, z ręki Esawa!... gdyż obawiam się go, aby nie przyszedł, i nie pobił mnie, matki wraz z dziećmi.
- 13 A Tyś rzekł: Dobrze świadczyć ci będę, i uczynię ród twój jako piasek morski, którego się nie zliczy dla mnóstwa."
- 14 I przenocował tam tejże nocy, i wziął z tego, co miał pod ręką swoją, jako podarek dla Esawa, brata swego,
- 15 Kóz dwieście, i kozłów dwadzieścia; owiec dwieście, i baranów dwadzieścia,
- 16 Wielbłądzic dojnych wraz ze źrebiętami ich trzydzieści; krów czterdzieści i wołów dziesięć; oślic dwadzieścia i ośląt dziesięć.
- 17 I oddał w ręce sług swoich, każde stado z osobna, i rzekł do sług swoich: "Postępujcie przedemną, a przestrzeń zostawiajcie między stadem a stadem."
- י' און יעקב האָט געזאָגט: גאָט פֿון מיין פֿאָטער אַברהמען, און גאָט פֿון מיין פֿאָטער יצחקן, יהוה, וואָס האָט געזאָגט צו מיר: קער זיך אום צו דיין לאַנד און צו דיין אָפּשטאַם, און איך וועל גוטס טאָן מיט דיר;
- יא' איך בין צו קליין פֿאַר אַלע חסדים און פֿאַר אַלדער טריישאַפֿט וואָס דו האָסט געטאָן מיט דיין קנעכט; וואָרום מיט מיין שטעקן בין איך אַריבערגעגאַנגען דעם דאָזיקן יַרדן, און אַצונד בין איך געוואָרן צוויי מחנות.
- יב' זי מיד מציל, איך בעט דיך, פֿון דער האַנט פֿון מיין ברודער, פֿון דער האַנט פֿון יַעשון, וואָרום איך האָב מורא פֿאַר אים, ער זאָל נישט קומען און מיד שלאָגן מוטער מיט קינדער.
- יג' דו האָסט דאָך געזאָגט: גוטס טאָן וועל איך גוטס טאָן מיט דיר, און איך וועל מאַכן דיין זאַמען אַזוי ווי דער זאַמד פֿון ים, וואָס קען נישט געציילט ווערן פֿון פֿילקייט.
- יד' און ער האָט דאָרטן גענעכטיקט יענע נאַכט; און ער האָט גענומען פֿון וואָס אים איז געקומען צו דער האַנט, אַ מתנה פֿאַר זיין ברודער יַעשון;
- טו' צוויי הונדערט ציגן, און צוואַנציק בעק, צוויי הונדערט שעפסן, און צוואַנציק ווידערס,
- טז' דרייסיק קעמלען זייגעדיקע מיט זייערע יונגע, פֿערציק קי, און צען אַקסן, צוואַנציק אייזעלינס, און צען יונגע אייזלען.
- יז' און ער האָט איבערגעגעבן אין דער האַנט פֿון זיינע קנעכט, צו סטאַדע, צו סטאַדע באַזונדער; און ער האָט אָנגעזאָגט זיינע קנעכט: גייט מיר פֿאַרויס, און וואַרע זאָלט איר מאַכן צווישן סטאַדע און סטאַדע.

- 18 I polecił pierwszemu mówiąc: "Jeżeli spotka cię Esaw, brat mój, a zapyta się ciebie i powie: Czyj ty, i dokąd idziesz, a czyje te przed tobą? יח און ער האָט באַפֿוילן דעם ערשטן, אַזוי צו זאָגן: אַז דײַך וועט באַגעגענען עֶשָׂו מײַן ברודער, און וועט דײַך פֿרעגן, אַזוי צו זאָגן: וועמעס ביסטו? און ווױהײַן גײסטו? און וועמעס זײַנען די דאָזיקע פֿאַר דיר?
- 19 Tedy odpowiesz: sługi twojego Jakóba; podarunek to posłany panu mojemu Esawowi; a oto i on sam za nami." יט זאָלסטו זאָגן: דײַן קנעכט יעקבס; אַ מתנה איז דאָס געשיקט צו מײַן האָר, צו עֶשָׂו; און אָן איז ער אויך הײַנטער אונדז.
- 20 I polecił téż i drugiemu i trzeciemu, i wszystkim, którzy szli za stadami mówiąc: "Słowy temi przemówicie do Esawa, gdy go spotkacie, כ און ער האָט באַפֿוילן אויך דעם צווייטן און דעם דריטן, און אַלע וואָס זײַנען געגאַנגען הײַנטער די סטאַדעס, אַזוי צו זאָגן: אַזוי ווי די דאָזיקע רײַד זאָלט איר רעדן צו עֶשָׂו, אַז איר טרעפֿט אים;
- 21 I powiecie: "Oto téż i sługa twój Jakób za nami." Rzekł bowiem: "Przebłagam oblicze jego podarkiem, który idzie przedemną, a następnie obaczę oblicze jego, może przyjmie mnie łaskawie." כא און איר זאָלט זאָגן: אָן איז אויך דײַן קנעכט יעקב הײַנטער אונדז. וואָרום ער האָט געזאָגט: לאָמײַך אים איבערבעטן מיט דער מתנה וואָס גײט מיר פֿאַרויס, און דערנאָך וועל איך זען זײַן פנים, אפֿשר וועט ער מײַך אויפֿנעמען.
- 22 I przeciągnął podarek przed obliczem jego; sam zaś nocował onej nocy w tabo- כב איז די מתנה אַוועק אים פֿאַרויס, און ער האָט גענעכטיקט יענע נאַכט אין לאַגער.
- 23 I wstał tejże nocy, i zabrał obie żony swoje i obie służebnice swoje, i jedenaścioro dzieci swoich, i przeprowił się przez bród Jabboka. כג און ער איז אויפֿגעשטאַנען אין יענער נאַכט, און האָט גענומען זײַנע צוויי ווייבער, און זײַנע צוויי דינסטן, און זײַנע עלף קינדער, און ער איז אַריבערגעפֿאַרן דעם איבערפֿאַר פֿון יַבֿוק.
- 24 I wziął je, i przesadził je przez ten potok, i przeprowił téż wszystko, co posiadał. כד ער האָט זיי גענומען, און האָט זיי אַריבערגעפֿירט איבערן טײַך, און האָט אַריבערגעפֿירט וואָס ער האָט געהאַט.
- 25 I został Jakób sam jeden, i pasował się ktoś z nim aż do wzejścia jutrzeńki; כה און אַז יעקב איז געבליבן אַליין, האָט אַ מאַן זיך געראַנגלט מיט אים ביז דער פֿרימאָרגן איז אויפֿגעגאַנגען.
- 26 A widział, że nie podoła mu, - a dotknął był stawu biodra jego, i zwichnął się staw biodra Jakóba podczas pasowania się z nim, - כו און אַז ער האָט געזען אַז ער קען אים ניט בײַקומען, האָט ער אָנגערירט דאָס לעפֿל פֿון זײַן דײַך; און דאָס לעפֿל פֿון יעקבס דײַך איז אויסגעלונקען געוואָרן אין זײַן ראַנגלען זיך מיט אים.

- 27 I rzekł: "Puść mnie, bo wzeszła jutrenka!" I odpowiedział: "Nie puszcę cię, póki nie pobłogosławisz mnie!"
- 28 I rzekł do niego: "Jakie imię twoje?" I odpowiedział: "Jakób."
- 29 I rzekł: "Nie Jakób będzie nazywane od-tąd imię twoje, ale Israel; gdyż walczyłeś z istotą boską i z ludźmi, i przemogłeś."
- 30 I zapytał Jakób i rzekł: "Powiedz mi téż imię twoje!" I odpowiedział: "Czemu to pytasz o imię moje?" I błogosławił mu tamże.
- 31 I nazwał Jakób imię miejscowości tej: Peniel: "gdyż widziałem bóstwo twarzą w twarz, a ocalała dusza moja."
- 32 I weszło mu słońce, gdy minął Peniel; ale chromał on na biodro swoje.
- 33 Przeto nie jadają synowie Israela żyły skurczonej, co na stawie biodra, po dziś dzień, ponieważ dotknął na stawie bio-dra Jakóba żyły skurczonej.
- כז האָט ער געזאָגט: לאָז מײַך אַוועק, וואָרום דער פֿרימאַרגן איז אויפֿגעגאַנגען. האָט ער געזאָגט: איך וועל דײַך נישט אַוועקלאָזן, סײַדן וועסט מײַך בענטשן.
- כח האָט ער צו אים געזאָגט: וואָס איז דײַן נאָמען? האָט ער געזאָגט: יעקב.
- כט האָט ער געזאָגט: נישט מער זאָל יעקב גערופֿן ווערן דײַן נאָמען, נײַערט ישְׂרָאֵל, וואָרום האָסט געשטריטן מיט גאָט און מיט מענטשן, און ביסט בײַגעקומען.
- ל האָט יעקב געפֿרעגט און האָט געזאָגט: זאָג מיר, איך בעט דײַך, דײַן נאָמען. האָט ער געזאָגט: נאָך וואָס דען פֿרעגסטו אויף מײַן נאָמען? און ער האָט אים דאָרטן געבענטשט.
- לא און יעקב האָט גערופֿן דעם נאָמען פֿון דעם אָרט פֿניאַל, ווייל: איך האָב געזען גאָט פֿנים אָל פֿנים, און מײַן זעל איז נישט געוואָרן.
- לב און די זון איז אים אויפֿגעגאַנגען ווי ער איז אַריבערגעגאַנגען פֿניאַל. און ער האָט געהונקען אויף זײַן דײַך.
- לג דרום עסן נישט די קינדער פֿון ישְׂרָאֵל דעם שפּרינגאַדער וואָס אויפֿן לעפֿל פֿון דײַך, ביז אויף היינטיקן טאָג; ווייל ער האָט אָנגערירט דאָס לעפֿל פֿון יעקבס דײַך, דעם שפּרינגאַדער.

בראשית לג : 33

- א   און יעקב האָט אויפֿגעהויבן זײַנע אויגן, און
האָט אַ קוק געטאָן, ערשט עָשָׂו קומט אָן, און
פֿיר הונדערט מאָן מיט אים; האָט ער
אײַנגעטיילט די קינדער צו לאהן, און צו
רחלען, און צו די צוויי דינסטן.
- ב   און ער האָט געשטעלט די דינסטן און זייערע
קינדער צוערשט, און לאהן און אירע קינדער
הינטער זיי, און רחלען און יוספֿן די לעצטע.
- ג   און ער איז אַוועק זיי פֿאַרויס, און ער האָט
זיך געבוקט צו דער ערד זיבן מאָל ביז ער
האָט גענענט צו זײַן ברודער.
- ד   איז עָשָׂו אים געלאָפֿן אַנטקעגן, און ער האָט
אים אַרומגענומען, און איז אים געפֿאלן אויפֿן
האַלדז, און האָט אים געקושט, און זיי האָבן
געוויינט.
- ה   און ער האָט אויפֿגעהויבן זײַנע אויגן, און
האָט געזען די ווייבער און די קינדער, און ער
האָט געזאָגט: ווער זײַנען די דאָזיקע ביי דיר?
האָט ער געזאָגט: די קינדער מיט וואָס גאָט
האָט געלייטזעליקט דײַן קנעכט.
- ו   האָבן גענענט די דינסטן, זיי און זייערע
קינדער, און האָבן זיך געבוקט.
- ז   און אויך לאה און אירע קינדער האָבן גענענט,
און האָבן זיך געבוקט; און דערנאָך האָבן
גענענט יוסף און רחל, און האָבן זיך געבוקט.
- ח   האָט ער געזאָגט: וואָס איז ביי דיר די דאָזיקע
גאַנצע מחנה וואָס איך האָב באַגעגנט? האָט
ער געזאָגט: צו געפֿינען לײַטזעליקייט אין די
אויגן פֿון מײַן האָר.
- ט   האָט עָשָׂו געזאָגט: איך האָב גענוג, מײַן
ברודער, זאָל בלייבן ביי דיר וואָס ביי דיר.
- 1   I podniósł Jakób oczy swoje, i spojrział,
a oto Esaw nadciąga, a z nim czterysta
ludzi. I rozdzielił Jakób dzieci między
Leę, Rachelę i dwie służebnice.
- 2   I umieścił służebnice i dzieci ich na prze-
dzie, a Leę i dzieci jej w tyle; Rachelę zaś
i Josefa na ostatku.
- 3   A sam szedł przed niemi, i kłaniał się ku
ziemi siedm razy, zanim przystąpił
do brata swojego.
- 4   I pobiegł Esaw naprzeciw niemu, i objął
go, i padł na szyję jego, i ucałował go;
i płakali.
- 5   I podniósł oczy swe i spostrzegł kobiety
i dzieci, i rzekł: "Czyjeż te przy tobie?"
I odpowiedział: "To dzieci, któremi ob-
darzył Bóg sługę twojego."
- 6   I przystąpiły służebnice, one i dzieci ich,
i pokłoniły się.
- 7   Przystąpiła też Lea i dzieci jej, i pokłoni-
ły się; a nareszcie przystąpił Josef i Ra-
chel, i pokłonili się.
- 8   I rzekł: "Na cóż ci cały ten tabor, który
spotkałem?" I odpowiedział: "Aby zna-
leźć łaskę w oczach pana mojego."
- 9   I rzekł Esaw: "Posiadam ja dosyć, bracie
mój; niechaj pozostanie twojem, co two-
je!"

- 10 I rzekł Jakób: "Nie, proszę; jeżelim téż
znalazł łaskę w oczach twoich, przyj-
miesz podarunek mój z ręki mojej; gdyż
oto ujrzałem oblicze twoje, jak gdyby się
ujrzało oblicze anioła, a przyjąłeś mnie
przychylnie!
- 11 Przyjmijże dar mój, który złożonym
ci został; gdyż obdarzył mnie Bóg,
a mam wszystko!" I nalegał nań, i przy-
jął.
- 12 I rzekł: "Zabierzmy się a idźmy; a ja pójdę
przy tobie."
- 13 I odpowiedział mu: "Panu memu wiado-
mo, że dzieci wątłe są, a trzody i bydło
dojne u mnie; a jeżeli je popędzą dzień
jeden, wymrze cała trzoda.
- 14 Niechajże pójdzie pan mój przed służą
swoim, a ja postępować będę powoli, ja-
ko nadąży bydło, które przedemną, i ja-
ko nadążą dzieci, póki nie dojdę do pana
mojego do Seiru.
- 15 I rzekł Esaw: "Niechaj tedy pozostawię
przy tobie kilku ludzi, którzy przy mnie
są." I rzekł: "Po co to? - Obym tylko zna-
lazł łaskę w oczach pana mojego!"
- 16 I tak wrócił dnia tegoż Esaw drogą swą
do Seiru.
- 17 A Jakób wyruszył do Sukoth, i zbudo-
wał sobie dom, a dla stad swoich wysta-
wił szałas; przeto nazwano imię miej-
scowości tej: Sukoth.
- י האָט יעקב געזאָגט: ניין, איך בעט דיר; אויב,
איך בעט דיר, איך האָב געפֿונען לײַטזעליקייט
אין דינע אויגן, זאָלסטו אָננעמען מײַן מתנה
פֿון מײַן האַנט, וואָרום איך האָב געזען דיין
פנים, אַזוי ווי מע זעט דעם פנים פֿון גאָט, און
דו האָסט מיך באַוויליקט.
- יא נעם אָן, איך בעט דיר, מײַן געשאַנק וואָס איז
דיר געבראַכט געוואָרן, ווײַל גאָט האָט מיך
געלײַטזעליקט, און ווײַל בײַ מיר איז דאָ פֿון
אַלעם. און ער איז צוגעשטאַנען צו אים, ביז
ער האָט אָנגענומען.
- יב האָט ער געזאָגט: לאָמיר ציען און גיין, און
איך וועל גיין לעבן דיר.
- יג האָט ער צו אים געזאָגט: מײַן האָר מערקט
אַז די קינדער זײַנען יונג, און די שאַף און די
רינדער זײַנען בײַ מיר זיגעדיקע, און אַז מע
וועט זיי צוטרעבן איין טאָג, וועלן
אויסשטאַרבן אַלע שאַף.
- יד זאָל, איך בעט דיר, מײַן האָר אַוועקגיין
פֿאַרויס פֿאַר זײַן קנעכט, און איך וועל מיר
ציען פֿאַמעלעך נאָך די טריט פֿון דעם פֿי וואָס
פֿאַר מיר, און נאָך די טריט פֿון די קינדער, ביז
וואָנען איך וועל קומען צו מײַן האָר קיין
שְׁעִיר.
- טו האָט עֵשָׂו געזאָגט: לאָמִיך אָפּשטעלן בײַ דיר
פֿון דעם פֿאַלק וואָס מיט מיר. האָט ער
געזאָגט: נאָך וואָס גאָר זאָל איך געפֿינען
לײַטזעליקייט אין די אויגן פֿון מײַן האָר?
- טז און עֵשָׂו האָט זיך אומגעקערט אין יענעם טאָג
אויף זײַן וועג קיין שְׁעִיר.
- זי און יעקב האָט אַוועקגעצויגן קיין סוכות, און
ער האָט געבויט פֿאַר זיך אַ הויז, און פֿאַר
זײַנע פֿי האָט ער געמאַכט בײַדלעך; דרום
האָט מען גערופֿן דעם נאָמען פֿון דעם אָרט
סוכות.

- 18 I przybył Jakób szczęśliwie do miasta Szechem, co w ziemi Kanaan, po powrocie z Paddan-Aram, i rozłożył się przed miastem.
- 19 I nabył kawał pola, na którym rozbił namiot swój, od synów Chamora, ojca Szechema, za sto kesytów.
- 20 I postawił tam ofiarnicę, i nazwał ją: moc Boga Israela.
- יח און יעקב איז געקומען בשלום אין דער שטאָט שכם וואָס אין לאַנד פֿנען, ווען ער איז געקומען פֿון פֿדן-אַרם; און ער האָט געלאָגערט פֿאַר דער שטאָט.
- יט און ער האָט אָפּגעקויפֿט דאָס שטיק פֿעלד וואָס ער האָט דאָרטן אויפֿגעשטעלט זײַן געצעלט, פֿון דער האַנט פֿון די קינדער פֿון חמור דעם פֿאָטער פֿון שכםען, פֿאַר הונדערט קשיטָה.
- כ און ער האָט דאָרטן אויפֿגעשטעלט אַ מזבח, און האָט אים גערופֿן אֵל-אֱלֹהֵי-יִשְׂרָאֵל.

בראשית לד : 34

1	I wyszła Dina, córka Lei, którą urodziła była Jakóbowi, aby rozejrzeć się między dziewczynami owej ziemi.	א	און דינה די טאכטער פֿון לאהן, וואָס זי האָט געבאָרן יעקבן, איז אַרויסגעגאַנגען זען די טעכטער פֿון לאַנד.
2	I ujrzał ją Szechem, syn Chamora, Chiwejczyka, księcia owej ziemi, i porwał ją, i położył się przy niej, i zgwałcił ją.	ב	האָט שָׁכָם דער זון פֿון חֲמוֹר דעם חוּי, דעם פֿירשט פֿון לאַנד, זי דערזען, און ער האָט זי גענומען, און איז געלעגן מיט איר, און האָט זי געפֿיניקט.
3	I przylgnęła dusza jego do Diny, córki Jakóba, i pokochał tę dziewczynę, i przemawiał do serca dziewczyny.	ג	און זײַן זעל האָט זיך באַהעפֿט אָן יעקבס טאָכטער דינהן, און ער האָט ליב געקריגן די מיידל, און ער האָט גערעדט צום האַרצן פֿון דער מיידל.
4	I rzekł Szechem do Chamora, ojca swego, mówiąc: "Weź mi dziewczę to za żonę!"	ד	און שָׁכָם האָט געזאָגט צו זײַן פֿאָטער חֲמוֹרן, אַזוי צו זאָגן: נעם מיר די דאָזיקע מיידל פֿאַר אַ ווייב.
5	A Jakób usłyszał, że zhańbił Dinę, córkę jego; gdy jednak synowie jego byli z bydlęciem jego na polu, zamilczał Jakób aż do ich przybycia.	ה	און יעקב האָט געהערט אַז ער האָט פֿאַראַומרייניקט זײַן טאָכטער דינהן, ווען זײַנע זין זײַנען געווען מיט זײַן פֿי אין פֿעלד; האָט יעקב געשוויגן ביז זיי זײַנען געקומען.
6	Tedy wyszedł Chamor, ojciec Szechema, do Jakóba, aby rozmówić się z nim.	ו	און חֲמוֹר דער פֿאָטער פֿון שָׁכמען איז אַרויסגעקומען צו יעקבן, צו רעדן מיט אים.
7	A synowie Jakóba przyszli z pola, usłyszawszy o tém; i zasmucili się mężowie ci, i gniewało ich bardzo, że bezceństwo spełnił w Israelu, leżąc przy córce Jakóba; a tak się nie czyni.	ז	און די זין פֿון יעקבן זײַנען געקומען פֿון פֿעלד, ווי זיי האָבן עס געהערט; און די מענער האָבן זיך געקלעמט, און זיי האָט שטאַרק געברענט וואָס ער האָט באַגאַנגען אַ נבֿלה אַקעגן ישׂראל, צו ליגן מיט דער טאָכטער פֿון יעקבן, וואָס אַזוי-וואָס טאָר ניט געטאָן ווערן.
8	I mówił Chamor z nimi w te słowa: "Szechem, syn mój, - zapragnęła dusza jego córki waszej; dajcież mu ją za żonę.	ח	און חֲמוֹר האָט גערעדט מיט זיי, אַזוי צו זאָגן: די זעל פֿון מײַן זון שָׁכמען גלוסט נאָך אײַער טאָכטער. גיט זי אים, איך בעט אײַך, פֿאַר אַ ווייב.
9	A spowinowacście się z nami: córki wasze oddacie nam, a córki nasze weźmiecie sobie.	ט	און זײַט זיך מתחתן מיט אונדז; אײַערע טעכטער וועט איר אונדז געבן, און אונדזערע טעכטער וועט איר אײַך נעמען.

- 10 A z nami zamieszkacie; a ziemia stanie otworem przed wami; osiadźcie i zwiążcie stosunki w niej, i utwierdźcie się na niej."
- 11 I rzekł Szechem do ojca i do braci jej: "Obym tylko znalazł łaskę w oczach waszych, a cokolwiek mi powiecie, dam.
- 12 Nałóżcie na mnie największe wiano i dary, a dam, ile naznaczycie mi: - tylko dajcie mi tę dziewczę za żonę!"
- 13 I odpowiedzieli synowie Jakóba Szechemowi i Chamorowi, ojcu jego, podstępnie; a mówili tak dla tego, że shańbił Dinę, siostrę ich.
- 14 I rzekli do nich: "Nie możemy tego uczynić, abyśmy wydali siostrę naszą za człowieka nieobrzezanego; bo hańbą by to było dla nas.
- 15 Wszakże pod tym warunkiem będziemy wam powolni, jeżeli staniecie się podobni do nas, aby obrzezany był u was każdy mężczyzna.
- 16 A wtedy oddamy córki nasze wam, a córki wasze pojmiemy sobie, i zamieszkamy przy was, a staniam się ludem jednym.
- 17 Gdybyście zaś nie usłuchali nas, abyście się obrzezali, to zabierzemy córkę naszą i pójdziemy."
- 18 I znalazły upodobanie słowa ich w oczach Chamora, i w oczach Szechema, syna Chamora.
- י און איר וועט זיך באַזעצן בײַ אונדז, און דאָס לאַנד וועט ליגן פֿאַר אײַך; זיצט און פֿאַרקערט דרינען און באַפֿעסטיקט אײַך אין איר.
- יא און שׂכֶם האָט געזאָגט צו איר פֿאָטער און צו אירע ברידער: לאָמך געפֿינען לײַטזעליקייט אין אײַערע אויגן, און וואָס איר וועט מיר זאָגן, וועל איך געבן.
- יב מערט אויף מיר נדן און מתנות ביז גאָר, און איך וועל געבן אַזוי ווי איר וועט מיר זאָגן, נאָר גיט מיר די מײַדל פֿאַר אַ ווייב.
- יג האָבן די זין פֿון יעקבן געענטפֿערט שׂכֶם'ען און זײַן פֿאָטער חֲמֹרן מיט ליסטיקייט, און זײ האָבן גערעדט — ווײַל ער האָט פֿאַראומרייניקט זײַער שוועסטער דינהן —
- יד און זײ האָבן צו זײַ געזאָגט: מיר קענען ניט טאָן די דאָזיקע זאַך, צו געבן אונדזער שוועסטער צו אַ מאַן וואָס איז אומבאַשניטן, וואָרום דאָס איז אַ חרפה פֿאַר אונדז.
- טו נאָר מיט דעם באַדינג וועלן מיר אײַנוויליקן צו אײַך: אויב איר וועט ווערן אַזוי ווי מיר, אַז בײַ אײַך זאָל געמלט ווערן אײַטלעכער מאַנספֿאַרשױן.
- טז דענצמאָל וועלן מיר אײַך געבן אונדזערע טעכטער, און אײַערע טעכטער וועלן מיר אונדז נעמען, און מיר וועלן זיך באַזעצן בײַ אײַך, און ווערן אײַן פֿאָלק.
- זי אָבער אַז איר וועט ניט צוהערן צו אונדז, זיך צו מלן, וועלן מיר נעמען אונדזער טאָכטער, און מיר וועלן אַוועקגיין.
- יח און זײַערע ווערטער זײַנען ווײַל געפֿעלן אין די אויגן פֿון חֲמֹרן, און אין די אויגן פֿון שׂכֶם דעם זון פֿון חֲמֹרן.

- 19 I nie omieszkiał młodzieniec spełnić tej rzeczy, bo się rozmiłował w córce Jakóba; a był on najpoważniejszy ze wszystkich w domu ojca swojego.
- 20 I przyszedł Chamor i Szechem, syn jego, do bramy swego miasta, i przedstawili ludziom miasta swego, i rzekli:
- 21 "Ludzie ci są pokojowo usposobieni dla nas, osiedliby na tej ziemi, i zawiązałyby stosunki w niej, bo ziemia oto przestrona przed nimi; córki ich bralibyśmy sobie za żony, a córki nasze oddalibyśmy im.
- 22 Wszakże pod tym jedynie warunkiem zgodzą się ci ludzie zamieszkać z nami, i być ludem jednym, - jeżeli obrzezanym będzie u nas każdy mężczyzna, tak jako oni są obrzezani.
- 23 Stada ich i dobytek ich, i wszelkie bydło ich, czyż nie naszym będzie? Tylko bądźmy im powolni, i niech zamieszkają z nami."
- 24 I usłuchali Chamora i Szechema, syna jego, wszyscy, wychodzący z bram miasta jego; i dał się obrzezać każdy mężczyzna, wszyscy, wychodzący z bram miasta jego.
- 25 I stało się dnia trzeciego, gdy byli w bólu, wzięli wtedy dwaj synowie Jakóba, Szymeon i Lewi, bracia Diny, każdy miecz swój, i napadli na miasto śmiało, i wymordowali wszystkich płci męskiej.
- יט און דער יונג האָט ניט געזאַמט צו טאָן די זאַך, וואָרום ער האָט געגאָרט נאָך דער טאַכטער פֿון יעקב; און ער איז געווען דער אָנגעזענסטער פֿון דעם גאַנצן הויז פֿון זײַן פֿאָטער.
- כ און חמור און זײַן זון שכם זײַנען געקומען צום טויער פֿון זייער שטאָט, און האָבן גערעדט צו די מענטשן פֿון זייער שטאָט, אַזוי צו זאָגן:
- כא די דאָזיקע מענטשן זײַנען אין שלום מיט אונדז; זאָלן זיי זיך באַזעצן אין לאַנד, און פֿאַרקערן דרינען; וואָרום זעט, דאָס לאַנד ליגט געראָם אין אָרט פֿאַר זיי. זייערע טעכטער וועלן מיר אונדז נעמען פֿאַר ווייבער, און אונדזערע טעכטער וועלן מיר זיי געבן.
- כב אָבער נאָר מיט דעם באַדינג וועלן די מענטשן איינוויליקן צו אונדז זיך צו באַזעצן בײַ אונדז, צו ווערן איין פֿאָלק, אַז בײַ אונדז זאָל געמלט ווערן איטלעכער מאַנספֿאַרשוי, אַזוי ווי זיי זײַנען געמלט.
- כג זייער פֿי, און זייער אייגנס, און אַלע זייערע בהמות, וועלן דאָך זײַן אונדזערע; זאָלן מיר נאָר איינוויליקן צו זיי, און זיי זאָלן זיך באַזעצן בײַ אונדז.
- כד האָבן אַלע אַרויסגייער פֿון דעם טויער פֿון זײַן שטאָט צוגעהערט צו חמורן און צו זײַן זון שכם, און אַלע מאַנספֿאַרשוינען זײַנען געמלט געוואָרן, אַלע אַרויסגייער פֿון דעם טויער פֿון זײַן שטאָט.
- כה און עס איז געווען אויפֿן דריטן טאָג, ווען זיי זײַנען געווען אין ווייטאַק, האָבן יעקבס צוויי זין, שמעון און לוי, די ברידער פֿון דינה, גענומען איטלעכער זײַן שווערד, און זיי זײַנען געקומען זיכערערהייט אויף דער שטאָט, און האָבן אויסגעהרגעט אַלע מאַנספֿאַרשוינען.

- 26 I Chamora i Szechema, syna jego, zabili ostrzem miecza, i zabrali Dinę z domu Szechema i odeszli. כו אויך חמורן און זיין זון שכם'ען האָבן זיי געהרגעט מיטן שאַרף פֿון שווערד; און זיי האָבן צוגענומען דינה'ן פֿון שכם'ס הויז, און זינען אַרויסגעגאַנגען.
- 27 Synowie zaś Jakóba naszli na zabitych, i zrabowali miasto, w którym zhańbili siostrę ich. כז זינען די זין פֿון יעקב'ן געקומען אויף די דערשלאָגענע, און האָבן אויסגערויבט די שטאָט, ווייל זיי האָבן פֿאַראומרייניקט זייער שוועסטער;
- 28 Trzody ich, rogaciznę ich, i osły ich, i co było w mieście i co na polu, zabrali. כח זייערע שאַף און זייערע רינדער און זייערע אייזלען, סײַ וואָס אין שטאָט, סײַ וואָס אין פֿעלד, האָבן זיי צוגענומען;
- 29 I całe mienie ich, i wszystką dziatwę ich, i kobiety ich zabrali w niewolę, i zrabowali też wszystko, co w domach było. כט און זייער גאַנצן פֿאַרמעג, און אַלע זייערע קליינע קינדער און זייערע ווייבער, האָבן זיי געפֿאַנגען און אַוועקגערויבט – אַלץ וואָס אין הויז.
- 30 I rzekł Jakób do Szymeona i Lewiego: "Wprowadziliście mnie w biedę, poróżniwszy mnie z mieszkańcami tej ziemi, z Kanaanajczykiem i Peryzejczykiem! A stanowią ja garstkę nieliczną: gdy zgromadzą się przeciwko mnie, porażą mnie, i wytępionym będę ja i dom mój." ל האָט יעקב געזאָגט צו שמעון'ען און צו לוי'ן: איר האָט מיך פֿאַראומגליקט, מיך צו פֿאַרמיאוסן בײַ דעם באַווינער פֿון לאַנד, בײַ דעם פֿנעני און בײַ דעם פֿרזי; וואָרום איך בין אַ הייַפֿל מענטשן, און זיי וועלן זיך אויפֿקלייבן אַקעגן מיר, און וועלן מיך שלאָגן, און איך און מײַן הויז וועלן פֿאַרטיליקט ווערן.
- 31 I rzekli: "Czyż jako z wszeteczną postępować można z siostrą naszą?" לא האָבן זיי געזאָגט: זאָל מען אַזוי ווי מיט אַ זונה זיך באַגיין מיט אונדזער שוועסטער?

בראשית לה : 35

- 1 I rzekł Bóg do Jakóba: "Wstań, udaj się do Beth-el, a osiądź tam, i wystaw tam ofiarnicę Bogu, który ukazał się tobie, gdyś uchodził przed Esawem, bratem twoim!"

א און גאָט האָט געזאָגט צו יעקבן: שטיי אויף, גיי אַרויף קיין בית-אֵל און זיין דאָרטן, און מאַך דאָרטן אַ מזבח צו דעם גאָט וואָס האָט זיך באַוווּזן צו דיר בײַ דיין אַנטלויפֿן פֿון דיין ברודער עֶשָׂאן.
- 2 I rzekł Jakób do domowników swoich, i do wszystkich, którzy z nimi byli: "Usuńcie bogi obce, co wpośród was, a oczyśćcie się, i zmieńcie szaty wasze.

ב האָט יעקב געזאָגט צו זײַן הויזגעזינט, און צו אַלע וואָס מיט אים: טוט אָפּ די פֿרעמדע געטער וואָס צווישן אײַך, און רייניקט אײַך, און בײַט איבער אײַערע קליידער.
- 3 A wstanie, i pójdzie do Beth-el, i wystawię tam ofiarnicę Bogu, który mnie wysłuchał w dniu niedoli mojej, i był ze mną na drodze, którą chodziłem!"

ג און לאָמיר אויפֿשטיין און אַרויפֿגיין קיין בית-אֵל, און איך וועל דאָרטן מאַכן אַ מזבח צו דעם גאָט וואָס האָט מיר געענטפֿערט אין טאָג פֿון מײַן נויט, און איז געווען מיט מיר אויף דעם וועג וואָס איך בין געגאַנגען.
- 4 I oddali Jakóbowi wszystkie bogi obce, które były w ich ręku, i kolczyki, które mieli w uszach swoich; i zakopał je Jakób pod dębem, co przy Szechem,

ד האָבן זײ אָפּגעגעבן יעקבן אַלע פֿרעמדע געטער וואָס אין זײַער האַנט, און די אוירינגען וואָס אין זײַערע אויערן; און יעקב האָט זײ באַהאַלטן אונטער דעם אײַכנבוים וואָס בײַ שָׁכֶם.
- 5 I wyruszyli. I padł postrach Boży na miasta w około nich, i nie ścigali synów Jakóba.

ה און זײ האָבן אַוועקגעצויגן; און אַ שרעק פֿון גאָט איז געווען אויף די שטעט וואָס אַרום זײ, און זײ האָבן ניט נאָכגעיאָגט די זין פֿון יעקבן.
- 6 I przybył Jakób do Luz, co w ziemi Kanaan, to jest do Beth-el, on i wszystek lud, który z nim był.

ו און יעקב איז געקומען קיין לוז וואָס אין לאַנד פֿנֶען — דאָס איז בית-אֵל — ער און דאָס גאַנצע פֿאָלק וואָס מיט אים.
- 7 I zbudował tam ofiarnicę i nazwał miejscowość tę: El Beth-el; gdyż tam objawił mu się Bóg, gdy uchodził przed bratem swoim.

ז און ער האָט דאָרטן געבויט אַ מזבח, און האָט גערופֿן דעם אָרט אֵל-בית-אֵל, וואָרום דאָרטן האָט זיך גאָט אַנטפלעקט צו אים בײַ זײַן אַנטלויפֿן פֿון זײַן ברודער.
- 8 I umarła Debora, karmicielka Ribki; i pochowaną została poniżej Beth-el, pod dębem, i nazwano imię jego: Dąb płaczu.

ח און דבורה, רבקהס אַם, איז געשטאָרבן, און זי איז באַגראָבן געוואָרן אונטער בית-אֵל, אונטער דעם אײַכנבוים; און ער האָט גערופֿן זײַן נאָמען אֵלון-בכות.

- 9 I ukazał się Bóg Jakóbowi raz jeszcze, po powrocie jego z Paddan-Aram, i po-błogosławił go.
- 10 I rzekł do niego Bóg: "Imię twoje - Ja-kób; ale nie będzie nazwaném odtąd imię twoje: Jakób, lecz Israel będzie imię twoje." I nazwał imię jego: Israel.
- 11 I rzekł doń Bóg: "Jam Bóg Wszechpotęż-ny; rozpleniaj się i rozmnażaj; naród i zbór narodów powstanie z ciebie, a królowie z bioder twoich wyjdą.
- 12 A ziemię, którą dałem Abrahamowi i Ic'hakowi, tobie ją oddam, i potom-stwemu twojemu po tobie oddam ziemię tę."
- 13 I wzniósł się od niego Bóg, z miejsca, na którym mówił z nim.
- 14 I postawił Jakób pomnik na miejscu, na którym mówił z nim, pomnik ka-mienny; i wylał nań zalewkę, i polał go olejem.
- 15 I nazwał Jakób imię miejsca, na którym mówił z nim Bóg: Beth-el.
- 16 I wyruszyli z Beth-el, a pozostała jeszcze przestrzeń ziemi, aby przybyć do Efraty, gdy urodziła Rachel; a miała ciężki po-ród.
- 17 A gdy ciężko rodziła, rzekła do niej po-łożniczka: "Nie obawiaj się, gdyż i ten to-bie synem!"
- 18 I stało się to, gdy uchodziła dusza jej, bo umierała; i nazwała imię jego: Ben-oni. Lecz ojciec jego nazwał go: Benjamin.
- ט און גאָט האָט זיך ווידער באַוויזן צו יעקבן בײַ זײַן קומען פֿון פֿדן-אַרם, און ער האָט אים געבענטשט.
- י און גאָט האָט צו אים געזאָגט: דײַן נאָמען איז יעקב; זאָל מער נישט גערופֿן ווערן דײַן נאָמען יעקב, נישערט ישראל זאָל זײַן דײַן נאָמען; און ער האָט גערופֿן זײַן נאָמען ישראל.
- יא און גאָט האָט צו אים געזאָגט: איך בין גאָט שײַ, פֿרוכפֿער דײַך און מער דײַך; אַ פֿאַלק און אַ געזעמל פֿעלקער זאָל ווערן פֿון דיר, און מלכים זאָלן אַרויסגיין פֿון דינע לענדן.
- יב און דאָס לאַנד וואָס איך האָב געגעבן אַברהמען און יצחקן, דיר וועל איך עס געבן, און דײַן זאָמען נאָך דיר וועל איך געבן דאָס לאַנד.
- יג און גאָט האָט זיך אויפֿגעהויבן פֿון איבער אים אין דעם אָרט וווּ ער האָט מיט אים גערעדט.
- יד און יעקב האָט אויפֿגעשטעלט אַ זײַל אויף דעם אָרט וווּ ער האָט מיט אים גערעדט, אַ זײַל פֿון שטיין, און ער האָט אַרויפֿגעגאָסן אויף אים אַ גיסאַפֿפֿער, און געגאָסן אויף אים אײל.
- טו און יעקב האָט גערופֿן דעם נאָמען פֿון דעם אָרט וואָס גאָט האָט גערעדט מיט אים דאָרטן, בית-אַל.
- טז און זײַ האָבן אַוועקגעצויגן פֿון בית-אַל. און ווען עס איז נאָך געווען אַ שטרעק לאַנד צו קומען קײַן אַפֿרַת, איז רחל געגאַנגען צו קינד, און זי האָט געהאַט אַ שווערע געבורט.
- יז און עס איז געווען, אין איר שווערער געבורט, האָט די הײבן צו איר געזאָגט: זאָלסט נישט מורא האָבן, וואָרום אויך דאָס איז דיר אַ זון.
- יח און עס איז געווען, ווען איר נשמה איז אויסגעגאַנגען, בעת זי איז געשטראָבן, האָט זי גערופֿן זײַן נאָמען בן-אֹנִי; אָבער זײַן פֿאָטער האָט אים גערופֿן בנימין.

- 19 I umarła Rachel, i pochowaną została na drodze do Efraty, czyli Beth-Lechem. יט און רחל איז געשטאָרבן, און זי איז באַגראָבן געוואָרן אויפֿן וועג קיין אַפֿרַת, דאָס איז בית-לְחֶם.
- 20 I postawił Jakób pomnik na grobie jej; jest to pomnik grobu Racheli, po dziś dzień. כ און יעקב האָט געשטעלט אַ מצבָה אויף איר קבר; דאָס איז די מצבָה פֿון רחלס קבר בײַ אויף הייַנט.
- 21 I wyruszył Israel, i rozbił namiot swój po za wieżą Eder. כא און ישראל האָט אַוועקגעצויגן, און ער האָט אויפֿגעשטעלט זײַן געצעלט פֿון יענער זײַט מגדל-עֵדֶר.
- 22 I stało się, gdy mieszkał Israel w owej krainie, że poszedł Reuben, i obcował z Bilhą, nałożnicą ojca swojego. I usłyszał to Israel. - A synów Jakóba było dwunastu: כב און עס איז געווען ווען ישראל האָט געווינט אין יענעם לאַנד, איז געגאַנגען ראובן און איז געלעגן מיט בלָהָה, זײַן פֿאַטערס קעפסווייב; און ישראל האָט עס געהערט. און די זין פֿון יעקבן זײַנען געווען צוועלף:
- 23 Synowie Lei: Pierworodny Jakóba - Reuben, i Szymeon, i Lewi, i Jehuda, i Issachar, i Zebulun. כג די זין פֿון לאַה: יעקבס בכֹּור ראובן, און שמעון, און לֵוִי, און יהודה, און ישָׁכָר, און זבולון;
- 24 Synowie Racheli: Josef i Benjamin. כד די זין פֿון רחלען: יוסף און בנימין;
- 25 A synowie Bilhy, służebnicy Racheli: Dan i Naftali. כה און די זין פֿון בלָהָה, רחלס דינסט: דָּן און נַפְתָּלִי;
- 26 A synowie Zylpy, służebnicy Lei: Gad i Aszer. Ci są synowie Jakóba, którzy mu się urodzili w Paddan-Aram. כו און די זין פֿון זלפָּה, לאַהס דינסט: גָּד און אָשֶׁר. דאָס זײַנען די זין פֿון יעקבן, וואָס זײַנען אים געבאָרן געוואָרן אין פַּדְן-אַרַם.
- 27 I przybył Jakób do Ic'haka, ojca swojego, do Mamre, do Kirjath-Arba, to jest Chebron, gdzie przebywał Abraham i Ic'hak. כז און יעקב איז געקומען צו זײַן פֿאַטער יצחקן קיין מַמְרָא, קיין קִרְיַת-אַרְבַּע — דאָס איז חֶבְרֹן — וואָס דאָרטן האָט געווינט אַבְרָהָם און יצחק.
- 28 A były dni Ic'haka sto ośmdziesiąt lat. כח און די טעג פֿון יצחקן זײַנען געווען הונדערט יאָר און אַכציק יאָר.
- 29 I skonał Ic'hak i umarł, i przyłączon został do ludu swojego, stary i syt dni. I pochowali go Esaw i Jakób, synowie jego. כט און יצחק איז פֿאַרגאַנגען און איז געשטאָרבן, און ער איז אײַנגעזאַמלט געוואָרן צו זײַן פֿאָלק, אַלט און זאַט מיט טעג. און עָשָׂו און יעקב זײַנע זין האָבן אים באַגראָבן.

בראשית לו : 36

- 1 A oto rodowód Esawa, czyli Edomu.

א און דאָס זינען די געבורטן פֿון עֶשָׂו, דאָס איז אָדום.
- 2 Esaw pojął był żony swoje z pośród cór Kanaanu: Adę, córkę Elona, Chitejczyka i Oholibamę, córkę Any, córkę Cybeona, Chiwejczyka.

ב עֶשָׂו האָט גענומען זינע ווייבער פֿון די טעכטער פֿון כְּנַעַן: עָדָה די טאָכטער פֿון אֵילֹן דעם חתִי, און אָה־לִיבָמָה די טאָכטער פֿון עֲנָהן, די טאָכטער פֿון צַבְעֹן דעם חִי;
- 3 I Bosmatę, córkę Iszmaela, siostrę Nebajota.

ג און בשׁמֹת די טאָכטער פֿון יִשְׁמָעֵאל, די שוועסטער פֿון נְבִיֹּתָן.
- 4 I urodziła Ada Esawowi Elifaza, a Bosmath urodziła Reuela.

ד און עָדָה האָט עֶשָׂו געבאָרן אֶלְיָפָז; און בשׁמֹת האָט געבאָרן רְעוּאֵל;
- 5 A Oholibama urodziła Jeusza, i Jaelama i Koracha. Oto synowie Esawa, którzy mu się urodzili w ziemi Kanaan.

ה און אָה־לִיבָמָה האָט געבאָרן יְעוֹשׁ, און יַעֲלָמֶען, און קֶרַח. דאָס זינען די זין פֿון עֶשָׂו, וואָס זינען אים געבאָרן געוואָרן אין לְאֵנֶד כְּנַעַן.
- 6 I zabrał Esaw żony swoje, i synów swoich, i córki swe, i wszystkich ludzi domu swego, i stada swoje, które nabył w ziemi Kanaan, i udał się do ziemi zdala od Jakóba, brata swojego.

ו און עֶשָׂו האָט גענומען זינע ווייבער, און זינע זין און זינע טעכטער, און אַלע נפשות פֿון זיין הויזגעזינט, און זיין פי, און אַלע זינע בהמות, און זיין גאַנץ אייגנס וואָס ער האָט אָנגעקליבן אין לְאֵנֶד כְּנַעַן, און ער איז אַוועקגעגאַנגען אין אַ לְאֵנֶד, אַוועק פֿון זיין ברודער יעקב.
- 7 Gdyż mienie ich było za wielkie, aby mogli mieszkać razem, i nie mogła ziemia ich pobytu pomieścić ich z powodu stad ich.

ז וואָרום זייער פֿאַרמעג איז געווען צו גרויס אויף צו זיצן באַנאַנד, און דאָס לְאֵנֶד פֿון זייער וווינשאַפט האָט זיי נישט געקענט טראָגן פֿון וועגן זייער פי.
- 8 I osiadł Esaw na górze Seir: Esaw, czyli Edom.

ח האָט עֶשָׂו זיך באַזעצט אויפֿן באַרג שְׂעִיר; עֶשָׂו דאָס איז אָדום.
- 9 A oto rodowód Esawa, ojca Edomitów, na górze Seir.

ט און דאָס זינען די געבורטן פֿון עֶשָׂו דעם פֿאָטער פֿון אָדום אויפֿן באַרג שְׂעִיר.
- 10 Oto imiona synów Esawa: Elifaz, syn Ady, żony Esawa; Reuel, syn Bosmaty, żony Esawa.

י דאָס זינען די נעמען פֿון עֶשָׂו'ס זין: אֶלְיָפָז דער זון פֿון עֶשָׂו ווייב עָדָה, רְעוּאֵל דער זון פֿון עֶשָׂו ווייב בשׁמֹת.
- 11 I byli synowie Elifaza: Theman, Omar, Cefo, i Gaetam i Kenaz.

יא און די זין פֿון אֶלְיָפָז זינען געווען: תִּמָּן, אֹמֶר, צֶפּוֹ, און גַּעְתָּם, און קִנָּז.

- 12 A Thimna była nałożnicą Elifaza, i urodziła Elifazowi Amaleka. Oto synowie Ady, żony Esawa. יב און תַּמְנֵעַ איז געווען אַ קעפסווייב פֿון יַעֲשׂוּס זון אָליפֿון, און זי האָט אָליפֿון געבאַרן עַמְלִקָּן. דאָס זינען די זין פֿון יַעֲשׂוּס ווייב עֲדָה.
- 13 A oto synowie Reuela: Nachath i Zerach, Szamma i Mizza. Ci byli synowie Bosmaty, żony Esawa. יג און דאָס זינען די זין פֿון רַעוּאֵל: נַחַת, און זֶרַח, שָׁמָּה, און מִזָּה. דאָס זינען געווען די זין פֿון יַעֲשׂוּס ווייב בשַׁמַּת.
- 14 A oto synowie Oholibamy, córki Any, córki Cybeona, żony Esawa: urodziła ona Esawowi Jeusza, i Jaelama i Koracha. יד און דאָס זינען געווען די זין פֿון יַעֲשׂוּס ווייב אָהליבָמָה דער טאָכטער פֿון עֲנָה, דער טאָכטער פֿון צַבְעוֹנָע; זי האָט יַעֲשׂוּס געבאַרן יַעוּש, און יַעֲלָמֶען, און קָרַח.
- 15 Oto książęta synów Esawa: synowie Elifaza, pierworodnego Esawa: książę The-man, książę Omar, książę Cefo, książę Kenaz. טו דאָס זינען די פירשטן פֿון די קינדער פֿון יַעֲשׂוּ: די קינדער פֿון יַעֲשׂוּס בכֹּר אָליפֿון: דער פירשט פֿון תִּימָן, דער פירשט פֿון אוֹמֶר, דער פירשט פֿון צפֿן, דער פירשט פֿון קנז.
- 16 Książę Korach, książę Gaetam, książę Amalek. Oto książęta z Elifaza na ziemi Edomitów; oto synowie Ady. טז דער פירשט פֿון קָרַח, דער פירשט פֿון גַּעֲתָם, דער פירשט פֿון עַמְלִק. דאָס זינען די פירשטן פֿון אָליפֿו אין לאַנד אָדום. דאָס זינען די קינדער פֿון עֲדָה.
- 17 A oto synowie Reuela, syna Esawa: książę Nachath, książę Zerach, książę Szamma, książę Mizza. Oto są książęta z Reuela na ziemi Edomitów: oto synowie Bosmaty, żony Esawa. יז און דאָס זינען די קינדער פֿון יַעֲשׂוּס זון רַעוּאֵל: דער פירשט פֿון נַחַת, דער פירשט פֿון זֶרַח, דער פירשט פֿון שָׁמָּה, דער פירשט פֿון מִזָּה. דאָס זינען די פירשטן פֿון רַעוּאֵל אין לאַנד אָדום. דאָס זינען די קינדער פֿון יַעֲשׂוּס ווייב בשַׁמַּת.
- 18 A oto synowie Oholibamy, żony Esawa: książę Jeusz, książę Jaelam, książę Korach. Oto książęta z Oholibamy, córki Any, żony Esawa. יח און דאָס זינען די קינדער פֿון יַעֲשׂוּס ווייב אָהליבָמָה: דער פירשט פֿון יַעוּש, דער פירשט פֿון יַעֲלָם, דער פירשט פֿון קָרַח; דאָס זינען די פירשטן פֿון יַעֲשׂוּס ווייב אָהליבָמָה דער טאָכטער פֿון עֲנָה.
- 19 Oto synowie Esawa, i oto książęta ich, mianowicie Edomitów. יט דאָס זינען די קינדער פֿון יַעֲשׂוּ, און דאָס זינען זייערע פירשטן; דאָס איז אָדום.
- 20 Oto synowie Seira, Chorejczyka, zamieszkali w tym kraju: Lotan i Szobal, i Cybeon i Ana. כ דאָס זינען די זין פֿון שַׁעִיר דעם חוּרִי, די באַווינער פֿון לאַנד: לוֹטָן, און שׁוֹבָל, און צַבְעוֹן, און עֲנָה.

- 21 I Diszon, i Ecer i Diszan. Oto książęta Chorejczyków, synów Seira, na ziemi Edomitów. כא און דשון, און אַצֶר, און דיִשָּׁן, דאָס זינען די פירשטן פֿון די חורים, די קינדער פֿון שַׁעִיר אין לאַנד אַדום.
- 22 A byli synowie Lotana: Chori i Hemam; a siostrą Lotana: Thimna. כב און די זין פֿון לוֹטָנען זינען געווען חורי און הִימָם. און לוֹטָנִס שוועסטער איז געווען תִּמְנָע.
- 23 A oto synowie Szobala: Alwan, i Manachath, i Ebal, Szefo, i Onam. כג און דאָס זינען די זין פֿון שׁוֹבָלָן: עֶלְוָן, און מַנַּחַת, און עֵיבָל, שפּוֹ, און אֹנָם.
- 24 A oto synowie Cybeona: Aja i Ana. Tenże to Ana, który odkrył gorące źródła w pustyni, pasąc osły Cybeona, ojca swojego. כד און דאָס זינען די זין פֿון צִבְעֹנֶען: אַיָּה און עֵנָה. דאָס איז דער עֵנָה וואָס האָט געפֿונען די הייסע קוואַלן אין דער מדבר, ווען ער האָט געפֿיטערט די אייזלען פֿון זיין פֿאָטער צִבְעֹנֶען.
- 25 A oto dzieci Any: Diszon i Oholibama, córka Any. כה און דאָס זינען די קינדער פֿון עֵנָה: דשון, און אָה־לִּבָּמָה די טאָכטער פֿון עֵנָה.
- 26 A oto synowie Diszona: Chemdan, i Eszban, i Ithran i Cheran. כו און דאָס זינען די זין פֿון דשׁוֹנֶען: חֶמְדָּן, און אָשְׁבֹן, און יִתְרָן, און כֶּרָן.
- 27 Oto synowie Ecera: Bilhan i Zaawan i Akan. כז דאָס זינען די זין פֿון אַצֶרן: בִּלְהָן, און זַעוֹן, און עָקָן.
- 28 Oto synowie Diszana: Uc i Aran. כח דאָס זינען די זין פֿון דיִשָּׁנֶען: עוץ און אָרָן.
- 29 Oto książęta Chorejczyków: książę Lotan, książę Szobal, książę Cybeon, książę Ana. כט דאָס זינען די פירשטן פֿון דעם חורי: דער פירשט פֿון לוֹטָן, דער פירשט פֿון שׁוֹבָל, דער פירשט פֿון צִבְעֹן, דער פירשט פֿון עֵנָה,
- 30 Książę Diszon, książę Ecer, książę Diszan. Oto książęta Chorejczyków, według księstw ich w ziemi Seir. ל דער פירשט פֿון דשון, דער פירשט פֿון אַצֶר, דעם פירשט פֿון דיִשָּׁן. דאָס זינען די פירשטן פֿון די חורים, לויט זייערע פירשטן אין לאַנד שַׁעִיר.
- 31 A oto królowie, którzy panowali na ziemi Edom, zanim panował król nad synami Israela. לא און דאָס זינען די מלכים וואָס האָבן געקײניגט אין לאַנד אַדום, איידער עס האָט געקײניגט אַ קײניג בײַ די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל.
- 32 I panował w Edomie: Bela, syn Beora; a nazwa miasta jego: Dinhaba. לב עס האָט געקײניגט אין אַדום בִּלְע דער זון פֿון בעורן; און דער נאָמען פֿון זיין שטאָט איז געווען דִּנְהַבָּה.
- 33 I umarł Bela, a panował miasto niego Jobab, syn Zeracha, z Bocra. לג איז בִּלְע געשטאַרבן, און אויף זיין אָרט האָט געקײניגט יוֹבָב דער זון פֿון זֶרַחַן, פֿון בִּצְרָה.

- 34 I umarł Jobab, a panował miasto niego Chus zam, z ziemi Themanitów. לד איז יֹבָב געשטאַרבן, און אויף זײַן אָרט האָט געקײַניגט חושם פֿון לאַנד פֿון דעם תִּימָנִי.
- 35 I umarł Chus zam, a panował miasto niego Hadad, syn Bedada, który poraził Midjanitów na błoniach Moabu; a nazwa miasta jego Awith. לה איז חושם געשטאַרבן, און אויף זײַן אָרט האָט געקײַניגט הָדָד דער זון פֿון בִּדְדָן, וואָס האָט געשלאָגן מִדְיָן אין פֿעלד פֿון מואָב; און דער נאָמען פֿון זײַן שטאָט איז געווען עֵוִית.
- 36 I umarł Hadad, a panował miasto niego Samla z Masreka. לו איז הָדָד געשטאַרבן, און אויף זײַן אָרט האָט געקײַניגט שַׁמְלָה פֿון מַסְרֵקָה.
- 37 I umarł Samla, a panował miasto niego Szaul z Rechoboth, co nad strumieniem. לז איז שַׁמְלָה געשטאַרבן, און אויף זײַן אָרט האָט געקײַניגט שָׁאוּל פֿון רַחוֹבוֹת בֵּימֵי טִיך.
- 38 I umarł Szaul, a panował miasto niego Baal-Chanan, syn Achbora. לח איז שָׁאוּל געשטאַרבן, און אויף זײַן אָרט האָט געקײַניגט בַּעַל-חָנָן דער זון פֿון עַכְבֹּרִן.
- 39 I umarł Baal-Chanan, syn Achbora, a panował miasto niego Hadar; a nazwa miasta jego: Pau; a imię żony jego: Mehetabel, córka Matredy, córka Me-Zahaba. לט איז בַּעַל-חָנָן דער זון פֿון עַכְבֹּרִן געשטאַרבן, און אויף זײַן אָרט האָט געקײַניגט הָדָד; און דער נאָמען פֿון זײַן שטאָט איז געווען פָּעו; און דער נאָמען פֿון זײַן ווייב איז געווען מֵהֵיטְבָּאֵל דִּי טאַכטער פֿון מַטְרֵד דער טאַכטער פֿון מִי-זָהָבִן.
- 40 A oto imiona książąt Esawa podług plemion ich, podług miejscowości ich, podług nazw ich: książę Thimna, książę Alwa, książę Jetheth; מ און דאָס זײַנען די נעמען פֿון די פֿירשטן פֿון עֵשָׂו, לויט זײַערע משפּחות, לויט זײַערע ערטער, מיט זײַערע נעמען: דער פֿירשט פֿון תִּמְנָע, דער פֿירשט פֿון עֲלוּהָ, דער פֿירשט פֿון יֵתֶת,
- 41 Książę Oholibama, książę Ela, książę Pinon; מא דער פֿירשט פֿון אֹהֶלִיבָמָה, דער פֿירשט פֿון אֵלָה, דער פֿירשט פֿון פִּינוֹן,
- 42 Książę Kenaz, książę Theman, książę Mibcar; מב דער פֿירשט פֿון קִנָּז, דער פֿירשט פֿון תִּימָן, דער פֿירשט פֿון מִבְּצָר,
- 43 Książę Magdiel, książę Iram. Oto książęta Edomu podług siedzib ich, w ziemi dziedzictwa ich. Oto Esaw, ojciec Edomitów. מג דער פֿירשט פֿון מַגְדִּיאֵל, דער פֿירשט פֿון עִירָם. דאָס זײַנען די פֿירשטן פֿון אֶדוֹם לויט זײַערע ווײַנערטער, אין דעם לאַנד פֿון זײַער אײַגנטום. דאָס איז עֵשָׂו דער פֿאָטער פֿון אֶדוֹם.

בראשית לו : 37

- א און יעקב איז געזעסן אין דעם לאַנד פֿון זײַן פֿאָטערס ווײַנשאַפֿט, אין לאַנד כְּנָען.
- ב דאָס איז די געשיכטע פֿון יעקבן: יֹסֵף צו זיבעצן יאָר איז געווען אַ פֿאַסטוך מיט זײַנע ברידער בײַ די שאָף; און ער איז געווען אַ ייִנגל אַקעגן די זין פֿון בלֶהָה, און אַקעגן די זין פֿון זֶלְפָּה, די ווייבער פֿון זײַן פֿאָטער; און יֹסֵף האָט געבראַכט בייזע רייד אויף זיי צו זייער פֿאָטער.
- ג און ישׂראל האָט ליב געהאַט יֹסֵפֿן מער פֿון אַלע זײַנע זין, ווייל ער איז בײַ אים געווען אַ בן-זקונים. און ער האָט אים געמאַכט אַ געשטרײַפט העמדל.
- ד און אַז זײַנע ברידער האָבן געזען אַז זייער פֿאָטער האָט אים ליבער פֿון אַלע זײַנע ברידער, האָבן זיי אים פֿינט געקריגן, און ניט געקענט רעדן צו אים פרידלעך.
- ה און יֹסֵפֿן האָט זיך געחלומט אַ חלום, און ער האָט דערציילט זײַנע ברידער, און זיי האָבן אים נאָך מער פֿינט געקריגן.
- ו און ער האָט צו זיי געזאָגט: הערט אַקאַרשט דעם דאָזיקן חלום וואָס מיר האָט זיך געחלומט:
- ז מיר בינדן אַזוי גאַרבן אין פעלד, ערשט מײַן גאַרב האָט זיך אויפֿגעהויבן, און איז אויך געבליבן שטיין; און זע, אייערע גאַרבן האָבן זיך אַרומגעשטעלט, און האָבן זיך געבוקט צו מײַן גאַרב.
- ח האָבן זײַנע ברידער צו אים געזאָגט: קיניגן ווילסטו קיניגן איבער אונדז? אָדער געוועלטיקן ווילסטו געוועלטיקן איבער אונדז? און זיי האָבן אים נאָך מער פֿינט געקריגן פֿאַר זײַנע חלומות, און פֿאַר זײַנע רייד.
- 1 I osiadł Jakób w ziemi pobytu ojca swojego, w ziemi Kanaan.
- 2 Oto rodzinne dzieje Jakóba. Josef w wieku siedmnastu lat był wraz z bracią swoją pasterzem trzód - on to młodzieniec - z synami Bilhy i Zylpy, żon ojca swojego. I donosił Josef oszczerstwa ich złośliwe ojcu ich.
- 3 A Israel miłował Josefa nad wszystkich synów swoich, gdyż synem starości jego był; i sprawił mu płaszcz strojny.
- 4 A widząc bracia jego, iż go miłował ojciec ich nad wszystkich braci jego, - znienawidzili go, i nie mogli mówić z nim uprzejmie.
- 5 I śnił się Josefowi sen, i opowiedział braciom swoim; - i znienawidzili go jeszcze bardziej.
- 6 Rzekł bowiem do nich: "Posłuchajcież sen ten, który mi się przyśnił.
- 7 Oto wiążem snopy wśród pola; a oto powstał snop mój, i stanął; a oto otoczyły go snopy wasze, i kłaniały się snopowi mojemu."
- 8 I rzekli mu bracia jego: "Alboż jako król królować chcesz nad nami? Alboż jako władca władać chcesz nami?" - I zaczęły go jeszcze bardziej nienawidzieć za sny jego, i za słowa jego.

- 9 I śnił mu się jeszcze sen inny, i opowiedział go braciom swoim, i rzekł: "Oto przyśnił mi się znowu sen; a oto słońce i księżyc i jednaście gwiazd kłaniają mi się."
- 10 I opowiedział to i ojcu swojemu, jak i braciom swoim; i zgromił go ojciec jego, i rzekł doń: "Cóż to za sen, co ci się przyśnił? Czyliż mamy przyjść ja, i matka twoja, i bracia twoi, aby ci się pokłonić ku ziemi?"
- 11 I pałali przeciwko niemu bracia jego; a ojciec jego pomiarkował sobie tę rzecz.
- 12 I poszli bracia jego pasać trzodę ojca swego w Szechem.
- 13 I rzekł Israel do Josefa: "Wszak bracia twoi pasą w Szechem; idź, a poszlę cię do nich." I odpowiedział mu: "Oto jestem!"
- 14 I rzekł doń: "Idźże, wywiedz się o powodzeniu braci twoich, i powodzeniu trzody, i przynieś mi wiadomość." I wysłał go z doliny Chebronu; i przybył do Szechem.
- 15 I spotkał go ktoś, gdy błakał się po polu; i zapytał się go ów człowiek mówiąc: "Czego szukasz?"
- 16 I rzekł: "Braci moich szukam; powiedźcie mi gdzie oni pasą?"
- 17 I odpowiedział ów człowiek: "Wyruszyli ztąd; a słyszałem ich mówiących: pójdźmy do Dothan." I poszedł Josef za braćmi swoimi, i spotkał ich w Dothanie.
- ט און אים האָט זיך ווידער געחלומט אָן אַנדער חלום, און ער האָט דערציילט זײַנע ברידער, און האָט געזאָגט: אָט האָט זיך מיר ווידער געחלומט אַ חלום: ערשט די זון און די לבנה און די עלף שטערן בוקן זיך צו מיר.
- י און ווי ער האָט עס דערציילט זײַן פאָטער און זײַנע ברידער, האָט זײַן פאָטער אָנגעשריען אויף אים, און האָט צו אים געזאָגט: וואָס איז דאָס פֿאַר אַ חלום וואָס דיר האָט זיך געחלומט? זאָל איך און דײַן מוטער און דײַנע ברידער גאָר קומען זיך בוקן פֿאַר דיר צו דער ערד?
- יא און די ברידער האָבן אים מקנא געווען; אָבער זײַן פאָטער האָט די זאך געהאַלטן אין זײַנען.
- יב און זײַנע ברידער זײַנען געגאַנגען פיטערן די שאָף פֿון זײַער פאָטער אין שָכֶם.
- יג האָט ישראל געזאָגט צו יוסף: דײַנע ברידער פיטערן דאָך אין שָכֶם; קום און איך וועל דיר שיקן צו זײַ. האָט ער צו אים געזאָגט: דאָ בין איך.
- יד האָט ער צו אים געזאָגט: גיי אַקאָרשט זע אויב פריד איז צו דײַנע ברידער, און פריד צו די שאָף, און ברענג מיר אַן ענטפער. און ער האָט אים אַוועקגעשיקט פֿון דעם טאָל פֿון חֶבְרוֹן, און ער איז געקומען קיין שָכֶם.
- טו האָט אים געפונען אַ מאַן, ערשט ער בלאַנדזשעט אום אין פעלד; און דער מאַן האָט אים געפרעגט, אַזוי צו זאָגן: וואָס זוכסטו?
- טז האָט ער געזאָגט: מײַנע ברידער זוך איך; זאָג מיר, איך בעט דיר, וווּ פיטערן זײַ?
- יז האָט דער מאַן געזאָגט: זײַ האָבן אַוועקגעצויגן פֿון דאַנען, וואָרום איך האָב געהערט ווי זײַ זאָגן: לאָמיר גיין קיין דוֹתָן. איז יוסף געגאַנגען נאָך זײַנע ברידער, און ער האָט זײַ געפונען אין דוֹתָן.

- 18 I spostrzegli go z daleka; zanim zaś zbliżył się do nich, uknuli przeciw niemu, aby go zabić. יח און ווי זיי האָבן אים דערזען פֿון ווייטן, און איידער נאָך ער האָט גענענט צו זיי, האָבן זיי זיך געקליגט קעגן אים, אים צו טייטן.
- 19 I rzekli jeden do drugiego: "Oto snowidz ów idzie!" יט און זיי האָבן געזאָגט איינער צום אַנדערן: אָן קומט דער דאָזיקער בעל-חלומות.
- 20 A teraz pójdźmy, a zabijmy go, - wrzucimy go w jaki dół, a powiemy: Zwierz dziki pożarł go; a zobaczymy co się stanie ze snów jego!" כ און אַצונד, קומט, און לאָמיר אים הרגען, און אים אַריינװאָרפֿן אין איינער פֿון די גריבער, און מיר וועלן זאָגן: אַ בייזע חיה האָט אים אויפֿגעגעסן; און מיר וועלן זען װאָס וועט ווערן פֿון זײנע חלומות.
- 21 I usłyszał to Reuben, i ocalił go z ręki ich, i rzekł: "Nie zabijamy go!" כא האָט ראובן דערהערט, און ער האָט אים געזוכט מציל צו זײַן פֿון זייער האַנט, און האָט געזאָגט: לאָמיר אים ניט נעמען דאָס לעבן.
- 22 I rzekł do nich Reuben: "Nie rozlewajcie krwi; wrzucie go do dołu owego, co na puszczy, a ręki nie podnieście nań!" Aby ocalić go z ręki ich, aby go zwrócić ojcu swemu. כב און ראובן האָט צו זיי געזאָגט: איר זאָלט ניט פֿאַרגיסן קיין בלוט; װאָרפט אים אַרײַן אין יענער גרוב װאָס אין מדבר, אָבער אַ האַנט זאָלט איר ניט אויסשטרעקן אויף אים — פֿדי אים מציל צו זײַן פֿון זייער האַנט, אים אומצוקערן צו זײַן פֿאָטער.
- 23 I stało się, gdy przyszedł Josef do braci swoich, że ściągnęli z Josefa płaszcz jego, płaszcz strojny, co na nim był. כג און עס איז געווען, ווי יוסף איז צוגעקומען צו זײַנע ברידער, אַזוי האָבן זיי אויסגעטאָן יוסף'ן זײַן העמדל, דאָס געשטרײפֿטע העמדל װאָס אויף אים.
- 24 I wzięli go, i wrzucili do dołu; a dół ten był próżny: nie było w nim wody. כד און זיי האָבן אים גענומען, און האָבן אים אַריינגעװאָרפֿן אין דער גרוב. און די גרוב איז געווען ליידיק, קיין װאָסער איז אין איר ניט געווען.
- 25 I zasiedli jeść chleb, - i podnieśli oczy swoje i spostrzegli, a oto - karawana Iszmaelitów przybywa z Gilead; a wielbłądy ich niosły korzenie, i balsam i lotus; a szły, aby sprowadzić to do Micraim. כה און זיי האָבן זיך געזעצט עסן ברויט. און זיי האָבן אויפֿגעהויבן זייערע אויגן, און האָבן אַ קוק געטאָן, ערשט אַ קאַראַװאַן ישמעאלים קומט אָן פֿון גלעד, און זייערע קעמלען טראָגן געװירץ און באַלזאַם און לאַדאַן װאָס זיי גייען אַראָפֿנידערן קיין מצרים.

- 26 I rzekł Jehuda do braci swoich: "Jakaż korzystać, że zabijemy brata naszego, a zataim krew jego?"
- 27 Pójdźcie, a sprzedajmy go Iszmaelitom, a ręka nasza niech nie będzie na nim; gdyż bratem naszym, ciałem naszym on!" I usłuchali bracia jego.
- 28 A gdy przechodzili mężowie Midjanicy, kupcy, wyciągnęli i wyjęli Josefa z dołu, i sprzedali Josefa Iszmaelitom za dwadzieścia srebrników; a ci sprowadzili Josefa do Micraim.
- 29 Reuben zaś wrócił do dołu, a oto nie było już Josefa w dole! I rozdarł szaty swoje.
- 30 I wrócił do braci swoich, i rzekł: "Chłopca nie masz! A ja, gdzież się schronię?"
- 31 I wzięli płaszcz Josefa, i zarznęli koźlę, i umoczyli płaszcz we krwi.
- 32 I posłali płaszcz strojny, - zanieśli ojcu swojemu i rzekli: "Tośmy znaleźli; rozpoznajże, czy to płaszcz syna twojego, czy nie."
- 33 A on poznał go, i rzekł: "To płaszcz syna mojego! Zwierz dziki pożarł go! Rozszarpany, rozszarpany Josef!"
- 34 I rozdarł Jakób szaty swoje, i włożył wór na biodra swoje, i opłakiwał syna swego przez długi czas.
- כו האָט יהודה געזאָגט צו זײַנע ברידער: װאָס װעט אַרױסקומען, אַז מיר װעלן הרגען אונדזער ברודער, און מיר װעלן פֿאַרדעקן זײַן בלוט?
- כז קומט, און לאָמיר אים פֿאַרקױפֿן צו די יִשׁמעאָלים, און אונדזער האָנט זאָל ניט זײַן אויף אים; װאָרום אונדזער ברודער, אונדזער פֿלייש איז ער. און זײַנע ברידער האָבן צוגעהערט.
- כח און װי די מדינישע לײַט, די סוחרים, זײַנען פֿאַרבייגעגאַנגען, אַזױ האָבן זײ אַרױסגעצויגן און אַרױפגעבראַכט יוספֿן פֿון דער גרוב, און זײ האָבן פֿאַרקױפט יוספֿן צו די יִשׁמעאָלים פֿאַר צװאַנציק זילבערשטיק; און די האָבן אַװעקגעפֿירט יוספֿן קײן מצרים.
- כט און ראובן האָט זיך אומגעקערט צו דער גרוב, ערשט יוסף איז נישט אין דער גרוב; האָט ער צעריסן זײַנע קליידער.
- ל און ער האָט זיך אומגעקערט צו זײַנע ברידער, און האָט געזאָגט: דער יינגל איז נישט, און איך, װוּ טו איך מיך אַהײן?
- לא און זײ האָבן גענומען יוספס העמדל, און האָבן געשאַכטן אַ ציגנבאַק, און האָבן אײַנגעטונקט דאָס העמדל אין דעם בלוט.
- לב און זײ האָבן אַװעקגעשיקט דאָס געשטרײפֿטע העמדל, און געלאָזט ברענגען צו זײַער פֿאַטער, און געלאָזט זאָגן: דאָס האָבן מיר געפֿונען; דערקען אַקאַרשט אויב דאָס איז דײַן זונס העמדל אָדער ניט.
- לג האָט ער עס דערקענט, און ער האָט געזאָגט: מײַן זונס העמדל; אַ בײַזע חיה האָט אים אױפֿגעגעסן, פֿאַרצוקן פֿאַרצוקט געװאָרן איז יוסף.
- לד און יעקב האָט צעריסן זײַנע קליידער, און אָנגעטאָן זאָק אויף זײַנע לענדן, און ער האָט געטרויערט אויף זײַן זון פֿיל טעג.

- 35 I powstałi wszyscy synowie jego, i wszystkie córki jego, aby go pocieszyć; ale nie dał się pocieszyć, i rzekł: "Tak już zstąpię za synem moim w żałobie do grobu!" I opłakiwał go ojciec jego.
- 36 A Midjanici sprzedali go w Micraim Potifarowi, dworzaninowi Faraona, naczelnikowi straży przybocznej. -
- לֹא אֹן אֶלַע זַינַע זַיִן אֹן אֶלַע זַינַע טַעכטער זַינַען אויפֿגעשטאַנען אַיִם צו טרַייסטן, אָבער ער האָט זיך נִיט געוואָלט טרַייסטן; אֹן ער האָט געזאָגט: פֿאַר וואָר, אָן אָבל וועל איך נידערן צו מַיִן זון אַיִן קִבֶּר. אֹן זַיִן פֿאַטער האָט אַיִם באַוויינט.
- לֹא אֹן דִי מִדְיָנִים האָבן אַיִם פֿאַרקויפט אַיִן מִצְרַיִם צו פֿוטיפֿרן, אַ הויפּדינער פֿון פֿרעהן, דעם אויבערלֵיבֿוועכטער.

בראשית לח : 38

- 1 I stało się onego czasu, iż odszedł Jehuda od braci swoich, i zaszedł do pewnego Adullamity, imieniem Chira.

א און עס איז געווען אין יענער צייט, האָט יהודה אַראָפּגענידערט פֿון זײַנע ברידער, און ער האָט איינגעקערט צו אַ מאַן פֿון עֲדוּלָם, וואָס זײַן נאָמען איז געווען חִירָה.
- 2 I ujrzał tam Jehuda córkę pewnego Kanaanejczyka, imieniem Szua; i pojął ją, i poszedł do niej.

ב און יהודה האָט דאָרטן געזען די טאָכטער פֿון אַ מאַן אַ פֿנֶענִי, וואָס זײַן נאָמען איז געווען שוּע, און ער האָט זי גענומען, און איז געקומען צו איר.
- 3 I poczęła, i urodziła syna; i nazwał imię jego: Er.

ג און זי איז טראָגעדיק געוואָרן, און האָט געבאָרן אַ זון; און ער האָט גערופֿן זײַן נאָמען עֶר.
- 4 I poczęła znowu, i urodziła syna; i nazwała imię jego: Onan.

ד און זי איז ווידער טראָגעדיק געוואָרן, און האָט געבאָרן אַ זון; און זי האָט גערופֿן זײַן נאָמען אֹנָן.
- 5 I nad to jeszcze urodziła syna, i nazwała imię jego: Szela. On zaś był w Kezybie, gdy go urodziła.

ה און זי האָט ווידער געבאָרן אַ זון; און זי האָט גערופֿן זײַן נאָמען שֶׁלָה. און ער איז געווען אין כֶּזִיב, אַז זי האָט אים געבאָרן.
- 6 I wziął Jehuda żonę Erowi, pierworodnemu swojemu, imieniem Thamar.

ו און יהודה האָט גענומען אַ ווייב פֿאַר עַר זײַן בכֹּר, וואָס איר נאָמען איז געווען תָּמָר.
- 7 A był Er, pierworodny Jehudy, zły w oczach Wiekuistego, i uśmiercił go Wiekuisty.

ז און עַר, יהודה'ס בכֹּר, איז געווען שלעכט אין די אויגן פֿון גאָט, און גאָט האָט אים געטייט.
- 8 Tedy rzekł Jehuda do Onana: "Idź do żony brata twojego, a spowinować się z nią, i ustanów potomstwo bratu twojemu."

ח האָט יהודה געזאָגט צו אֹנָנען: קום צו דײַן ברודערס ווייב, און באַשוועגער זי, און שטעל אויף אַ זאָמען נאָך דײַן ברודער.
- 9 Lecz wiedział Onan, iż nie jego będzie to nasienie; i bywało, ile razy wchodził do żony brata swojego, marnował je na ziemię, aby nie dać potomstwa bratu swojemu.

ט און אַזוי ווי אֹנָן האָט געוויסט אַז דער זאָמען וועט ניט געהערן צו אים, איז, אַז ער איז געקומען צו זײַן ברודערס ווייב, האָט ער אויסגעבראַכט צו דער ערד, פֿדי ניט צו געבן אַ זאָמען צו זײַן ברודער.
- 10 I złem było w oczach Wiekuistego, to co czynił; i uśmiercił go także,

י איז געווען שלעכט אין די אויגן פֿון גאָט וואָס ער האָט געטאָן, און ער האָט אים אויך געטייט.

- 11 I rzekł Jehuda do Thamar, synowej swojej: "Pozostań wdową w domu ojca twojego, aż podrośnie Szela, syn mój;" bo myślał: może umarłby i on, jak bracia jego. I poszła Thamar, i zamieszkała w domu ojca swego.
- 12 I upłynęło wiele dni, i umarła córka Szuego, żona Jehudy. A pocieszywszy się Jehuda, poszedł do postrzygaczy owiec swoich, on i Chira, przyjaciel jego, Adulamita - do Timny.
- 13 I doniesiono Thamarze, mówiąc: "Oto teść twój udaje się do Timny, aby strzydz owce swoje."
- 14 I złożyła szaty wdowieństwa swego z siebie, i okryła się zasłoną, a otuliwszy się siadła u wrót Enaimu, co na drodze do Timna; widziała bowiem, że wyrósł Szela, a ona nie oddana mu za żonę.
- 15 I ujrzał ją Jehuda, i poczytał ją za nie-rządnicę, gdyż zakryła była twarz swoją.
- 16 I zwrócił się ku niej ku drodze, i rzekł: "Pozwólże, pójdę do ciebie!" Gdyż nie wiedział, że to synowa jego. I rzekła: "Co mi dasz, jeżeli pójdziesz do mnie?"
- 17 I rzekł: "Poszlę ci kozłatko z trzody." I rzekła: "Czy dasz zastaw, aż przyszlesz."
- יא האָט יהודה געזאָגט צו זיין שנור תָּמָר: זײַ אַן אַלמנָה אין דײַן פּאָטערס הויז, ביז מײַן זון שְׁלָה וועט אויפֿוואַקסן; וואָרום ער האָט געקלערט: טאָמער וועט ער אויך שטאַרבן אַזוי ווי זײַנע ברידער. איז תָּמָר אַוועקגעגאַנגען, און איז געזעסן אין איר פּאָטערס הויז.
- יב האָבן זיך געמערט די טעג, און שוועס טאַכטער, די ווייב פֿון יהודה, איז געשטאַרבן. און אַז יהודה האָט זיך געהאַט געטרייסט, איז ער אַרויפגעגאַנגען צו די שערער פֿון זײַנע שאָף קיין תּמנָה, ער און זיין גוטער פּריינט חירָה פֿון עֲדוּלָם.
- יג איז אָנגעזאָגט געוואָרן תָּמָר, אַזוי צו זאָגן: זע, דײַן שווער גייט אַרויף קיין תּמנָה, צו שערן זײַנע שאָף.
- יד האָט זי אויסגעטאָן אירע אַלמנָה-קליידער פֿון זיך, און האָט זיך פֿאַרדעקט מיט אַ שלייער, און זיך איינגעוויקלט, און זי האָט זיך געזעצט בײַם איינגאַנג פֿון עֵינִים, וואָס אויפֿן וועג קיין תּמנָה; וואָרום זי האָט געזען אַז שְׁלָה איז אויפֿגעוואַקסן, און זי איז ניט געגעבן געוואָרן צו אים פֿאַר אַ ווייב.
- טו און יהודה האָט זי געזען, און ער האָט זי גערעכנט פֿאַר אַ זונה, ווייל זי האָט פֿאַרדעקט איר פנים.
- טז האָט ער פֿאַרקערט צו איר בײַם וועג, און האָט געזאָגט: קום, איך בעט דיר, לאָמִיד קומען צו דיר; וואָרום ער האָט ניט געוויסט אַז זי איז זיין שנור. האָט זי געזאָגט: וואָס וועסטו מיר געבן, אַז דו וועסט קומען צו מיר?
- יז האָט ער געזאָגט: איך וועל שיקן אַ ציגנבעקל פֿון די שאָף. האָט זי געזאָגט: סײַדן וועסט מיר געבן אַ משכון ביז דו שיקסט.

- 18 I rzekł: "Jakiż zastaw ci mam dać?" I odpowiedziała: "Pieczętkę twoją, sznur twój, i laskę, co w ręku twoim." I dał jej, i poszedł do niej; i poczęła z niego.
- 19 I wstała i odeszła; a zdjęwszy zasłonę swoją z siebie, włożyła szaty wdowieństwa swojego.
- 20 Jehuda zaś posłał kozłátko przez przyjaciela swego Adullamyjskiego, aby odebrać zastaw z ręki kobiety; ale nie znalazł jej.
- 21 I pytał się ludzi miejscowości tej, mówiąc: "Gdzież ta wszetecznicza, co była w Enaim nad drogą?" I rzekli: "Nie było tu wszetecznicy".
- 22 I wrócił do Jehudy i rzekł: "Nie znalazłem jej, a także ludzie miejscowi mówili: "Nie było tu wszetecznicy."
- 23 I rzekł Jehuda: "Niechaj zatrzyma sobie, abyśmy tylko nie stali się pośmiewiskiem! Otom posyłał to kozłátko, a tyś nie znalazł jej!"
- 24 A gdy upłynęło około trzech miesięcy, doniesiono Jehudzie mówiąc: "Dopuszcza się nierządu Thamar, synowa twoja, a już oto brzemienna z nierządu." I rzekł Jehuda: "Wyprowadźcie ją, a niech będzie spalona!"
- יח האָט ער געזאָגט: וואָס פֿאַר אַ משכון זאָל איך דיר געבן? האָט זי געזאָגט: דיין זיגלרינג, און דיין שנור, און דיין שטעקן וואָס אין דיין האַנט. האָט ער עס איר געגעבן, און ער איז צו איר געקומען, און זי איז טראָגעדיק געוואָרן פֿון אים.
- יט און זי איז אויפֿגעשטאַנען און איז אַוועקגעגאַנגען, און זי האָט אויסגעטאָן פֿון זיך איר שלײַער, און האָט אָנגעטאָן אירע אַלמנה-קליידער.
- כ און יהודה האָט געשיקט דאָס ציגנבעקל דורך דער האַנט פֿון זײַן גוטן פֿרײַנט פֿון עֶדוֹלָם, כדי אָפֿצונעמען דעם משכון פֿון דער פֿרויס האַנט; אָבער ער האָט זי נישט געפֿונען.
- כא האָט ער געפרעגט די מענטשן פֿון איר אָרט, אַזױ צו זאָגן: וווּ איז די זונה וואָס איז געווען אין עײַנִים בײַם וועג? האָבן זײ געזאָגט: דאָ איז נישט געווען קײן זונה.
- כב האָט ער זיך אומגעקערט צו יהודה, און האָט געזאָגט: איך האָב זי נישט געפֿונען. און אויך די מענטשן פֿון דעם אָרט האָבן געזאָגט: דאָ איז נישט געווען קײן זונה.
- כג האָט יהודה געזאָגט: זאָל זי עס האַלטן פֿאַר זיך, כדי מיר זאָלן נישט ווערן צו שפּאַט; איך האָב דאָך געשיקט דאָס דאָזיקע ציקעלע, און דו האָסט זי נישט געפֿונען.
- כד און עס איז געווען אין אַרום דרייַ חדשים, איז אָנגעזאָגט געוואָרן יהודה, אַזױ צו זאָגן: דיין שנור תָּמַר האָט מִזְנֶה געווען, און אָט איז זי אויך טראָגעדיק פֿון זנות. האָט יהודה געזאָגט: פֿירט זי אַרויס, און זאָל זי פֿאַרברענט ווערן.

- 25 Lecz gdy wyprowadzono ją, posłała do teścia swojego, by mu powiedzieć: "Od męża, do którego to należy, brzemenna jestem." I rzekła: "Rozpoznajże czyja ta pieczęć, i te sznury, i ta laska?"
- 26 I poznał Jehuda i rzekł: "Sprawiedliwsza ona odemnie, ponieważ nie oddałem jej Szelemu, synowi mojemu." I nie poznał jej więcej.
- 27 I okazało się w czasie porodu jej, a oto - bliźnięta w jej łonie.
- 28 A gdy rodziła, wysunął jeden rękę; i wzięła położniczkę, i uwiązała u ręki jego nić purpurową, mówiąc: "Ten wyszedł pierwszy!"
- 29 Lecz gdy wciągnął rękę swoją, a oto wyszedł brat jego, i rzekła: "Cóż to, przełamałeś sobie ten przełom?" I nazwano imię jego: Perec.
- 30 A następnie wyszedł brat jego, na którego rękę była nić purpurowa. I nazwano imię jego: Zerach.
- כה ווי זי איז אַרויסגעפֿירט געוואָרן, אַזוי האָט זי געשיקט זאָגן צו איר שווער: פֿון דעם מאָן וואָס די דאָזיקע געהערן צו אים, בין אײַך טראָגעדיק. און זי האָט געזאָגט: דערקען אַקאַרשט וועמעס איז דער דאָזיקער זיגלרינג, און די שנורן, און דער שטעקן?
- כו האָט יהודה דערקענט, און ער האָט געזאָגט: זי איז גערעכטער פֿון מיר, דערפֿאַר ווײַל אײַך האָב זי ניט געגעבן צו מײַן זון שְׁלֹהֵן. אָבער ער האָט מער ווידער ניט פֿאַרקערט מיט איר.
- כז און עס איז געווען אין דער צײַט פֿון איר געבערן, ערשט אַ צווילינג איז אין איר לײַב.
- כח און עס איז געווען, אַז זי האָט געבאָרן, האָט אײַנער אַרויסגעשטעקט זײַן האַנט, און די הײַבן האָט גענומען און האָט אָנגעבונדן אָן זײַן האַנט אַ רויטן פֿאַדים, אַזוי צו זאָגן: דער דאָזיקער איז אַרויסגעקומען צוערשט.
- כט און עס איז געווען, ווי ער צײַט צוריק זײַן האַנט, ערשט זײַן ברודער איז אַרויסגעקומען; האָט זי געזאָגט: וואָס האָסטו זיך געריסן מיט אַזאַ רײַסעניש? און מע האָט גערופֿן זײַן נאָמען פֿרָץ.
- ל און דערנאָך איז אַרויסגעקומען זײַן ברודער, וואָס אויף זײַן האַנט איז געווען דער רויטער פֿאַדים; און מע האָט גערופֿן זײַן נאָמען זֶרַח.

בראשית לט : 39

- א און יוסף איז אַראָפּגענידערט געוואָרן קיין מצרים, און פּוטיפּר, אַ הויפּדינער פֿון פֿרעהן, דער אויבערלייבוועכטער, אַ מצרישער מאַן, האָט אים אָפּגעקויפט פֿון דער האַנט פֿון די ישמעאליים וואָס האָבן אים אַהין אַראָפּגענידערט.
  - ב און גאָט איז געווען מיט יוספֿן, און ער איז געווען אַ באַגליקטער מענטש; און ער איז געווען אין הויז פֿון זיין האַר דעם מצרי.
  - ג און זיין האַר האָט געזען, אַז גאָט איז מיט אים, און אַלץ וואָס ער טוט, באַגליקט גאָט אין זיין האַנט;
  - ד האָט יוסף געפונען חן אין זיינע אויגן, און ער האָט אים באַדינט. און ער האָט אים אויפֿגעזעצט איבער זיין הויז, און אַלץ וואָס ער האָט געהאַט, האָט ער איבערגעגעבן אין זיין האַנט.
  - ה און עס איז געווען, פֿון זינט ער האָט אים אויפֿגעזעצט איבער זיין הויז, און איבער אַלץ וואָס ער האָט געהאַט, האָט גאָט געבענטשט דעם מצרים הויז פֿון יוספּס וועגן, און אַ ברכה פֿון גאָט איז געווען אויף אַלץ וואָס ער האָט געהאַט אין הויז און אין פעלד.
  - ו האָט ער איבערגעלאָזן אַלץ וואָס ער האָט געהאַט אין יוספּס האַנט, און ער האָט לעבן אים ניט געוויסט פֿון קיין זאך, אַחוץ דעם ברויט וואָס ער האָט געגעסן. און יוסף איז געווען שיין אויפֿן געשטאַלט, און שיין אויפֿן פנים.
  - ז און עס איז געווען נאָך די דאָזיקע געשעענישן, האָט זיין האַרס ווייב אויפֿגעהויבן אירע אויגן אויף יוספֿן, און זי האָט געזאָגט: ליג מיט מיר.
- 1 Josef zaś sprowadzony został do Micraim; i kupił go Potifar, dworzanin Faraona, naczelnik przybocznej straży, Micrejczyk, od Iszmaelitów, którzy sprowadzili go tam.
  - 2 I był Wiekuisty z Josefem, a był mężem szczęśliwym; i zostawał w domu pana swojego, Micrejczyka.
  - 3 A widząc pan jego, że Wiekuisty z nim, i że wszystkim, co czyni, Wiekuisty szczęści w ręku jego;
  - 4 Znalazł wtedy Josef łaskę w oczach jego, i służył mu. I ustanowił go nad domem swoim, a wszystko, co posiadał, oddał w ręce jego.
  - 5 I było od czasu, gdy go ustanowił nad domem swoim i nad wszystkiém, co posiadał, błogosławił Wiekuisty domowi Micrejczyka gwoli Josefowi, i było błogosławieństwo Wiekuistego nad wszystkiém, co posiadał w domu i na polu.
  - 6 I zostawił wszystko, co posiadał, w ręku Josefa, i nie troszczył się przy nim o nic, wyjąwszy o chléb, który pożywał. A był Josef pięknej postaci, i pięknego wejrzenia.
  - 7 I stało się po zdarzeniach tych, iż zwróciła żona pana jego oczy swe na Josefa, i rzekła: "Połóż się zemną!"

- 8 Ale on wzbraniał się, i rzekł do żony pana swojego: "Oto pan mój nie troszczy się przy mnie o nic, co w domu, a wszystko, co posiada, oddał w ręce moje."
- 9 Niema wyższego w domu tym nademnie, a nie odmówił mi niczego prócz ciebie, przeto żeś ty żoną jego; i jakże miałbym spełnić tę niegodziwość wielką, i zgrzeszyć przeciw Bogu!?"
- 10 I stało się, że choć namawiała Josefa codziennie, nie usłuchał jej, by położyć się przy niej i być z nią.
- 11 I zdarzyło się dnia pewnego, że wszedł do domu, by załatwić sprawę swoją; a nikogo z domowników tam w domu nie było.
- 12 I pochwyciła go za szatę jego, i rzekła: "Połóż się ze mną!" Lecz on zostawił szatę swą w ręku jej, - uciekł, i wyszedł na ulicę.
- 13 I stało się, - gdy zobaczyła, że zostawił szatę swą w ręku jej, a uciekł na ulicę:
- 14 Że zawołała na domowników swoich, i rzekła do nich, mówiąc: "Patrzcie, sprowadził nam Ibrejczyka, by swawolić z nami! Przyszedł do mnie, aby położyć się ze mną; lecz zawołałam głosem wielkim;
- 15 I było, gdy usłyszał, że podniosłam głos mój i zawołałam, zostawił szatę swą u mnie i uciekł, i wyszedł na ulicę."
- ח האָט ער נישט געוואָלט, און ער האָט געזאָגט צו זיין האַרס ווייב: זע, מײַן האַר ווייס נישט לעבן מיר וואָס אין הויז טוט זיך, און אַלץ וואָס ער האָט, האָט ער איבערגעגעבן אין מײַן האַנט.
- ט ער איז אין דעם דאָזיקן הויז נישט גרעסער פֿון מיר, און ער האָט נישט פֿאַרמיטן פֿון מיר קיין זאָך, נאָר בלויז דיך, ווייל דו ביסט זיין ווייב. היינט ווי קען איך טאָן דאָס דאָזיקע גרויסע בייז, און זינדיקן צו גאָט?
- י און עס איז געווען, אַז זי האָט גערעדט צו יוספֿן טאָג פֿאַר טאָג, און ער האָט נישט צוגעהערט צו איר, צו ליגן מיט איר, צו זיין מיט איר,
- יא איז, איין טאָג ווען ער איז אַרײַנגעקומען אין הויז צו טאָן זיין אַרבעט, און קיין מענטש פֿון די הויזלעכט איז דאָרטן נישט געווען אין הויז,
- יב האָט זי אים אָנגעכאַפט פֿאַר זיין קלייד, אַזוי צו זאָגן: ליג מיט מיר. האָט ער איבערגעלאָזן זיין קלייד אין איר האַנט, און איז אַנטלאָפֿן און אַרויס דרויסן.
- יג און עס איז געווען, ווי זי האָט געזען, אַז ער האָט איבערגעלאָזן זיין קלייד אין איר האַנט, און איז אַנטלאָפֿן דרויסן,
- יד אַזוי האָט זי גערופֿן צו אירע הויזלעכט, און האָט צו זיי געזאָגט, אַזוי צו זאָגן: זעט, מע האָט אונדז געבראַכט אַ מאַן אַ עברי, צו מאַכן געשפּעט פֿון אונדז; ער איז געקומען צו מיר צו ליגן מיט מיר, און איך האָב גערופֿן אויף אַ הויכן קול.
- טו איז, ווי ער האָט געהערט, אַז איך האָב אויפֿגעהויבן מײַן קול און האָב גערופֿן, אַזוי האָט ער איבערגעלאָזן זיין קלייד בײַ מיר, און איז אַנטלאָפֿן און אַרויס דרויסן.

- 16 I zostawiła szatę jego u siebie, do przybycia pana jego do domu. טז און זי האָט אַוועקגעלייגט זיין קלייד בײַ זיך, ביז זיין האָר איז געקומען אַהיים.
- 17 I opowiedziała mu w tych samych słowach, mówiąc: "Przyszedł do mnie ten sługa, Iborejczyk, którego sprowadziłeś nam, - aby swawolił ze mną." יז און זי האָט גערעדט צו אים אַזוי ווי די דאָזיקע ווערטער, אַזוי צו זאָגן: דער קנעכט דער עברי וואָס דו האָסט אונדז געבראַכט, איז געקומען צו מיר צו מאַכן געשפּעט פֿון מיר.
- 18 Lecz gdy podniosłam głos mój, i krzyknęłam, - zostawił szatę swą u mnie, i uciekł na ulicę." יח און עס איז געווען, ווי איך האָב אויפֿגעהויבן מיין קול און האָב גערופֿן, אַזוי האָט ער איבערגעלאָזן זיין קלייד בײַ מיר, און איז אַנטלאָפֿן דרויסן.
- 19 I stało się, - gdy usłyszał pan jego słowa żony swojej, które opowiadała mu mówiąc: "W podobny sposób postąpił ze mną sługa twój;" - że wpłonął gniew jego. יט און עס איז געווען, ווי זיין האָר האָט געהערט די ווערטער פֿון זיין ווייב, וואָס זי האָט צו אים גערעדט, אַזוי צו זאָגן: אַזעלכע זאַכן האָט געטאָן צו מיר דײַן קנעכט, האָט זיין צאָרן געגרימט.
- 20 I wziął go pan Josefa, i oddał go do więzienia, do miejsca, gdzie więźnie króla więzieni byli. I był on tam w więzieniu. כ און יוספס האָר האָט אים גענומען, און האָט אים אַרײַנגעזעצט אין געפּענקעניש, אין דעם אָרט וווּ דעם מלכס געפּאַנגענע זײַנען אײַנגעשפּאַרט; און ער איז דאָרטן געווען אין געפּענקעניש.
- 21 Ale był Wiekuisty z Josefem, i zwrócił nań przychylność, i użyczył mu łaski w oczach przełożonego więzienia. כא און גאָט איז געווען מיט יוספֿן, און ער האָט געניגט צו אים גענאָד, און אים געגעבן חן אין די אויגן פֿון דעם האָר פֿון געפּענקעניש.
- 22 I oddał przełożony więzienia w moc Josefa wszystkich więźniów będących w więzieniu; a wszystkiém, co tam robić mieli, on rozporządzał. כב און דער האָר פֿון געפּענקעניש האָט איבערגעגעבן אויף דער האַנט פֿון יוספֿן אַלע געפּאַנגענע וואָס אין געפּענקעניש; און אַלץ וואָס מע האָט דאָרטן געטאָן, האָט ער אויפֿגעטאָן.
- 23 Przełożony więzienia nie wglądał w nic, co pod ręką jego było; gdyż był Wiekuisty z nim, a cokolwiek czynił, Wiekuisty poszcęścił. כג דער האָר פֿון געפּענקעניש האָט ניט נאָכגעקוקט קיין שום זאך אונטער זיין האַנט, ווייל גאָט איז געווען מיט אים, און וואָס ער האָט געטאָן, האָט גאָט באַגליקט.

בראשית מ : 40

- 1 I stało się po zdarzeniach tych, że przewinili podczaszy króla Micraim, i piekarz przeciw panu swojemu, królowi Micraim.

א און עס איז געווען נאך די דאזיקע געשעענישן, האָט דער טראַנקמייסטער פֿון דעם מלך פֿון מצרים, און דער בעקער, זיך פֿאַרזינדיקט אַקעגן זייער האַר, דעם מלך פֿון מצרים.
- 2 I rozgniewał się Faraon na obu dworzan swoich: na przełożonego podczaszych, i przełożonego piekarzy.

ב און פֿרעה האָט געצערנט אויף זיינע צוויי הויפֿדינער, אויף דעם אויבערטראַנקמייסטער און אויף דעם אויבערבקער.
- 3 I oddał ich pod straż, do domu naczelnika straży przybocznej, do więzienia, do miejsca, gdzie osadzony był Josef.

ג און ער האָט זיי אַריינגעזעצט אין דער וואָך פֿון דעם אויבערלעבבוועכטערס הויז, אין געפֿענקעניש, אין דעם אָרט וואָס יוסף איז דאָרטן געווען איינגעשפֿאַרט.
- 4 I ustanowił naczelnik straży przybocznej Josefa przy nich, i posługiwał im. I przebyli przez niejaki czas pod strażą.

ד און דער אויבערלעבבוועכטער האָט געשטעלט יוספֿן לעבן זיי, און ער האָט זיי באַדינט; און זיי זיינען געווען אַ צייט אין וואָך.
- 5 I śnił się sen im obu, - każdemu sen swój jednej nocy, każdemu innego znaczenia sen, - podczaszem i piekarzowi króla Micraim, którzy osadzeni byli w więzieniu.

ה האָט זיך ביידן געחלומט אַ חלום אין איין נאַכט, איטלעכן זיין חלום, איטלעכן לויט דעם פֿיתרון פֿון זיין חלום — דעם טראַנקמייסטער און דעם בעקער פֿון דעם מלך פֿון מצרים, וואָס זיינען געווען איינגעשפֿאַרט אין געפֿענקעניש.
- 6 I przyszedł do nich Josef z rana, i ujrział ich, a oto byli zasępieni.

ו און יוסף איז געקומען צו זיי אין דער פֿרי, און האָט זיי אָנגעקוקט, ערשט זיי זיינען צעטראָגן.
- 7 I zapytał się dworzan Faraona, będących z nim pod strażą, w domu pana jego, mówiąc: "Czemu to lica wasze tak ponure dzisiaj?"

ז האָט ער געפֿרעגט די הויפֿדינער פֿון פֿרעהן וואָס מיט אים אין דער וואָך פֿון זיין האַרס הויז, אַזוי צו זאָגן: פֿאַר וואָס זיינען אייערע פֿנימער היינט פֿאַרערגערט?
- 8 I odpowiedzieli mu: "Sen śnił się nam, a wytłomaczyć go niema komu." I rzekł do nich Josef: "Wszak od Boga wytłomaczenia! Chciejcie mi opowiedzieć!"

ח האָבן זיי צו אים געזאָגט: אונדז האָט זיך געחלומט אַ חלום, און ניטאָ ווער זאָל אים פֿותר זיין. האָט יוסף צו זיי געזאָגט: פֿיתרונים זיינען דאָך פֿון גאָט; דערציילט מיר, איך בעט אייך.

- 9 I opowiedział przełożony podczaszych
sen swój Josefowi, i rzekł mu: "We śnie
moim, - a oto winorośl przedemną;
ט האָט דער אויבערטראַנקמײסטער דערציילט
זײַן חלום צו יוסף, און ער האָט צו אים
געזאָגט: מיר חלומט זיך, ערשט פֿאַר מיר איז
אַ ווינשטאַק,
- 10 A na winorośli trzy gałązki; a ona zaled-
wie się rozwinęła, puściła kwiat, i dojrze-
ły szypułki jej w grona.
י און אויפֿן ווינשטאַק דריי צווייגן; און ווי ער
בליט, איז אויפֿגעגאַנגען זײַן בליעכץ, האָבן
זײַנע הענגלעך געצײטיקט ווינטרויבן.
- 11 A puchar Faraona w ręku moim. I wzią-
łem grona te, i wycisnąłem je w puchar
Faraona, i podałem puchar w rękę Fara-
ona."
יא און פֿרעהס בעכער איז געווען אין מײַן האַנט;
האָב איך גענומען די ווינטרויבן, און האָב זיי
אויסגעקוועטשט אין פֿרעהס בעכער, און
דערלאַנגט דעם בעכער אין פֿרעהס האַנט.
- 12 I rzekł doń Josef: "Oto wykład jego: trzy
gałązki, - to - trzy dni:
יב האָט יוסף צו אים געזאָגט: דאָס איז דער
פֿיתרון דערפֿון: די דריי צווייגן דאָס זײַנען דריי
טעג.
- 13 Za trzy dni wywyższy Faraon głowę two-
ję, a przywróci cię na stanowisko twoje,
i będziesz podawał puchar Faraona do rę-
ki jego, zwyczajem dawnym, gdy byłeś
podczaszym jego.
יג אין דריי טעג אַרום וועט פֿרעה אויפֿנעמען דײַן
קאָפּ, און וועט דיך אומקערן אויף דײַן
שטאַנד, און וועסט דערלאַנגען פֿרעהס בעכער
אין זײַן האַנט, לויטן פֿריערדיקן שטייגער, ווען
דו ביסט געווען זײַן טראַנקמײסטער.
- 14 Jeżeli przypomnisz mnie sobie, gdy do-
brze ci będzie, to wyświadczy że mi tę ła-
skę, i napomknij o mnie przed Fara-
onem, i wyprowadź mnie z domu tego.
יד אָבער זאָלסט מיך געדענקען בײַ זיך, אַז דיר
וועט גוט זײַן, און זאָלסט טאָן, איך בעט דיך,
אַ חסד מיט מיר, און מיך דערמאָנען פֿאַר
פֿרעהן, און מיך אַרויסציען פֿון דעם דאָזיקן
הויז.
- 15 Gdyż po złodziejsku, wykradziono mnie
z ziemi Ibreczyków, a także i tu nie uczy-
niłem nic takiego, żeby wtrącono mnie
do lochu".
טו וואָרום געגנבעט בין איך געגנבעט געוואָרן פֿון
לאַנד פֿון די עִבְרִים; און דאָ אויך האָב איך
קײַן זאַך נישט געטאָן, וואָס מע האָט מיך
אַרײַנגעזעצט אין תּפֿיסה.
- 16 Widząc zaś przełożony piekarzy, że do-
brze wytłumaczył, rzekł do Josefa: "A ja
we śnie moim: a oto trzy kosze białego
pieczywa na głowie mojej,
טז האָט דער אויבערבעקער געזען אַז ער האָט
צום גוטן פֿותר געווען, און ער האָט געזאָגט
צו יוסף: מיר אויך האָט זיך געחלומט, ערשט
דריי געפֿלאַכטענע קערב זײַנען אויף מײַן
קאָפּ;

- 17 A w koszu wierzchnim wszelaka żywność Faraona, wyrobu piekarskiego; ale ptactwo wyjadało ją z kosza z ponad głowy mojej".
- 18 I odpowiedział Josef i rzekł: "Oto wykład jego: trzy kosze - to - trzy dni:
- 19 Za trzy dni zdejmie Faraon głowę twoją z ciebie, i powiesi cię na drzewie; a zjadać będzie ptactwo ciało twoje z ciebie."
- 20 I stało się dnia trzeciego, dnia urodzin Faraona, że wyprawił ucztę dla wszystkich sług swoich, i policzył głowę przełożonego podczaszych i głowę przełożonego piekarzy między sługami swoimi.
- 21 I przywrócił przełożonego podczaszych do podczastwa swego, i podawał puhar do rąk Faraona:
- 22 A przełożonego piekarzy powiesił, - jak był wyłożył im Josef.
- 23 Ale nie pamiętał przełożony podczaszych o Josefie, i zapomniał go.
- יז און אין דעם אויבערשטן קאָרב איז פֿון אַלערליי עסנוואַרג פֿאַר פֿרעהן, געבעקזאַכן, און די פֿויגלען עסן זיי פֿון דעם קאָרב איבער מײַן קאָפּ.
- יח האָט יוסף געענטפֿערט און האָט געזאָגט: דאָס איז דער פֿיתרון דערפֿון: די דריי קערב דאָס זינען דריי טעג.
- יט אין דריי טעג אַרום וועט פֿרעה אַראָפֿנעמען דײַן קאָפּ פֿון דיר, און וועט דיר אויפֿהענגען אויף אַ בוים, און די פֿויגלען וועלן עסן דײַן פֿלייש פֿון דיר.
- כ און עס איז געווען אויפֿן דריטן טאָג, אין פֿרעהס געבורטסטאָג, האָט ער געמאַכט אַ מאָלצײט פֿאַר אַלע זײַנע קנעכט, און האָט אויפֿגענומען דעם קאָפּ פֿון דעם אויבערטראַנקמײַסטער, און דעם קאָפּ פֿון דעם אויבערבֿעקער, צווישן זײַנע קנעכט.
- כא און ער האָט אומגעקערט דעם אויבערטראַנקמײַסטער צו זײַן טראַנקמײַסטערשאַפֿט; און ער האָט דערלאָנגט דעם בעכער אין פֿרעהס האַנט.
- כב און דעם אויבערבֿעקער האָט ער אויפֿגעהאַנגען, אַזוי ווי יוסף האָט זיי פֿותר געווען.
- כג אָבער דער אויבערטראַנקמײַסטער האָט נישט געדאַכט אָן יוסף, און האָט אים פֿאַרגעסן.

בראשית מא : 41

- 1 I stało się po upływie dwóch lat, że Faraonowi się śniło: a niby stanął nad rzeką:

א און עס איז געווען צום סוף פֿון צוויי יאָר צייט, האָט זיך פֿרעהן געחלומט, ערשט ער שטייט ביים טיך.
- 2 A oto z rzeki wystąpiło siedm krów, pięknych z wejrzenia, i zdrowych na ciele; i pasły się na łące.

ב און אָט גייען אַרויף פֿון טיך זיבן קי, שיין אויפֿן אויסזען און פֿעט אויפֿן ליב; און זיי האָבן זיך געפֿיטערט אין דעם טיכגראַז.
- 3 I oto, siedm krów innych wystąpiło za niemi z rzeki, lichych z wejrzenia i wychudłych na ciele, i stanęły obok owych krów, nad brzegiem rzeki.

ג און אָט גייען אַרויף נאָך זיי פֿון טיך זיבן אַנדערע קי, מיאוס אויפֿן אויסזען, און מאַגער אויפֿן ליב; און זיי האָבן זיך געשטעלט לעבן יענע קי ביים ברעג טיך.
- 4 I pożarły owe krowy liche z wejrzenia, i wychudłe na ciele, siedm krów pięknych z wejrzenia, zdrowych. I ocknął się Faraon.

ד און די מיאוסע אויפֿן אויסזען און מאַגערליכיקע קי האָבן אויפֿגעגעסן די זיבן שיינע אויפֿן אויסזען און פֿעטע קי. און פֿרעה האָט זיך אויפֿגעכאַפט.
- 5 I zasnął; i śniło mu się powtórnie: a oto siedm kłosów wyrastało z jednego źdźbła, zdrowych i pięknych,

ה און ער איז איינגעשלאָפֿן, און אים האָט זיך געחלומט אַ צווייט מאל, ערשט זיבן זאָנגען גייען-אויף אויף איין שטענגל געזונטע און גוטע.
- 6 A oto siedm kłosów pustych i opalonych wiatrem wschodnim, wyrastało za niemi.

ו און אָט שפּראַצן אַרויס נאָך זיי זיבן זאָנגען דינע און פֿאַרברענטע פֿון מזרח-ווינט.
- 7 I połknęły te kłosy puste owe siedm kłosów zdrowych i pełnych. I ocknął się Faraon; a to sen.

ז און די דינע זאָנגען האָבן איינגעשלונגען די זיבן געזונטע און פֿולע זאָנגען. און פֿרעה האָט זיך אויפֿגעכאַפט, ערשט עס איז אַ חלום.
- 8 I stało się zrana, zaniepokoił się duch jego; i posłał i zwołał wszystkich wróżbitów Micraimu i wszystkich mędrców jego; i opowiedział im Faraon sny swoje: lecz nie było nikogo, któryby je wytłumaczył Faraonowi.

ח און עס איז געווען אין דער פֿרי, איז זיין געמיט געווען צערודערט, און ער האָט געשיקט און גערופֿן אַלע חרטומים פֿון מצרים, און אַלע אירע חכמים; און פֿרעה האָט זיי דערציילט זיינע חלומות, אָבער קיינער האָט זיי ניט געקענט פֿותר זיין פֿאַר פֿרעהן.
- 9 I rzekł przełożony podczaszych do Faraona, mówiąc: "Przewinienia moje wspominam ja dzisiaj.

ט האָט דער אויבערטראַנקמייסטער גערעדט צו פֿרעהן, אַזוי צו זאָגן: מיינע זינד מוז איך היינט דערמאָנען.

- 10 Faraon rozgniewał się był na sługi swoje, oddał mnie pod straż do domu naczelnika przybocznej straży, - mnie i przełożonego piekarzy.
- 11 I śnił się nam sen jednej nocy, mnie i jemu, każdemu innego znaczenia sen śnił się nam.
- 12 A był tam z nami młodzieniec Ibrejski, sługa naczelnika przybocznej straży; i opowiedzieliśmy mu i wyłożył nam sny nasze, każdemu wedle snu jego wyłożył.
- 13 I stało się, że jako nam wyłożył, tak i było: mnie przywrócono na stanowisko moje, a jego powieszono."
- 14 I posłał Faraon, i zawezwał Josefa; i wyprowadzili go spieszenie z lochu. I ostrzygł się, i zmienił szaty swoje, i przyszedł do Faraona.
- 15 I rzekł Faraon do Josefa: "Sen mi się śnił, a nie ma nikogo, co by go wytłomaczył; ja zaś słyszałem o tobie - mówią, że rozumiesz sen, by go wyłożyć."
- 16 I odpowiedział Josef Faraonowi, i rzekł: "Nie ja! Bóg objawi szczęście Faraona!"
- 17 I rzekł Faraon do Josefa: "We śnie moim, - niby stoję nad brzegiem rzeki.
- 18 A oto z rzeki wystąpiło siedm krów, zdrowych na ciele, i pięknych z kształtu, i pasły się na łące.
- י פרעה האָט געצערנט אויף זײַנע קנעכט, און האָט מיך אַרײַנגעזעצט אין דער וואַך פֿון דעם אויבערלײַבוועכטערס הויז, מיך און דעם אויבערבעקער.
- יא האָט זיך אונדז געחלומט אַ חלום אין איין נאַכט, מיר און אים; אײַטלעכן לױט דעם פֿיתרון פֿון זײַן חלום האָט זיך אונדז געחלומט.
- יב און דאָרטן איז מיט אונדז געווען אַ עברישער יונג, אַ קנעכט פֿון דעם אויבערלײַבוועכטער, האָבן מיר אים דערציילט, און ער האָט אונדז פֿותר געווען אונדזערע חלומות; אײַטלעכן לױט זײַן חלום האָט ער פֿותר געווען.
- יג און עס איז געווען, אַזוי ווי ער האָט אונדז פֿותר געווען, אַזוי איז געשען: מיך האָט מען אומגעקערט אויף מײַן שטאַנד, און אים האָט מען אויפֿגעהאַנגען.
- יד האָט פֿרעה געשיקט און גערופֿן יוסֿפֿן, און מע האָט אים אויף גיך אַרויסגענומען פֿון תּפֿיסה. און ער האָט זיך אָפֿגעגאָלט, און האָט אײַבערגעבײַטן זײַנע קלײדער, און איז געקומען צו פֿרעהן.
- טו האָט פֿרעה געזאָגט צו יוסֿפֿן: מיר האָט זיך געחלומט אַ חלום, און נײַטאָ ווער זאָל אים פֿותר זײַן; און אײַך האָב געהערט זאָגן אויף דיר, אַז דו פֿאַרשטײסט אַ חלום, אים פֿותר צו זײַן.
- טז האָט יוסֿף געענטפֿערט פֿרעהן, אַזוי צו זאָגן: נײַט אײַך, גאָט וועט באַשײדן דעם פֿריד פֿון פֿרעהן.
- יז האָט פֿרעה געזאָגט צו יוסֿפֿן: מיר חלומט זיך, ערשט אײַך שטײַ בײַם ברעג טײַך.
- יח און אָט גײַען אַרויף פֿון טײַך זיבן קי, פֿעט אויפֿן לײַב און שײַן אויפֿן געשטאַלט; און זײַ האָבן זיך געפֿיטערט אין גראַז.

- 19 A oto siedm krów innych wyszło za niemi, nędznych i lichych bardzo z kształtu, i chudych na ciele; nie widziałem podobnych na całej ziemi Micraim co do lichoty.
- 20 I pożarły krowy chude i liche siedm krów pierwszych zdrowych.
- 21 I weszły do wnętrza ich; a przecie znać nie było, iż weszły do wnętrza ich, a wejście ich pozostało lichém jak poprzednio. I ocknąłem się.
- 22 I ujrzałem we śnie, a niby siedm kłosów wyrastało z źdźbła jednego, pełnych i pięknych.
- 23 Ale oto siedm kłosów zeschniętych, pustych i zwarzonych wiatrem wschodnim, wyrastało za nimi.
- 24 I pochłonęły kłosy puste, siedm kłosów pięknych. I opowiedziałem to wróżbitom, lecz nikt nie wyjaśnił mi.
- 25 I rzekł Josef do Faraona: «Sen Faraona jeden jest! Co Bóg uczyni, zapowiedział to Faraonowi!
- 26 Siedm krów pięknych - to siedm lat; a siedm kłosów pięknych - to siedm lat; sen to jeden.
- 27 A siedm krów nędznych i lichych, które wstąpiły za niemi, - to siedm lat; a siedm kłosów czczych i zwarzonych wiatrem wschodnim, będą to siedm lat głodu.
- 28 Oto rzecz o której powiedziałem do Faraona: co Bóg uczyni, pokazał Faraonowi.
- 29 Oto siedm lat nadejdzie obfitości wielkiej na całej ziemi Micraim.
- יט און אָט גייען אַרויף נאָך זיי זיבן אַנדערע קי, אַרים און זייער מיאוס אויפֿן געשטאַלט און דאָר אויפֿן לייב, וואָס אין גאַנצן לאַנד מצרים האָב איך נישט געזען זייער גלייכן אין מיאוסקייט.
- כ און די דאָרע און מיאוסע קי האָבן אויפֿגעגעסן די ערשטע זיבן פֿעטע קי.
- כא און זיי זינען אַריין אין זיי, און עס איז נישט געווען קענטיק אַז זיי זינען אין זיי אַריין, און זייער אויסזען איז געווען אַזוי מיאוס ווי אין אָנהייב. און איך האָב זיך אויפֿגעכאַפט.
- כב און איך האָב געזען אין מיין חלום, ערשט זיבן זאָנגען גייען-אויף אויף איין שטענגל, פֿולע און גוטע.
- כג און אָט שפּראַצן אַרויס נאָך זיי זיבן זאָנגען אַינגעטריקנטע, דינע, פֿאַרברענטע פֿון מזרח-ווינט.
- כד און די דינע זאָנגען האָבן אַינגעשולונגען די זיבן גוטע זאָנגען. האָב איך דערציילט די חרטומים, אָבער קיינער קען מיר נישט זאָגן.
- כה האָט יוסף געזאָגט צו פֿרעהן: דער חלום פֿון פֿרעהן איז איינער; וואָס גאָט וויל טאָן האָט ער אָנגעזאָגט פֿרעהן.
- כו די זיבן גוטע קי דאָס זינען זיבן יאָר, און די זיבן גוטע זאָנגען דאָס זינען זיבן יאָר; איין חלום איז דאָס.
- כז און די זיבן דאָרע און מיאוסע קי, וואָס זינען אַרויפֿגעקומען נאָך זיי, דאָס זינען זיבן יאָר; און די זיבן ליידיקע זאָנגען פֿאַרברענט פֿון מזרח-ווינט, דאָס וועלן זיין זיבן הונגעריאָרן.
- כח דאָס איז די זאך וואָס איך האָב געזאָגט פֿרעהן: וואָס גאָט וויל טאָן האָט ער באַוויזן פֿרעהן.
- כט זע, עס קומען זיבן יאָר פֿון גרויס זעט אין גאַנצן לאַנד מצרים.

- ל און נאך זיי וועלן אויפֿשטיין זיבן הונגעריאָרן, און די גאַנצע זעט וועט זיין פֿאַרגעסן אין לאַנד מִצְרַיִם; און דער הונגער וועט פֿאַרלענדן דאָס לאַנד.
- לא און פֿון דער זעט וועט ניט זיין צו מערקן אין לאַנד, פֿון וועגן יענעם הונגער וואָס נאָכדעם; וואָרום ער וועט זיין זייער שווער.
- לב און וואָס דער חלום האָט זיך איבערגעחזרט אַ צווייט מאל: ווייל די זאך איז פֿעסט פֿון גאָט, און גאָט איילט דאָס צו טאָן.
- לג און אַצונד, זאָל פֿרעה זען אַ פֿאַרשטאַנדיקן און אַ קלוגן מאַן, און אים שטעלן איבערן לאַנד מִצְרַיִם.
- לד זאָל פֿרעה דאָס טאָן, און זאָל ער אויפֿזעצן אויפֿזעצן איבערן לאַנד, און באַוואַרענען דאָס לאַנד מִצְרַיִם אין די זיבן זאַטע יאָרן.
- לה און זאָל מען אויפֿזאַמלען די גאַנצע שפּיז פֿון די דאָזיקע גוטע יאָרן וואָס קומען, און זאָל מען אָנקלייבן תבואה אונטער דער האַנט פֿון פֿרעה, פֿאַר שפּיז אין די שטעט, און היטן.
- לו און די שפּיז וועט זיין אַוועקגעלייגט פֿאַרן לאַנד, אויף די זיבן הונגעריאָרן וואָס וועלן זיין אין לאַנד מִצְרַיִם, און דאָס לאַנד וועט ניט פֿאַרשניטן ווערן פֿון הונגער.
- לז און די זאך איז ווילגעפֿעלן אין די אויגן פֿון פֿרעה, און אין די אויגן פֿון אַלע זינע קנעכט.
- לח און פֿרעה האָט געזאָגט צו זינע קנעכט: קענען מיר דען געפֿינען אַזאַ ווי דער דאָזיקער, אַ מאַן וואָס דער גיסט פֿון גאָט איז אין אים?
- לט און פֿרעה האָט געזאָגט צו יוסף: נאָכדעם ווי גאָט האָט דיר געלאָזט וויסן דאָס אַלץ, איז ניטאָ אַ פֿאַרשטאַנדיקער און אַ קלוגער אַזוי ווי דו.
- 30 A nastanie siedm lat głodu po nich, że zapomnianą będzie cała obfitość na ziemi Micraim, i zniszczy głód ziemię.
- 31 I znać nie będzie obfitości onej w ziemi, dla głodu tego, który nastąpi; gdyż ciężkim będzie bardzo.
- 32 A ponieważ powtórzył się sen Faraonowi dwukrotnie: to postanowioną jest ta rzecz od Boga, a przyspiesza Bóg jej spełnienie.
- 33 A teraz niech upatrzy Faraon męża rozsądnego i mądrego, a niech ustanowi go nad ziemią Micraim;
- 34 I niechaj zarządzi Faraon, aby ustanowił nadzorców nad ziemią, i zbierał piątą część urodzajów ziemi Micraim, w siedmiu latach obfitości.
- 35 I niech nagromadzą wszelkiej żywności lat tych dobrych, które nastąpią, i składają zboże pod rękę Faraona, na żywność po miastach, i niech pilnują.
- 36 I będzie ta żywność zapasem dla ziemi, na siedm lat głodu, które nastaną w ziemi Micraim, aby nie wyniszczała ziemia od głodu.»
- 37 I podobalo się słowo to w oczach Faraona, i w oczach wszystkich sług jego.
- 38 I rzekł Faraon do sług swoich: "Czyż znajdziem podobnego męża, w którym by był duch Boży?"
- 39 I rzekł Faraon do Josefa: "Skoro oznajmił ci Bóg to wszystko, to niema rozsądnego i mądrego, równego tobie!

- 40 Ty będziesz nad domem moim, a podług
słowa twojego rządzić się będzie cały lud
mój; tylko tronem wyższym będę od cie-
bie."
- 41 I rzekł Faraon do Josefa: "Patrz, postana-
wiam cię nad całą ziemią Micraim!"
- 42 I zdjął Faraon pierścień swój z ręki swo-
jej, i włożył go na rękę Josefa; i przy-
odział go w szaty z bisioru, i zawiesił łań-
cuch złoty na szyję jego.
- 43 I kazał go wozić na wozie namiestnikow-
skim swoim, i wołali przed nim; "zgiąć
kolana!" I tak ustanowił go nad całą zie-
mią Micraim.
- 44 I rzekł Faraon do Josefa: "Ja Faraon; ale
bez ciebie nie podniesie nikt ani ręki, ani
nogi swojej, w całej ziemi Micraim".
- 45 I nazwał Faraon imię Josefa: Cafnath-Pa-
neach; a dał mu Osnatę, córkę Poti-fery,
kapłana Onu, za żonę. I przeszedł Josef
całą ziemię Micraim.
- 46 A Josef miał trzydzieści lat, gdy stanął
przed Faraonem, królem Micraim. I wy-
szedł Josef z przed oblicza Faraona,
i przeszedł całą ziemię Micraim.
- 47 I wydała ziemia w siedmiu latach obfito-
ści garściami.
- מ דו וועסט זיין איבער מיין הויז, און לויט דיין
מויל זאל געווירטשאַפֿט ווערן מיין גאַנץ
פֿאָלק; נאָר מיטן טראָן וועל איך זיין גרעסער
פֿון דיר.
- מא און פֿרעה האָט געזאָגט צו יוסֿפֿן: זע, איך
האָב דיך אויפֿגעזעצט איבערן גאַנצן לאַנד
מִצְרַיִם.
- מב און פֿרעה האָט אַראָפֿגענומען זיין זיגלרינג פֿון
זיין האַנט, און האָט אים אָנגעטאָן אויף דער
האַנט פֿון יוסֿפֿן, און ער האָט אים
אָנגעקליידט אין ליינענע בגדים, און אים
אָנגעטאָן אַ גילדערנע קייט אויפֿן האַלדז.
- מג און ער האָט אים געמאַכט פֿאָרן אין זיין
צווייטן ריטוואָגן; און מע האָט אויסגערופֿן
פֿאַר אים: אַברֿך! און ער האָט אים
אויפֿגעזעצט איבערן גאַנצן לאַנד מִצְרַיִם.
- מד און פֿרעה האָט געזאָגט צו יוסֿפֿן: איך בין
פֿרעה, אָבער אַן דיר זאל קיינער ניט
אויפֿהייבן אַ האַנט אָדער אַ פֿוס אין גאַנצן
לאַנד מִצְרַיִם.
- מה און פֿרעה האָט גערופֿן דעם נאָמען פֿון יוסֿפֿן,
צִפְנֶת-פִּעֲנִיחַ; און ער האָט אים געגעבן אָסֶנֶת
די טאכטער פֿון פֿוטי-פֿרע, דעם פֿריסטער פֿון
און, פֿאַר אַ ווייב.
- מו און יוסֿף איז אַרויסגעגאַנגען איבערן לאַנד
מִצְרַיִם. — און יוסֿף איז געווען דרייסיק יאָר
אַלט, ווען ער האָט זיך געשטעלט פֿאַר פֿרעה
דעם מלך פֿון מִצְרַיִם. — און יוסֿף איז
אַרויסגעגאַנגען פֿון פֿאַר פֿרעה, און איז
דורכגעגאַנגען דורכן גאַנצן לאַנד מִצְרַיִם.
- מז און דאָס לאַנד האָט געבראַכט אין די זיבן
זאַטע יאָרן הויפֿנסווייז.

- 48 I gromadził on wszelaką żywność w siedmiu latach, które nastąpiły w ziemi Micraim, i składał żywność tę w miastach; żywność z pól każde miasto otaczających, składał w niém.
- 49 I nagromadził Josef zboża, jako piasku morskiego, mnóstwo wielkie; tak że zaniechał liczyć, gdyż nie było liczby.
- 50 A Josefowi urodzili się dwaj synowie, zanim nastał rok głodu, których urodziła mu Osnath, córka Poti-fery, kapłana Onu.
- 51 I nazwał Josef imię pierworodnego: Menasze, "gdyż - dał mi zapomnieć Bóg wszystkie nieszczęścia moje, i cały dom ojca mego."
- 52 A imię drugiego nazwał: Efraim, "gdyż - rozmnożył mnie Bóg w ziemi niedoli mejej."
- 53 I skończyły się siedm lat obfitości, która była w ziemi Micraim.
- 54 I zaczęły siedm lat głodu następować, jako był przepowiedział Josef. I był głód we wszystkich krajach; ale na całej ziemi Micraim był chléb.
- 55 Lecz nastał głód i w całej ziemi Micraim, a wołał lud do Faraona o chléb; rzekł tedy Faraon do wszystkich Micrejczyków: "Idźcie do Josefa, a co powie wam, uczynicie!"
- מח און ער האָט אויפֿגעזאַמלט די גאַנצע שפּיז פֿון די זיבן יאָר וואָס זינען געווען אין לאַנד מצרים, און האָט אַרײַנגעטאָן די שפּיז אין די שטעט; די שפּיז פֿון די פֿעלדער פֿון אַ שטאָט וואָס אַרום איר,
- מט האָט ער אַרײַנגעטאָן אין איר. און יוסף האָט אָנגעקליבן תבואה אַזוי ווי זאָמד פֿון ים, זייער פֿיל, ביז מע האָט אויפֿגעהערט צו ציילן, ווײַל עס איז געווען אָן אַ צאָל.
- נ און בײַ יוסף זינען געבאָרן געוואָרן, איידער דאָס הונגעריאָר איז געקומען, צוויי זין, וואָס אָסנת די טאָכטער פֿון פּוטי-פֿרע דעם פּריסטער פֿון און האָט אים געבאָרן.
- נא און יוסף האָט גערופֿן דעם נאָמען פֿון דעם בכור מנשה, ווײַל: » גאָט האָט מײַך געמאַכט פֿאַרגעסן מײַן גאַנצע מאַטערניש, און דאָס גאַנצע הויז פֿון מײַן פֿאָטער«.
- נב און דעם נאָמען פֿון דעם צווייטן האָט ער גערופֿן אַפֿרים, ווײַל: » גאָט האָט מײַך געפֿרוכפֿערט אין דעם לאַנד פֿון מײַן פֿיין«.
- נג און עס האָבן זיך געענדיקט די זיבן יאָר פֿון דער זעט וואָס איז געווען אין לאַנד מצרים.
- נד און עס האָבן אָנגעהויבן קומען די זיבן הונגעריאָרן, אַזוי ווי יוסף האָט פֿאַרויסגעזאָגט. און עס איז געווען אַ הונגער אין אַלע לענדער, נאָר אין גאַנצן לאַנד מצרים איז געווען ברויט.
- נה און אַז דאָס גאַנצע לאַנד מצרים האָט אָנגעהויבן הונגערן, און דאָס פֿאַלק האָט געשריען צו פֿרעהן אום ברויט, האָט פֿרעה געזאָגט צו גאַנץ מצרים: גייט צו יוסף; וואָס ער וועט אײַך זאָגן, זאָלט איר טאָן.

- 56 Gdy zaś nastał głód na powierzchni całej
ziemi, otworzył Josef wszystkie składy,
i sprzedawał zboże Micrejczykom.
A głód wzmagał się w ziemi Micraim.
- 57 I ze wszystkich krajów przybywali
do Micraim, aby zakupować zboże u Jo-
sefa; gdyż wzmagał się głód na całej zie-
mi.
- נו און דער הונגער איז געווען איבערן גאנצן
לאַנד; און יוסף האָט געעפֿנט אַלע
שפּיכלערס, און האָט פֿאַרקויפֿט צו מִצְרַיִם;
און דער הונגער האָט זיך געשטאַרקט אין
לאַנד מִצְרַיִם.
- נו און פֿון דער גאַנצער ערד איז מען געקומען
קײן מִצְרַיִם צו יוסף קויפֿן תבואה, וואָרום
דער הונגער איז געווען שטאַרק אויף דער
גאַנצער ערד.

בראשית מב : 42

- 1 I dowiedział się Jakób, że jest zboże w Micraim, i rzekł Jakób do synów swoich: "Na co się oglądacie?"

א און יעקב האָט געזען אַז עס איז דאָ תבואה אין מִצְרַיִם, און יעקב האָט געזאָגט צו זײַנע זין: וואָס קוקט איר אײַך אָן?
- 2 I rzekł: "Oto słyshałem, że jest zboże w Micraim; znijdźcie tam, a zakupcie nam ztamtąd, abyśmy się żywili, a nie pomarli."

ב און ער האָט געזאָגט: אָט האָב איך געהערט, אַז עס איז דאָ תבואה אין מִצְרַיִם. נידערט אַראָפּ אַהין, און קויפֿט אונדז אײַן פֿון דאָרטן, פֿדי מיר זאָלן לעבן און נישט שטאַרבן.
- 3 Zeszło tedy dziesięciu braci Josefa kupić zboże w Micraim.

ג האָבן יוסֿפֿס צען ברידער אַראָפֿגענידערט קויפֿן תבואה פֿון מִצְרַיִם.
- 4 Ale Benjamina, brata Josefa, nie posłał Jakób z braćmi jego, rzekł bowiem: "by go nie spotkała przygoda."

ד אָבער בנימין, יוסֿפֿס ברודער, האָט יעקב נישט מיטגעשיקט מיט זײַנע ברידער, ווייל ער האָט געזאָגט: טאָמער וועט אים טרעפֿן אַן אומגליק.
- 5 I przybyli synowie Israela dla zakupuienia zboża wśród przybywających; gdyż był głód w ziemi Kanaan.

ה זײַנען געקומען די זין פֿון ישׂראלן אײַנקויפֿן, צווישן די וואָס זײַנען געקומען, וואָרום דער הונגער איז געווען אין לאַנד פֿנען.
- 6 Josef zaś był władcą w kraju tym; on to sprzedawał zboże całemu ludowi kraju. I przybyli bracia Josefa, i pokłonili mu się twarzą ku ziemi.

ו און יוסֿף איז געווען דער געוועלטיקער איבערן לאַנד; ער איז געווען דער וואָס האָט פֿאַרקויפֿט צום גאַנצן פֿאָלק פֿון לאַנד. זײַנען געקומען יוסֿפֿס ברידער, און האָבן זיך צו אים געבוקט מיטן פנים צו דער ערד.
- 7 I ujrzał Josef braci swoich, i poznał ich; lecz udawał obcego wobec nich, i przemówił do nich surowo, i rzekł do nich: "Zkądście przyszli?" I odpowiedzieli: "Z ziemi Kanaan, dla zakupuienia żywności."

ז און יוסֿף האָט געזען זײַנע ברידער, און האָט זיי דערקענט, אָבער ער האָט זיך געמאַכט פֿרעמד צו זיי, און האָט גערעדט מיט זיי האַרט, און האָט צו זיי געזאָגט: פֿון וואַנען קומט איר? האָבן זיי געזאָגט: פֿון לאַנד פֿנען, אײַנצוקויפֿן שפּײַז.
- 8 Tak poznał Josef braci swoich, oni zaś nie poznali go.

ח און יוסֿף האָט דערקענט זײַנע ברידער, אָבער זיי האָבן אים נישט דערקענט.

- 9 I wspomniał Josef na sny, które mu się śniły o nich; i rzekł do nich: "Wyście szpiegi; by wypatrywać słabości tej ziemi, przybyliście!"
- 10 I rzekli do niego: "Nie, panie; ale służymy twoi przybyli dla zakupu żywności."
- 11 Wszyscyśmy synowie jednego człowieka; prawi jesteśmy; nie bywali służymy twoi szpiegami."
- 12 Ale on rzekł do nich: "Nie, bo słabość tej ziemi przybyliście wypatrywać!"
- 13 I rzekli: "Dwunastu nas braci, sług twoich; myśmy synowie jednego człowieka w ziemi Kanaan; a oto najmłodszy przy ojcu naszym dzisiaj, a jednego już nie ma."
- 14 I rzekł do nich Josef: "To właśnie i powiedziałem wam, mówiąc: wyście szpiegi!"
- 15 Przez to wybadani będziecie: Na życie Faraona! nie wyjdziecie ztąd, chyba gdy przybędzie tu brat wasz najmłodszy:
- 16 Wyprawcie jednego z was, i niech zabierze brata waszego; a wy będziecie uwięzieni, i zbadane będą słowa wasze, - czy jest prawda przy was; a jeśli nie, na życie Faraona, żeście szpiegi!"
- 17 I oddał ich pod straż na trzy dni.
- 18 I rzekł do nich Josef dnia trzeciego: "Oto co wam czynić, a żyć będziecie, - Boga ja się boję:
- ט און יוסף האָט זיך דערמאָנט אָן די חלומות, וואָס האָבן זיך אים געחלומט וועגן זיי, און ער האָט צו זיי געזאָגט: אויסקוקערס זינט איר; צו זען די נאַקעטקייט פֿון לאַנד זינט איר געקומען.
- י האָבן זיי צו אים געזאָגט: ניין, מײַן האָר, נײַערט צו קויפֿן שפּײַז זײַנען געקומען דײַנע קנעכט.
- יא מיר אַלע זײַנען זײַן פֿון איין מאַן; ערלעכע מענטשן זײַנען מיר; דײַנע קנעכט זײַנען קײַן מאַל נישט געווען קײַן אויסקוקערס.
- יב האָט ער צו זיי געזאָגט: ניין, נײַערט די נאַקעטקייט פֿון לאַנד זינט איר געקומען זען.
- יג האָבן זיי געזאָגט: צוועלף ברידער זײַנען מיר, דײַנע קנעכט, זײַן פֿון איין מאַן אין לאַנד פֿלען, און אַט איז דער ייִנגסטער הײַנט מיט אונדזער פֿאַטער, און אײַנער איז נישט געוואָרן.
- יד האָט יוסף צו זיי געזאָגט: דאָס איז דאָך וואָס איך האָב צו אײַך גערעדט, אַזוי צו זאָגן: אויסקוקערס זינט איר.
- טו דערמיט וועט איר געפרוּווט ווערן: אַזוי ווי פֿרעה לעבט, אויב איר וועט פֿון דאָנען אַרויסגיין, סײַדן אײַער ייִנגסטער ברודער וועט קומען אַהער!
- טז שיקט פֿון אײַך אײַנעם, ער זאָל ברענגען אײַער ברודער, און איר בלײַבט אײַנגעשפּאַרט, פֿדי אײַערע ווערטער זאָלן אויסגעפרוּווט ווערן, אויב דער אמת איז מיט אײַך; און אויב נישט, אַזוי ווי פֿרעה לעבט, אַז איר זינט אויסקוקערס!
- יז און ער האָט זיי אַרײַנגענומען אין וואַך אויף דרײַ טעג.
- יח און יוסף האָט צו זיי געזאָגט אויפֿן דריטן טאָג: דאָס טוט, און איר וועט בלײַבן לעבן — איך האָב מורא פֿאַר גאָט:

- 19 Jeżeliście wy prawi, niechaj brat wasz jeden pozostanie uwięzionym w domu, w którym jesteście strzeżeni; a wy idźcie, odwieźcie zboże wedle niedostatku rodzin waszych.
- 20 A brata waszego najmłodszego przyprowadźcie do mnie, aby stwierdziły się słowa wasze, i abyście nie zginęli." I uczynili tak.
- 21 Ale mówili jeden do drugiego: "Zaprawdę, myśmy grzeszni ze względu na brata naszego; ponieważ widzieliśmy utrapienie duszy jego, gdy błagał nas, a nie wysłuchaliśmy; dla tego przyszło na nas utrapienie to."
- 22 I odpowiedział im Reuben, mówiąc: "Alboż nie mówiłem wam temi słowy: Nie grzeszcie przeciw chłopcu! Aleście nie słuchali. To też krew jego, oto poszukiwaną jest!"
- 23 A oni nie wiedzieli, że rozumie to Josef; bo bywał tłumacz między nimi.
- 24 On zaś odszedł od nich, i zapłakał; i wrócił do nich i mówił z nimi, a wzięwszy z pośród nich Szymeona, związał go przed oczyma ich.
- 25 I rozkazał Josef, by napełniono wory ich zbożem, i aby zwrócono pieniądze ich, każdemu do worka jego, i żeby dano im zapasów na drogę. I uczyniono im tak.
- 26 I włożyli zboże swe na osły swoje, i wyruszyli ztamtąd.
- יט אויב איר זיט ערלעכע מענטשן, זאל איין ברודער אייערער בלייבן אינגעשפארט אין אייער וואכהויז, און איר גייט, און ברענגט תבואה פאר דעם הונגער פון אייערע הויזגעזינטן.
- כ און אייער יינגסטן ברודער זאלט איר ברענגען צו מיר; און אייערע ווערטער וועלן באווערט ווערן, און איר וועט ניט שטארבן. האבן זיי אזוי געטאן.
- כא און זיי האבן געזאגט איינער צום אנדערן: פאר וואר, מיר זינען שולדיק וועגן אונדזער ברודער וואס מיר האבן צוגעזען דעם צער פון זיין זעל, ווען ער האט זיך געבעטן ביי אונדז, און מיר האבן ניט צוגעהערט. דרום איז אויף אונדז געקומען די דאזיקע צרה.
- כב און ראובן האט זיך אפגערופן צו זיי, אזוי צו זאגן: האב איך אייך ניט געזאגט, אזוי צו זאגן: פארזינדיקט אייך ניט אן דעם יינגל? אבער איר האט ניט צוגעהערט; און אט אויך ווערט זיין בלוט אויפגעמאנט.
- כג און זיי האבן ניט געוויסט אז יוסף פארשטייט ווארום א טאלמעטש איז געווען צווישן זיי.
- כד האט ער זיך אפגעדרייט פון זיי, און האט געוויינט. און ער האט זיך אומגעקערט צו זיי, און האט צו זיי גערעדט; און ער האט גענומען פון זיי שמעונען, און האט אים אינגעשפארט פאר זייערע אויגן.
- כה און יוסף האט באפוילן, מע זאל אנפילן זייערע כלים מיט תבואה, און אומקערן זייער געלט איטלעכן אין זיין זאק, און זיי געבן שפיז אויפן וועג. און מע האט צו זיי אזוי געטאן.
- כו און זיי האבן אויפגעלאדן זייער תבואה אויף זייערע אייזלען, און זינען אוועקגעגאנגען פון דארטן.

- 27 Ale rozwiązał jeden z nich wór swój, by dać obrok osłowi swemu w gospodzie, i spostrzegł pieniądze swoje: że oto były u otworu biesagi jego.
- 28 I powiedział braciom swoim: "Zwróćno pieniądze moje, a oto są w biesadze mojej." I zatrwożyło się serce ich, i z drżeniem rzekł jeden do drugiego: "Co to nam Bóg uczynił!"
- 29 I przybyli do Jakóba ojca swego, do ziemi Kanaan, i opowiedzieli mu wszystko, co im się przytrafiło, mówiąc:
- 30 "Przemawiał do nas mąż ów, pan owej ziemi, surowo, i uważał nas za szpiegujących kraj.
- 31 I rzekliśmy do niego: Myśmy prawi; nie bywaliśmy szpiegami.
- 32 Dwunastu nas braci, synów ojca naszego; jednego już niema, a najmłodszy dziś przy ojcu naszym, w ziemi Kanaan.
- 33 I rzekł do nas mąż ów, pan owej ziemi: "Po tém poznam, żeście prawi: Brata jednego zostawcie u mnie, a dla niedostatku rodzin waszych zabierzcie i idźcie.
- 34 I sprowadźcie brata waszego najmłodszego do mnie a poznam, żeście nie szpiegami, żeście prawi; brata waszego wróć wam, a będziecie mogli krążyć po kraju."
- כו האָט איינער געעפֿנט זײַן זאַק צו געבן זײַן אייזל פֿוטער אין האַרבֿעריק, און האָט דערזען זײַן געלט, ערשט עס איז אין מויל פֿון זײַן זאַק.
- כח האָט ער געזאָגט צו זײַנע ברידער: מײַן געלט איז אומגעקערט געוואָרן, און אָט איז עס אויך אין מײַן זאַק. איז זײַ אַרויסגעפֿאַלן דאָס האַרץ, און זײַ האָבן ציטערנדיק געזאָגט איינער צום אַנדערן: וואָס האָט אונדז דאָ גאָט געטאָן?
- כט און זײַ זײַנען געקומען צו זײַער פֿאָטער יעקבֿן קײַן לאַנד כְּנָען, און האָבן אים דערציילט אַלץ וואָס זײַ האָט געטראָפֿן, אַזוי צו זאָגן:
- ל דער מאַן, דער האַר פֿון לאַנד, האָט מיט אונדז גערעדט האַרט, און ער האָט אונדז געמאַכט פֿאַר אויסקוקערס פֿון דעם לאַנד.
- לא האָבן מיר צו אים געזאָגט: ערלעכע מענטשן זײַנען מיר, מיר זײַנען קײַן מאָל נישט געווען קײַן אויסקוקערס.
- לב צוועלף ברידער זײַנען מיר, זײַן פֿון אונדזער פֿאָטער; איינער איז נישט געוואָרן, און דער ייִנגסטער איז הײַנט מיט אונדזער פֿאָטער אין לאַנד כְּנָען.
- לג האָט דער מאַן, דער האַר פֿון לאַנד, צו אונדז געזאָגט: דערמיט וועל איך וויסן אַז איר זײַט ערלעכע מענטשן; איין ברודער אײַערן לאָזט איבער בײַ מיר, און נעמט גענוג פֿאַר דעם הונגער פֿון אײַערע הויזגעזינטן, און גײַט.
- לד און ברענגט אײַער ייִנגסטן ברודער צו מיר, און איך וועל וויסן אַז איר זײַט נישט קײַן אויסקוקערס, נאָר איר זײַט ערלעכע מענטשן; וועל איך אײַך אָפֿגעבן אײַער ברודער, און איר וועט מעגן פֿאַרקערן אין לאַנד.

- 35 I stało się, gdy wypróżniali wory swoje, a oto miał każdy węzelek pieniędzy swoich w worze swoim! I spostrzegli węzłki pieniędzy swoich, oni i ojciec i zatrwożyli się.
- 36 I rzekł do nich Jakób, ojciec ich: "Osierocicie mnie. Josefa niema, Szymeona niema, a Benjamina zabrać chcecie! na mnie spada wszystko!"
- 37 I rzekł Reuben do ojca swego, mówiąc: "Obu synów moich zabij, jeżeli go nie sprowadzę tobie: oddaj go na ręce moje, a ja ci go zwrócę."
- 38 I rzekł: "Nie pójdzie syn mój z wami, gdyż brat jego umarł, a on sam jeden pozostał; a gdyby spotkało go nieszczęście na drodze, którą pójdziecie, to strącicie siwiznę moję z żalością do grobu."
- לח און עס איז געווען, ווי זיי ליידיקן אויס זייערע זעק, ערשט איטלעכנס בינטל געלט איז אין זיין זאק; און ווי זיי און זייער פֿאָטער האָבן דערזען זייערע בינטלעך געלט, אַזוי האָבן זיי מורא געקראָגן.
- לו און זייער פֿאָטער יעקב האָט צו זיי געזאָגט: איר האָט מיך באַרױבט פֿון מײנע קינדער; יוסף איז מער נײַטאָ, און שמעון איז נײַטאָ, און בנײַמען ווילט איר אַװעקנעמען; דאָס אַלץ איז אויף מיר אויסגעגאַנגען.
- לז האָט ראובן געזאָגט צו זיין פֿאָטער, אַזוי צו זאָגן: מײנע בײדע זײַן זאָלסטו טײטן, אויב איך װעל דיר אים נײַט צוריקברענגען. גיב אים אויף מײן האַנט, און איך װעל אים אומקערן צו דיר.
- לח האָט ער געזאָגט: מײן זון װעט נײַט אַראָפּנידערן מיט אײך, װאָרום זײַן ברודער איז טױט, און ער אַליין איז געבליבן, און אַז אים װעט טרעפֿן אַן אומגליק אויף דעם װעג װאָס איר װעט גיין דערויף, װעט איר מאַכן נידערן מײנע גראָע האָר מיט טרױער אין קבר.

- א און דער הונגער איז געווען שווער אין לאַנד.
  - ב און עס איז געווען, אַז זיי האָבן אויפֿגעגעסן די תבואה, וואָס זיי האָבן געבראַכט פֿון מצרים, האָט זייער פֿאָטער צו זיי געזאָגט: גייט ווידער, קויפֿט אונדז אַ ביסל שפּיז.
  - ג האָט יהודה געזאָגט צו אים, אַזוי צו זאָגן: וואָרענען האָט אונדז געוואָרנט דער מאַן, אַזוי צו זאָגן: איר זאָלט מײַן פנים ניט זען, אויב אייער ברודער איז ניט מיט אײַך.
  - ד אויב דו שיקסט אונדזער ברודער מיט אונדז, וועלן מיר אַראָפּנידערן, און וועלן דיר אינקויפֿן שפּיז.
  - ה אויב אָבער דו שיקסט ניט, וועלן מיר ניט אַראָפּנידערן, וואָרום דער מאַן האָט אונדז אָנגעזאָגט: איר זאָלט מײַן פנים ניט זען, אויב אייער ברודער איז ניט מיט אײַך.
  - ו האָט ישראל געזאָגט: נאָך וואָס האָט איר מיר געטאָן די רעה, צו זאָגן דעם מאַן, אַז איר האָט נאָך אַ ברודער?
  - ז האָבן זיי געזאָגט: דער מאַן האָט זיך פֿאַנאַנדערגעפֿרעגט וועגן אונדז, און וועגן אונדזער משפּחה, אַזוי צו זאָגן: לעבט נאָך אייער פֿאָטער? האָט איר נאָך אַ ברודער? און מיר האָבן אים דערציילט לויט די דאָזיקע ווערטער. זאָלן מיר גאָר וויסן, אַז ער וועט זאָגן: ברענגט אַראָפּ אייער ברודער?
  - ח און יהודה האָט געזאָגט צו זײַן פֿאָטער ישראל: שיק דעם ייִנגל מיט מיר, און מיר וועלן אויפֿשטיין און וועלן גיין, כדי מיר זאָלן לעבן און ניט שטאַרבן, אי מיר, אי דו, אי אונדזערע קליינע קינדער.
- 1 A głód był ciężkim w kraju.
  - 2 I stało się, gdy do ostatka spożyli zboże, które sprowadzili z Micraim, że rzekł do nich ojciec ich: "Wróćcie znowu, a kupcie nam cokolwiek żywności."
  - 3 I rzekł do niego Jehuda, mówiąc: "Oświadczył nam ów mąż, mówiąc: Nie ujrzeć wam oblicza mojego, jeżeli brat wasz nie będzie z wami!"
  - 4 Jeżeli zechcesz posłać brata naszego z nami, to znajdziem, i zakupim ci żywności.
  - 5 A jeżeli zaś nie poszlesz, nie znajdziemy; bo mąż ów powiedział nam: Nie ujrzeć wam oblicza mojego, jeżeli nie będzie brata waszego z wami!"
  - 6 I rzekł Israel: "Czemuście tak skrzywdzili mnie, mówiąc temu mężowi, że macie jeszcze brata?"
  - 7 I rzekli: "Wypytywał się dokładnie ów mąż o nas i o rodzinie naszej, mówiąc: Czyż jeszcze ojciec wasz żyje? Czy macie jeszcze brata? I odpowiedzieliśmy mu stosownie do pytań tych. Alboż mogliśmy wiedzieć, że powie: Sprowadźcie brata waszego?"
  - 8 I rzekł Jehuda do Israela, ojca swego: "Poszlij chłopca zemną, a wybierzem się i pójdziem, abyśmy żyli, a nie pomarli, - tak my, jako i ty i dzieci nasze!"

- 9 Ja odpowiadam zań, z ręki mojej zażadasz go; jeżeli go nie odprowadzę do ciebie, a nie stawię przed oblicze twoje, niechaj będę grzesznym przed tobą po wszystkie dni.
- 10 Bo gdybyśmy nie byli zwlekali, jużbyśmy wrócili dwa razy."
- 11 I rzekł do nich Israel, ojciec ich: "Jeżeli więc tak być musi, uczynicie to; nabierzcie lepszych płodów tej ziemi w naczynia wasze, a zawieźcie mężowi owemu w darze - nieco balsamu, i nieco miodu, korzeni i lotusu, pistacy i migdałów.
- 12 Pieniędzy téż w dwójnasób weźcie do rąk waszych, a pieniądze złożone napowrót w otwory kieszeni waszych zwróćcie rękami waszemi: może to pomyłka.
- 13 I brata waszego weźcie, i wybierzcie się, i wróćcie się do owego męża.
- 14 A Bóg wszechpotężny niechaj da wam miłosierdzie przed owym mężem, aby wypuścił wam brata waszego drugiego i Benjamina. A mnie - jeśli mi być osieroconym, niech osieroconym będę!"
- 15 I zabrali ci ludzie dary owe, i pieniędzy w dwójnasób wzięli w ręce swoje, i Benjamina, i wybrali się, i zeszli do Micraim, i stanęli przed obliczem Josefa.
- 16 A ujrzawszy Josef Benjamina z nimi, rzekł do przełożonego domu swego: "Wprowadź tych ludzi do domu, a narznij bydła i przygotuj; gdyż zemną jeść będą ci ludzie w południe."
- ט איך בין ערב פאר אים, פון מין האנט זאלסטו אים מאַנען; אויב איך וועל דיר אים ניט ברענגען און אים אַוועקשטעלן פאַר דיר, זאַל איך זיין אַ פאַרזינדקטער צו דיר אַלע טעג.
- י וואָרום אַז מיר וואָלטן זיך ניט אויפֿגעהאַלטן, וואָלטן מיר שוין אַצונד זיך געהאַט אומגעקערט צום צווייטן מאָל.
- יא האָט זייער פֿאָטער ישראל צו זיי געזאָגט: אויב שוין יאָ אַזוי, טוט אָט-וואָס: נעמט פֿון די בעסטע פֿרוכטן פֿון לאַנד אין אייערע כלים, און ברענגט אַראָפּ צו דעם מאַן אַ מתנה, אַ ביסל באַליאָם, און אַ ביסל האָניק, געווירץ, און לאַדאָן, ניס, און מאַנדלען.
- יב און טאַפּל געלט נעמט מיט אין אייער האַנט; און דאָס געלט וואָס איז אומגעקערט געוואָרן אין מויל פֿון אייערע זעק, זאַלט איר אומקערן מיט אייער האַנט; אפֿשר איז דאָס געווען אַ פֿאַרזע.
- יג און נעמט אייער ברודער, און שטייט אויף, גייט ווידער צו דעם מאַן.
- יד און גאָט שׁדִי וועט אייך געבן דערבאַרימונג ב״ דעם מאַן, און ער וועט אייך אַוועקלאָזן אייער אַנדער ברודער און בנימינען; און איך, אויב איך מוז אָנווערן מײַנע קינדער, וועל איך אָנווערן.
- טו האָבן די מענער גענומען די דאָזיקע מתנה, און טאַפּל געלט האָבן זיי מיטגענומען אין זייער האַנט, און בנימינען, און זיי זיינען אויפֿגעשטאַנען און האָבן גענידערט קיין מצרים, און האָבן זיך געשטעלט פֿאַר יוספֿן.
- טז און ווי יוסף האָט דערזען בנימינען מיט זיי, אַזוי האָט ער געזאָגט צו דעם וואָס איבער זיין הויז: ברענג אַרײַן די מענטשן אין הויז, און שעכט אַ שעכטונג, און גרייט צו, וואָרום די מענטשן וועלן עסן מיט מיר צו מיטאָג.

- 17 I uczynił mąż ów jako rozkazał Josef, i wprowadził mąż ów tych ludzi do domu Josefa.
- 18 I zlekli się ci ludzie, że zaprowadzeni zostali do domu Josefa i rzekli: "Z powodu pieniędzy zwróconych do biesag naszych poprzednio, myśmy tu wprowadzeni, aby rzucił się na nas, i napadł nas, a wziął nas za niewolników i osły nasze."
- 19 I przystąpili do męża owego, co przełożonym był nad domem Josefa i przemówili do niego u wnijsia do domu.
- 20 I rzekli: "Pozwól panie! Przychodziliśmy już poprzednio kupować żywność."
- 21 I stało się, gdyśmy przybyli do gospody i rozwiązali biesagi nasze, a oto pieniądze każdego u otworu biesagi jego, pieniądze nasze według wagi ich! I przywieźliśmy je napowrót w rękach naszych.
- 22 Pieniądze też inne sprowadziliśmy w rękach naszych, dla zakupienia żywności. Nie wiemy, kto włożył pieniądze nasze do biesag naszych."
- 23 I rzekł: "Bądźcie spokojni! Nie obawiajcie się: Bóg wasz, i Bóg ojca waszego dał wam skarb do biesag waszych; pieniądze wasze doszły mnie." I wyprowadził do nich Szymeona.
- 24 I wprowadził mąż ów tych ludzi w dom Josefa, i podał wody, i umyli nogi swoje; dał też obrok osłom ich.
- יז האָט דער מאַן געטאָן אַזוי ווי יוסף האָט געהייסן, און דער מאַן האָט אַרײַנגעבראַכט די מענער אין יוסףס הויז.
- יח און די מענער האָבן מורא געהאַט, ווייל זיי זײַנען אַרײַנגעבראַכט געוואָרן אין יוסףס הויז, און זיי האָבן געזאָגט: פֿון וועגן דעם געלט וואָס איז אומגעקערט געוואָרן אין אונדזערע זעק דאָס ערשטע מאָל, ווערן מיר אַרײַנגעבראַכט, כדי זיך אַרױפֿצוואַרפֿן אויף אונדז, און אָנפֿאַלן אויף אונדז, און אונדז נעמען פֿאַר קנעכט מיט אונדזערע אייזלען.
- יט האָבן זיי גענענט צו דעם מאַן וואָס איבער יוסףס הויז, און האָבן גערעדט צו אים אין אײַנגאַנג פֿון הויז.
- כ און זיי האָבן געזאָגט: איך בעט דײַך, מײַן האַר, מיר האָבן אַראָפּגענידערט דאָס ערשטע מאָל צו קויפֿן שפּײַז.
- כא און עס איז געווען, אַז מיר זײַנען געקומען צום האַרבּעריק, און האָבן געעפֿנט אונדזערע זעק, ערשט אײַטלעכנס געלט איז אין מויל פֿון זײַן זאַק, אונדזער געלט אין זײַן פֿולער וואָג; האָבן מיר עס אָפּגעבראַכט אין אונדזער האַנט.
- כב און נאָך אַנדער געלט האָבן מיר אַראָפּגעבראַכט אין אונדזער האַנט, צו קויפֿן שפּײַז. מיר ווײַסן נײַט ווער עס האָט אַרײַנגעטאָן אונדזער געלט אין אונדזערע זעק.
- כג האָט ער געזאָגט: פֿריד צו אײַך! איר זאָלט נײַט מורא האָבן; אײַער גאָט, און דער גאָט פֿון אײַער פֿאָטער, האָט אײַך געשאַנקען אַן אוצר אין אײַערע זעק; אײַער געלט איז מיר אַרײַנגעקומען. און ער האָט אַרױסגעבראַכט צו זיי שמעונען.
- כד און דער מאַן האָט אַרײַנגעבראַכט די מענער אין יוסףס הויז, און ער האָט געגעבן וואַסער, און זיי האָבן געוואַשן זײַערע פֿיס; און ער האָט געגעבן פֿוטער פֿאַר זײַערע אייזלען.

- 25 I przygotowali dary, zanim nadszedł Josef w południe; gdyż słyszeli, iż tam jeść mieli chleb. כה און זיי האָבן צוגעגרייט די מתנה איידער יוסף וועט קומען אום מיטאָג, וואָרום זיי האָבן געהערט אַז דאָרטן וועלן זיי עסן ברויט.
- 26 A gdy przyszedł Josef do domu, przynieśli mu dary, które były w ręku ich, do domu, i pokłonili mu się ku ziemi. כו און ווי יוסף איז גקעומען אין הויז, אַזוי האָבן זיי אַריינגעבראַכט צו אים אין הויז די מתנה וואָס אין זייער האַנט, און זיי האָבן זיך געבוקט פֿאַר אים צו דער ערד.
- 27 I zapytał ich o zdrowie i rzekł: "Zdrowże ojciec wasz, starzec, o którymście mówili? Czy jeszcze żyje?" כז און ער האָט זיי געפֿרעגט אויף פֿריד, און ער האָט צו זיי געזאָגט: איז פֿריד צו אייער אַלטן פֿאָטער, וואָס איר האָט פֿון אים דערציילט? לעבט ער נאָך?
- 28 A odpowiedzieli: "Zdrów sługa twój, ojciec nasz; jeszcze żyje." I schylili się i pokłonili. כח האָבן זיי געזאָגט: פֿריד איז צו דיין קנעכט אונדזער פֿאָטער, ער לעבט נאָך. און זיי האָבן זיך געניגט און זיך געבוקט.
- 29 I podniósł oczy swoje, i spostrzegł Binjamina, brata swego, syna matki swojej, i rzekł: "Czyż to ten brat wasz najmłodszy, o którymście mówili mi?" I rzekł: "Oby ci był Bóg miłościw, synu mój!" כט האָט ער אויפֿגעהויבן זיינע אויגן, און האָט דערזען זיין ברודער בנימינען, זיין מוטערס זון, און ער האָט געזאָגט: איז דאָס אייער יינגסטער ברודער, וואָס איר האָט מיר פֿון אים דערציילט? און ער האָט געזאָגט: זאָל דיך גאָט ליטזעליקן, מײַן זון.
- 30 I pospieszył Josef, bo zawrzała miłość jego ku bratu swojemu, i chciał się wypłakać; i poszedł do komnaty, i płakał tam. ל און יוסף האָט זיך געאיילט, וואָרום זיין האַרץ האָט אים פֿאַרקלעמט אויף זיין ברודער, און ער האָט זיך געוואָלט פֿאַנאַנדערוויינען; איז ער אַריין אין קאַמער, און האָט דאָרטן געוויינט.
- 31 I umywszy twarz swoją wyszedł, i przezwyciężył się i rzekł: "podajcie chleb!" לא און ער האָט אָפֿגעוואָשן זיין פנים, און איז אַרויסגעגאַנגען; און ער האָט זיך איינגעהאַלטן און האָט געזאָגט: לייגט ברויט.
- 32 I podali jemu osobno, i im osobno i Micrejczykom też, którzy jadalі z nim, osobno; ponieważ nie mogą Micrejczycy jeść z Ibrejczykami chleba, gdyż obrzydzeniem to dla Micrejczyków. לב האָט מען געלייגט פֿאַר אים באַזונדער, און פֿאַר זיי באַזונדער, און פֿאַר די מצרים וואָס האָבן געגעסן בײַ אים, באַזונדער, וואָרום די מצרים קענען ניט עסן ברויט מיט די עברים, ווייל דאָס איז אַן אומווערדיקייט בײַ די מצרים.

- 33 I usiedli przed nim, - starszy po starszeń-
stwie swoim, a młodszy po młodości
swojej; i zdziwieni spoglądali jeden
na drugiego.
- 34 I wniesiono upominki z przed oblicza je-
go dla nich; a przewyższył upominek dla
Binamina upominki wszystkich pięcio-
krotnie. I pili i podpili sobie z nim.
- לג און זיי זינען אויסגעזעצט געוואָרן פֿאַר אים,
דער בכּוֹר לויט זיין בכּוֹר־שאַפֿט, און דער
יִנגערער לויט זיין יונגקייט; און די מענטשן
האַבן זיך געוונדערט צווישן איינאַנדער.
- לד און ער האָט זיי געלאָזט צוטראָגן חלקים פֿון
פֿאַר אים, און בנימינס חלק איז געווען פֿינף
מאַל אַזוי פֿיל ווי זייער איטלעכנס חלק. און
זיי האָבן געטרונקען און זיך אָנגעטרונקען מיט
אים.

בראשית מד : 44

- 1 I rozkazał przełożonemu domu swojego, i rzekł: "Napełnij biesagi ludzi tych żywnością, o ile potrafią unieść, a włóż pieniądze każdego u otworu biesagi jego.

א און ער האָט באַפֿוילן דעם וואָס איבער זיין הויז, אַזוי צו זאָגן: פֿיל אָן די זעק פֿון די מענטשן מיט שפּיז וויפֿיל זיי קענען טראָגן, און טו אַרײַן איטלעכנס געלט אין מויל פֿון זיין זאַק.
- 2 A kielich mój, kielich srebrny, włożysz u otworu biesagi najmłodszego, jako i pieniądze za zboże jego." I uczynił według słów Josefa, które wyrzekł.

ב און מײַן בעכער, דעם זילבערנעם בעכער, זאָלסטו אַרײַנטאָן אין מויל פֿון דעם זאַק פֿון דעם ייִנגסטן, מיט דעם געלט פֿאַר זיין תבואה. און ער האָט געטאָן אַזוי ווי דאָס וואָרט וואָס יוסף האָט גערעדט.
- 3 Poranek zaświecił, gdy ludzie owi wyprawieni zostali, - oni i osły ich.

ג ווי דער מאָרגן האָט אויפֿגעלוקטן, אַזוי זײַנען די מענער אַוועקגעשיקט געוואָרן, זיי און זייערע אייזלען.
- 4 Zaledwie wyszli z miasta, jeszcze nie poszli daleko, gdy Josef rzekł do przełożonego nad domem swoim: "Wstań, pogoń za tymi ludźmi, a gdy dościgniesz ich, powiedz im: "Czemuście odpłacili złem za dobre?"

ד זיי זײַנען נאָרוואָס אַרויסגעגאַנגען פֿון שטאָט, נאָך ניט געווען ווייט אַוועק, אַזוי האָט יוסף געזאָגט צו דעם וואָס איבער זיין הויז: שטיי אויף, יאָג נאָך די מענטשן, און אַז דו וועסט זיי אָניאָגן, זאָלסטו זאָגן צו זיי: פֿאַר וואָס האָט איר אָפּגעצאָלט אַ רעה פֿאַר אַ טובה?
- 5 Wszakże to ten, z którego pija pan mój! I wróżyć też wróży z niego, źleście to sobie poczęli!"

ה דאָס איז דאָך דער וואָס מײַן האָר טרינקט פֿון אים, און צויבערן טוט ער צויבערן מיט אים. איר האָט זיך שלעכט באַגאַנגען מיט וואָס איר האָט געטאָן.
- 6 I doścignął ich i powiedział im te słowa.

ו און ער האָט זיי אָנגעיאָגט, און האָט צו זיי גערעדט די דאָזיקע ווערטער.
- 7 I rzekli do niego: "Czemu mówi pan nasz słowa podobne? Niegodném by to było sług twoich, uczynić rzecz taką!"

ז האָבן זיי צו אים געזאָגט: פֿאַר וואָס רעדט מײַן האָר אַזעלכע ווערטער? באַהיט זאָלן ווערן דײַנע קנעכט פֿון טאָן אַזאַ זאָך!
- 8 Wszak pieniądze, któreśmy znaleźli u otworu biesag naszych, zwróciliśmy tobie z ziemi Kanaan, i jakże nam kraść z domu pana twojego srebro albo złoto?

ח זע, דאָס געלט וואָס מיר האָבן געפֿונען אין מויל פֿון אונדזערע זעק, האָבן מיר דיר אומגעקערט פֿון לאַנד פֿנען, הײַנט ווי וועלן מיר גנבען פֿון דײַן האָרס הויז זילבער אָדער גאָלד?

- 9 U którego ze sług twoich znalezionym będzie, niechaj umrze; a my też będziemy pana naszego niewolnikami!"
- 10 I rzekł: "Istotnie podług słów waszych być powinno! Jednak ten, u którego się znajdzie, będzie mi niewolnikiem; wy zaś będziecie niewinni.
- 11 I spiesznie złożyli każdy biesagę swą na ziemię, i rozwiązali każdy biesagę swoją.
- 12 I szukał; od najstarszego zaczął, a na najmłodszym skończył; i znalazł się kielich w biesadze Binjamina.
- 13 Tedy rozdarli szaty swoje, i objuczywszy każdy osła swojego, wrócili do miasta.
- 14 I przyszedł Jehuda i bracia jego do domu Josefa, który jeszcze tam był, i padli przed nim na ziemię.
- 15 I rzekł do nich Josef: "Cóżto za czyn, któryście popełnili? Alboście nie wiedzieli, że odgadywać może człowiek mnie podobny?"
- 16 I rzekł Jehuda: "Cóż mam powiedzieć panu naszemu? Cóż mówić, i czém się usprawiedliwiać? Bóg wynalazł grzech sług twoich! Otośmy niewolnikami pana naszego - i my, i ten, w którego rękę kielich znaleziony!"
- 17 I rzekł: "Dalekiém odemnie, abym to uczynił; ten w którego rękę kielich znaleziony, ten będzie mi niewolnikiem; wy zaś idźcie w pokoju do ojca waszego!"
- ט דער יעניקער פֿון דינע קנעכט וואָס ער וועט
בײַ אים געפֿונען ווערן, זאָל שטאַרבן, און אויך
מיר וועלן זײַן קנעכט צו מײַן האַר.
- י האָט ער געזאָגט: הגם געזאָלט האָט אַצונד
זײַן אַזוי ווי אַייערע ווערטער, זאָל נאָר דער
וואָס ער וועט בײַ אים געפֿונען ווערן, זײַן אַ
קנעכט צו מיר, און איר וועט זײַן רײַן.
- יא האָבן זײַ אויף גיך אַראָפּגעלאָזט אײטלעכער
זײַן זאַק אויף דער ערד, און זײַ האָבן געעפֿנט
אײטלעכער זײַן זאַק.
- יב און ער האָט געזוכט; מײַטן עלטסטן האָט ער
אַנגעהויבן, און מײַטן ייִנגסטן האָט ער
געענדיקט. און דער בעכער איז געפֿונען
געוואָרן אין בנימײַנס זאַק.
- יג האָבן זײַ צעריסן זײַערע קליידער, און
אײטלעכער האָט אויפֿגעלאָדן זײַן אײזל, און
זײַ האָבן זיך אומגעקערט אין שטאָט.
- יד און יהודה איז געקומען מיט זײַנע ברידער אין
יוספֿס הויז; און ער איז נאָך דאָרטן געווען.
און זײַ זײַנען געפֿאלן פֿאַר אים צו דער ערד.
- טו האָט יוסף צו זײַ געזאָגט: וואָס איז דאָס פֿאַר
אַ טואונג וואָס איר האָט געטאָן? האָט איר
ניט געוויסט אַז צויבערן טוט צויבערן אַזאַ
מאָן ווי אײך?
- טז האָט יהודה געזאָגט: וואָס זאָלן מיר זאָגן צו
מײַן האַר, וואָס זאָלן מיר רעדן, און וואָס
זאָלן מיר זיך פֿאַרענטפֿערן? גאָט האָט געפֿונען
די זינד פֿון דינע קנעכט. אָט זײַנען מיר
קנעכט צו מײַן האַר, אי מיר, אי דער וואָס
דער בעכער איז געפֿונען געוואָרן אין זײַן
האַנט.
- יז האָט ער געזאָגט: חלילה מיר דאָס צו טאָן!
דער מאָן וואָס דער בעכער איז געפֿונען
געוואָרן אין זײַן האַנט, ער זאָל זײַן אַ קנעכט
צו מיר, און איר גײט אַרױף בשלום צו אײַער
פֿאָטער.

- 18 I przystąpił doń Jehuda, i rzekł: "Proszę, panie mój! Dozwólże słudze twojemu powiedzieć słowo w uszy pana mojego, a niech się nie zapali gniew twój na sługę twojego; gdyż ty jako sam Faraon! יח האָט יהודה גענענט צו אים; און האָט געזאָגט: איך בעט דיר, מיין האַר, זאָל אַקאַרשט דיין קנעכט רעדן אַ וואָרט אין די אויערן פֿון מיין האַר, און זאָל דיין צאָרן נישט גרימען אויף דיין קנעכט; וואָרום דו ביסט אַזוי ווי פֿרעה.
- 19 Pan mój pytał sług swoich, mówiąc: Czyż macie ojca albo brata? יט מיין האַר האָט געפֿרעגט זיינע קנעכט, אַזוי צו זאָגן: האָט איר אַ פֿאָטער אָדער אַ ברודער?
- 20 I odpowiedzieliśmy panu naszemu: Mamy ojca starego, i chłopię starości młode; brat zaś jego umarł, a został sam po matce swojej, a ojciec jego pokochał go. כ און מיר האָבן געזאָגט צו מיין האַר: מיר האָבן אַן אַלטן פֿאָטער, און אַ קליינעם בן-זקונים, וואָס זיין ברודער איז טויט, און ער אליין איז געבליבן פֿון זיין מוטער, און זיין פֿאָטער האָט אים ליב.
- 21 Tedy rzekłeś do sług twoich: Sprowadźcie go do mnie, abym zwrócił oko moje na niego. כא האָסטו געזאָגט צו דייןע קנעכט: ברענגט אים אַראָפּ צו מיר, איך זאָל טאָן מיין אויג אויף אים.
- 22 I powiedzieliśmy panu naszemu: Nie może ten chłopiec opuścić ojca swojego - bo gdyby opuścił ojca swojego, - on by umarł. כב האָבן מיר געזאָגט צו מיין האַר: דער יינגל קען נישט פֿאַרלאָזן זיין פֿאָטער, וואָרום אַז ער וועט פֿאַרלאָזן זיין פֿאָטער, וועט דער שטאַרבן.
- 23 Tedy rzekłeś do sług twoich: Jeżeli nie znajdzie brat wasz najmłodszy z nami, to nie oglądać wam więcej oblicza mojego! כג האָסטו געזאָגט צו דייןע קנעכט: אויב איינער יינגסטער ברודער וועט נישט אַראָפּנידערן מיט אייך, זאָלט איר מער מיין פנים נישט זען.
- 24 I stało się, gdyśmy przyszli do służby twojej, do ojca mojego, powiedzieliśmy mu słowa pana naszego; כד און עס איז געווען, אַז מיר זיינען אַרויפֿגעקומען צו דיין קנעכט, אונדזער פֿאָטער, האָבן מיר אים דערציילט די ווערטער פֿון אונדזער האַר.
- 25 I rzekł ojciec nasz: Wróćcie znowu i zakupcie nam cokolwiek żywności. כה און אַז אונדזער פֿאָטער האָט געזאָגט: גייט ווידער, קויפֿט אונדז אַ ביסל שפּיז,
- 26 I odpowiedzieliśmy: Nie możemy zniżyć; jeżeli będzie brat nasz najmłodszy z nami, to znajdziemy; gdyż nie możemy oglądać oblicza męża owego, jeżeli brat nasz najmłodszy nie będzie z nami. כו האָבן מיר געזאָגט: מיר קענען נישט אַראָפּנידערן; נאָר אויב אונדזער יינגסטער ברודער וועט זיין מיט אונדז, וועלן מיר אַראָפּנידערן, וואָרום מיר קענען נישט זען דעם מאַנס פנים, אַוואָ אונדזער יינגסטער ברודער איז נישט מיט אונדז.

- 27 I rzekł sługa twój, ojciec mój do nas: כז האָט דײַן קנעכט, אונדזער פֿאָטער, צו אונדז געזאָגט: איר ווייסט אַז צוויי האָט מיר מײַן ווייב געבאָרן.
- 28 I poszedł jeden odemnie, i rzekłem: za- כח און איינער איז אַוועקגעגאַנגען פֿון מיר, און איך האָב געזאָגט: פֿאַר וואָר, פֿאַרצוקן איז ער פֿאַרצוקט געוואָרן; און איך האָב אים ניט געזען ביז אַצונד.
- 29 A jeżeli zabierzecie i tego z przed oblicza כט און אַז איר וועט אַוועקנעמען אויך דעם דאָזיקן פֿון מײַן פנים, און אים וועט טרעפֿן אַן אומגליק, וועט איר מאַכן נידערן מײַנע גראָע האָר מיט קומער אין קבֿר.
- 30 A teraz, jeżelibym przyszedł do sługi ל און אַצונד אַז איך וועל קומען צו דײַן קנעכט, מײַן פֿאָטער, און דער ייִנגל איז מיט אונדז ניטאָ, אַזוי ווי זײַן זעל איז צוגעבונדן צו זײַן זעל,
- 31 Wtedy zobaczywszy, że chłopięcia nie- לא איז, ווי ער וועט זען אַז דער ייִנגל איז ניטאָ, אַזוי וועט ער שטאַרבן, און דײַנע קנעכט וועלן מאַכן נידערן די גראָע האָר פֿון דײַן קנעכט, אונדזער פֿאָטער, מיט טרויער אין קבֿר.
- 32 Sługa zaś twój poręczył za chłopca u ojca לב וואָרום דײַן קנעכט איז עָרב געווען פֿאַר דעם ייִנגל צו זײַן פֿאָטער, אַזוי צו זאָגן: אויב איך וועל דיר אים ניט ברענגען, זאָל איך זײַן אַ פֿאַרזינדיקטער צו מײַן פֿאָטער אַלע טעג.
- 33 A teraz niech téż zostanie sługa twój לג און אַצונד, איך בעט דיר, זאָל דײַן קנעכט בלייבן אָנשטאַט דעם ייִנגל, אַ קנעכט צו מײַן האָר, און דער ייִנגל זאָל אַרױפֿגיין מיט זײַנע ברידער.
- 34 Bo jakże pójdę do ojca mojego, gdy לד וואָרום ווי קען איך אַרױפֿגיין צו מײַן פֿאָטער, אַז דער ייִנגל איז ניט מיט מיר? איך וועל חלילה צווען דאָס בײַז וואָס וועט טרעפֿן מײַן פֿאָטער.
- 27 I rzekł sługa twój, ojciec mój do nas: Wam wiadomo, iż dwóch urodziła mi żona moja.
- 28 I poszedł jeden odemnie, i rzekłem: zapewne rozszarpanym został; bo nie widziałem go dotychczas.
- 29 A jeżeli zabierzecie i tego z przed oblicza mojego, a spotka go nieszczęście, strącicie tedy siwiznę moję w niedoli do grobu.
- 30 A teraz, jeżelibym przyszedł do sługi twego, ojca mojego, a niebyło by z nami chłopięcia, - dusza zaś jego przywiązana do duszy jego, -
- 31 Wtedy zobaczywszy, że chłopięcia nie- ma, - umrze; a strącą słudzy twoi siwiznę sługi twego, ojca naszego, w żalości do grobu.
- 32 Sługa zaś twój poręczył za chłopca u ojca mojego mówiąc: Jeżeli go nie odprowadzę do ciebie, niechaj grzesznym będę przed ojcem moim po wszystkie dni.
- 33 A teraz niech téż zostanie sługa twój miasto chłopca niewolnikiem pana mo- jego, a chłopiec niechaj pójdzie z braćmi swoimi!
- 34 Bo jakże pójdę do ojca mojego, gdy chłopca tego zemną nie będzie? Niechaj nie zobaczę niedoli, która spotka ojca mojego!"

- א   1   I nie mógł się Josef wstrzymać, wobec
wszystkich, stojących przed nim, i zawo-
łał: "Wydalcie wszystkich odemnie!"
I nie został nikt przy nim, gdy się dał po-
znać Josef braciom swoim.   און יוסף האָט זיך נישט געקענט אײַנהאַלטן
פֿאַר אַלע וואָס זײַנען געשטאַנען לעבן אים,
און ער האָט אויסגערופֿן: פֿירט אַרויס אַלע
מענטשן פֿון מיר. און קיין מענטש איז נישט
געשטאַנען לעבן אים, ווען יוסף האָט זיך
דערקענט צו זײַנע ברידער.
- ב   2   I podniósł głos swój z płaczem: i usłyszeli
Micrejsczy, i usłyszał dom Faraona.   און ער האָט אַרויסגעלאָזט זײַן קול אין
געוויין, און די מצרים האָבן געהערט; און
דאָס הויז פֿון פֿרעהן האָט געהערט דערפֿון.
- ג   3   I rzekł Josef do braci swoich: "Jam jest
Josef. Czy jeszcze ojciec mój żyje?" I nie
mogli bracia jego odpowiedzieć mu,
gdyż zlekli się przed nim.   און יוסף האָט געזאָגט צו זײַנע ברידער: איך
בין יוסף; לעבט נאָך מײַן פֿאַטער? און זײַנע
ברידער האָבן אים נישט געקענט ענטפֿערן,
וואָרום זײַ האָבן זיך דערשראָקן פֿאַר אים.
- ד   4   I rzekł Josef do braci swoich: "Przystap-
cie też do mnie!" I przystąpili. I rzekł:
"Jam jest Josef, brat wasz, coście sprzeda-
li mnie do Micraim.   האָט יוסף געזאָגט צו זײַנע ברידער: גענענט
צו מיר, איך בעט אײַך. האָבן זײַ גענענט. און
ער האָט געזאָגט: איך בין אײַער ברודער יוסף,
וואָס איר האָט מיך פֿאַרקויפֿט קיין מצרים.
- ה   5   Ale teraz nie smućcie się, i niech to przy-
krém nie będzie w oczach waszych, że-
ście mnie tu sprzedali: gdyż dla utrzyma-
nia was wysłał mnie Bóg przed wami.   און אַצונד זאָלט איר אײַך נישט קלעמען, און
זאָל נישט פֿאַרדריסן אין אײַערע אויגן, וואָס
איר האָט מיך פֿאַרקויפֿט אַהער, וואָרום צו
דערהאַלטן לעבנס האָט מיך גאָט געשיקט
אײַך פֿאַרויס.
- ו   6   Bo oto już dwa lata głodu na ziemi,
a jeszcze pięć lat, w których nie będzie
ani orki, ani żniwa.   וואָרום שוין צוויי יאָר אַז דער הונגער איז אין
לאַנד, און נאָך פֿינף יאָר וועלן זײַן, וואָס עס
וועט נישט זײַן קיין אַקער און קיין שניט.
- ז   7   Wysłał mnie tedy Bóg przed wami, abym
przygotował wam ostój na ziemi, i utrzy-
mał przy życiu waszych, dla wieloznaczą-
cego ocalenia.   און גאָט האָט מיך געשיקט אײַך פֿאַרויס, כדי
אײַך צו לאָזן אָן איבערבלייב אויף דער ערד,
און אײַך צו דערהאַלטן בײַם לעבן דורך אַ
גרויסער ישועה.
- ח   8   I tak teraz nie wyście posłali mnie tutaj,
lecz Bóg, który też postanowił mnie oj-
cem Faraona i panem całego domu jego,
i władcą w całym kraju Micraim.   און אַצונד, נישט איר האָט מיך אַהער געשיקט,
נײַערט גאָט; און ער האָט מיך געמאַכט פֿאַר
אַ פֿאַטער צו פֿרעהן, און פֿאַר אַ האַר אויף
זײַן גאַנצן הויז, און פֿאַר אַ געוועלטליקער
איבערן גאַנצן לאַנד מצרים.

- 9 Spieszcie się, a idźcie do ojca mojego, i powiedzcie mu: Tak rzecze syn twój Josef: Postanowił mnie Bóg panem całego Micraimu, przyjdźże do mnie, nie zwlekaj.
- 10 I osiedzisz w ziemi Goszen, a będziesz blisko mnie, - ty, i synowie twoi, i wnuki twoje, i trzody i bydło twoje, i wszystko co twoje.
- 11 A będę cię żywił tam, - bo jeszcze pięć lat będzie głód; abyś nie zubożał ty i dom twój, i wszystko, co twoje.
- 12 A oto, oczy wasze widzą i oczy brata mojego, Binjamina, że to usta moje przemawiają do was.
- 13 Opowiecie też ojcu mojemu o wszystkiej chwale mojej w Micraim, i o wszystkiém, coście widzieli, i pospieszycie się, i sprowadzicie ojca mojego tutaj."
- 14 I padł na szyję Binjamina, brata swego, i płakał, a płakał też Benjamin u szyi jego.
- 15 I ucałował wszystkich braci swoich, i płakał, obejmując ich; poczem rozmawiali bracia jego z nim.
- 16 A wieść rozniosła się w domu Faraona, i mówiono: Przybyli bracia Josefa! I było to przyjemném w oczach Faraona i w oczach sług jego.
- 17 I rzekł Faraon do Josefa: "Powiedz braciom swoim: Oto co wam uczynić, - ob juczcie bydło wasze, a idźcie, udajcie się do ziemi Kanaan;
- ט אַלס און גייט אַרויף צו מיין פֿאַטער, און איר זאָלט זאָגן צו אים: אַזוי האָט געזאָגט דיין זון יוסף: גאָט האָט מיך געמאַכט פֿאַר אַ האַר איבער גאַנץ מצרים; נידער אַראָפּ צו מיר, זאָלסט זיך ניט אויפֿהאַלטן.
- י און וועסט זיצן אין לאַנד גושן, און וועסט זיין נאָנט צו מיר, דו און דינע קינדער און דינע קינדערס קינדער, און דינע שאָף, און דינע רינדער, און אַלץ וואָס דו האָסט.
- יא און איך וועל דיך דאַרטן אויסהאַלטן; וואָרום נאָך פֿינף יאָר וועט זיין דער הונגער; פֿדי זאָלסט ניט אומקומען, דו און דיין הויזגעזינט און אַלץ וואָס דו האָסט.
- יב און אָט זעען אייערע אויגן, און די אויגן פֿון מיין ברודער בנימין, אַז מיין מויל רעדט דאָס צו אייך.
- יג און איר זאָלט דערציילן מיין פֿאַטער מיין גאַנצן כבוד אין מצרים, און אַלץ וואָס איר האָט געזען, און איר זאָלט איילן און אַראָפּברענגען מיין פֿאַטער אַהער.
- יד און ער איז געפֿאַלן אויפֿן האַלדז פֿון זיין ברודער בנימין, און האָט געוויינט, און בנימין האָט געוויינט אויף זיין האַלדז.
- טו און ער האָט געקושט אַלע זיינע ברידער, און האָט געוויינט אויף זיי, און דערנאָך האָבן זיינע ברידער גערעדט מיט אים.
- טז און דער קלאַנג איז געהערט געוואָרן אין פֿרעהס הויז, אַזוי צו זאָגן: יוסףס ברידער זיינען געקומען; און עס איז ווילגעפֿעלן אין די אויגן פֿון פֿרעהן, און אין די אויגן פֿון זיינע קנעכט.
- יז און פֿרעה האָט געזאָגט צו יוסף: זאָג צו דינע ברידער: טוט אָט-וואָס: לאַדט אָן אייערע בהמות, און גייט, קומט קיין לאַנד פֿנען,

- 18 I zabierzcie ojca waszego i rodziny wasze, i przyjdźcie do mnie; a oddam wam wybór ziemi Micraim, i będziecie pożywali tuk ziemi.
- 19 A tyś umocowany! - Oto co wam czynić: Weźcie sobie z ziemi Micraim wozów dla dziatki i dla żon waszych, i przywieźcie ojca waszego, i przyjdźcie.
- 20 A oko wasze niech nie żałuje sprzętów waszych, gdyż dobro całej ziemi Micraim waszém będzie."
- 21 I uczynili tak synowie Israela; i dał im Josef wozy z polecenia Faraona, i dał im zapas na drogę.
- 22 Wszystkim im dał przemienne szaty; a Benjaminowi dał trzysta srebrników i pięć przemiennych szat.
- 23 A ojcu swojemu posłał również: dziesięć osłów, objuczonych dobrem Micraimu, i dziesięć oslic, objuczonych zbożem i chlebem i żywnością - dla ojca swego na drogę.
- 24 I wyprawił braci swoich, i poszli; a rzekł do nich: "Nie wadźcie się na drodze!"
- 25 I wyszli z Micraimu, i przybyli do ziemi Kanaan, do Jakóba, ojca swojego.
- יח און נעמט אייער פֿאָטער, און אייערע הויגעזינטן, און קומט צו מיר, און איך וועל אייך געבן דאָס בעסטע פֿון לאַנד מִצְרַיִם, און עסט דאָס פֿעטס פֿון לאַנד.
- יט און דו ווערסט באַפֿוילן, טוט אָט-וואָס: נעמט אייך פֿון לאַנד מִצְרַיִם וועגן פֿאַר אייערע קליינע קינדער, און פֿאַר אייערע ווייבער, און איר זאָלט אַרױפֿנעמען אייער פֿאָטער און קומען.
- כ און אייער אויג זאָל זיך נישט קימערן אום אייערע זאַכן, וואָרום דאָס בעסטע פֿון גאַנצן לאַנד מִצְרַיִם איז אייערס.
- כא האָבן די זין פֿון יִשְׂרָאֵל אַזוי געטאָן, און יוֹסֵף האָט זיי געגעבן וועגן, לויט דעם מויל פֿון פֿרעהן, און ער האָט זיי געגעבן שפּיז אויפֿן וועג.
- כב זיי אַלעמען האָט ער געגעבן גאַנגען קליידער פֿאַר איטלעכן, און בנימינען האָט ער געגעבן דריי הונדערט זילבערשטיק, און פֿינף גאַנג קליידער.
- כג און צו זיין פֿאָטער האָט ער דעסגלייכן געשיקט צען אייזלען באַלאָדן מיטן בעסטן פֿון מִצְרַיִם, און צען אייזעלינס באַלאָדן מיט תבואה און ברויט, און שפּיז פֿאַר זיין פֿאָטער אויפֿן וועג.
- כד און ער האָט אַוועקגעשיקט זיינע ברידער, און זיי זיינען אַוועקגעגאַנגען; און ער האָט זיי אָנגעזאָגט: איר זאָלט אייך נישט קריגן אויפֿן וועג.
- כה און זיי זיינען אַרױפֿגעגאַנגען פֿון מִצְרַיִם, און זיינען געקומען קיין לאַנד כְּנָען צו זייער פֿאָטער יעקבן.

- 26 I oznajmili mu, mówiąc: "Jeszcze Josef żyje," i że on włada nad całą ziemią Micraim. I osłupiało serce jego; gdyż nie wierzył im.
- 27 I powtórzyli mu wszystkie słowa Josefa, które mówił do nich; i zobaczył wozy, które przysłał Josef dla przewiezienia go; i ożył duch Jakóba, ojca ich.
- 28 I rzekł Israel: "Dosyć! Jeszcze Josef, syn mój żyje? pójdę, a obaczę go, zanim umrę."
- כו און זיי האָבן אים דערציילט, אַזוי צו זאָגן: יוסף לעבט נאָך; און אַז ער געוועלטיקט איבערן גאַנצן לאַנד מצרים. איז זיין האַרץ פֿאַרקילט געוואָרן, וואָרום ער האָט זיי נישט געגלויבט.
- כז האָבן זיי אים דערציילט אַלע ווערטער פֿון יוסף, וואָס ער האָט צו זיי גערעדט, און ער האָט געזען די וועגן וואָס יוסף האָט געשיקט אים צו פֿירן, און דער גיסט פֿון זייער פֿאָטער יעקבן האָט אָפּגעלעבט.
- כח און ישראל האָט געזאָגט: גענוג! מײַן זון יוסף לעבט נאָך; איך וועל גיין און וועל אים זען איידער איך שטאַרב.

בראשית מו : 46

- 1 I wyruszył Israel ze wszystkiem co miał; i przybyli do Beer-Szeba, i złożył ofiary Bogu ojca swego, Ic'haka.

א און ישראל האָט אַוועקגעצויגן מיט אַלץ וואָס ער האָט געהאַט, און איז געקומען קיין באַר-שֶׁבַע, און ער האָט געשלאַכט שלאַכטאָפּפֿער צו דעם גאָט פֿון זײַן פֿאָטער יצחקן.
- 2 I rzekł Bóg do Israela w widzeniach nocy tej i zawołał: "Jakóbie, Jakóbie!" I rzekł: "Oto jestem!"

ב און גאָט האָט גערעדט צו ישראלן אין זעונגען פֿון דער נאַכט, און האָט געזאָגט: יעקב, יעקב! האָט ער געזאָגט: דאָ בין איך.
- 3 I rzekł: "Jam Bóg, Bóg ojca twojego; nie obawiaj się zstąpić do Micraimu; gdyż narodem wielkim uczynię cię tam!"

ג האָט ער געזאָגט: איך בין גאָט, דער גאָט פֿון דיין פֿאָטער, זאָלסט נישט מורא האָבן אַראָפּצונידערן קיין מִצְרַיִם, וואָרום פֿאַר אַ גרויס פֿאָלק וועל איך דיר דאַרטן מאַכן.
- 4 Ja zstąpię z tobą do Micraim, i Ja też cię wywiodę; a Josef położy rękę swą na oczy twoje!"

ד איך וועל אַראָפּנידערן מיט דיר קיין מִצְרַיִם, און אויך אַרויפֿברענגען וועל איך דיר אַרויפֿברענגען. און יוסף וועט אַרויפֿטאָן זײַן האַנט אויף דינע אויגן.
- 5 I ruszył Jakób z Beer-Szeba; i powieźli synowie Israela Jakóba, ojca swego, i działwę swą, i żony swoje, na wozach, które był posłał Faraon dla przewiezienia go.

ה און יעקב איז אויפֿגעשטאַנען פֿון באַר-שֶׁבַע, און די קינדער פֿון ישראל האָבן געפֿירט זייער פֿאָטער יעקבן, און זייערע קליינע קינדער, און זייערע ווייבער, אויף די וועגן וואָס פֿרעה האָט געשיקט אים צו פֿירן.
- 6 I zabrali bydło swoje i dobytek swój, którzy nabyli w ziemi Kanaan, i przybyli do Micraim, Jakób i całe potomstwo jego z nim.

ו און זיי האָבן גענומען זייערע פֿי, און זייער פֿאַרמעג וואָס זיי האָבן אָנגעקליבן אין לאַנד פֿנֶעץ, און זיי זײַנען געקומען קיין מִצְרַיִם, יעקב און אַלע זײַנע קינדער מיט אים;
- 7 Synów swoich i wnuków swoich z sobą, córki swoje i wnuczki swoje, i całe potomstwo swoje sprowadził z sobą do Micraim.

ז זײַנע זין און זײַנע זינס זין מיט אים, זײַנע טעכטער, און זײַנע זינס טעכטער, און אַלע זײַנע קינדער, האָט ער געבראַכט מיט זיך קיין מִצְרַיִם.
- 8 A oto imiona synów Israela, przybyłych do Micraim: Jakób i synowie jego: Pierworodny Jakóba Reuben.

ח און דאָס זײַנען די נעמען פֿון די קינדער פֿון ישראל וואָס זײַנען געקומען קיין מִצְרַיִם, יעקב און זײַנע קינדער: יעקבס בכֹּר ראובן.

- ט און די זין פֿון ראובנען: חנוך, און פֿלוא, און חצרון, און פרמי.
- י און די זין פֿון שמעונען: ימואל, און ימין, און אוהד, און יכין, און צוחר, און שאול דער זון פֿון אַ כנענית.
- יא און די זין פֿון לֵוִי: גרשון, קהת, און מררי.
- יב און די זין פֿון יהודה: ער, און אוֹנָן, און שִׁלָה, און פֶּרֶץ, און זֶרַח; און עֵר און אוֹנָן זינען געשטארבן אין לאַנד כנען. און די זין פֿון פֶּרֶץ זינען געווען חצרון און חמול.
- יג און די זין פֿון ישָׁשׁכָר: תולע, און פִּנּוּה, און יוב, און שמרון.
- יד און די זין פֿון זבולונען: סָרַד, און אֵלֹון, און יחלאֵל.
- טו דאָס זינען די זין פֿון לאה, וואָס זי האָט געבאָרן יעקבן אין פֶּדֶן-אַרְם; דערצו זיין טאָכטער דינָה; אַלע נפֿשות פֿון זינע זין און זינע טעכטער, דריי און דרייסיק.
- טז און די זין פֿון גָדן זינען געווען צַפִּיּוֹן, און חָגִי, שוּנִי, און אַצְבוּן, עֲרִי, און אַרְוֹדִי, און אַרְאֵלִי.
- יז און די קינדער פֿון אָשֶׁר: יִמְנָה, און יִשׁוּהָ, און יִשׁוּי, און בִּרְיָעָה, און זייער שוועסטער שֶׁרָח; און די זין פֿון בִּרְיָעָה: חֶבֶר און מִלְכִּיאֵל.
- יח דאָס זינען די זין פֿון זֵלֶפְהָה, וואָס לָבָן האָט געגעבן זיין טאָכטער לאה, און די דאָזיקע האָט זי געבאָרן יעקבן — זעכצן נפֿשות.
- יט די זין פֿון יעקבס ווייב רחלען זינען געווען יוסף און בנימין.
- כ און בִּי יוֹסֵפֶן זינען געבאָרן געוואָרן אין לאַנד מִצְרַיִם מנשה און אפרים, וואָס אָסֶנֶת די טאָכטער פֿון פּוּטִי-פֶּרַע דעם פֿריסטער פֿון און האָט אים געבאָרן.
- 9 A synowie Reubena: Chanoch, i Fallu, i Checron, i Charmi.
- 10 A synowie Szymeona: Jemuel, i Jamin, i Ohad, i Jachin, i Cochar, i Szaul, syn Kanaanejki.
- 11 A synowie Lewiego: Gerszon, Kehath i Merari.
- 12 A synowie Jehudy: Er, i Onan, i Szela, i Perec, i Zerach; ale umarł Er i Onan w ziemi Kanaanejskiej. A byli synowie Pereca: Checron i Chamul.
- 13 A synowie Isachara: Thola, i Fuwa, i Job i Szymron.
- 14 A synowie Zebuluna: Sered, i Elon i Jachleel.
- 15 Oto synowie Lei, których urodziła Jakóbowi w Paddan-Aram, wraz z Diną, córką jego. Wszystkich dusz synów i córek jego, - trzydzieści i trzy.
- 16 A synowie Gada: Cyfjon, i Chaggi, Szuny, i Ecbon, Eri, i Arodi i Areli.
- 17 A synowie Aszera: Imna, i Iszwa, i Iszwi, i Berya i Serach, siostra ich; a synowie Beryi: Cheber i Malkiel.
- 18 Oto synowie Zylpy, którą dał Laban Lei, córce swojej, a urodziła ich Jakóbowi; szesnaście dusz.
- 19 Synowie Racheli, żony Jakóba: Josef i Benjamin.
- 20 I urodzili się Josefowi (*synowie*) w ziemi Micraim, których urodziła mu Osnath, córka Poti-Fery, kapłana Onu: Menasze i Efraim.

- 21 A synowie Binamina: Bela, i Becher, i Aszbel, Gera i Naaman, Echi, i Rosz, Mupim, i Chupim i Ard. כא און די זין פֿון בנימינען זיינען געווען בלע, און בכר, און אשבל, גרא, און נעמן, אחי, און ראש, מופים, און חופים, און ארד.
- 22 Oto synowie Racheli, którzy się urodzili Jakóbowi; wszystkich dusz czternaście. כב דאָס זיינען די זין פֿון רחלען, וואָס זיינען געבאָרן געוואָרן ביי יעקבן: אַלע נפֿשות, פֿערצן.
- 23 A synowie Dana: Chuszym. כג און די זין פֿון דָנען: חושים.
- 24 A synowie Naftalego: Jachceel, i Guni, i Jecer i Szyllem. כד און די זין פֿון נפתלין: יחצאל, און גוני, און יצר, און שלם.
- 25 Oto synowie Bilhy, którą dał Laban Racheli, córce swojej, a urodziła ich Jakóbowi: wszystkich dusz siedm. כה דאָס זיינען די זין פֿון בלההן, וואָס לָבן האָט געגעבן זיין טאָכטער רחלען, און די דאָזיקע האָט זי געבאָרן יעקבן; אַלע נפֿשות, זיבן.
- 26 Wszystkich dusz przybyłych z Jakóbem do Micraim, wyszłych z bioder jego, oprócz żon synów Jakóba, - wszystkich dusz było sześćdziesiąt i sześć. כו אַלע נפֿשות פֿון יעקבן וואָס זיינען געקומען קיין מצרים, די וואָס זיינען אַרויסגעגאַנגען פֿון זיין דיך, אַחוץ די ווייבער פֿון יעקבס זין — אַלע נפֿשות זיינען געווען זעקס און זעכציק.
- 27 A synów Josefa, którzy mu się urodzili w Micraim - dusz dwie. Wszystkich dusz domu Jakóba przybyłych do Micraim było siedmdziesiąt. כז און יוספֿס זין, וואָס זיינען אים געבאָרן געוואָרן אין מצרים, זיינען געווען צוויי נפֿשות. אַלע נפֿשות פֿון יעקבס הויז וואָס זיינען געקומען קיין מצרים, זיבעציק.
- 28 A Jehudę wysłał przed sobą do Josefa, aby mu wskazał drogę do Goszen. I przybyli do ziemi Goszen. כח און יהודהן האָט ער געשיקט פֿאַרויס פֿאַר זיך צו יוספֿן, צו ווייזן אים פֿאַרויס דעם וועג קיין גושן; און זיי זיינען אָנגעקומען קיין לאַנד גושן.
- 29 I zaprzągł Josef wóz swój, i wyjechał na spotkanie Israela, ojca swojego, do Goszen; a gdy mu się ukazał, padł na szyję jego, i płakał u szyi jego długo. כט און יוסף האָט איינגעשפּאַנט זיין רייטוואָגן, און איז אַרויפֿגעגאַנגען אַנטקעגן זיין פֿאַטער ישראלן קיין גושן. און ווי ער האָט זיך געוויזן פֿאַר אים, אַזוי איז ער אים געפֿאַלן אויפֿן האַלדז, און ער האָט לאַנג געוויינט אויף זיין האַלדז.
- 30 I rzekł Israel do Josefa: "Teraz już mogę umrzeć po ujrzeniu oblicza twojego, że jeszcze żyjesz!" ל און ישראל האָט געזאָגט צו יוספֿן: אַצונד קען איך שטאַרבן, נאָכדעם ווי איך האָב געזען דיין פנים, אַז דו לעבסט נאָך.

- 31 I rzekł Josef do braci swoich, i do domu ojca swego: "Pójdę i doniosę Faraonowi, i powiem mu: Bracia moi i dom ojca mojego, którzy byli w ziemi Kanaan, przybyli do mnie.
- 32 A ci ludzie są pasterze trzód; gdyż hodownikami bydła zawsze byli, a trzody swoje i bydło swoje i wszystko, co do nich należy, sprowadzili.
- 33 I będzie, gdy zawezwie was Faraon, i powie: Jakie zatrudnienie wasze?
- 34 To powiecie: hodownikami bydła byli słudzy twoi od młodości naszej aż dotąd, - i my i ojcowie nasi; - abyście osiedli w ziemi Goszen; gdyż obrzydzeniem dla Micrejczyków jest każdy pasterz trzód."
- לא און יוסף האָט געזאָגט צו זײַנע ברידער און צו זײַן פֿאַטערס הויזגעזינט: איך וועל אַרױפֿגײן און וועל דערציילן פֿרעהן, און איך וועל אים זאָגן: מײַנע ברידער און מײַן פֿאַטערס הויזגעזינט, וואָס זײַנען געווען אין לאַנד כְּנַען, זײַנען געקומען צו מיר.
- לב און די מענטשן זײַנען פֿאַסטוכער פֿון שאָף, וואָרום זײ זײַנען מענטשן פֿון פֿי; און זײַערע שאָף און זײַערע רינדער און אַלץ וואָס זײ האָבן, האָבן זײ מיטגעבראַכט.
- לג און עס וועט זײַן, אַז פֿרעה וועט אײך רופֿן, און וועט זאָגן: וואָס איז אײער טאַן?
- לד זאָלט איר זאָגן: מענטשן פֿון פֿי זײַנען דײַנע קנעכט פֿון אונדזער יוגנט אָן און ביז אַצונד, אַזוי מיר, אַזוי אונדזערע עלטערן; פֿדי איר זאָלט זיצן אין לאַנד גושן, וואָרום אַן אומווערדיקייט בײַ די מַצרים איז יעטוועדער פֿאַסטוך פֿון שאָף.

בראשית מז : 47

- 1 I przybył Josef i doniósł Faraonowi, i rzekł: "Ojciec mój i bracia moi i trzody ich, i bydło ich, wszystko co do nich należy, przybyli z ziemi Kanaan, - a oto są w ziemi Goszen."

א און יוסף איז געגאנגען און האָט דערציילט פֿרעהן, און האָט געזאָגט: מײַן פֿאָטער און מײַנע ברידער, מיט זייערע שאָף און זייערע רינדער און אַלץ וואָס זיי האָבן, זײַנען געקומען פֿון לאַנד כְּנַעַן, און זיי זײַנען אין לאַנד גושן.
- 2 I część braci swoich zabrał, pięciu mężów, i przedstawił ich Faraonowi.

ב און פֿון צווישן זײַנע ברידער האָט ער גענומען פֿינף מאַן, און האָט זיי געשטעלט פֿאַר פֿרעהן.
- 3 I rzekł Faraon do braci jego: "Jakież zatrudnienie wasze?" I odpowiedzieli Faraonowi: "Pasterzami trzód są słudzy twoi, i my i ojcowie nasi."

ג האָט פֿרעה געזאָגט צו זײַנע ברידער: וואָס איז אײַער טאָן? האָבן זיי געזאָגט צו פֿרעהן: פֿאַסטוכער פֿון שאָף זײַנען דײַנע קנעכט, אַזוי מיר, אַזוי אונדזערע עלטערן.
- 4 I rzekli do Faraona: "Przemieszkiwać w kraju tym przybyliśmy, gdyż niema pastwiska dla trzód sług twoich, bo ciężkim głód w ziemi Kanaan; a teraz niechże osiądą słudzy twoi w ziemi Goszen!"

ד און זיי האָבן געזאָגט צו פֿרעהן: צו ווײַנען אין לאַנד זײַנען מיר געקומען, וואָרום עס איז נײַטאָ קײַן פֿײַטערונג פֿאַר די שאָף פֿון דײַנע קנעכט, ווייל דער הונגער איז שווער אין לאַנד כְּנַעַן. און אַצונד, איך בעט דײַך, זאָלן דײַנע קנעכט זיצן אין לאַנד גושן.
- 5 I rzekł Faraon do Josefa, mówiąc: "Ojciec twój i bracia twoi przybyli do ciebie:

ה האָט פֿרעה געזאָגט צו יוסף, אַזוי צו זאָגן: דײַן פֿאָטער און דײַנע ברידער זײַנען געקומען צו דײַך;
- 6 Ziemia Micraim przed tobą jest; na wyborze ziemi usadów ojca twojego i braci twoich, niech osiądą w ziemi Goszen; a jeśli wiadomo ci, że są między nimi ludzie dzielni, to ustanowisz ich nadzorcami bydła mojego."

ו דאָס לאַנד מִצְרַיִם ליגט פֿאַר דײַך, אין בעסטן טײַל פֿון לאַנד באַזעץ דײַן פֿאָטער און דײַנע ברידער. זאָלן זיי זיצן אין לאַנד גושן. און אויב דו וויסט אַז צווישן זיי זײַנען דאָ טויגלעכע מענטשן, זאָלסטו זיי מאַכן פֿאַר אויבערלײַט איבער דעם פֿי וואָס איך האָב.
- 7 I sprowadził Josef Jakóba, ojca swojego, i przedstawił go Faraonowi; i pobłogosławił Jakób Faraona.

ז און יוסף האָט געבראַכט זײַן פֿאָטער יעקבן, און ער האָט אים געשטעלט פֿאַר פֿרעהן; און יעקב האָט געבענטשט פֿרעהן.
- 8 I rzekł Faraon do Jakóba: "Ileż dni - lat życia twój?"

ח און פֿרעה האָט געזאָגט צו יעקבן: וויפֿיל זײַנען די טעג פֿון די יאָרן פֿון דײַן לעבן?

- 9 I rzekł Jakób do Faraona: "Dni-lat pielgrzymstwa mojego - sto trzydzieści lat; krótkie i smutne były dni - lata życia mojego, i nie doszły dni-lat życia ojców moich w dniach pielgrzymstwa ich."
- 10 I pobłogosławił Jakób Faraona, i wyszedł z przed oblicza Faraona.
- 11 I osiedlił Josef ojca swego i braci swoich, i nadał im posiadłość w ziemi Micraim, w wyborowej ziemi, w ziemi Rameses, jak rozkazał Faraon.
- 12 I zaopatrywał Josef ojca swojego, i braci swoich, i cały dom ojca swego chlebem, stosownie do dziatwy.
- 13 A chleba już nie było w całej ziemi, bo ciężkim był głód bardzo; i wycieńczona była ziemia Micraim i ziemia Kanaan z przyczyny głodu.
- 14 I zebrał Josef wszystkie pieniądze, które się znajdowały w ziemi Micraim i w ziemi Kanaan za żywność, którą kupowali; i wniósł Josef pieniądze te do domu Faraona.
- 15 Ale wyczerpały się pieniądze w ziemi Micraim i w ziemi Kanaan; i przybyli wszyscy Micrejczycy do Josefa, mówiąc: "Daj nam chleba. Czemu mamy umierać przed tobą? Bo - nie staje pieniędzy!"
- 16 I rzekł Josef: "Sprowadźcie bydło wasze, a dam wam za bydło wasze, jeżeli nie staje pieniędzy."
- ט האָט יעקב געזאָגט צו פֿרעהן: די טעג פֿון די יאָרן פֿון מײַן וואַנדערשאַפט זײַנען הונדערט און דרײַסיק יאָר. ווינציק און שלעכט זײַנען די טעג פֿון די יאָרן פֿון מײַן לעבן, און זײ קומען נישט צו די טעג פֿון די יאָרן פֿון מײַנע עלטערנס לעבן אין די טעג פֿון זײַער וואַנדערשאַפט.
- י און יעקב האָט געבענטשט פֿרעהן, און איז אַרויסגעגאַנגען פֿון פֿאַר פֿרעהן.
- יא און יוסף האָט באַזעצט זײַן פֿאָטער און זײַנע ברידער, און ער האָט זײ געגעבן אײַגנטום אין לאַנד מַצְרַיִם, אין בעסטן טײל פֿון לאַנד, אין לאַנד רַעמֶסֶס, אַזוי ווי פֿרעה האָט באַפֿוילן.
- יב און יוסף האָט אויסגעהאַלטן זײַן פֿאָטער און זײַנע ברידער, און דאָס גאַנצע הויז פֿון זײַן פֿאָטער, מיט ברויט, ווי נאָכן געזינט.
- יג און קײן ברויט איז נישט געווען אין גאַנצן לאַנד, וואָרום דער הונגער איז געווען זײַער שווער, און דאָס לאַנד מַצְרַיִם און דאָס לאַנד כְּנָען זײַנען אויסגעמאַטערט געוואָרן פֿון דעם הונגער.
- יד און יוסף האָט אויפֿגעקליבן דאָס גאַנצע געלט וואָס האָט זיך געפֿונען אין לאַנד מַצְרַיִם און אין לאַנד כְּנָען, פֿאַר דער תּבֹואֶה וואָס זײ האָבן געקויפֿט. און יוסף האָט געבראַכט דאָס געלט אין פֿרעהס הויז.
- טו און אַז דאָס געלט איז אויסגעגאַנגען פֿון לאַנד מַצְרַיִם און פֿון לאַנד כְּנָען, זײַנען אַלע מַצְרַיִם געקומען צו יוסף, אַזוי צו זאָגן: גיב אונדז ברויט; וואָרום נאָך וואָס זאָלן מיר שטאַרבן פֿאַר דיר? אַז דאָס געלט האָט זיך אויסגעלאָזט.
- טז האָט יוסף געזאָגט: גיט אײַערע פֿי, און אײַך וועל אײַך געבן פֿאַר אײַערע פֿי, אויב דאָס געלט האָט זיך אויסגעלאָזט.

- 17 I sprowadzili bydło swoje do Josefa; i dał im Josef chleba za konie, i za stada owiec, i za stada wołów, i za osły; - i wspierał ich chlebem za wszystko bydło ich w roku onym.
- 18 I upłynął rok ów; i przyszli doń roku drugiego, i powiedzieli mu: "Nie zataim przed panem naszym, że gdy wyczerpały się pieniądze, a stada bydła u pana naszego są, nie pozostało nic przed panem naszym, prócz ciała naszego i ziemi naszej.
- 19 Czemu zamierać nam przed oczyma twojemi - i nam i ziemi naszej? Kup nas i ziemię naszą za chleb, a będziemy my z ziemią naszą niewolnikami Faraona; tylko daj nasienia, abyśmy żyli, a nie pomarli, a ziemia nie spustoszała."
- 20 I tak kupił Josef wszystką ziemię Micraim dla Faraona, bo sprzedali Micrejczycy, każdy pole swoje, gdyż wzmógł się między nimi głód. I dostała się ziemia Faraonowi.
- 21 A lud przeniósł on do miast, od końca granic Micraimu, do końca jego.
- 22 Tylko ziemi kapłańskiej nie kupił, gdyż udział wyznaczony był dla kapłanów przez Faraona, i żywili się wyznaczonym udziałem swoim, który dał im Faraon; przeto nie sprzedawali ziemi swojej.
- יז האָבן זיי געבראַכט זייערע פֿי צו יוסף, און יוסף האָט זיי געגעבן ברויט פֿאַר פֿערד, און פֿאַר סטאַדעס שאָף, און פֿאַר סטאַדעס רינדער, און פֿאַר אייזלען; און ער האָט זיי פֿאַרזאָרגט מיט ברויט אין יענעם יאָר, פֿאַר אַלע זייערע פֿי.
- יח האָט זיך דאָס יאָר געענדיקט; און אויפֿן צווייטן יאָר זינען זיי געקומען צו אים, און האָבן צו אים געזאָגט: מיר וועלן ניט פֿאַרהוילן פֿון מיין האָר, אַז אַזוי ווי דאָס געלט איז אויסגעגאַנגען, און די סטאַדעס פֿי זינען ביי מיין האָר, איז ניט געבליבן פֿאַר מיין האָר אַחוץ נאָר אונדזער לייב און אונדזער ערד.
- יט נאָך וואָס זאָלן מיר אומקומען פֿאַר דינע אויגן, אי מיר אי אונדזער ערד? קויף אָף אונדז און אונדזער ערד פֿאַר ברויט, און מיר מיט אונדזער ערד וועלן זיין קנעכט צו פֿרעהן; און גיב אונדז זריעה, פֿדי מיר זאָלן לעבן און ניט שטאַרבן, און די ערד זאָל ניט פֿאַרוויסט ווערן.
- כ האָט יוסף אָפּגעקויפֿט די גאַנצע ערד פֿון מִצְרַיִם פֿאַר פֿרעהן, וואָרום די מִצְרַיִם האָבן פֿאַרקויפֿט איטלעכער זיין פֿעלד, ווייל דער הונגער האָט זיך געשטאַרקט איבער זיי; און דאָס לאַנד איז געוואָרן פֿרעהס.
- כא און דאָס פֿאָלק, זיי האָט ער שטעטווייז איבערגעפֿירט פֿון איין עק געמאַרק פֿון מִצְרַיִם צום אַנדער עק.
- כב נאָר די ערד פֿון די פֿריסטער האָט ער ניט אָפּגעקויפֿט, ווייל די פֿריסטער האָבן געקריגן אַ קצבָה פֿון פֿרעהן, און זיי האָבן געגעסן זייער קצבָה וואָס פֿרעה האָט זיי געגעבן; דרום האָבן זיי ניט פֿאַרקויפֿט זייער ערד.

- 23 I rzekł Josef do ludu: "Oto kupiłem dzisiaj was i ziemię waszą dla Faraona: oto macie ziarno, i zasiejcie ziemię.
- 24 I będzie przy żniwie, oddacie piątą część Faraonowi, a cztery części zostaną wam na zasiew pól, i na pożywienie dla rodziny waszej."
- 25 I rzekli: "Zachowałeś nas przy życiu! Niechaj znajdziemy łaskę w oczach pana naszego, i niechaj będziemy niewolnikami Faraona!"
- 26 I ustanowił to Josef za prawo aż do dnia dzisiejszego na ziemi Micraim: Faraonowi piąta część. Jedna tylko ziemia kapłanów nie dostała się Faraonowi.
- 27 I osiadł Israel w ziemi Micraim, w krainie Goszen; i nabywali posiadłości w niej, i rozplenili się i rozmnożyli się wielce.
- 28 I żył Jakób w ziemi Micraim siedmnaście lat; a było dni Jakóba, - lat życia jego, - sto czterdzieści i siedm lat.
- 29 I zbliżył się czas Israela, aby umarł; i wezwał syna swego, Josefa, i rzekł do niego: "Jeżelim też znalazł łaskę w oczach twoich, połóż rękę twoją pod biodro moje, i okaż mi miłość i wierność; nie chciej pochować mnie w Micraim!
- כג און יוסף האָט געזאָגט צום פֿאָלק: אָט האָב איך היינט אָפּגעקויפֿט אייך און אייער לאַנד פֿאַר פֿרעהן; נאָט אייך זריעה, און פֿאַרזייט די ערד.
- כד און עס וועט זיין ביי די תבואות, וועט איר געבן אַ פינפֿטל צו פֿרעהן, און פֿיר חלקים וועלן אייך זיין פֿאַר זריעה פֿון פֿעלד, און פֿאַר אייער עסן, און פֿאַר די וואָס אין אייערע הייזער, און צום עסן פֿאַר אייערע קליינע קינדער.
- כה האָבן זיי געזאָגט: האָסט אונדז דאָס לעבן דערהאַלטן; לאָמיר געפֿינען לייטזעליקייט אין די אויגן פֿון מײַן האָר, און מיר וועלן זיין קנעכט צו פֿרעהן.
- כו און יוסף האָט עס געמאַכט פֿאַראַ געזעץ ביי אויף היינטיקן טאָג אויף דער ערד פֿון מִצְרַיִם, אַז צו פֿרעהן זאָל געהערן אַ פינפֿטל. נאָר די ערד פֿון די פֿריסטער אַליין איז נישט געוואָרן פֿרעהס.
- כז און ישראל איז געזעסן אין לאַנד מִצְרַיִם, אין לאַנד גושן; און זיי האָבן זיך דאָרטן איינגעפֿעסטיקט, און האָבן זיך געפֿרוכפערט און געמערט זייער.
- כח און יעקב האָט געלעבט אין לאַנד מִצְרַיִם זיבעצן יאָר; און די טעג פֿון יעקבן, די יאָרן פֿון זיין לעבן, זיינען געווען הונדערט יאָר און זיבן און פֿערציק יאָר.
- כט און די טעג פֿון ישראלן האָבן גענענט צום שטאַרבן, און ער האָט גערופֿן זיין זון יוספֿן, און האָט צו אים געזאָגט: אויב, איך בעט דיר, איך האָב געפֿונען לייטזעליקייט אין דייןע אויגן, טו, איך בעט דיר, דיין האַנט אונטער מיין דיר, און זאָלסט טאָן מיט מיר אַ חסד און אַ טרישאַפֿט: זאָלסט מיר נישט באַגראָבן, איך בעט דיר, אין מִצְרַיִם.

- 30 A gdy spocznę przy ojcach moich, wy-
niesiesz mnie z Micraim, i pochowasz
mnie w grobie ich!" I rzekł: "Uczynię po-
dług słowa twojego!"
- 31 I rzekł: "Przysiąż mi!" I przysiągł mu.
I pokłonił się Israel w głowach łoża.
- ל און אַז איך וועל זיך לייגן צו מינע עלטערן,
זאַלסטו מיך אַוועקטראָגן פֿון מצרים, און מיך
באַגראָבן אין זייער קבר. האָט ער געזאָגט:
איך וועל טאָן אַזוי ווי דיין וואָרט.
- לא האָט ער געזאָגט: שווער מיר. און ער האָט
אים געשוואָרן; און ישראל האָט זיך געבוקט
צוקאַפּנס פֿון בעט.

- א   1   I stało się po wypadkach tych, że doniesiono Josefowi: "Oto ojciec twój zachorował!" I zabrał obu synów ze sobą: Menaszę i Efraima.
און עס איז געווען נאך די דאזיקע געשעענישן, האָט מען אָנגעזאָגט יוספֿן: זע, דיין פֿאָטער איז קראַנק. האָט ער גענומען מיט זיך זיינע צוויי זין, מנשהן און אַפֿרימען.
- ב   2   I oznajmiono Jakóbowi, mówiąc: "Oto syn twój, Josef, przybył do ciebie!" I wysilił się Israel, i usiadł na łożu.
און מע האָט געלאָזט וויסן יעקבן און געזאָגט: זע, דיין זון יוסף קומט צו דיר; און ישראל האָט זיך געשטאַרקט, און האָט זיך געזעצט אויפֿן בעט.
- ג   3   I rzekł Jakób do Josefa: "Bóg Wszechpotężny objawił mi się w Luz, w ziemi Kanaan, i błogosławił mi.
און יעקב האָט געזאָגט צו יוספֿן: גאָט שׂדִי האָט זיך באַוויזן צו מיר אין לוז, אין לאַנד כְּנַעַן, און ער האָט מיך געבענטשט.
- ד   4   I rzekł do mnie: Oto rozplenię i rozmnożę cię i wywiodę z ciebie zbór narodów, i oddam ziemię tę potomstwu twojemu po tobie w posiadanie wieczne.
און ער האָט צו מיר געזאָגט: זע, איך וועל דיר פֿרוכפערן און וועל דיר מערן, און איך וועל דיר מאַכן פֿאַר אַ געזעמל פֿעלקער; און איך וועל געבן דאָס דאָזיקע לאַנד צו דיין זאָמען נאָך דיר פֿאַר אַן אייביקן אייגנטום.
- ה   5   A teraz dwaj synowie twoi, którzy ci się urodzili w ziemi Micraim, przed przybyciem mojem do ciebie, do Micraim, moimi oni: Efraim i Menasze jako Reuben i Szymeon będą mi.
און אַצונד, די צוויי זין וואָס זיינען דיר געבאָרן געוואָרן אין לאַנד מִצְרַיִם פֿאַר מײַן קומען צו דיר קיין מִצְרַיִם, זיי זיינען מײַנע: אַפֿרים און מנשה זאָלן זײַן מײַנע אַזוי ווי ראובן און שמעון.
- ו   6   Dzieci wszakże, które urodzą się z ciebie, po nich, twoje będą: imieniem braci swoich nazywani będą w udziale ich.
אַבער דינע געבאָרענע וואָס דו האָסט געבאָרן נאָך זיי, זאָלן זײַן דינע; אויף דעם נאָמען פֿון זייערע ברידער זאָלן זיי גערופֿן ווערן אין זייער נחלה.
- ז   7   Ja zaś... gdy wracałem z Paddan, umarła mi Rachel w ziemi Kanaan, w drodze, gdy pozostała jeszcze przestrzeń ziemi, aby przybyć do Efraty; i pochowałem ją tam na drodze do Efraty, czyli Bet-Lechem."
... און איך, אַז איך בין געקומען פֿון פֿדן, איז מיר געשטאַרבן רחל אין לאַנד כְּנַעַן אויפֿן וועג, ווען עס איז נאָך געווען אַ שטרעק לאַנד צו קומען קיין אַפֿרת; און איך האָב זי דאָרטן באַגראָבן אויפֿן וועג קיין אַפֿרת, דאָס איז בית-לְחֶם.
- ח   8   I spostrzegł Israel synów Josefa i rzekł: "Któż ci są?"
און ישראל האָט געזען יוספֿס זין, און ער האָט געזאָגט: ווער זיינען די דאָזיקע?

- 9 I odpowiedział Josef ojcu swojemu: "Synowie to moi, których dał mi tu Bóg." I rzekł: "Przyprowadźcie ich do mnie, a pobłogosławię ich."
- 10 A oczy Israela przytępiły się od starości; nie mógł dojrzeć. I przybliżył ich do niego, a on ucałował ich, i uściskał ich.
- 11 I rzekł Israel do Josefa: "Oglądać oblicza twojego nie spodziewałem się, a oto pokazał mi Bóg i potomstwo twoje!"
- 12 I usunął ich Josef od kolan jego, i pokłonił się twarzą ku ziemi.
- 13 I wziął Josef obudwu, - Efraima prawą ręką swoją, po lewej Israela, a Menaszę lewą ręką swoją, po prawej Israela, - i przybliżył ich ku niemu.
- 14 Ale wyciągnął Israel prawicę swoją, i położył ją na głowę Efraima, lubo był młodszy, a lewą rękę swoją na głowę Menaszy. Umyślnie przełożył ręce swoje, choć Menasze był pierworodnym.
- 15 I błogosławił Josefowi i rzekł: "Bóg, przed którego obliczem postępowali ojcowie moi, Abraham i Ic'hak, Bóg, który mnie prowadził od początku istnienia mojego aż do dnia obecnego,
- 16 Anioł, który wybawił mnie od wszelkiego zła, niechaj błogosławi tym chłopiętom; niechaj mianowane będzie na nich imię moje i imię ojców moich, Abrahama i Ic'haka, i niechaj rozrosną się w mnóstwo w pośród ziemi!"
- ט האָט יוסף געזאָגט צו זײַן פֿאָטער: דאָס זײַנען מײַנע זין וואָס האָט מיר געשאַנקען דאָ הײַ. האָט ער געזאָגט: נעם זײַ, אײַך בעט דײַ, צו מיר, און אײַך וועל זײַ בענטשן.
- י און די אויגן פֿון ישראלן זײַנען געווען טונקל פֿון זקנה, ער האָט נײַט געקענט זען. האָט ער זײַ געמאַכט גענענען צו אים, און ער האָט זײַ געקושט און זײַ געהאַלדזט.
- יא און ישראל האָט געזאָגט צו יוספֿן: אײַך האָב נײַט געדאַכט דײַן פנים צו זען, און אָט האָט מײַך האָט געלאָזט זען אויך דײַנע קינדער.
- יב און יוסף האָט זײַ אַרויסגעצויגן פֿון צווישן זײַנע קנײַ, און האָט זײַך געבוקט אויף זײַן פנים צו דער ערד.
- יג און יוסף האָט זײַ בײַדן גענומען, אפֿרימען אײַן זײַן רעכטער האַנט, צו דער לינקער האַנט פֿון ישראלן, און מנשהן אײַן זײַן לינקער האַנט, צו דער רעכטער האַנט פֿון ישראלן, און האָט זײַ געמאַכט גענענען צו אים.
- יד האָט ישראל אויסגעשטרעקט זײַן רעכטע האַנט, און אַרויפֿגעטאָן אויפֿן קאָפּ פֿון אפֿרימען, וואָס איז געווען דער יונגערער, און זײַן לינקע האַנט אויפֿן קאָפּ פֿון מנשה; ער האָט בפֿיוון אײַבערגעדרייט זײַנע הענט, וואָרום מנשה איז געווען דער בכֹּר.
- טו און ער האָט געבענטשט יוספֿן, און האָט געזאָגט: דער האָט וואָס מײַנע עלטערן אברהם און יצחק זײַנען געגאַנגען פֿאַר אים, דער האָט וואָס איז געווען מײַן פֿאָסטוד פֿון זײַנט אײַך לעב ביז אויף הײַנטיקן טאָג,
- טז דער מלאך וואָס האָט מײַך אויסגעלייזט פֿון אַלעם בײַזן, ער זאָל בענטשן די יונגלעך; און עס זאָל גערופֿן ווערן אויף זײַ מײַן נאָמען, און דער נאָמען פֿון מײַנע עלטערן אברהם און יצחק; און זײַ זאָלן זײַך מערן לרֹוב אויף דער ערד.

- 17 I zobaczył Josef, iż położyć chce ojciec jego rękę prawą swoją na głowę Efraima, i nie podobało się to w oczach jego; i ujął rękę ojca swojego, aby przenieść ją z głowy Efraima na głowę Menaszy.
- 18 I rzekł Josef do ojca swego: "Nie tak, ojcze mój! gdyż ten jest pierworodny; połóż prawicę twoją na głowę jego."
- 19 Ale wzbraniał się ojciec jego, i rzekł: "Wiem, synu mój, wiem! I z niego powstanie lud; i on będzie wielkim; wszakże brat jego młodszy większym będzie od niego, a ród jego będzie mnóstwem plemion."
- 20 I błogosławił im w on dzień, mówiąc: "Tobą błogosławić będzie Israel w słowach: "Oby uczynił cię Bóg jako Efraima i jako Menaszę!" I przełożył Efraima nad Menaszę.
- 21 I rzekł Israel do Josefa: "Oto ja umieram, a będzie Bóg z wami, i przywróci was do ziemi ojców waszych..."
- 22 Ja zaś dam ci udział jeden więcej niż braciom twoim, z tego, co zdobędę z ręki Emorejczyka mieczem moim i łukiem moim."
- יז און יוסף האָט געזען, אז זײַן פֿאַטער טוט אַרויף זײַן רעכטע האַנט אויפֿן קאָפּ פֿון אַפֿרימען, און עס איז אויסגעקומען שלעכט אין זײַנע אויגן; האָט ער אונטערגעלענט זײַן פֿאַטערס האַנט, כּדי זי אַוועקצונעמען פֿון אַפֿרימס קאָפּ אויף מנשהס קאָפּ.
- יח און יוסף האָט געזאָגט צו זײַן פֿאַטער: נײַט אַזוי, מײַן פֿאַטער, וואָרום דער איז דער בכּור; טו אַרויף דײַן רעכטע האַנט אויף זײַן קאָפּ.
- יט אָבער זײַן פֿאַטער האָט נײַט געוואָלט, און האָט געזאָגט: איך ווײַס, מײַן זון, איך ווײַס; ער אויך וועט ווערן אַ פֿאַלק, און ער אויך וועט זײַן גרויס, אָבער זײַן ייִנגערער ברודער וועט זײַן גרעסער פֿון אים, און זײַן זאַמען וועט ווערן אַ פּולע פעלקער.
- כ און ער האָט זײַ געבענטשט אין יענעם טאָג, אַזוי צו זאָגן: מײַט דיר זאָל זײַך בענטשן ישׂראל, אַזוי צו זאָגן: גאָט זאָל דײַך מאַכן אַזוי ווי אַפֿרים און אַזוי ווי מנשה. און ער האָט געשטעלט אַפֿרימען פֿאַר מנשהן.
- כא און ישׂראל האָט געזאָגט צו יוספֿן: זע, איך שטאַרב; אָבער גאָט וועט זײַן מײַט אײַך, און ער וועט אײַך אומקערן צו דעם לאַנד פֿון אײַערע עלטערן.
- כב און איך האָב דיר געגעבן אײַן חלק איבער דײַנע ברידער, וואָס איך האָב אַוועקגענומען פֿון דער האַנט פֿון דעם אַמורי מײַט מײַן שווערד און מײַט מײַן בויגן.

בראשית מט : 49

- 1 I wezwał Jakób synów swoich i rzekł: "Zbierzcie się a oznajmię wam, co spotka was w późnych czasach!

א און יעקב האָט גערופֿן זײַנע זין, און האָט געזאָגט: זאָמלט אײַך אײַן, און אײַך וועל אײַך זאָגן וואָס אײַך וועט געשען אין סוף פֿון די טעג.
- 2 Zgromadźcie się i posłuchajcie, synowie Jakóba, a słuchajcie Israela, ojca waszego!

ב קלײַבט אײַך אויף און הערט, קינדער פֿון יעקב, און האָרכט צו אײַער פֿאָטער ישראל:
- 3 Reuben, pierworodny tyś mój, siła moja i pierwiastek mocy mojej! Pierwszeństwo byś miał w dostojństwie i pierwszeństwo w potędze;

ג ראובן, מײַן בכֹּר ביסטו, מײַן כּוח און מײַן ערשטע קראַפֿט, די פער פֿון גרויסקײט, און די פער פֿון מאַכט.
- 4 Ale porywczość była jako powódź; pierwszeństwa mieć nie będziesz! Boś wstąpił na łóże ojca twojego; wtedy znieważyleś łóże moje wysokie.

ד ביסט אײַליק ווי וואָסער — זאָלסטו די פער ניט זײַן; ווײַל דו ביסט אויף דײַן פֿאָטערס געלעגער אַרויף; דענצמאָל האָסטו עס פֿאַרשוועכט — מײַן בעט אַוועק ער איז אַרויף.
- 5 Szymeon i Lewi to bracia: narzędziami rozboju miecze ich!

ה שמעון און לֵוִי זײַנען ברידער, וואָפֿן פֿון רויב זײַנען זייערע לײַב-קרויבן.
- 6 W radę ich nie wnijdź duszo moja! Ze zbořem ich nie łącz się sławo moja! Bo w gniewie swoim zabili męża, a w swywoli swej kaleczyli wołu.

ו אין זייער באַראַט זאָל ניט קומען מײַן זעל, צו זייער געזעמל זאָל מײַן כּבוד ניט צושטײַן; וואָרום אין זייער פֿעס הרגען זיי אַ מענטשן, און אין זייער גוטמוט פֿאַרקריפלען זיי אַן אָקס.
- 7 Przeklęty gniew ich, gdyż zawzięty, i zapalczywość ich, gdyż okrutna! Rozdzielę ich w Jakóbie, a rozproszę ich w Israelu.

ז פֿאַרשאַלטן זייער פֿעס, ווײַל ער איז שטאַרק, און זייער צאָרן, ווײַל ער איז האַרט! אײַך וועל זיי צעטיילן אין יעקב, און זיי צעשפּרייטן אין ישראל.
- 8 Jehudo! ciebie wysławiać będą bracia twoi; ręka twoja na karku wrogów twoich; korzyć się tobie będą synowie ojca twojego.

ח יהודה, דײַך וועלן לויבן דײַנע ברידער, דײַן האַנט וועט זײַן אויפֿן נאַקן פֿון דײַנע פֿײַנט, די זין פֿון דײַן פֿאָטער וועלן זיך בוקן צו דיר.

- ט אַ יונגער לייב איז יהודה; פֿון פֿאַרצוקונג, מײַן זון, ביסטו אויפֿגעוואַקסן; ער קניט, ער הויערט ווי אַ לייב, און ווי אַ לייבינטע – ווער קען אים אויפֿרייצן?
- י נײַט אָפּגעטאָן וועט ווערן אַ צעפטער פֿון יהודה, און אַ הערשערשטאַק פֿון צווישן זײַנע פֿיס, ווי לאַנג מע וועט קומען קיין שילױ; און צו אים וועלן פֿעלקער געהאַרכן.
- יאַ ער בינדט צום ווינשטאַק זײַן יונגאייזל, אום צום ווינצווייג דעם זון פֿון זײַן אייזעלין. ער וואַשט אין וויין זײַן קלייד, און אין בלוט פֿון טרויבן זײַן בגד;
- יב גערויטיקט די אויגן פֿון וויין, און ווייס די ציינער פֿון מילך.
- יג זבולון וועט וווינען ביים באָרטן פֿון ימען, און ער וועט זײַן אַ באָרטן פֿאַר שיפֿן, און זײַן לענד איבער צידון.
- יד יִשְׁשָׁכָר איז אַ בייניקער אייזל, ער הויערט צווישן די שאַפֿגעהעפֿטן.
- טו און ער האָט געזען די רױ, אַז זי איז גוט, און דאָס לאַנד, אַז עס איז ליב, האָט ער געבויגן זײַן רוקן צו טראָגן, און איז אַ צינזקנעכט געוואָרן.
- טז דן וועט זיך אָננעמען פֿאַר זײַן פֿאַלק, ווי איינער פֿון די שבטים פֿון ישׂראל.
- יז דן וועט זײַן אַ שלאַנג אויפֿן וועג, אַ האָרנשלאַנג אויפֿן שטעג, וואָס בײַסט די טריט פֿון דעם פֿערד, און זײַן רײַטער פֿאַלט אַהינטער.
- יח אויף זײַן הילף, גאָט, טו איך האָפֿן. גֵּד – אים וועט אַ מחנה באַפֿאַלן, אָבער ער וועט אַנפֿאַלן אויף זײַער טריט.
- יט Gad, - najezdniczy napierać nań będą, ale on odeprze ich pięty!

- 20 Od Aszera tłuste pokarmy, dostarczy on przysmaków królewskich. כ בִּי אֲשֶׁרן וועט פֿעט זיין זיין ברויט, און ער וועט אַרויסגעבן מַלְכוּת-געריכטן.
- 21 Naftali łania chyża, przemawia on słowami pięknymi. כא נַפְתָּלִי איז אַ הינדין אַ פֿלינקע; ער גיט אַרויס שיינע רייד.
- 22 Rószczką płodną Josef, rószczką płodną nad zdrojem; latorośle jego rozkrzewiają się po za mur. כב אַ פֿרוכטיק ביימל איז יוסף, אַ פֿרוכטיק ביימל בִּי אַ קוואַל; די צווייגן שפּרייזן איבער דער מויער.
- 23 I jątrzą go i strzelają nań i prześladowują go łucznicy. כג און אים געביטערט, און געשאָסן, און אים געפֿינט האָבן די פֿיילמענער;
- 24 Wszakże pozostaje w mocy łuk jego i giętkimi są ramiona i ręce jego, z rąk Mocarza w Jakóbie, ztamtąd - od Pasterza, Opoki Israela! כד אָבער פֿעסט איז זיין בויגן געבליבן, און פֿלינק געווען זיינען די אָרעמס פֿון זיינע הענט, דורך די הענט פֿון דעם מאַכטיקן פֿון יעקב, פֿון דאָרט — פֿון דעם פּאַסטור, דעם פֿעלז פֿון ישראל;
- 25 Od Boga ojca twojego, który ci też pomoże, i od Wszechpotężnego, który cię pobłogosławi błogosławieństwa niebios z góry, błogosławieństwa głębi leżącej nisko, błogosławieństwa piersi i żywota! כה פֿון דעם גאָט פֿון דיין פֿאָטער וואָס העלפֿט דיר, און פֿון שְׂדֵי וואָס בענטשט דיר, מיט ברכות פֿון הימל פֿון אויבן, ברכות פֿון תְּהוֹם וואָס הויערט אונטן, ברכות פֿון ברוסטן און טראַכט.
- 26 Błogosławieństwa ojca twojego, które przewyższają błogosławieństwa przodków moich po granice wzgórz odwiecznych! Niechaj one zstąpią na głowę Josefa i na ciemię wybrańca braci swoich! כו די ברכות פֿון דיין פֿאָטער שטייגן אַריבער די ברכות פֿון מיינע עלטערן — ביז דעם שפיץ פֿון די אייביקע בערג. זיי זאָלן זיין אויף דעם קאָפּ פֿון יוספֿן, און אויפֿן שיידל דעם פֿירשט פֿון זיינע ברידער.
- 27 Benjamin wilk drapieżny: z rana pożera łup, wieczorem rozdziela zdobycz!" כז בנימין איז אַ וואַלף וואָס פֿאַרצוקט; אין דער פֿרי עסט ער פֿאַנג, און אין אָוונט טיילט ער רויב.
- 28 Oto wszystkie dwanaście pokoleń Israela, i oto co powiedział im ojciec ich i błogosławił im, każdego błogosławieństwem jego błogosławił ich. כח די אַלע זיינען די צוועלף שבטים פֿון ישראל, און דאָס איז וואָס זייער פֿאָטער האָט צו זיי גערעדט און זיי געבענטשט; איטלעכן ווי לויט זיין ברכה האָט ער זיי געבענטשט.
- 29 I polecił im i rzekł do nich: "Ja będę przyłączon do ludu mego: pochowajcie mnie przy ojcach moich, w jaskini, co na polu Efrona Chitejczyka, - כט און ער האָט זיי באַפֿוילן, און זיי אָנגזאָגט: איך ווער איינגעזאַמלט צו מײַן פֿאָלק; באַגראַבט מײַך לעבן מיינע עלטערן, אין דער הייל וואָס אין דעם פֿעלד פֿון עֶפְרֹן דעם חתי.

- 30 W jaskini, co na polu Machpela, co na-
przeciw Mamre w ziemi Kanaan, którą
nabył Abraham wraz z polem od Efrona
Chitejczyka na dziedziczny grób.
- 31 Tam pochowano Abrahama i Sarę, żonę
jego, tam pochowano Ic'haka i Ribkę,
żonę jego, i tam pochowałem i Leę -
- 32 Nabywszy pole i jaskinię, która w niém
od synów Cheta.
- 33 I przestał Jakób polecać synom swoim
i złożył nogi swe na łoże, i skonał; i przy-
łączon został do ludu swego.
- ל אין דער הייל וואָס אין דעם פֿעלד פֿון
מִכְפֵּלָה, וואָס פֿאַר מִמְרָא אין לאַנד כְּנָען,
וואָס אַבְרָהָם האָט אָפּגעקויפֿט מיטן פֿעלד פֿון
עֶפְרֹן דעם חֵתִי פֿאַר אַ קבר-אייגנטום -
- לא דאָרטן האָט מען באַגראָבן אַבְרָהָם און זײַן
ווייב שָׂרָה, דאָרטן האָט מען באַגראָבן יצחק
און זײַן ווייב רבקה, און דאָרטן האָב איך
באַגראָבן לאהן -
- לב דער איינקויף פֿון דעם פֿעלד מיט דער הייל
וואָס דרינען, פֿון די קינדער פֿון חֵת.
- לג און ווי יעקב האָט געענדיקט זײַן צוואָה צו
זײַנע זין, אַזוי האָט ער אַרײַנגענומען זײַנע פֿיס
אין בעט, און איז פֿאַרגאַנגען, און איז
אײַנגעזאַמלט געוואָרן צו זײַן פֿאָלק.

- א און יוסף איז געפאלן אויף זיין פאטערס פנים, און ער האט געוויינט איבער אים, און האט אים געקושט.
- ב און יוסף האט באפוילן זינע קנעכט די רופאים איינצובאלזאמירן זיין פאטער; און די רופאים האבן איינגעבאלזאמירט ישראלן.
- ג און עס זינען דערפילט געווארן איבער אים פערציק טעג, ווארום אזוי פיל טעג מוזן דערפילט ווערן ביים איינבאלזאמירן. און די מצרים האבן אים באוויינט זיבעציק טעג.
- ד און אז די טעג פון זיין באוויינונג זינען אריבער, האט יוסף גערעדט צו פרעהס הויז, אזוי צו זאגן: אויב, איך בעט דיר, איך האב געפונען ליטזעליקייט אין אייערע אויגן, רעדט, איך בעט איר, אין די אויערן פון פרעהן, אזוי צו זאגן:
- ה מין פאטער האט מיך באשווארן, אזוי צו זאגן: זע, איך שטארב; אין מין קבר וואס איך האב מיר געגראבן אין לאנד כנען, דארטן זאלסטו מיך באגראבן. און אצונד, לאמיר ארויפגיין, איך בעט דיר, און באגראבן מין פאטער, און זיך אומקערן.
- ו האט פרעה געזאגט: גיי ארויף, און באגראב דין פאטער, אזוי ווי ער האט דיר באשווארן.
- ז איז יוסף ארויפגעגאנגען צו באגראבן זיין פאטער, און מיט אים זינען ארויפגעגאנגען אלע קנעכט פון פרעהן, די עלטסטע פון זיין הויז, און אלע עלטסטע פון לאנד מצרים,
- ח און דאס גאנצע הויזגעזינט פון יוספן, און זינע ברידער, און זיין פאטערס הויזגעזינט; בלויז זייערע קליינע קינדער, און זייערע שאף און זייערע רינדער, האבן זיי איבערגעלאזן אין לאנד גושן.
- 1 I padł Josef na oblicze ojca swego i płakał nad nim, i całował go.
- 2 I rozkazał Josef sługom swym, lekarzom, zabalsamować ojca swego; i zabalsamowali lekarze Israela.
- 3 I upłynęło mu czterdzieści dni - gdyż tyle dni upływa na balsamowaniu - i opłakiwali go Micrejczycy siedmdziesiąt dni.
- 4 A gdy przeminęły dni płaczu po nim, rzekł Josef do domu Faraona, mówiąc: "Jeżeli też znalazł łaskę w oczach waszych, powiedzcież Faraonowi tak:
- 5 Ojciec mój zaklął mnie, mówiąc: Oto, ja umieram; w grobie moim, którym wykopał sobie w ziemi Kanaan, tam pochowaj mnie! A teraz, chciałbym pójść i pochować ojca mego, i powrócić!"
- 6 I rzekł Faraon: "Idź, a pochowaj ojca twego, jako zaklął ciebie."
- 7 I poszedł Josef, aby pochować ojca swego; i poszli z nim wszyscy słudzy Faraona, starsi domu jego, i wszyscy starsi ziemi Micraim.
- 8 I cały dom Josefa i bracia jego, i dom ojca jego; tylko dzieci swoje i trzody swe, i rogaciznę swą zostawili w ziemi Gosen.

- ט אויך ריטער און ריטוועגן זינען אַרױפֿגעאַנגען מיט אים, און די מחנה איז געווען זייער גרויס.
- י און זיי זינען געקומען ביז דעם שייער פֿון אָטד וואָס אויף יענער זייט ירדן, און האָבן דאָרטן געקלאָגט זייער אַ גרויסע און שווערע קלאָג; און ער האָט געמאַכט אַ טרויער אויף זיין פֿאָטער זיבן טעג.
- יא און דער באַווינער פֿון לאַנד, דער כְּנַעֲנִי, האָט געזען דעם טרויער ביי דעם שייער פֿון אָטד, און זיי האָבן געזאָגט: אַ שווערער טרויער איז דאָס ביי מִצְרַיִם. דרום האָט מען גערופֿן דעם נאָמען דערפֿון אָבֶל-מִצְרַיִם, וואָס אויף יענער זייט ירדן.
- יב און זינע זיין האָבן געטאָן צו אים אַזוי ווי ער האָט זיי באַפֿוילן.
- יג און זינע זיין האָבן אים אַוועקגעטראָגן קיין לאַנד כְּנַעַן, און האָבן אים באַגראָבן אין דער הייל פֿון דעם פֿעלד פֿון מִכְפֶּלֶה, וואָס אברהם האָט אָפּגעקויפֿט מיטן פֿעלד, פֿאַר אַ קבר-אייגנטום, פֿון עֶפְרֹן דעם חֲתִי, פֿאַר מֶמְרָא.
- יד און יוסף האָט זיך אומגעקערט קיין מִצְרַיִם, נאָכדעם ווי ער האָט באַגראָבן זיין פֿאָטער, ער און זינע ברידער, און אַלע וואָס זינען אַרױפֿגעאַנגען מיט אים צו באַגראָבן זיין פֿאָטער.
- טו און ווי יוסףס ברידער האָבן געזען אַז זייער פֿאָטער איז טויט, אַזוי האָבן זיי געזאָגט: אפֿשר וועט אונדז יוסף טראָגן אַ שנאה, און אומקערן וועט ער אונדז אומקערן אַלדאָס שלעכטס וואָס מיר האָבן אים געטאָן.
- טז און זיי האָבן געהייסן זאָגן יוסף: דײַן פֿאָטער האָט באַפֿוילן פֿאַר זיין טויט, אַזוי צו זאָגן:
- 9 Wyprawili się téż z nim i wozy i jezdni, tak, że poczet był bardzo wielki.
- 10 I doszli oni do gumna Cierniowego, które po drugiej stronie Jardenu i urządzili tam żałobę wielką i ciężką bardzo; i obchodził po ojcu swym żałobę przez siedm dni.
- 11 I ujrzeli mieszkańcy ziemi tej, Kanaanejczycy, żałobę w Gumnii Cierniowém i rzekli: "Żałoba to ciężka u Micrejczyków!" Przeto nazwano imię jego: Abel-Micraim, które po drugiej stronie Jardenu.
- 12 Uczynili z nim tedy synowie jego, jako im był przykazał:
- 13 Ponieśli go synowie jego do Kanaan i pochowali go w pieczarze na polu Machpela, którą był nabył Abraham wraz z polem na grób dziedziczny od Efrona Chitejczyka naprzeciw Mamre.
- 14 I wrócił Josef do Micraim, - on i bracia jego, i wszyscy, którzy poszli z nim dla pochowania ojca jego - gdy pochował ojca swego.
- 15 A widząc bracia Josefa, że umarł ojciec ich, rzekli: "Cóż, jeżeli znienawidzi nas Josef i odda nam wszystko zło, któreśmy mu wyrządzili?"
- 16 I wysłali do Josefa tak: "Ojciec twój nakazał przed śmiercią swoją, mówiąc:

- 17 Tak powiecie Josefowi: Proszę cię, chciejże przebaczyć winę braci twoich i grzech ich, że zło wyrządzili ci! A teraz przebacze winę sług Boga ojca twojego!" I zapłakał Josef gdy tak przemówiono do niego.
- 18 Poszli tedy i bracia sami, i upadli przed nim i rzekli: "Otośmy niewolnikami twoimi!"
- 19 I rzekł do nich Josef: "Nie obawiajcie się, bo czyż ja w miejscu Boga?
- 20 Jakkolwiek umyśliliście zło na mnie, Bóg umyślił to na dobre, aby sprowadzić to, co dziś się stało: aby zachować życie ludu liczego.
- 21 I tak nie obawiajcie się! Ja będę żywił was i działwę waszę." I pocieszał ich, i przemawiał do serca ich.
- 22 I został Josef w Micraim, - on i dom ojca jego. I żył Josef sto dziesięć lat.
- 23 I widział Josef u Efraima dzieci trzeciego pokolenia; synowie téż Machira, syna Menaszy, zrodzili się na kolanach Josefa.
- 24 I rzekł Josef do braci swoich: "Ja umieram; ale Bóg wspomni was i wyprowadzi was z ziemi tej, do ziemi, którą zaprzysiągł Abrahamowi, Ic'hakowi, i Jakóbowi."
- יז «אָזוי זאָלט איר זאָגן צו יוסף: פֿאַרגיב, אײַך בעט דײַך, דעם פֿאַרברעך פֿון דינע ברידער און זייער חטא, וואָס זיי האָבן דיר שלעכטס געטאָן». און אַצונד, פֿאַרגיב, אײַך בעט דײַך, דעם פֿאַרברעך פֿון די קנעכט פֿון דינע פֿאַטערס גאָט. און יוסף האָט געוויינט אַז מע האָט צו אים גערעדט.
- יח און זינע ברידער זינען אויך געגאַנגען און זינען אַנידערגעפֿאַלן פֿאַר אים, און האָבן געזאָגט: זע, מיר זינען דינע קנעכט.
- יט האָט יוסף צו זיי געזאָגט: איר זאָלט ניט מורא האָבן; בין אײַך דען אויף דעם אָרט פֿון גאָט?
- כ וואָרום איר האָט געמיינט אַ רעה פֿאַר מיר, אָבער גאָט האָט עס געמיינט פֿאַר אַ טוֹבֶה, כּדי צו מאַכן אַזוי ווי היינטיקן טאָג, צו דערהאַלטן ביים לעבן אַ סך פֿאַלק.
- כא און אַצונד, זאָלט איר ניט מורא האָבן; אײַך וועל אויסהאַלטן אײַך און אייערע געזינטן. און ער האָט זיי געטרייסט, און זיי גערעדט צום האַרצן.
- כב און יוסף איז געבליבן אין מִצְרַיִם, ער און זיין פֿאַטערס הויזגעזינט; און יוסף האָט געלעבט הונדערט און צען יאָר.
- כג און יוסף האָט געזען פֿון אַפֿרימען אוראייניקלעך; אויך די קינדער פֿון מְכִיר, מנשהם זון, זינען געבאָרן געוואָרן אויף יוסףס קני.
- כד און יוסף האָט געזאָגט צו זינע ברידער: אײַך שטאַרב; אָבער דערמאָנען וועט זיך גאָט דערמאָנען אָן אײַך, און ער וועט אײַך אויפֿברענגען פֿון דעם היגן לאַנד צו דעם לאַנד וואָס ער האָט צוגעשוואָרן אַברהמען, יצחקן, און יעקבן.

- כה און יוסף האָט באַשוואָרן די זין פֿון ישׂראלן, אַזוי צו זאָגן: דערמאָנען וועט זיך גאָט דערמאָנען אָן אײַך; זאָלט איר אויפֿברענגען מײַנע בײַנער פֿון דאָנען.
- 25 I zaklął Josef synów Israela, i rzekł: "Wspomnieć wspomni Bóg was, a wtedy wyniesiecie kości moje ztąd!"
- כו און יוסף איז געשטאָרבן צו הונדערט און צען יאָר. און מע האָט אים אײַנגעבאַלאָזאַמירט, און ער איז אַרײַנגעטאָן געוואָרן אין אַן אָרון אין מִצְרַיִם.
- 26 I umarł Josef w wieku stu dziesięciu lat, i nabalsamowano go, i złożono do skrzyni w Micraim.